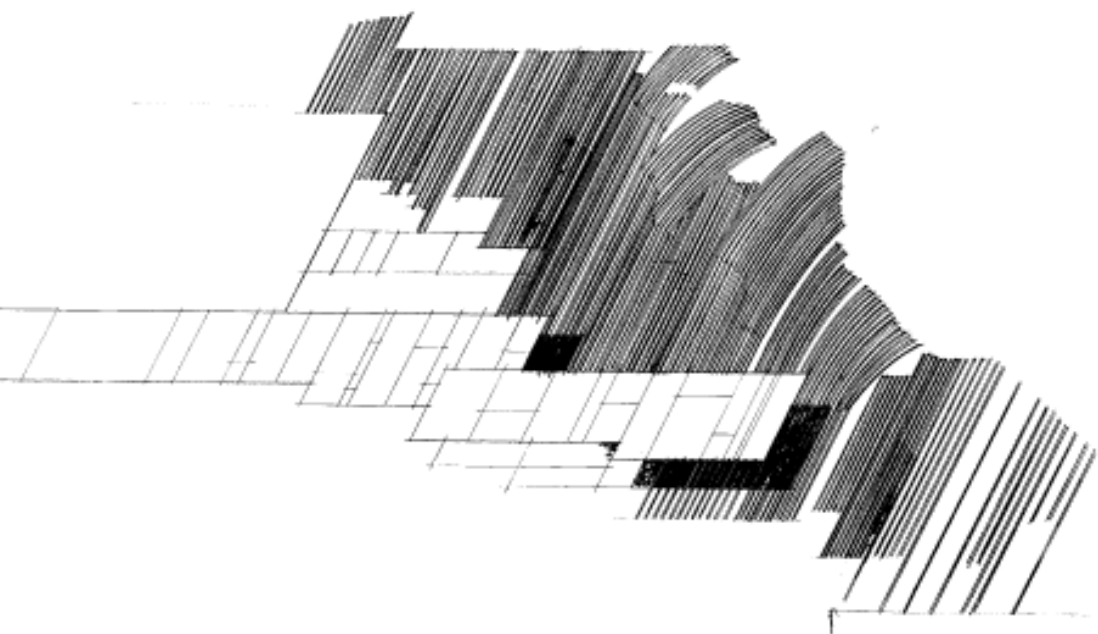

FINLANDIA-TALON
**RAKENNUS-
HISTORIA-
SELVITYS**

arkkitehtuuri- ja
muotoilutoimisto talli oy

arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto talli oy

Minna Lukander, arkkitehti SAFA
Mari Mannevaara, arkkitehti yo
18.3.2005

Sisällys

1. Alkusanat	1	7. Finlandia-talon muutoshistoriaa	96
2. Helsingin Konsertti- ja kongressitalohankkeen taustaa	2	Yleistä	96
Helsingin Konsertti- ja kongressitalo ja Aallon keskustasuunnitelma	3	Päärakennuksen muutostyöt 1970-luvulla	96
3. Helsingin Konserttitalon suunnittelu ja rakentaminen	5	Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto & Co:n suunnittelemat muutokset 1980-luvulla	97
Suunnittelijat	5	Finlandia-talon sisäpuoliset työt 1990-luvulla - Arkkitehtitoimisto Kaarlo Leppäsen suunnittelemat muutokset ja laajennukset	98
Luonnossuunnitelmat	5	Päärakennuksessa toteutettuja muutostöitä 2000-luvulla	100
Pääpiirustukset	9	Konserttisalin muutokset ja akustiset korjaukset	103
Toteutussuunnitelmat ja urakka-asiakirjat	10	Kongressisiiven muutoksia	106
Rakennustyöt 1968-1971	12	Laajennussuunnitelmia	112
4. “Hesperian puiston valkea linna” -Finlandia-talo valmistuessaan vuonna 1971	13	Julkisivumuutokset	113
Yleistä päärakennuksen tilojen kuvauksesta	16	Ympäristön muutoksia	116
Finlandia-talon yleisötilat	18	8. Suojeluhistoria	117
Henkilökunnan ja orkesterin tilat	47	9. Finlandia-talon arvot	119
Sisäänajokerroksen ja teknisten kerroksien 5-6 tilat	58	10. Lähteet ja liitteet	121
Päärakennuksen julkisivut ja ulkotilat	59		
Ympäristö päärakennuksen valmistuttua	67		
5. Finlandia-talon lisärakennuksen suunnittelu ja rakentaminen	69		
Luonnossuunnittelu 1971-1972	70		
Pääpiirustukset	71		
Toteutussuunnittelu ja rakentaminen	72		
6. Kongressisiipi 1975	75		
Yleistä lisärakennuksen tilojen kuvauksesta	76		
Sisäänajokerroksen tilat	76		
Sisääntulokerroksen tilat	77		
Kokoushuonekerroksen tilat	83		
Salikerros	86		
Elokuvakonehuonekerroksen tilat	90		
Julkisivut	91		
Ympäristö lisärakennuksen valmistuttua 1975	95		

1. Alkusanat

Finlandia-talo yksi maamme merkittävimpiä moderneja rakennuksia. Finlandia-talon suunnitteli arkkitehti Alvar Aalto ja se rakennettiin vuosina 1967-71 ja 1973-75. Arkkitehti Alvar Aalto suunnitteli alkuaan Finlandia-talon osaksi laatimaansa Töölönlahden kokonaissuunnitelmaa. Suunnitelmasta vain Finlandia-talo toteutui. Rakennus suojeltiin rakennussuojelulaila vuonna 1993.

Finlandia-talon rakennushistoriaselvitystyön on tilannut Finlandia-talo. Työ on laadittu vuosina 2003-2005.

Rakennushistoriaselvitystyö koostuu arkistotutkimuksen perusteella laaditusta rakennushistoriikista (tämä teos) ja verkko(internet)pohjaisesta tila- ja rakennusosainventoinnista, joka sisältää huonekortit ja rakennusosakortit.

Tila- ja rakennusosainventointi käsittää pääasiassa rakennuksen sisätilat.

Tila- ja rakennusosainventointi on tallennettu työn valmistuttua CD-levykkeille. Tämä nk. pysäytetty versio on siten tallenne inventoinnin valmistumisajankohdan mukaisesta tilanteesta.

Kun rakennushistoriaselvitystyötä alettiin laatia esitti tilaaja toiveen mahdollisimman monipuolisesti palvelevasta älykkäästä huonekorttijärjestelmästä, joka mahdollistaisi erilaiset haut rakennusosista, määristä jne. Tiedon tuli olla myös helposti päivitettävää. Päädyimme kehittämään verkkopohjaisen inventointisovelluksen. Kehitystyö toteutettiin Antti Veltheimin ja Hilla Tarjanteen kanssa(Kulttuuriympäristö Oy), jotka olivat aiemmin luoneet vastaavan sovelluksen alueinventointeja varten.

Tietokannan sisällöllinen rakenne vastaa tilakohtaisen tiedon osalta perinteistä käsin täytettävää huonekorttipohjaa, ja rakennusmateriaali- ja rakennusosatiedon osalta rakennushistorialliseen selvitykseen kuuluvaa kohteen rakennustavan ja -materiaalien kartoitusta. Se mahdollistaa tilojen ja tilakokonaisuuksien haut tilan tunnuksen, käytettyjen rakennusmateriaalien tai esimerkiksi käytettyjen kaluste- tai valaisintyyppien mukaan, sekä tilojen sijainnin mukaan. Inventointisovellus on inventoijan työväline inventointia tehtäessä. Syötettävä tieto järjestäytyy välittömästi oikeaan paikkaansa. Inventoinnin valmistuttua se on tietopankki, joka on internetin välityksellä käyttäjien ja suunnittelijoiden käytettävissä. Tiedot on tarkoitettu päivittämään jokaisen muutostyön yhteydessä.

Rakennushistoriaselvitystyön ovat laatineet yhteistyössä Alvar Aalto Säätiö/ arkkitehti Hanni Sippo ja taidehistorioitsija Pirjo Hyytiäinen ja Arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto Talli Oy/ arkkitehti Minna Lukander ja arkkitehtiylioppilas Mari Mannevaara.

Työnjakona on ollut, että Mari Mannevaara (Talli) on inventoinut koko rakennuksen lukuun ottamatta valaisimia ja irtokalusteita, jotka on inventoinut Pirjo Hyytiäinen Alvar Aalto museosta. Rakennushistoriikin ovat laatineet Mari Mannevaara ja Minna Lukander. Finlandia-talon arvoja ja restaurointia käsittelevän osuuden selvitykseen on laatinut Tommi Lindh Museovirastosta.

Päätilojen valokuvadokumentointi tehtiin selvitystyön yhteydessä. Valokuvaajana oli Rune Snellmann. Rakennushistoriaselvitystyössä on päätiloista tehty valokuvarinastukset rakennuksen juuri valmistuttua otetuista kuvista ja tämän hetken tilanteesta.

Selvitystyössä on keskitytty luomaan yleiskuva Finlandia-talon rakennushistoriasta. Vaikka Finlandia-talo on muotoutunut kansalliseksi ja kansainväliseksikin symboliksemme myös joidenkin keskeisten tapahtumiensa kuten Euroopan turvallisuuskouksen (ETYK) vuoksi v. 1975, ei rakennuksen tätä puolta käsitellä selvitystyössä.

Rakennus liittyy olennaisena osana Alvar Aallon kuuluisaan kustasuunnitelmaan, jota referoidaan lyhyesti.

Finlandia-talo rakennettiin kahdessa vaiheessa 1967-71 ja 1973-75. Myös selvitystyö on jaettu tältä osin kahtia. Ensimmäin toteutettiin osa, joka aluksi kulki nimellä Helsingin konsertti- ja kongressitalo. Käyttöönoton yhteydessä rakennus sai nimekseen Finlandia-talo¹. Laajennusosaa on kutsuttu suunnittelu- vaiheessa lisärakennukseksi ja sittemmin kongressisiiviksi. Laajennuksen valmistuttua Finlandia-talo on tarkoittanut koko rakennusta. Edelleenkin käytännön puheessa etenkin rakennuksen käyttäjät erottavat osat toisistaan. Puhutaan vanhasta puolesta tai päärakennuksesta sekä kongressisiivistä. Rakennushistoriaselvitystyössä tämä kahtiajako on luonnollisesti käytössä eri suunnittelu- ja rakentamisajankohdista johtuen. Rakennushistoriikissa rakennuksen osia kutsutaan kulloisessakin suunnittelu-/rakentamisvaiheessa käytetyn nimityksen mukaan, inventointisovelluksessa eli nykytilanteen kartoituksessa osat on nimetty päärakennukseksi ja kongressisiiviksi.

Finlandia-talon valmistumisen ja käyttöönoton jälkeen toteutetut muutokset käsitellään tässä selvityksessä omana lukunaan. Muutoksista on käsitelty pääasiassa rakennuslupaa vaatineet muutokset. Muutoksia ovat suunnitelleet Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto & Co, Arkkitehtitoimisto Kaarlo Leppänen, Arkkitehtitoimisto Alli Oy (1999-2000) ja Arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto Talli Oy.

Finlandia-talon julkisivukorjaus oli lähes koko 90-luvun ajan ajankohtainen uutisaihe aluksi rakennussuojelumielessä ja sit-

temmin urakoinnissa tapahtuneiden epäonnisten käänteiden vuoksi. Julkisivukorjaukseen liittyi olennaisesti myös Finlandia-talon suojelupäätös. Finlandia-talon suojeluhistoria on käsitelty omana lukunaan.

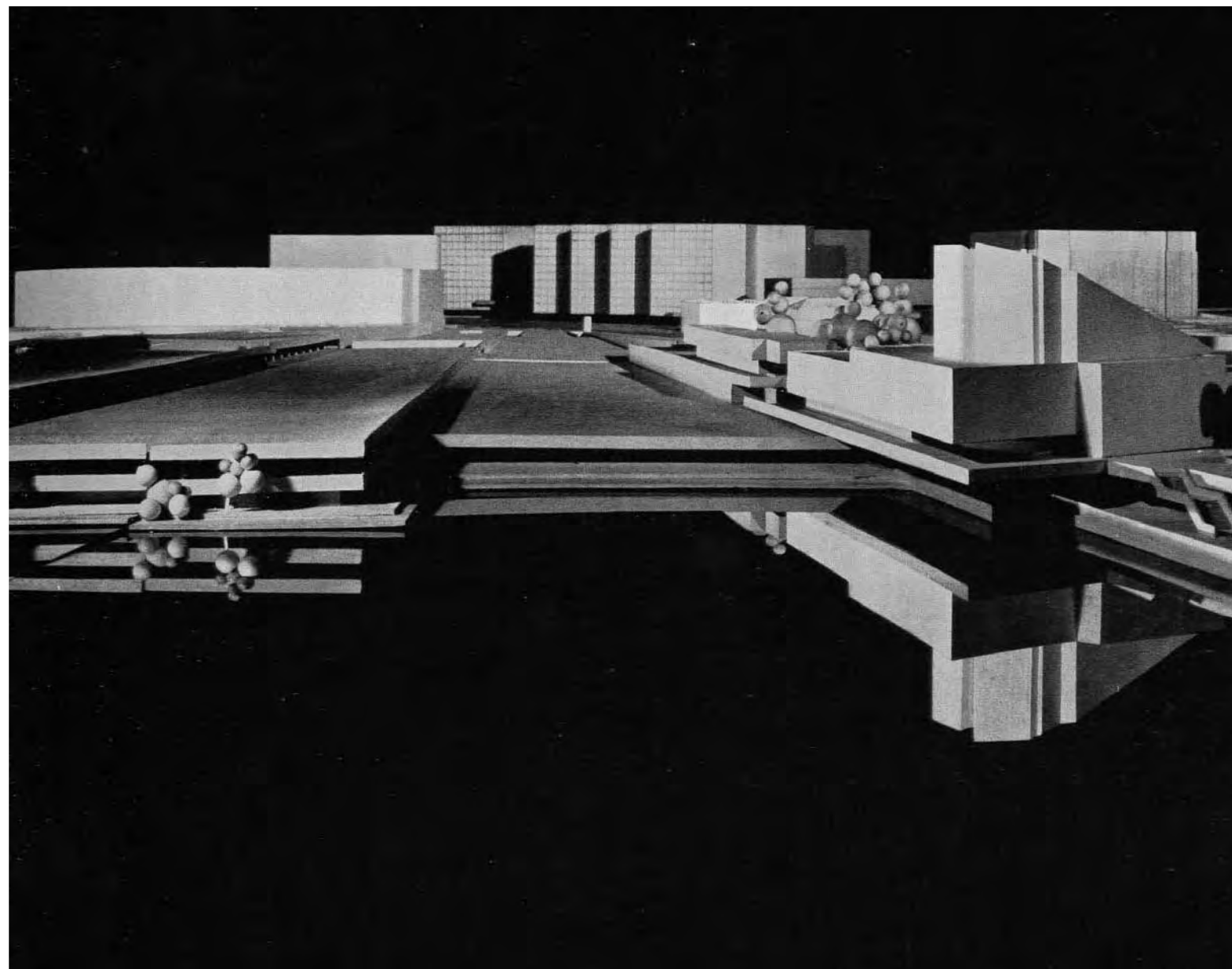
Finlandia-talossa tehdään vuosittain muutostöitä lähinnä rakennuksen iän tuoman peruskorjaustarpeen vuoksi. Myös rakennuksen käyttötarkoitus nykyaikaisena kongressikeskuksena edellyttää mm. audiovisuaalisen tekniikan päivittämistä. Finlandia-talossa on myös varauduttu tuleviin toimintamuutoksiin kuten konserttitoiminnan siirtymiseen Töölönlahdelle rakennettavaan Musiikkitaloon, jonka arvioitu valmistumisaika on v. 2009. Tästä johtuen rakennuksen toiminnan pääpaino tulee olemaan erilaisten tapahtumien, kokousten ja kongressien ja niihin liittyvien näyttelyiden järjestämisessä. Vuonna 2001 Finlandia-talo laadittiin luonnossuunnitelmat sisäänajokerroksen nykyisen ulkotilaosuuden muuttamisesta näyttely- ja kokoustiloiksi. Hanketta varten haettiin Uudenmaan ympäristökeskukselta muutosta rakennussuojelupäätökseen.

¹ Holopainen, Mustonen, & Suhonen 2001, 25. Pertti Mustonen kirjoittaa että Aalto olisi itse epävirallisesti ehdottanut tätä nimeä.

2. Helsingin konsertti- ja kongressitalohankkeen taustaa

Finlandia-talon rakennushankkeen tausta liittyy kiinteästi suomalaisen kulttuurielämän vaiheisiin. Pääkaupungista puuttui tarpeeksi suuri tila kokoontumista ja konsertteja varten. Musiikkiväki oli haaveillut 1900-luvun alusta lähtien Helsingin Kaupunginorkesterin² harjoitus- ja konserttitoiminnan saattamisesta saman katon alle ja tehnyt useita epäonnisia aloitteita ajanmukaisen konserttitalon rakentamiseksi pääkaupunkiin. Helsingin kaupunki oli asettanut jo vähän ennen talvisodan syttymistä lyhytikäiseksi jääneen komitean valmistelemaan konsertti- ja kongressitalon rakentamista Helsinkiin.³ Seuraavan kerran yhdistettyjä toimintoja palvelevan talon rakentamista pohdittiin kaupunginhallituksen vuonna 1956 asettaman teatteritalokomitean toimesta. Yhdistetyn teatteri- kongressi- ja konserttitalon rakentamista ei kuitenkaan pidetty suositeltavana ratkaisuna. Kaupunginteatteria varten päädyttiin rakentamaan erillinen teatteritalo.⁴ Konsertti- ja kongressitalon rakentamishanke konkretisoitui päätöksiksi Helsingin kaupungin pääkaupungiksi julistamisen 150-vuotisjuhlan yhteydessä vuonna 1962⁵. Kaupunginvaltuuston yksimielisellä päätöksellä kaupunginhallitusta kehoitettiin ryhtymään toimenpiteisiin yhdistetyn kongressi- ja konserttitalon suunnittelemiseksi Helsinkiin siten, että rakennustöihin voitaisiin ryhtyä heti kaupunginteatterin valmistuttua.⁶

Alvar Aalto liitettiin konserttitalohankkeeseen aikaisessa vaiheessa. Pääkaupungin 150-vuotisjuhlaa valmisteleva toimikunta viittasi perusteluissaan Aallon laatimaan vuoden 1961 keskustan asemakaavasuunnitelmaan, jossa Töölönlahden rannalle ehdotettiin erilaisten kulttuurirakennusten rivistöä.⁷ Tavallisesta käytännöstä poiketen kaupunginhallitus antoi konsertti- ja kongressitalon suunnittelutehtävän suoraan akateemikko Alvar Aallon tehtäväksi. Konsertti- ja kongressitalon suunnittelua varten perustettiin huhtikuussa 1962 ylipormestari Lauri Ahon johdolla toiminut toimikunta.⁸ Konserttitalotoimikunta esitti kaupunginhallitukselle konserttitalon rakentamista Töölönlahden länsirannalle Alvar Aallon laatimien suunnitelmien mukaan. Kaupunginhallitus hyväksyi esityksen 19.12.1963.

² vuonna 1882 perustettu Helsingin orkesteriyhdistys, vuodesta 1895 Helsingin filharmoninen seura; 1914 lähtien Helsingin kaupunginorkesteri

³ Lehdistölle 14.5.1969. Helsingin konserttitalon peruskiven muuraustilaisuuden lehdistötiedote. (AAS, HKRVA)

⁴ Lehdistölle 14.5.1969 Helsingin konserttitalon peruskivenmuuraustilaisuuden lehdistötiedote. (AAS, HKRVA)

⁵ Holopainen, Mustonen, & Suhonen 2001, 12 -13

⁶ Lehdistölle 14.5.1969. Helsingin konserttitalon peruskiven muuraustilaisuuden lehdistötiedote. (AAS, HKRVA)

⁷ Holopainen, Mustonen, & Suhonen 2001, 12 -13

⁸ Konserttitalotoimikunnan jäseniä olivat Ahon lisäksi vt Veikko Loppi, isännöitsijä Johan Pajusola, kaupunginarkkitehti Jaakko Kontio, asemakaavapäällikkö Väinö Tuukkanen sekä kaupunginorkesterin intendentti Nils-Eric Ringbom. Tuukkasen ja Kontion erottua myöhemmin kaupungin palveluksesta tilalle tulivat vs. kaupunginarkkitehti Sakari Siitonen ja virastopäällikkö Aarne Ervi.

Pienoismallikuva Aallon keskustasuunnitelmasta. Terassitori ja Finlandia-talo. (HKA 359:1 ja 2)

Helsingin konsertti- ja kongressitalo ja Aallon keskustasuunnitelma

Finlandia-talo on olennainen Alvar Aallon Helsingin kaupungille laatimaa keskustasuunnitelmaa ja on oopperatalon sijoituksen lisäksi sen ainut toteutunut osa.

Finlandia-talon suunnitteluratkaisuiden ymmärtämiseksi on välttämätöntä tuntea keskustasuunnitelman pääperiaatteet. Keskustan asemakaavasuunnitelma valmistui 20.3.1961. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 25.10.1961 suunnitelman keskustaratkaisun edelleen kehittämisen pohjaksi.⁹ Toinen vaihe valmistui v.1964, jolloin Finlandia-talon luonnossuunnittelu oli jo käynnissä. Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi sen 30.11.1966 asemakaavoituksen pohjaksi. Vuonna 1971 suunnitelmaa kehitettiin edelleen Töölönlahti-Terassitori-komitean valvomana. Komitean työ päättyi 3.9.1973.¹⁰

Vielä 1700-luvulla Kamppi-Töölönlahti-alue oli varsinaisen kaupunkialueen ulkopuolella. Helsinki oli rakentunut alueelle, joka rajautui Katajanokkaan, Kruunuhakaan, Eteläsatamaan ja lännessä Töölönlahteen. Kaupungilla oli yhteys mantereeseen vain pienen kannaksen välityksellä nykyisen Kappelin kohdalla. Kun Helsingistä tuli keisariillisen määräyksen mukaisesti Suomen pääkaupunki alkoi aktiivisen suunnittelun ja rakentamisen kausi, jonka vaikutukset ylsivät kaupungin reuna-alueellekin.

Engelin johdolla laadituissa suunnitelmissa oli Töölönlahden rannalle sijoitettu muutama julkinen rakennus, pääosin aluetta oli käsitelty puistona vesiaiheineen. Puiston rakentaminen viivästyi ja lahden rannalle rakennettiin sairaala ja teollisuuslaitos. Myöhemmin rannoille nousi vauraiden asukkaiden kesähuviloita. Teollistumisen päästyä vauhtiin 1800-luvun puolivälissä uusi kuljetusjärjestelmä, rautatie, alkoi vaikuttaa olennaisesti kaupungin maantieteeseen. Hämeenlinnaan saakka rakennettu uusi rautatie louhittiin Helsingissä peruskallion halki ja se jakoi Töölönlahden idyllin kahteen osaan. Myös kaupungin keskustassa tarvittiin lisää tilaa ja niin Töölönlahden maaton pohjukka täytettiin. Pääosa Töölönlahtea säilyi edelleen puistomaisena huvila-asutusmiljöönä. Vuosien 1910 ja 1960 välisenä aikana laadittiin kymmenkunta Helsingin keskustaa eri lailla koskevaa merkittävää suunnitelmaa. Kamppi-Töölönlahden aluetta on näissä käsitelty eri painotuksin. Moottoriajoneuvoliikenteen kasvu ja väestön kasvu olivat 60-luvulle tultaessa suurimpia kaupunkisuunnittelun haasteita. Kampista oli linja-autoliikenteen myötä muodostunut osa kantakaupunkia. Töölönlahden alue oli käyttämätön voimavara, joka vapautuisi tavaraliikenteen siirtyessä Pasilaan. 1950-luvulla Helsingin asemakaavaosasto laati koko kaupungin aluetta koskevaa uutta yleiskaavaa.¹¹

Kaupunginhallitus asetti 17.4.1958 keskustan asemakaavan edelleen kehittämistä varten toimikunnan.¹² Kaupunginhallitus päätti 10. 9. 1959 antaa suunnittelun akateemikko Alvar Aallon tehtäväksi mainitun toimikunnan johdolla ja valvonnassa. Kaupunginhallitus päätti 2.3.1961 suunnittelutehtävän ulottamisesta käsittämään myös Pasilan alueen, koska keskustasuunnitelman rakentamisen edellytyksenä oli valtionrautateiden tavarasemansiirtäminen Pasilaan. Tämä kysymys kytkeytyi puolestaan aluevaihdon suorittamiseen valtionrautateiden ja kaupungin välillä.

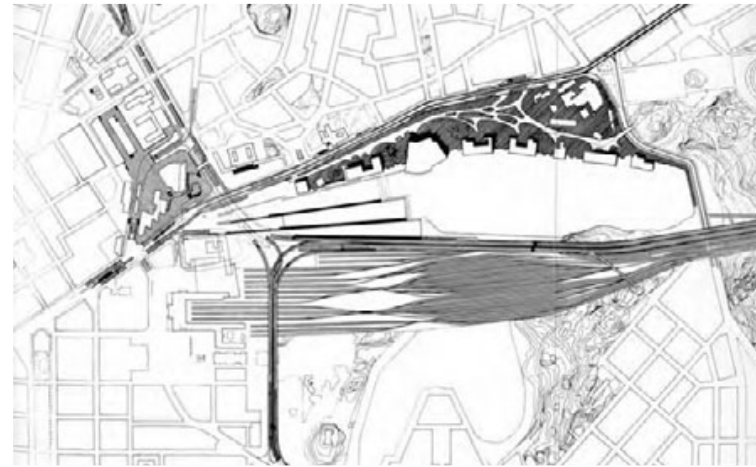
Aalto suunnitteli suuren, kolme tasoa käsittävän viuhkamaisen terassitorin. Terassitorin alle sijoittui kolmeen kerrokseen pysäköintitiloja. Torin kärki oli Mannerheimin ratsastajapatsaan kohdalla ja avautui sieltä Töölönlahden suuntaan.

Töölönlahden länsirannalle oli sijoitettu julkisten rakennusten sarja vehreään Hesperian puistoon. Rakennukset seisoivat pilareiden päällä vedenrajassa ja niiden alitse kulki julkinen jalankulkureitti.

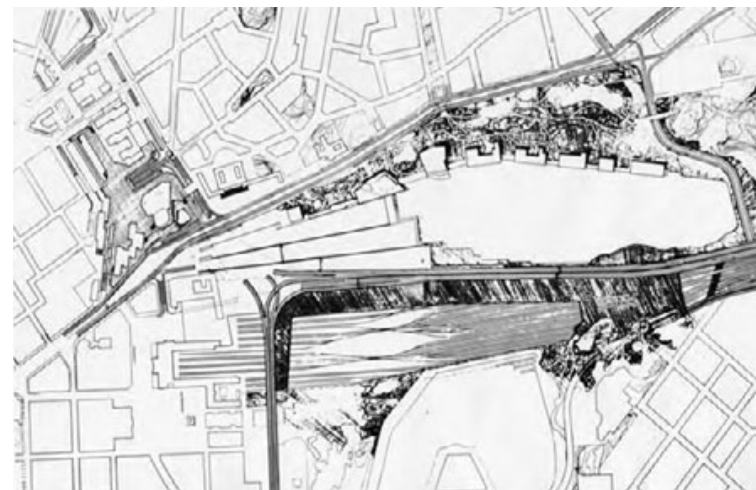
Vuoden 1961 suunnitelman esittelyn yhteydessä Arkkitehtilehdessä ei näiden julkisten rakennusten käyttötarkoituksia ole vielä eritelty. On mainittu ainoastaan, että ne ovat kulttuurirakennuksia. Nykyisen Finlandia-talon kohdalla suunnitelmassa on suorakulmainen rakennus, joka on liitetty Karamzinin (Hakasalmen) huvilaan katosrakennelmalla.¹³ Karamzinin huvilassa toimi jo tuolloin kaupungin museo.

Aallon suunnitelma oli yhteneväinen Eliel Saarisen jo vuonna 1917 esittämän ajatuksen kanssa uuden sisääntuloväylän, Vapaudenkadun, rakentamisesta pohjoisista kaupunginosista kaupungin keskustaan tulevaa liikennettä varten. Vapaudenkatu oli määrä rakentaa pohjoisesta päin rautatien ylitse pilarien vaaraan. Autoilla keskustaan saapuville avautuisi mahtava kaupunkimaisema, jossa uusien julkisten rakennusten julkisivut kuvastuisivat veteen. Aalto on puhunut kaupungin sisäisistä kasvoista. Kolmionmuotoinen tori muodostaisi vastaanottavan sylin, eduskuntatalo ja rautatieasema näkyisivät taustalla.

Vuoden 1964 suunnitelmaa Aalto kuvaa Arkkitehtilehdessä seuraavasti:¹⁴ Terassitorin kohdalla sisältää suunnitelma konsertti- ja kongressitalon. Lukuun ottamatta konserttitalon korkeinta osaa, ovat rakennukset niin matalia, että vihreä niiden takana kaartuu rakennusten yli torin vaikutuspiiriin. Seuraavan rakennuksen konsertti- ja kongressitalosta pohjoiseen tekijä on ajatellut Oopperataloksi ja siitä edelleen pohjoiseen Taidemuseon, jonka jälkeen jää reserviin vielä neljä julkisen rakennuksen paikkaa.”

*Keskustasuunnitelma
1 vaihe vuonna 1961*

*Keskustasuunnitelma
2 vaihe vuonna 1965*

⁹ Arkkitehti-Arkitekten 3/1965

¹⁰ Arkkitehti -Arkitekten 6/1974

¹¹ Teoksessa Alvar Aalto ja Helsinki. 1998, 56-58

¹² Toimikunnan puheenjohtajana oli ylipormestari Lauri Aho, jäsenenä kansliapäällikkö Klaus Häkkänen, pääjohtaja Erkki Aalto, diplomi-insinööri Aulis Junttila, varatuomari Heikki v. Hertzen, professori Olli Kivinen, apulaiskaupunginjohtaja J. A. Kivistö, kiinteistöviraston päällikkö Alpo Lippa ja asemakaavapäällikkö, sittemmin kaupunkisuunnitteluviraston vs. päällikkö Väinö Tuukkanen sekä kaupunginarkkitehti Lauri Pajamies 8.8.1959 saakka, kaupunginarkkitehti Jaakko Kontio 5.4.1962-10.10.1963 välisenä aikana ja vs. kaupunginarkkitehti Sakari Siitonen sen jälkeen. Toimikunnan työvaliokuntaan kuuluivat puheenjohtajana ylipormestari Aho sekä jäsenenä kansliapäällikkö Häkkänen, diplomi-insinööri Junttila, professori Kivinen ja virastopäällikkö Tuukkanen. Toimikunnan sihteerinä toimi apulaiskaupunginsihteeri Pentti Lehto. Toimikunta kuuli työssään useita asiantuntijoita.

¹³ Arkkitehti -Arkitekten 3/1961

¹⁴ Arkkitehti-Arkitekten 3/1965

Ensimmäinen suunnitelma oli saanut kritiikkiä suurehkosta julkisten rakennusten määrästä ja puiston pinta-alan pienentymisestä. Aalto oli tehnyt puistopinta-alan säilymisestä tarkat piirustukset ja laskelmat. Selostuksessaan hän korostaa vihreän puiston käsittelyä ja läsnäoloa suunnitelmassa monella tasolla.

Kaupunginvaltuusto teki päätöksen konsertti- ja kongressitalon suunnittelemisesta 4. 4. 1962.

Helsingin konserttitalon luonnossuunnittelu oli siis käynnissä kun keskustasuunnitelman toista vaihetta tehtiin Aallon toimistossa ja konserttitalo esiintyy suunnitelmassa lähes nykyisessä hahmossaan.

Vuoden 1964 keskustasuunnitelmassa ei edelleenkään ole nimetty Karamzinin huvilan läheisyyteen sijoittuvien rakennusten käyttötarkoitusta. Aalto puhuu keskustasuunnitelman esittelyssä Arkkitehtilehdessä¹⁵ konserttitalosta ja siihen liittyvästä kongressitalosta. Epäselvää on onko jo tuolloin ennakoitu kongressitoiminnan laajenevan erilliseen rakennukseen vai onko suunnitellut rakennukset suunniteltu kaupunginmuseon laajennukseksi. Ilmeisesti molemmat tarpeet ovat olleet tuolloin esillä, muttei niitä ole haluttu keskustasuunnitelmassa konkretisoida. Aalto on kongressisiiven suunnittelun yhteydessä laatinut selostuksen sen sijoittamisesta ja rakentamisesta konserttitalon yhteyteen. Selostus on päiväämätön. Siinä Aalto kirjoittaa seuraavasti : ”Helsingin keskustasuunnitelmaan siinä muodossa kuin kaupunginvaltuusto sen aikanaan hyväksyi, on konserttitalon eteläpuolelle jo silloin suunniteltu pieni rakennusryhmä julkisen rakennuksen luontoisena, tämä nimenomaisella tarkoituksella siten että se tulisi palvelemaan kongressiluontoisia tapauksia (julkisia rakennuksia ei nimetty ylipormestari Ahon komiteassa suoraan, mutta tällä pohjalla liikkui koko keskustelu ja lopullinen suunnitelma).” Ilmeisesti kongressitilojen yhteiskäyttö kaupunginmuseon kanssa on ollut myös ajatuksena. Konserttitalon peruskivenmuuraustilaisuuteen laaditussa lehdistötiedotteessa mainitaan taas, että rakennuksen sijoittumisessa otettiin huomioon kaupunginmuseon mahdollinen laajennus.¹⁶

Kuten edellä kirjoitetustakin käy ilmi ryhdyttiin v. 1962 suunnittelemaan yhdistettyä konsertti- ja kongressitaloa. Silti varsin usein asiakirjoissa esiintyy pelkästään nimi konserttitalo tai konserttitalotoimikunta. Alkuperäisenä ajatuksena asiakirjoista päätellen on ollut rakentaa konserttitalo, joka voisi palvella myös kongressikäyttöä. Aallon toimiston kaikissa arkkitehtipiirustuksissa ja selostuksissa rakennus on nimetty Helsingin konserttitaloksi. Ilmeistä on, että jo konsertti- ja kongressitalon rakentamisesta päätettäessä on keskusteluissa ollut esillä mahdollisuus laajen-

taa kongressipuolta myöhemmin rakennettavaan osaan. Epäselvää on onko Aalto tämän tiedostaen nimennyt vanhan osan suunnitelmat pelkästään Helsingin konserttitaloksi.

Koska konsertti- ja kongressitalon luonnossuunnittelua ja keskustasuunnitelman toista vaihetta tehtiin lähes samanaikaisesti on rakennussuunnittelussa huomioitu paljon seikkoja, jotka suoraan pohjautuvat keskustasuunnitelman jalankulku- ja ajoneuvoliikenteen järjestelyihin sekä tietysti rakennuksen suhteeseen Töölönlahteen ja muuhun ympäristöön. Aalto selosti konserttitalon sijoittumisesta ja suhteesta ympäristöön 4.5.1963 päivätyssä liitteessä (ilmeisesti kaupunginhallitukselle, AAS). Konserttitalo peitti alleen lähinnä alueella sijainneen pallokentän. Rakennuskorkeudet oli ryhmitelty siten, että puisto dominoi yhdessä suuren salin korkean osan kanssa näkymiä myös rakennuksen itäpuolelta katsoen. Konserttitalorakennuksella oli sisäänkäynnit sekä Mannerheimintieltä että Töölönlahden puolelta (vuonna 1963 vielä ratapihan ylijäämäalueelta), mikä mahdollisti laajamittaisetkin pysäköintijärjestelyt. Lopuksi Aalto painotti vielä konserttitalon sijainnin olevan riippumaton kaupungin ja rautatiealueen järjestelyistä ja Töölönlahden rantaviivalle tulevaisuudessa rakennettavien julkisten rakennusten lukumäärästä. Arkkitehtoninen asemakaavallinen intentio oli pitää rakennuksen korkeusasema Mannerheimintien korkeusasemaan nähden alempana sijaitsevan puiston tasossa.¹⁷

Keskustasuunnitelmassa kuvattu julkinen jalankulkureitti, joka Hesperian puistossa kulkee veden rajassa julkisten rakennusten alla, on Finlandia-talon kohdalla ratkaistu rakennuksen länsisivulle suunnitellulla terassilla kulkevaksi. Terassilta olisi tullut laskeutua portaita myöden seuraavan julkisen rakennuksen alla kulkevalle raitille tai kääntyä samassa tasossa Hesperian puistoon. Terassitason eli sisääntulokerroksen alapuolelle sijoittuu ajoneuvoliikennettä palveleva sisäänajokerros, joka oli suunniteltu liittymään terassitorin alaiseen pysäköintitilaan.

Vuonna 1974 Finlandia-talon projektiesittely julkaistiin Arkkitehtilehdessä. Tällöin Alvar Aalto oli laatinut erillisen artikkelin Finlandia-talon sijoituksesta. Tuolloin rakenteilla oleva kongressisiipi sijoitettiin luonnollisesti olevan rakennuksen jatkeeksi edellä kuvatun kaupunginmuseon laajennuksen sijasta. Aalto korosti, että Finlandia-talo ja rakenteilla oleva kongressisiipi ovat vain osa tulevasta keskuksesta, joten niiden sijoituksen arvioiminen on vaikeata loogisen ympäristön ja ympäröivän kokonaisuuden puuttuessa. Keskustan sydämen täytti varastomainen ratapiha. Finlandia-talo tuli siis nähdä siltä kannalta, että se toistaiseksi oli ilman ympäristöä.

Artikkelissaan Aalto myös painotti sitä, että Finlandia-talon sijoittaminen lähes Töölönlahden pinnan tasolle on ollut välttämättömyys, koska Mannerheimintien korkeusasema ei saa määrittää uuden keskustan korkeusasemaa, vaan uudessa keskustassa tuli luonnonmorfologian olla läsnä.¹⁸

Akateemikko Aallon Helsingin keskustasuunnitelman julkistaminen oli suurimpia uutisaiheita vuonna 1961. Aallon keskustasuunnitelman toteutumattomuus oli monen tekijän summa, joista yksi oli 60-luvulla syntynyt ilmapiirin muutos suunnitteludemokratian ja ekologian puolesta. Tällöin Aallon keskustasuunnitelma monumentaalirakennuksineen edusti mennyttä aikaa, kaupungin rakentumisen pääpainoalueiksi koettiin mm. asuntorakentaminen.¹⁹

¹⁵ Arkkitehti-Arkitekten 3/1965

¹⁶ Lehdistölle 14.5.1969 Helsingin konserttitalon peruskivenmuuraustilaisuuden lehdistötiedote. (AAS , HKRVA)

¹⁷ Muistiot N:o 1, 2, 5, 6, ja7 Helsingin konserttitaloa koskevia asioita käsittelevästä neuvottelusta (AAS)

¹⁸ Arkkitehti-Arkitekten 6/1974

¹⁹ Holopainen, Mustonen, & Suhonen 2001, 65-66 .

Suunnittelijat

Arkkitehti Alvar Aallon ohella mainitaan rakennuksen suunnittelijana Arkkitehti-lehdessä 6/74 ilmestyneessä Finlandia-talon kohde-esittelyssä myös Elissa Aalto.

Päärakennuksen suunnittelutyötä johti Aallon toimistossa arkkitehti Kaarlo Leppänen²⁰ avustajinaan arkkitehdit Leif Englund ja Jyrki Paasi. Kohteen koon huomioonottaen työhön on todennäköisesti osallistunut muitakin toimiston arkkitehtejä ja opiskelijoita.

Konserttitalon sisustussuunnittelua hoiti toimistossa pääosin sisustusarkkitehti Pirkko Söderman. Työhön osallistui myös Elissa Aalto, jonka kädenjälki näkyy edustustiloissa ja mm. lämpiöiden apilapöydissä. Valaisimia piirsivät toimistossa Pirkko Söderman ja arkkitehti Leif Englund.²¹ Konserttitalon tekstiiliasiantuntijaksi kiinnitettiin taitelija Kirsti Ilvessalo.²² Konserttisalin urut suunnitelti professori Enzo Forsblom yhteistyössä Aallon toimiston kanssa.²³

Talonrakennusosaston määrääminä akustisina neuvonantajina suunnittelutyöhön osallistuivat sekä Ääniteknillinen toimisto Paavo Arni & Kumppanit (jossa pääasiallisena vastuuhenkilönä toimi arkkitehti Alpo Halme) sekä diplomi-insinöörit Hamilkar Aalto ja Claes Holm. Konserttisalin akustisten luukkujen suunnittelua varten kiinnitettiin työhön vuoden 1969 alussa Insinööritoimisto Yleistekniikka.²⁴

Rakennesuunnitelmat laati Insinööritoimisto Magnus Malmberg Oy vastuuhenkilönä diplomi-insinööri Aarne Hollmén. LVI-suunnitelmista vastasi Lämpöteknillinen toimisto Calor, jossa työhön osallistuivat diplomi-insinöörit Martti Ebeling ja Juhani Larkimo. Sähkösuunnitelmat tehtiin Insinööritoimisto Tauno Nissisellä jossa työstä huolehti insinööri Kari Korpia.²⁵

²⁰ Arkkitehti Kaarlo Leppänen työskenteli Aallon toimistossa vuosina 1956-75.
²¹ Puhelinhaastattelu Mari Mannevaara > Pirkko Söderman 26.1.2005
²² KORA pöytäkirjat 62 ja 63 / 12.1.1971 (HKRVA)
²³ KORA esityslista 17 / 11.2.1969 (HKRVA)
²⁴ KORA esityslista 72 / 27.4.1971 (HKRVA)
²⁵ Työmaakokouspöytäkirja 1 / 6.11.1968 (HKRVA)
²⁶ Konserttitalotoimikunnan jäseniä olivat Ahon lisäksi vt Veikko Loppi, isännöitsijä Johan Pajusola, kaupunginarkkitehti Jaakko Kontio, asemakaavapäällikkö Väinö Tuukkanen sekä kaupunginorkesterin intendentti Nils-Eric Ringbom. Tuukkasen ja Kontion erottua myöhemmin kaupungin palveluksesta tilalle tulivat vs. kaupunginarkkitehti Sakari Siitonen ja virastopäällikkö Aarne Ervi.
²⁷ Ringbom, N.-E. 1962. Luonnos konserttitalorakennuksen huoneohjelmaksi 14.6.1962 (HKA 359:1)
²⁸ Helsingin Konserttitalo. Selvitys volyymi- , ääni-, eristys-, ja verhoukskysymyksiä koskevan suunnittelu- ja selvitystyön kehityksestä ja nykyvaiheista

Luonnossuunnitelmat

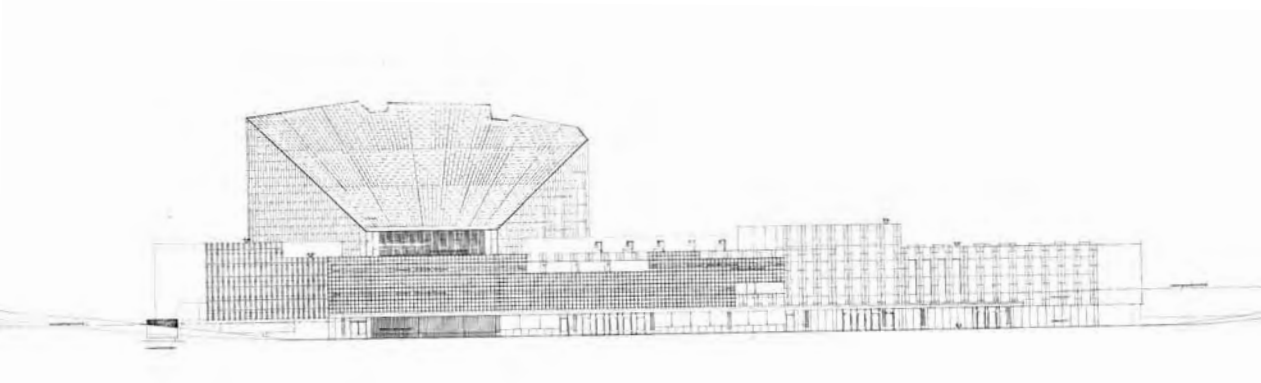
Luonnossuunnittelua ohjannut Konserttitalotoimikunta ²⁶ toimi vuosina 1962-1968. Suunnitteluun ryhdyttiin (todennäköisesti) 14.6.1962 päivätyn Nils-Erik Ringbomin laatiman konserttitalon huoneohjelmaehdotuksen²⁷ pohjalta. Lopullinen huoneohjelma hyväksyttiin 17.6.1965, luonnospiirustukset 22.6.1966 ja pääpiirustukset 30.8.1968. Rakentamishankkeen toteutumista varten vaadittiin asemakaavamuutos

Arkkitehtisuunnitelmissa hanke kulkee nimellä Helsingin konserttitalo.

Luonnossuunnittelun varhaisvaiheet eli vuosien 1963-1965 aikaiset suunnitelmat on esitetty tässä selvityksessä luettelo-muodossa. Niiden erityispiirteitä kommentoidaan lyhyesti. Vuoden 1966 kaupunginhallituksen hyväksymiä luonnossuunnitelmia selostetaan laajemmin.

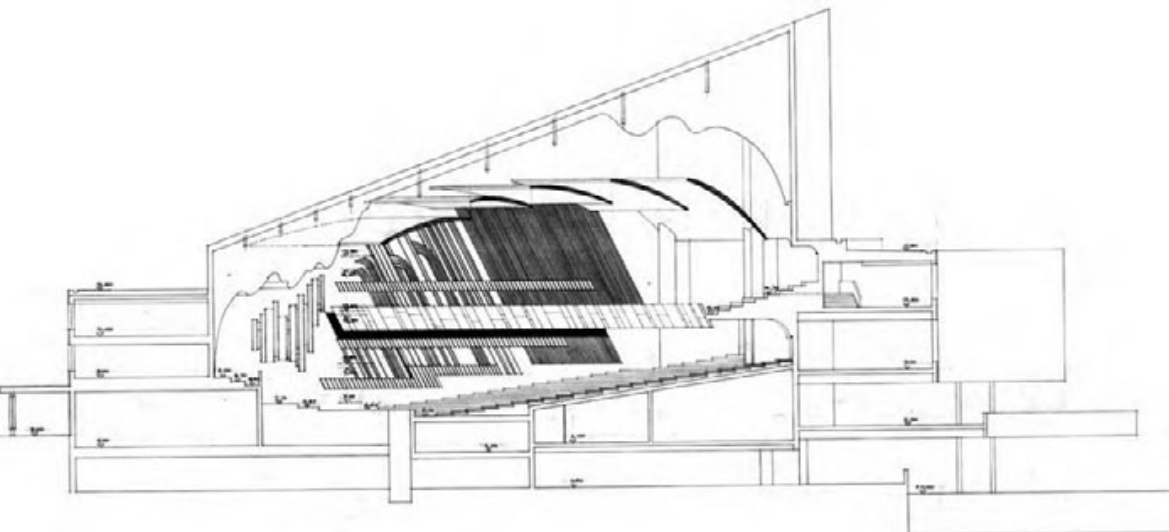
Etenkin akustiikan mutta myös sisustuksen suunnittelu edistyi-vät rinnan arkkitehtisuunnittelun kanssa melko varhaisesta vaiheesta lähtien. Konserttisalin akustinen ratkaisu liittyi olennai-sesti Konserttitalon arkkitehtoniseen perusideaan. Akustiikan suunnittelussa käytettiin vuodesta 1963 lähtien apuna akustisia neuvonantajia.²⁸ Keskeisin tehtävä oli luonnollisesti suuren salin akustiikan tutkiminen ja joustavan akustiikan toimintaan liitty-vien eri vaihtoehtojen tutkiminen. Luonnoksia selaillessa huo-mio kiinnittyi konserttisalista tehtyihin kymmeniin leikkauspiirus-tuksiin. Varhaisimmissa vaihtoehdoissa tutkittiin salin näkyvän katon ratkaisemista kokonaan ritilärakenteisena, joissakin (mah-dollisesti myöhemmissä) leikkauspiirustuksissa näkyvät ajatuk-set kattoon ripustetuista, säädeltävistä betoniheijastimista.²⁹

20.3.1966. Hamilkar Aalto ja Claes Holm.(AAS) Hamilkar Aallon ja Claes Holmin selvityksessä vuodelta 1966 mainitaan, että allekirjoittaneet ovat vuo-den 1963 alkupuolelta lähtien olleet suunnittelutyössä mukana Talonrakennusosaston valitsemina asiantuntijoina.
²⁹ Ääniteknillinen toimisto Paavo Arni & Kumppanien muistiossa 8.10.1968 luo-daan katsaus akustisen suunnittelun alkuvaiheisiin. Selvityksessä mainitaan, että suunnittelun alkuvaiheissa tarkoitus oli käyttää salin kattoon kauttaaltaan ääntä läpäiseviä ritiläkattoja (mikä osoittautui myöhemmin mahdottomaksi vaihtoehdoksi). Seuraavissa vaihtoehdoissa huomattava osa katosta oli kiinte-ää betonipintaa. Akustisen toimiston näkemyksen mukaan arkkitehtonisena pyrkimyksenä oli että konsertissa kävijän näkemästä katto-osasta olisi suurin osa betonia ja vain pienet näkyvät osat ritiläpintoja. (AAS) Schildtin teoksessa *Inhimillinen tekijä Alvar Aalto 1939-1976* esitellään Finlandia-talon konserttisalin joustavan akustiikkajärjestelmän varhainen ver-sio, jossa kuperia, näkyviä kattoelementtejä voidaan säädellä katossa olevien taljojen avulla.

Päiväämätön luonnos länsijulkisivusta. Toimistohuoneiden ikkunoiden eteen on sijoitettu valkoiseksi maalattu metallisäleikkö. Piirustus sign. F38B (AAA)

Konserttisalin pituusleikkaus (mittakaavaan 1:100). Luonnos vuodelta 1964. Piirustus sign. F10B (AAA)

Luonnossuunnittelu 1963 -1965 (alustavat luonnospiirustukset)

Alustavissa luonnoksissa toteutuksesta eniten poikkeavia piirteitä ovat rakennuksen ulkohahmossa konserttisalin ja kamarimusiikkisalin muodot; konserttisalin viuhkamaisen katon kärjet ovat pyöristetyt, kamarimusiikkisalin katto on pienennös konserttisalin kattomuodosta, mutta teräväkärkinen. Mannerheimintien puoleiseen julkisivuun oli suunniteltu katoksen yläpuoliselle osuudelle teräsrilää ja köynnöskasveja.

Tilajärjestelyistä luonnosvaiheessa on eniten elänyt informaatio-keskuksen sijoitus, joka varhaisissa vaiheissa oli suunniteltu keskelle aulaa vapaamuotoisena viuhkamaisena tilana. Paikkaansa hakivat myös kahvio sekä kongressihuoneet.

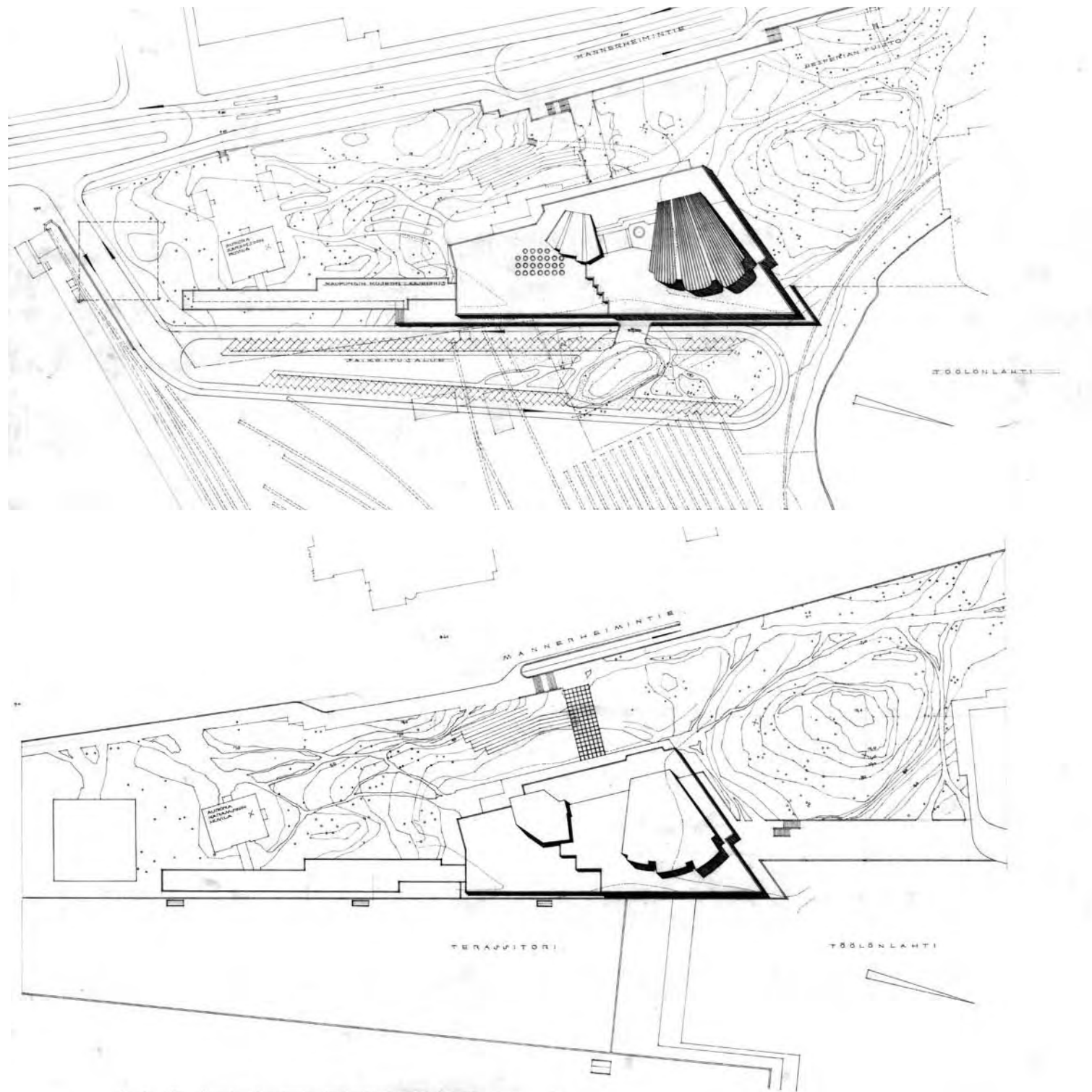
Asemapiirustuksia on laadittu luonnosvaiheessa yleensä kaksi kappaletta, jotka on nimetty I vaihe ja II vaihe. Vaihe I kuvaa tilannetta ennen Keskustasuunnitelmaan kuuluvan Terrassitorin toteuttamista ja II vaihe "lopputilannetta"; tällöin Töölönlahden rantaa on voimakkaasti muokattu viuhkamaiseksi ja Konserttitalon terävä pääty sijoittuu veden päälle. Alkuvaiheen asemapiirustuksissa on tutkittu ajojärjestelyitä Mannerheimintien puolelta pääsisäänkäynnin eteen.

Sisäänajokerroksen suunnittelussa on huomioitu Keskustasuunnitelman toteutuminen: ajoysteys on piirretty jatkumaan rakennuksen pohjoispuolelle seuraavaan rakennukseen (Oopperatalo).

Sopimus konserttitalon arkkitehtisuunnittelusta päätettiin tehdä 8.6.1965³⁵

Ylhäällä 29.5.1963 päivätty asemapiirustus, I vaiheen suunnitelma. Piirustus sign. F0a(AAA)

Alla asemapiirustus 1.12.1964, suunnitelmassa esitetty II vaiheen tilanne. Piirustus sign. F11b (AAA)

Vuoden 1963 aikaiset päivätyt luonnossuunnitelmat

- Luonnospiirustukset mittakaavaan 1:200, päivätyt 4.5.1963³⁰
- 29.5.1963 Asemapiirustus (I vaihe ja II vaihe AAS)

18.12.1963 päivätyssä asiakirjassa "Helsingin konserttitalo-suunnitelmaan liittyviä täydentäviä lisätietoja" (Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto)³¹ kuvaillaan suunnitelmaa. Suunnitelman edetessä rakennuksen kokonaistilavuutta on pienennetty aikaisempaan, luonnosmittakaavassa esitettyyn suunnitelmaan nähden. Asiakirjassa perustellaan myös konserttitalon suhdetta ympäristöön ja valmisteilla olevaan keskustasuunnitelmaan.

Vuoden 1964 aikaiset päivätyt luonnossuunnitelmat

- 15.1.1964 päivätyt luonnossarjat 1:100 (AAS)
- 1.2.1964 Helsingin konserttitalo, huoneohjelmaa koskeva vertailutaulukko³²
- 20.2.1964 päivätyt luonnossarjat 1:100 (AAS)
- 3.9.1964 on todennäköisesti päivätyt luonnospiirustussarjan välivaihe, johon viitataan 21.9.1964 - Helsingin Konserttitalon huoneohjelmaa koskevassa vertailutaulukossa (AAS).
- 5.10.1964 päivätyssä konserttitalon leikkausluonnoksessa on salin katto saanut nykyistä muotoaan
- 1.12.1964 Helsingin konserttitalon huoneohjelmassa (AAS) mainitaan sen perustuvan 1.12.1964 tehtyihin konserttitalon 1:100 luonnoksiin

Vuoden 1965 aikaiset päivätyt luonnossuunnitelmat

- 1.3.1965 Helsingin Konserttitalon huoneohjelma³³
- 1.3.1965 päivätyt luonnossuunnitelmat 1:100
- 1.3.1965 Asemapiirustus (vaiheet 1 ja 2, kopiot HKA 359:1)
- 2.6.1965 Helsingin konserttitalo, huoneohjelmaa koskeva muistio (Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto)³⁴

Schildt, G. 1990, 264-265.

³⁰ Luonnospiirustuskopiot 1:200 4.5.1963 (HKA 359:2)

³¹ Helsingin konserttitalosuunnitelmaan liittyviä täydentäviä lisätietoja

18.12.1963 . Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (HKA 359:2 ja AAS)

³² Helsingin konserttitalo. Huoneohjelmaa koskeva vertailutaulukko 1.2.1964.

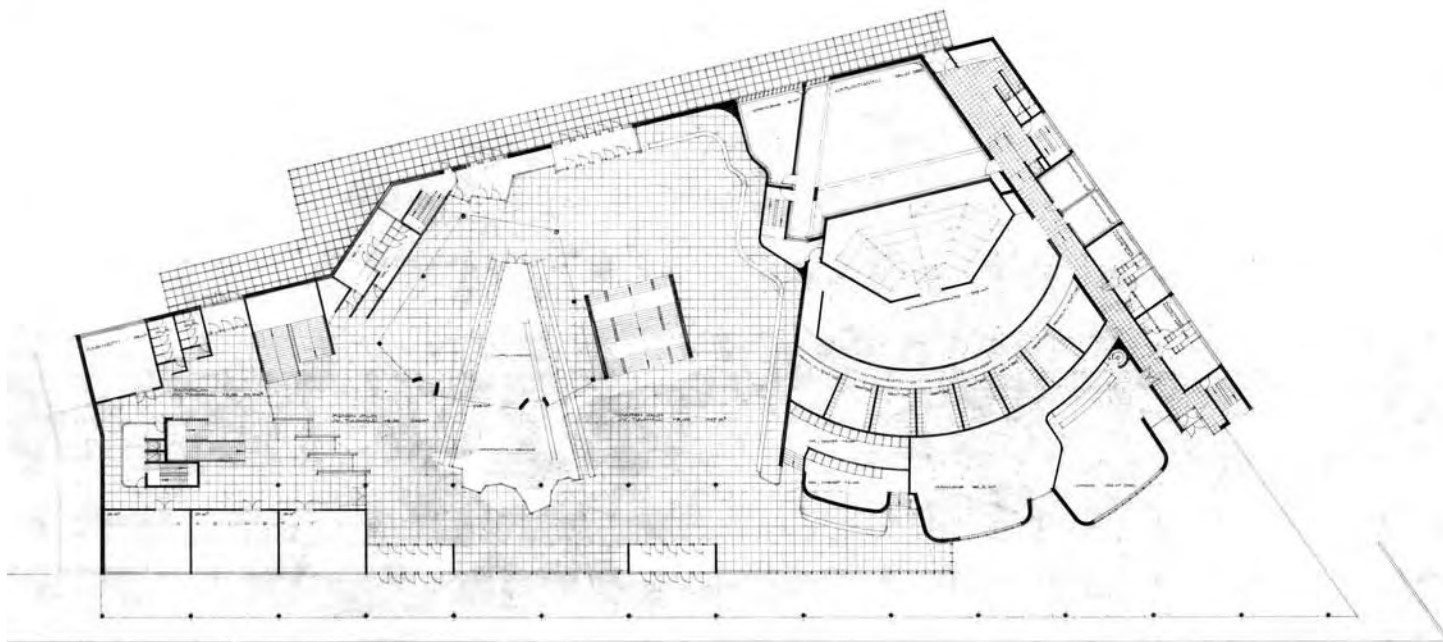
Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto. (HKA 359:1)

³³ Helsingin Konserttitalon huoneohjelma 1.3.1965. Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto. (HKA 359:1)

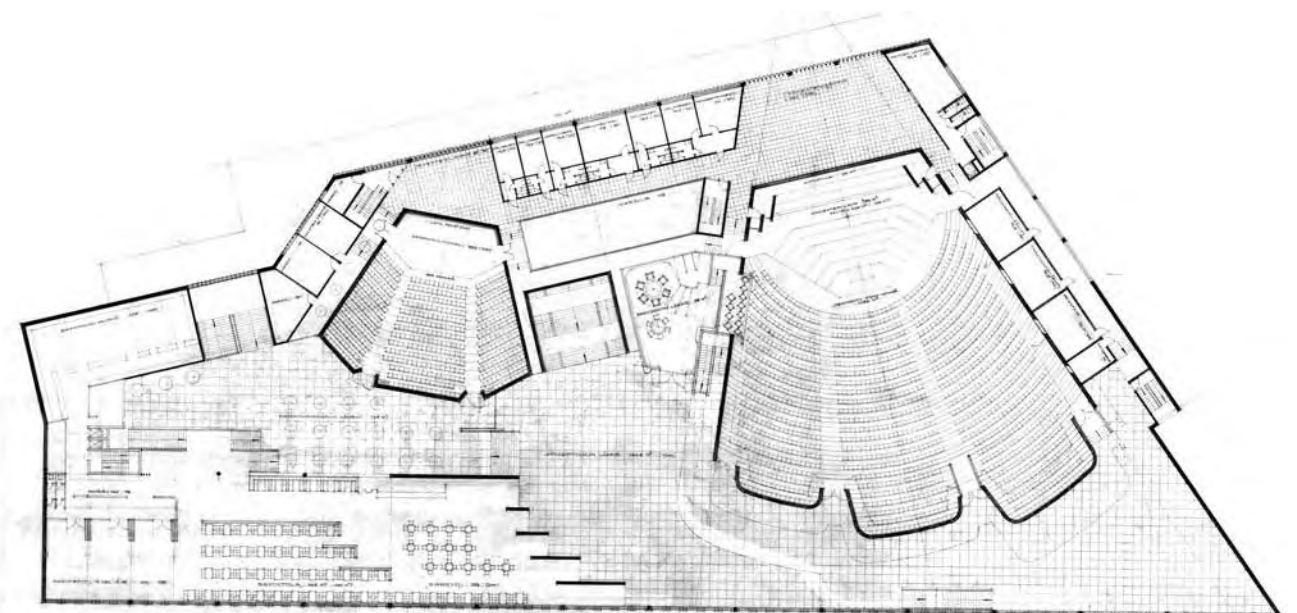
³⁴ Helsingin konserttitalo, huoneohjelmaa koskeva muistio 2.6.1965 . Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (HKA 359:1)

³⁵ Yleisten töiden lautakunta 1965. Pöytäkirjaote 8.6.1965 (HKA 359:1)

*Sisääntulokerroksen pohjapiirustus 15.1.1964
Piirustus sign. F4b (AAA)*

*Salikerroksen pohjapiirustus 15.1.1964
Piirustus sign. F2b (AAA)*

HELSINGIN KONSERTTITALO
SALINERÄKÖN KATTO

Kaupunginhallituksen hyväksymät luonnospiirustukset 1.4.1966

Keväällä 1966 suunnitelma oli edennyt varsin pitkälle. Luonnospiirustusten hyväksymistä varten oli suunnitelmasta laadittu 26.3.1966 päivätty rakennustapaselostus, sekä alustavat rakenne-³⁶ ja LVI-suunnitelmat³⁷. Alkukeväällä 1966 valmistuivat myös sähkön hankintasuunnitelma ja selvitys akustisten töiden suunnitteluvaiheesta³⁸. Suunnitelman arkkitehtonista perusratkaisua selvennettiin luonnosten liitteeksi vaaditussa yleiselostuksessa.³⁹

Arkkitehtiluonnokset sisältävät asemapiirustuksen mittakaavassa 1:500, pohjapiirustusarjan 1:100, rakennuksen pituusleikkaukset A - A ja B - B konserttisalin kohdalta sekä leikkauksen kamarimusiikkisalin kohdalta. Konserttisali on tutkittu mittakaavaan 1:50 pituus- ja poikkileikkauksin. Julkisivut on esitetty 1:100 mittakaavassa havainnollistamaan rakennusvolyyymiä.

Asemapiirustuksessa on esitetty katkoviivalla rakennuksen hahmon yhteyteen Karamzinikadun tasoon ja ajoneuvoliikenteeseen liittyvän sisäänajokerroksen ääriviivat. Konserttitalon jatkeeksi on nykyisen Kongressisiiven paikoille hahmoteltu Kaupungin museon laajennusvaraksi tarkoitettu rakennusmasa. Asemapiirustuksessa esiintyvät myös ajatukset Mannerheimintien puoleisista puutarhaterasseista.

Pohjapiirustusluonnoksissa lopullinen, toteutunut tilajako on hahmottunut pääpiirteittäin. Suunnitelmaan liittyvässä yleiselostuksessa korostetaan tilajaon muuntautumismahdollisuuksia ja mahdollisuutta käyttää ravintolan tiloja niin, että eri tilojen tahtumat eivät häiritse toisiaan.⁴⁰

Toteutuneeseen ratkaisuun verrattuna luonnossuunnitelmassa on jonkin verran eroavaisuuksia. Sisääntulokerroksessa kamarimusiikkisalin sisääntulohallilla ja konserttisalin sisääntulohallilla on yhteinen, pitkänomainen tuulikaappi, jonka yhteyteen on sijoitettu toimistotilaa ja kassahalli. Edustusvaatehallista ei vielä ole omaa sisäänkäyntiä eikä suoraa porrasyhteyttä salikerroksen edustuslämpiöön. Salikerroksessa piazzan yhteys ravintolasaliin ja tilojen keskinäinen kokosuhde poikkeavat toteutetusta. Parvekelämpiöön johtavaa porrasta K ei ole vielä otettu julkisivusta esiin työntyväksi aiheeksi, vaan se sijoittuu tilaan portaan L tapaan. Parvekelämpiön piazzalle rajautuva parvi hakee

lopullista muotoaan. Sisäänajokerroksen saattoliikennetilasta ulkoterrassille nousevat portaat on lisätty tässä vaiheessa suunnitelmiin.

Rakennuksen leikkausmuoto ja etenkin konserttisalin ratkaisut vastaavat pitkälle toteutunutta tilannetta. Sisäänajokerroksen yhteydessä rakennuksen alle jäävä paikoitustaso on luonnoksissa ratkaistu kahteen tasoon, joita erottaa kaide. Leikkauspiirustuksissa ja sisääntulokerroksen pohjapiirustuksissa korostuu luonnoksessa rakennuksen pohjakerrokseen muodostuvat yhteys sisääntulopihaan ja terrassin välillä; herää mielikuva ulkotilan lailla soljuvasta aulatilasta, jonka yläpuolella konserttitalon päätilat leijuvat. Itäjulkisivun luonnosta tarkastellessa mielikuva vahvistuu. Sisääntulokerrosta Töölönlahden puolella kiertävä terassi muodostaa ”näköalatason”, Hesperian puiston vapaan jatkeen. Julkisivuluonnoksissa kamarimusiikkisalin katto ei vielä nouse esiin päärakennuksen horisontaalista volyymistä, mutta ajatus korotuksesta on esitetty katkoviivalla.

Konserttisalia on tutkittu yksityiskohtaisesti. Konserttisalin pituusleikkauksessa näkyy salin ekspressiivinen olemus sellaisena, kuin se lopulta toteutui. Suunnitelman selostuksessa mainitaan konserttisalin esiintymislavaa kohden kapenevan muodon perustuvan ”siihen periaatteeseen, että salissa olisi mahdollisimman suuri määrä edullisia yleisöpaikkoja”. Salin tuolista on esitetty luonnossarjassa piirustus, jossa on tutkittu tuolin muuntautumista sekä konsertti- että kongressikäyttöön, ja yleiselostuksessa mainitaan erikseen istuinjärjestelmän suunnitellun ilman konserttikäytössä häiritsevästi vaikuttavia kääntyviä istuimia. Piirustuksessa esiintyy myös ajatus konserttisalin ilmanvaihdon järjestämisestä lattian kautta tuolirivien alta.

Kaupunginhallituksen ja valtuuston hyväksymissä luonnoksissa konserttisalin pituusleikkauksissa näkyvät katon betoniheijastimet ja liukuluukut. Luonnospiirustuksiin liittyy myös Hamilkar Aallon ja Claes Holmin selvitys akustiikan suunnittelutilanteesta.⁴¹ Selvityksessä mainitaan arkkitehdin perusajatuksena olleen muuttuvan akustiikan aikaansaaminen konserttisaliin siten, että salin akustisia olosuhteita voitaisiin yksinkertaisin toimenpitein säätää laajassa skaalassa ilman, että tämä vaikuttaisi salin arkkitehtuuriin. Arkkitehdin toivomuksena mainitaan, että mahdollisimman suuri osa salin pinnoista voitaisiin jättää ilman akustisia erikoisrakenteita. Suunnittelutyön tutkimuskohteina luon-

nosvaiheessa olivat mm. varsinaisen konserttisalin ilmatilan ja alaslasketun katon yläpuolella olevan ilmatilan akustinen yhteistoiminta, muoto ja tilavuus sekä alaslasketun katon yhteyteen tulevat akustiset säätörakenteet. Muissa musiikkitaloissa (kamarimusiikkisali ja harjoitussali) säädettävissä olevaa akustiikkaa ei tutkittu, vaan selvitystyö keskittyi niiden kohdalla perinteisempien ratkaisujen tarkasteluun.⁴²

Kaupunginhallitus hyväksyi suunnitelman 22.6.1966.

³⁶ Rakennesuunnitelman lisäselvitys jota ei ole esitetty arkkitehdin työtapaselvityksen yhteydessä (HKA 359:2)

³⁷ Helsingin Konserttitalo. LVI-tekniisten laitteiden ohjelma 28.3.1966 (HKA 359:2)

³⁸ Helsingin Konserttitalo, Selvitys volyymi-, ääni-, eristys- ja verhouksymyksiä koskevan suunnittelu- ja selvitystyön kehityksestä ja nykyvaiheista. 20.3.1966 .Hamilkar Aalto ja Claes Holm.(AAS)

³⁹ Helsingin Konserttitalon suunnitelmaan liittyvä yleiselostus 25.4.1966 . Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (HKA 359:2)

⁴⁰ Helsingin Konserttitalon suunnitelmaan liittyvä yleiselostus 15.4.1966 . Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (AAS)

⁴¹ Tutkimustyön perusteella selvityksessä todetaan konserttitalon muuttuvan akustiikan olevan toteuttamiskelpoinen. Akustiikan toiminnan ajateltiin perustuvan salin tilavuuden säätämiseen näkymättömiin jäävien liukuluukkujen avulla. Laskelmien perusteella esitettiin järjestelmän avulla pystyttävän säätämään jälkikaiunta-aikaa välillä 1,6-2,3 sekuntia, minkä katsottiin kattavan erilaisten musiikkiesitysten ja puhetilaisuuksien akustiset vaatimukset. Hyvän saliakustiikan edellytyksien katsottiin toteutuvan suunnitelmissa.

Helsingin Konserttitalo. Selvitys volyymi-, ääni-, eristys-, ja verhouksymyksiä koskevan suunnittelu- ja selvitystyön kehityksestä ja nykyvaiheista. 20.3.1966. Hamilkar Aalto ja Claes Holm (AAS)

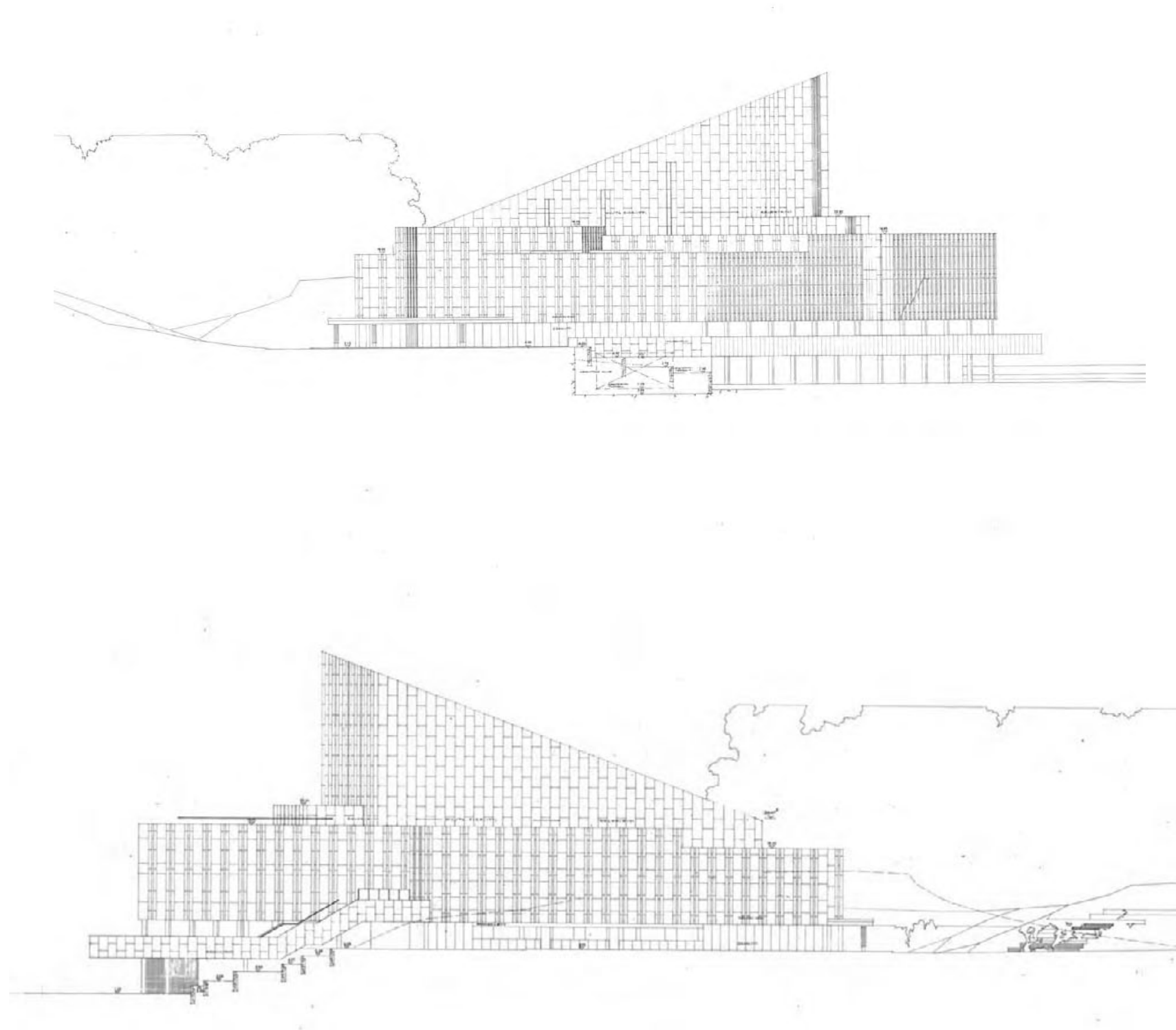
⁴² Kamarimusiikkisalin akustiikan suunnittelusta todetaan , että kaikki mahdollisuudet erittäin hyvälle akustiikalle ovat olemassa. Selvityksessä mainitaan myös, ettei kohtuullisin kustannuksin ole mahdollista toteuttaa konserttisalin ja harjoitussalin välille sellaista ääneneristystä, että niiden yhtäaikainen vaativampi käyttö olisi mahdollista.

Pääpiirustukset

Luonnossuunnitelmien pohjalta laadittu ensimmäinen pääpiirustussarja ja rakennusselitys päivättiin 10.5.1967. Kaupunginhallitus hyväksyi pääpiirustukset vuoden 1967 kesällä, ja lupahakemus jätettiin rakennusvalvontaan 16.9.1967. Rakennuslupapiirustussarja vastasi pääpiirteittäin valtuuston vuonna 1966 hyväksymää luonnossuunnitelmaa. Lupakäsittelystä muodostui pitkä, ja piirustuksia täydennettiin useaan otteeseen. Lopulliset rakennuslupapiirustukset päivättiin 1.3.1968 ja rakennuslupa myönnettiin saman vuoden elokuun lopussa.⁴³

⁴³ Lopulliset pääpiirustukset ovat transparentteja muovikopioita, jotka on kopioitu 10.5.1967 alustavasta pääpiirustussarjasta. Muutokset on tehty raaputtamalla ja tussaamalla. Tässä vaiheessa sisäänkäyntikerroksen tuulikaappijärjestely oli toteutuneen kaltainen. Terassilla olevat ulkoportaat ovat siirtyneet ulommas julkisivusta.

*Julkisivut pohjoiseen ja etelään 1.3. 1968.
Piirustukset Sign. F35B ja F36B (AAA)*

Toteutussuunnitelmat ja urakka-asiakirjat

Suunnittelua jatkettiin toimistossa keskeytyksestä pääpiirustusten lupakäsittelyn kuluessa vuosien 1967-1968 aikana. Keväällä 1968 tarkennettujen suunnitelmien laatiminen urakkatarjouskilpailua varten oli käynnissä.

Suunnitteluvaiheen tilannetta kuvataan Konserttitalon rakennustoimikunnan ensimmäisen kokouksen esityslistan liitteessä keväällä 1968. Arkkitehdin mukaan päätyöselitys oli valmistumassa viimeistä tarkistuslukemista varten. Suunnitelmat olivat olleet jo noin vuoden verran rakennustarkastuksessa, jonne oli toimitettu myös muutetut ja täydennetyt piirustukset. Rakennuslupa toivottiin myönnettävän touko-kesäkuun vaihteessa (vuonna 1968). Ilmanvaihtosuunnitelmat olivat valmistumassa muiden suunnittelijoiden ja rakennuttajan tarkistettaviksi huhtikuun loppuun. Konstruktöörin ja sähkötöiden suunnitelmien arvioitiin valmistuvan laskentavalmiiksi kesäkuun loppuun mennessä, jolloin oli tavoitteena saada urakat laskentaan.⁴⁴

Urakkalaskentaa varten laadittu työselostus päivättiin 31.7.1968. Tarkistetut toteutussuunnitelmat pääurakkaa varten valmistuivat syyskuussa 1968.⁴⁵ Arkkitehtisuunnitelmien yksityiskohtien hiominen ja vaihtoehtojen kehittäminen jatkui kuitenkin keskeytyksestä. Aallon toimistossa työskenneltiin piirtämisen ohella paljon pienoismallien avulla.⁴⁶ Helsingin Konserttitalon suunnittelutehtävää varten rakennettiin useita pienoismalleja, joilla tutkittiin suunnitteluratkaisujen vaihtoehtoja työn eri vaiheissa -tämä oli välttämätöntä jo yksin konserttisalin monimutkaisen geometrian vuoksi.⁴⁷ Suunnitelmien ja arkistomateriaalin pohjalta syntyy käsitys suunnitelmien jatkuvasta tarkentumisesta ja täsmentymisestä varsinkin detaljien osalta työmaan aikana. Verrattaessa urakkalaskentaa varten 1.7.1968 päivätyn rakennustyöselityksen tietoja (sekä siihen sisältyvää huoneselostusta) muuhun arkistomateriaaliin ja itse rakennukseen käy selväksi, että työn aikaisia muutoksia toteutettiin melkoisesti -rakennuttajan suhtautuessa asiaan ilmeisen pitkämielisesti.⁴⁸

⁴⁴ KORA esityslista nro 1 / 24.4.1968 , liite 1. Yhteenveto Konserttitalon informintikokouksesta 19.4.1968 (AAS)
Muistio Helsingin konserttitaloa koskevia asioita käsittelevästä neuvottelusta 8/22.5.1968 (AAS)

⁴⁵ Työpiirustusluettelo, Aalto-säätiön arkistosta löytyneet urakkakyselyiden vastaukset, pöytäkirjat (AAS)

⁴⁶ *Viivan jäljillä. Elissa Aalto kertoo Aallon työtavoista.* Elissa Aallon haastattelu teoksessa Viiva -Originaalipiirustuksia Alvar Aallon arkistosta.

⁴⁷ Rakennuslupakäsittelyä varten Konserttitalosta rakennettiin pienoismalli mit-takaavaan 1:200 vuonna 1968. Konserttisalin ratkaisujen tutkimiseksi raken-nettiin suunnittelutyötä varten salin pituusleikkausmalli oikeaan sivuseinään päin mittakaavassa 1:25. Koko rakennuksesta rakennettiin vielä työmalli mitta-kaavaan 1:50. Malli käsitti rakennuksen pääjulkisivut sekä rakennuksen tärkeimmät yleisötilat; konsertti- ja kamarimusiikkisalit, lämpiöt, ravintolan ja aulat. Konserttisalin interiöörimallissa 1:20 tutkittiin salin seinien akustisia verhouksia, orkesteri- ja kuorolavojen ratkaisut sekä parvekkeiden ja sisäkaton detaljit. Mittakaavassa 1:1 rakennettiin vielä mallit konserttisalin sisäkatosta ja sivusei-nien profiiliverhouksesta. Myös lähiympäristön ratkaisuja tutkittiin pienoismallin

Sisustussuunnittelu eteni rinnan muiden konserttitalon suunnitelmien kanssa. Alvar Aalto-museon piirustuskokoelmiin sisältyy joukko päiväämättömiä sisustusluonnoksia ja kalusteiden periaateluonnoksia, jotka todennäköisesti on laadittu luonnossuunnitteluvaiheen loppuvaiheessa tai toteutussuunnittelun alussa. Piirustusluetteloon kirjattujen sisustuspiirustusten päiväykset kattavat ajanjakson maaliskuun alusta 1968 vuoden 1971 loppuun.⁴⁹ Konserttitaloa varten piirrettiin kalustuspohjapiirustusten ohella runsaasti suunnitelmien mukaan toteutettavia irtuhuonekaluja, valaisimia ja kiintokalusteita, mutta myös standardihuonekaluja käytettiin; osaa niistäkin tosin muunneltuina.⁵⁰ Tekstiilisuunnittelun osalta tehtiin yhteistyötä tekstiilitaiteilijoiden kanssa. Konserttitalon sisustussuunnitelmien urakkalaskenta-asiakirjat valmistuivat tammikuussa 1971.⁵¹

Akustiikkaan liittyvän toteutussuunnittelun käännteistä muodostui dramaattisia. Säilyneet kannanotot kuvaavat elävästi Aallon näkemystä kokonaisvaltaisen suunnitteluotteen merkityksestä konserttitalon suunnittelutyössä. Kysymys konserttisalin akustisen ratkaisun toimivuudesta kärjistyi voimakkaiksi näkemyseroiksi konserttitalon toteutussuunnittelun ja rakentamisen aikana. Aallon pitkäaikainen akustinen yhteistyökumppani, yli-insinööri Paavo Arni kuoli Finlandia-talon rakennusaikana, eikä työstä vastannut arkkitehti Alpo Halme nauttinut akustisissa asioissa Aallon luottamusta.⁵² Lokakuussa 1968 päivätyissä akustisten neuvonantajien muistioista selviää, että Arnin toimistolla ja Hamilkar Aallolla sekä Claes Holmilla käsitykset salin ylätilan vaikutuksesta tilan jälkikaiunta-aikaan olivat ilmeisen vastakkaiset.⁵³ Aallon asennetta ristiriitatilanteeseen kuvaa pöytäkirjamerkinnän luonnos, jossa painotetaan konserttitalosuunnitelman kokonaisvaltaisuutta ja neuvonantajien velvollisuutta sitoutua vahvistettuihin suunnitelmiin. Ristiriitatilanteessa päätösvastuu kuuluu rakennuksen suunnittelijalle.⁵⁴ Seuraavan vuoden huhtikuussa nimetään diplomi-insinöörit Aalto ja Holm päävastuuseen musiikkisalien akustisten kysymysten suunnittelusta.⁵⁵

avulla. Arkkitehtitoimiston ehdotuksesta ympäristön maasto- ja terassisuunnitelmia varten rakennettiin malli mittakaavassa 1:200. Luettelo Helsingin Konserttitalon malleista 18.9.1969. Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (AAS)

KORA pöytäkirjat 69 / 23.3.1971 ja 70 / 6.4.1971 (HKRVA)

⁴⁸ Aallolta ei riittänyt ymmärrystä nykyaikaiselle urakkapiirustuksia painottavalle suunnittelutavalle, jossa ratkaisujen on jo laskentavaiheessa oltava pitkälti lopullisia kustannusten selvittämiseksi. Hänen mielestään arkkitehdilla tuli olla mahdollisuus hioa ja kokeilla ratkaisujaan vielä rakennusvaiheessakin.

Konserttitalon yhteydessä pääurakoitsijan edustajat valittelivat runsaita suunnitelmamuutoksia, jotka hidastuttivat hankintoja ja rakentamista.

Viivan jäljillä. Elissa Aalto kertoo Aallon työtavoista. Elissa Aallon haastattelu teoksessa Viiva -Originaalipiirustuksia Alvar Aallon arkistosta.

Työmaakokouspöytäkirja 56 / 11.11.1970 (HKRVA)

⁴⁹ Helsingin Konserttitalo. Sisustuspiirustusten piirustusluettelo. (AAA)

⁵⁰ Finlandia-talon kalusteinventointi 2005. Alvar Aalto-säätiö / Pirjo Hyytiäinen

⁵¹ KORA pöytäkirja 61/22.12.1970 (HKRVA)

⁵² Holopainen , Mustonen & Suhonen 2001. 33-34

Lahti, L. 1997, 173. Vezio Navan haastattelu. "Ja Finlandia-talon akustiikka kaatui siihen, kun akustikko Halme tuli toimistoon ja hänellä oli nahkakravatti ja se ei ole herrasmiehen merkki! Ja Alvar huomasi sen ja kommentoi Kalelle!"

⁵³Helsingin konserttitalon konserttisalin akustinen muotoilu. 8.10.1968 ,

Lisämuistio Helsingin konserttisalin muotoilusta 1.11.1968, Ääniteknillinen toimisto Paavo Arni ja Kumppanit. Muistioiden luonnokset. (AAS)

Helsingin Konserttitalo .Konserttisalin akustinen periaateratkaisu 26.10.1968 Hamilkar Aalto ja Claes Holm (AAS)

Ääniteknillinen toimisto Paavo Arni ja Kumppanit muistion sävy on sovittava, mutta tekstistä käy ilmi, että salin alkuperäisellä akustisella idealla ylätilan avulla tapahtuvan saliakustiikan säädöstä (ajatus jota Holm ja Aalto puoltavat)ei ole Arnin toimiston akustikkojen mukaan esitetyllä tavalla suljettavien luukkujen avulla toteutettuna varsinaisesti mitään merkitystä. Salin pää- ja yläosan välillä tulisi olla lähes esteetön äänenkulku (jolloin kaikutilassa tapahtuvat säädöt olisivat akustikkojen mukaan mahdollisia) tai luukut tulisi ratkaista tietyn muistiossa esitetyin edellytyksin tiiviisti suljettuina.

⁵⁴ P.M. koskien Helsingin konserttitalon akustisten neuvonantajien asemaa rakennuksen kokonaisuudessa 23.10.1968 (AAS) Tekstistä ei löydy mainitaa rakennustoimikunnan kokouspöytäkirjoista; on mahdollista, että sitä ei vielä tässä vaiheessa viety eteenpäin. Myöhemmin samana vuonna rakennustoimikunnan kokouspöytäkirjasta 13 / 17.12.1968 löytyy merkintä arkkitehtitoimisto Alvar Aallon periaatteeltaan samansisältöisen, mutta kaikkia suunnittelijatahoja koskevan esityksen hyväksymisestä.

⁵⁵ KORA esityslista 27 / 27.5.1969 (HKRVA) Kokousasia suunnittelusopimuksen laatiminen akustisen neuvonantajien kanssa;

"Diplomi-insinöörien Claes Holmin ja Hamilkar Aallon tehtäviin kuuluu Konserttitalon musiikkisalien volyymitutkimukset, palo-, ääneneristys- sekä verhouksysymysten ratkaiseminen ja niihen liittyvien rakenteiden suunnittelu"

Akustiikkakysymys hiersi suunnittelijoiden välejä vielä vakavammin syksyllä 1969, jolloin Ääniteknillinen toimisto Paavo Arni ja kumppanit edustaja Alpo Halme kyseenalaisti suunnitellun saliakustiikan toimivuuden kokonaisuudessaan arkkitehtitoimistolle osoitetussa kirjelmässään. Halme varoitti, että saliakustiikka oli kehittymässä arveluttavaan suuntaan -luvassa olisi rakennuttajalle kalliita ja pitkällisiä korjaustöitä mikäli huomioon ei otettaisi Ääniteknillisen toimiston suunnitelmia ja esitystä akustisiin pienoismallikokeisiin ryhtymisestä.⁵⁶ Vastineessaan Aalto ilmaisee suoraan, ettei voi hyväksyä salin toiminnan ja arkkitehtuurin pääperiaatteiden vastaisia muutosehdotuksia neuvonantajien taholta. Pienoismallin rakentamisessa akustisia mittauksia varten Aalto ei näe sanottavaa hyötyä, vedoten siihen että malli ei voi simuloida niin tarkasti todellista tilannetta orkesterin soittaessa etteivätkö tulokset olisi tulkittavissa väärin. Joustavan akustiikan etuina Aalto mainitsee todellisessa akustisessa ympäristössä suoritettavien säätöjen suomat yliveritiset mahdollisuudet.⁵⁷ Arkkitehtitoimisto nautti asiassa ilmeisesti rakennuttajan vankkumatonta luottamusta, sillä asiaan ei enää loppuvuonna 1969 rakennustoimikunnan kokouksissa puututa.⁵⁸ Konserttisalin akustiikka päädyttiin toteuttamaan alkuperäisten suunnitteluperiaatteiden mukaan.⁵⁹

Rakennusaikaisia muutoksia -Konsertti- vai kongressitalo?

Konserttitalon käyttötarkoituksen painotuksista puhkesi kesken rakennustöiden vuodenvaihteessa 1970-71 lehtien palstoillekin päätnyt kiista⁶⁰ musiikkiväen ja kongressikäytön merkitystä painottavien tahojen välillä. Helsingin kaupunginhallitus teki keväällä 1971 periaatepäätöksen, jonka mukaan konsertti- ja kongressitaloa tuli käyttää ympärivuotisesti molempiin toimintoihin.⁶¹ Alun alkaen orkesterin johdon toimisto- ja kokoustiloiksi tarkoitettut parvekekerroksen toimistotilat jaettiin orkesterin ja Finlandia-talon hallinnon kesken, ja samassa yhteydessä kaupunginhallitus päätti kehottaa Konsertti- ja Kongressitalojaostoa⁶² laatimaan huoneohjelman kongressitoiminnan tarvitsemaa mahdollista lisärakennusta varten.⁶³ Kongressikäytön painotuksen lisääminen aiheutti jonkin verran muutoksia toteutussuunnitelmiin etenkin sisustuksen osalta.⁶⁴ Suunnitelmissa muuttuneen toiminnallisen painotuksen mukana tuomat muutokset olivat kuitenkin ehkä merkitykseltään vähäisempiä kuin varsinaiset hallinnolliset muutokset -kaupunginorkesterin oli nieltävä katkera kalkki ja sopeuduttava rakennuksessa alivuokralaisen asemaan. Varsinaisia tilamuutoksia muuttunut tilanne toi mukanaan vain vähän; toimistotilojen tarpeen kasvaessa parvekekerroksen seurusteluhuone 318 muutettiin työmaan aikana toimistohuoneeksi lisäämällä siihen väliseinä ja ovi arkkitehtitoimiston ehdotuksen mukaisesti.⁶⁵

Päärakennuksen suunnitelmiin tehtiin rakennusaikana muitakin muutoksia; näitä olivat mm. ravintolatilojen väliseinämuutokset, useaan otteeseen tehdyt keittiö- ja tarjoilutilojen tarkistukset⁶⁶, taiteilijakahvion sekä sen tarjoilukeittiön ja tarjoilutilan muutokset sekä ravintolan esivalmistus- varasto- ja sosiaalitilojen muutokset.⁶⁷ Kaupunginorkesterin edustajatkin esittivät vielä työmaan aikana rakennustoimikunnalle toiveitaan, joista toteutettiin orkesterilavan säätömahdollisuuksien laajentaminen.⁶⁸

⁶⁰ Ilta-Sanomien lehtileikkeessä vuodelta 1971 (tammikuu) viitataan käynnissä olevaan kiistaan. (FTA, lehtileikkeet)

⁶¹ Kaupunginhallitus päätti asiasta 21.1.1971 käsiteltyään rakennustoimikunnan esitystä Konsertti- ja kongressitalon siipirakennuksen suunnittelusta sekä musiikkilautakunnan esitystä talon hallinnon järjestelyistä. KORA esityslista 66/9.2.1971. Ylimääräinen asia no. 1 (HKRVA)

⁶² Konsertti- ja Kongressitalojaosto perustettiin Finlandia-talon hallintoa varten. Khn päätös 21.1.1971 §105 / KORA esityslista 66 / 9.2.1971

⁶⁴ Arkkitehtitoimisto Aallon 14.1.1972 päivätyssä muistiossa otsikolla "Finlandia-talon sisustussuunnitelmien palkkiolaskutus"käsitellään päärakennuksen sisustussuunnitteluun liittyviä lisätöitä. Muistioon liittyvässä luettelossa listataan lisääntyneen kongressikäytön aiheuttamia suunnitelmamuutoksia, joita olivat konserttisalin tuolijärjestelmään asennettavien kirjoitusalojen suunnitelmat, lisättyjen kielenkääntökoppien suunnitelmat, konserttisalin lipputeline-suunnitelmat, toimistotilojen käyttötarkoituksen muuttumisesta aiheutuneet suunnitelmat ja muutamien tilojen muuttaminen toimistokäyttöön sekä kokous- ja orkesteritilojen vaihtoehtosuunnitelmat erilaisia kongresseja silmällä pitäen. KORA esityslista 99 / 23.5.1972 , liitteet (HKRVA)

⁶⁵ KORA pöytäkirja n:o 70 / 6.4.1971

⁶⁶ Muistio. Suunnittelukokous n:o 45 / 21.1.1970 (HKRVA)

⁶⁷ KORA esityslista 99 / 23.5.1972 , liitteet (HKRVA)

⁶⁸ Helsingin kaupunginorkesterin edustajien Jorma Panulan ja Nils-Eric Ringbomin kirje (264) Konserttitalon rakennustoimikunnalle 14.11.1968 (AAS) Kapellimestari Jorma Panulan ja intendentti Nils-Eric Ringbomin kirjeessä rakennustoimikunnalle esitetään seuraavat ehdotukset:

- Orkesterilavan säätömahdollisuuksien laajentaminen
- Pyydetään kiinnittämään erityistä huomiota taiteilijahuoneiden ääneneristykseen
- Ehdotetaan sisäntulokerroksen instrumenttivaraston jakamista kah-tia, jotta molemmissa tiloissa voitaisiin pitää samanaikaisesti erillisiä ryhmäharjoituksia
- Kapellimestarin Panulan erikoistoive on saunan sisällyttäminen huoneohjelmaan.

Kirjeen johdosta rakennustoimikunta päätti (KORA pöytäkirja 10 / 26.11.1968. HKRVA) että orkesterilavan sivutilojen säätömahdollisuus voidaan toteuttaa. Taiteilijahuoneiden ääneneristys katsottiin suunnitelmissa huomioidun. Ehdotukset instrumenttivaraston jakamisesta ja saunan rakentamisesta eivät-rakennustoimikunnan näkemyksen mukaan antaneet aihetta toimenpiteisiin.

US 23.10.1968 "Yhteensä 18,8 miljoonan markan suuruisen pääurakan sopimus allekirjoitusvaiheessa. Rakennuttaja on kaupunginhallituksen asettama konserttitalon rakennustoimikunta, jonka edustajina vasemmalla toimikunnan sihteeri, lainopin kand. Olavi Juuti ja toimikunnan puheenjohtaja, apulaiskaupunginjohtaja Veikko O. Järvinen. Hänen vieressään pääurakoitsijan edustajat, vuorineuvos Veli Arvonon ja johtaja Oiva Lehtonen. Etualalla muita allekirjoitettavia urakkasopimuksia, joiden yhteispaino on 140 kiloa." (FTA)

⁵⁶ KORA esityslista ja pöytäkirja 33 / 21.10.1969 (HKRVA) Esityslistan liitteenä Ääniteknillinen toimisto Paavo Arni ja kumppanien kirjelmä arkkitehtitoimisto Alvar Aallolle koskien Konserttitalon akustista muotoilua. 7.10.1969, allekirjoittanut Alpo Halme. Pöytäkirjan mukaan kokouksessa päätettiin pyytää arkkitehtitoimistolta asiasta muistiota.

⁵⁷ P.M. koskien suuren konserttisalin akustista periaatteellista perusmuotoa 11.11.1969. Alvar Aalto (AAS)

⁵⁸ KORA pöytäkirjat 33/21.10.1969 -38 / 30.12.1969 (HKRVA)

⁵⁹ Salin akustiikka nousee esille rakennustoimikunnan kokouspöytäkirjoista vielä kertaalleen; akustisten tarkistuslaskelmien ollessa valmistumisvaiheessa syksyllä 1970 Halme tuo rakennustoimikunnan tietoon vielä kertaalleen tulosten olevan samansuuntaisia kuin ääniteknillisen toimiston 7.10.1969 päivätyssä muistiossa. Halmeen esitys merkittiin pöytäkirjoihin tiedoksi □ erityisiin toimenpiteisiin ei nähty tarvetta ryhtyä. Kokouksen osanottajille jaettiin vielä kertaalleen Ääniteknillinen toimisto Paavo Arnin kirjelmä 7.10.1969 ja siihen annettu Alvar Aallon vastine PM / 11.11.1969.

KORA esityslista ja pöytäkirja 55 / 29.9.1970 (HKRVA)

Rakennustyöt 1968 - 1971

Finlandia-talon rakennustyöt oli alun perin tarkoitus aloittaa heti Kaupunginteatterin valmistuttua. Teatteritalo valmistui kuitenkin jo vuoden 1967 syyskuussa, jolloin konserttitalon rakennustöihin ei vielä ollut mahdollista ryhtyä. Suunnitelmat, rakennuslupa ja asemakaavan vahvistaminen olivat vielä kesken.⁶⁹

Konsertti- ja kongressitalon suunnittelua varten perustettu Konserttitalotoimikunta lopetti toimintansa vuonna 1968. Varsinaista rakennustyötä varten perustettiin kaupunginteatterin rakennustöissä hyväksi havaitun mallin mukaan kaupunginhallituksen päätöksellä (16.4.1968) erillinen toimikunta (Konserttitalon rakennustoimikunta KORA), jonka puheenjohtajana toimi apulaiskaupunginjohtaja Veikko O. Järvinen. KORA:n muiksi jäseniksi valittiin diplomi-insinööri Terttu Raveala, vs. kaupunginarkkitehti Sakari Siitonen, talonrakennusosaston työpäällikkö Esko Toivola, I koneinsinööri Heikki Ranki ja kaupunginorkesterin intendentti Nils-Eric Ringbom.⁷⁰

Konserttitalon rakennustoimikunnan työnkuvaan kuului kohteen rakennuttaminen; pääurakoiden sopimusten valmistelu yleisten töiden lautakunnan päätettäväksi sekä muista urakkasopimuksista päättäminen, tarpeellisten lisä-, muutos- ja täydennystöiden teettäminen sekä rakennustöiden valvominen.⁷¹

Urakkatarjousten perusteella Helsingin Konserttitalon rakennusteknillisten töiden urakka päätettiin antaa edullisimman tarjouksen tehneelle Rakennustoimisto Arvonen Oy:lle.

Ilmanvaihtotöiden urakoitsijaksi valittiin Oy Suomen Puhallintehdas Ab, LVI-työt annettiin Vesijohtoliike Huberin ja sähkötyöt Keskusosuusliike Hankkijan suoritettaviksi.⁷² Pääurakoitsijaa kuitenkin vaihdettiin pian; Rakennustoimisto Arvonen Oy luopui urakasta, joka siirrettiin Arvo Westerlund Oy:n vastuulle. Työmaasta vastasi rakennusmestari Veikko Koskinen.

Konserttitalon maanrakennustöihin ryhdyttiin syksyllä 1968. Rakennuksen peruskivi muurattiin 14.5.1969, harjakaisia vietettiin huhtikuun 23. päivä 1970. Rakennustöitä viivästyttivät alkukeväällä 1971 alkanut Metallityöväen liiton lakko, joka vaikutti välillisesti kaikkiin työmaan rakennustöihin⁷³, sekä pääurakoitsijaa kiusanneet pistelakot. Uudisrakennustyömaata uhkasi työsulku myös myöhemmin maaliskuussa 1971.⁷⁴ Loppujen lopuksi lakot ja työsulku myöhästyttivät rakennustöitä urakoitsijan arvion mukaan yhteensä noin 47:llä päivällä; rakennuksen arvioitiin huhtikuussa 1971 valmistuvan saman vuoden lokakuun puolivälissä.⁷⁵

Kiireisimpään aikaan rakennustyömaalla työskenteli noin kaksisataa rakennustyömiestä. Sisustusta ja kalustusta toimittivat useat yritykset,⁷⁶ mm. rakennusta varten erikseen suunniteltuja valaisimia toimittivat Valaistustyö Viljo Hirvosen⁷⁷ ohella myös Valaisinpaja ja Keskusosuusliike Hankkija.⁷⁸

Finlandia-talon avajaisia juhliittiin joulukuussa 1971. Päärakennusta rakennettiin kokonaisuudessaan noin kolmen vuoden ajan.

⁶⁹ Muistio N:o 1 Helsingin konserttitaloa koskevia asioita käsittelevästä neuvottelusta Arkkitehtitoimisto Alvar Aallon toimistossa 7.4.1967 (Ilmeisesti suunnittelijapalaveri, läsnä rakennusviraston edustajia ja suunnittelijoita)

⁷⁰ KORA esityslista 1 / 24.4.1968 (HKRVA)

⁷¹ KORA esityslista 1/ 24.4.1968 (HKRVA)

⁷² KORA, pöytäkirja 8 / 10.10.1968 (HKRVA)

⁷³ KORA esityslista ja pöytäkirja 67 / 2.3.1971 (HKRVA)

⁷⁴ Pöytäkirja Konserttitalon rakennustyömaalla 16.3.1971 pidetystä työsulkua koskevasta neuvottelusta (HKRVA)

⁷⁵ KORA esityslista 72 / 27.4.1971 (HKRVA)

⁷⁶ Tarjouksia käsitellään KORA:n esityslistoissa ja pöytäkirjoissa.

⁷⁷ "Lamppu-Hirvonen"; Aallon luotettu yhteistyökumppani. Valaistustyö Viljo Hirvosen tilattiin suorana toimeksiantona tärkeimpiin yleisötiloihin liittyviä yksityiskohtia. Näitä olivat konserttitalon lämpiön riippuvalaisimet (10kpl), standardivalaisimesta muunnellut jalkalamput (40kpl), osa kukkalaatikoista ja telineistä, pinta-asennusohdot konserttitalon lämpiön tarjoilutasojen ja korkean ikkunaseinän eteen asennettaville riippuvalaisimille sekä nahkapäällysteiset messinkituhkakupit.

Helsingin konserttitalo. Rakennuttajan hankintaan kuuluvat kalusteet 26.4.1971. Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (AAS)

⁷⁸ Konserttitalon rakennustoimikunnan esityslistat ja pöytäkirjat (HKRVA)

*Helsingin Konserttitalon työmaa
toukokuussa 1969. Kuva Kari R.
Lehtonen (FTA)*

*Rakennustyömaa maaliskuun
lopulla 1970. Kuva Kari R. Lehtonen
(FTA)*

*Elokuu 1970.
Kuva Kari R. Lehtonen (FTA)*

Finlandia-talon sisääntuloaukio Mannerheimintieltä.
Kuva Richard Einzig (FTA)

Finlandia-talo valmistui monella tapaa 1960-luvun aikana kulttuurisen murroksen läpikäyneeseen suomalaiseen yhteiskuntaan. Valmistuessaan talo sai ristiriitaisen vastaanoton. Kotimaiset lehdet kiinnittivät huomiota rakennuskustannuksiin ja kalliisiin materiaaleihin; rakennusta pidettiin yleisesti elitistisenä. “Kaunis, viileä, kallis” otsikointi⁷⁹ kuvaa hyvin yleisellä tasolla päivälehdissä käytyä keskustelua. Aaltoa kohtaan oli kuusikymmenluvun viimeisinä vuosina virinnyt arkkitehtikunnan nuoremmassa jäsenissä vastustusta, mikä osaltaan varmasti vaikutti kotimaassa rakennuksen kriittiseen vastaanottoon. Ulkomaisessa lehdistössä Aallon arkkitehtuuria sen sijaan yleisesti arvostettiin.

Finlandia-talon päärakennuksen arkkitehtuurissa yhdistyvät monet Aallon aiemmassa tuotannossa esiintyneet teemat; viittaukset antiikkiin, tilojen ja sisustusten kokonaisvaltainen suunnittelu ja akustiset innovaatiot. Rakennuksen ympäristön, sisätilojen ja julkisivujen arkkitehtuuri kietoutuu monitahoiseksi kokonaisuudeksi materiaalien ja näkymien kautta. Suunnittelutehtävän lähtökohdista syntyi merkityksellinen kokonaisuus. Finlandia-talon ulkoarkkitehtuurin keskeinen muotoajatus syntyy konserttisalin viistosta kattomuodosta, joka toistaa salin tunnusomaisen viuhkamuodon osaksi kaupunkinäkymiä. Konserttisalin käsittely muodostaa monella tasolla erään

Finlandia-talon olennaisimmista arkkitehtonisista ideoista. Konserttisalin keskeisen ominaisuuden, akustiikan⁸⁰, ratkaisemiseksi suunniteltu korkea kattomuoto sitoo symbolisella tasolla salin ja talon toiminnan osaksi Helsingin keskustaa.⁸¹

Helsingin Konserttitalo suunniteltiin kokonaistaideteokseksi.⁸² Tavanomaisen kiintokaluste- ja sisustussuunnittelun ohella suunniteltiin kokonaisuutta silmälläpitäen rakennuksen sisä- ja ulkopuolinen valaistus, päätilojen taidetekstiilit sekä lukuisia pienempiä yksityiskohtia.⁸³ Konserttitalon sisustuksien ja tekstiilien osalla toteutuu tilahierarkiaan liittyvä laadullinen jako.⁸⁴ Päätilojen kalustuksen osalta pyrittiin varmistamaan toteutuksen taso valitsemalla kalustevalmistaja arkkitehdin suosituksen mukaan, ja tekstiilit olivat erikoiskudottuja. Sivutiloissa käytettiin puusepäntyönä suunnitelmien mukaan valmistettujen kalusteiden ohella valintakalusteita sekä tehdasvalmisteisia tekstiilejä, joiden laatu ja värit toki olivat arkkitehdin valitsemia.⁸⁵

⁷⁹ “Hesperian puiston valkea linna”, päiväämätön lehtileike Finlandia-talon lehtileikekokoelmasta vuodelta 1971. Alaotsikko “Kaunis, viileä, kallis”(FTA)

⁸⁰ Finlandia-talossa Aalto toteutti jo Essenin oopperatalosuunnitelmaan ideoidun akustisen innovaation: muunneltavan akustiikan aikaansaamiseksi konserttisalin yläpuolelle suunniteltiin eräänlainen “kaksoiskatto”. Salin näkyvän, avoimen katon yläpuolelle jätettiin korkea tila, jonka avulla oli tarkoitus saavuttaa korkeille kirkkotiloille ominainen pitkä kaiku. Kaksoiskaton ansiosta

salin akustiikkaan oli myös mahdollista toteuttaa erilaisia säätöjä ilman tilan arkkitehtuuriin kohdistuvia muutoksia.

⁸¹ Lahti, L. 1997, 166-167 . Kaupunkirakenteen dominantin toiminnallinen ja symbolinen sisältö ei ollut Aallolle yhdenmukaista. Kaarlo Leppänen kertoo haastattelussaan, että Aalto ei hyväksynyt kaupunkirakenteen kohokohdaksi mitä tahansa korkeaa rakennusta; hän ei esimerkiksi halunnut että näyttämötorni (kulissivarasto) olisi rakennuksen korkein kohta. Samassa yhteydessä mainitaan myös Finlandia-talo.

⁸² “Julkisessa rakennuksessa sisustukset ovat rakennuksen ja sen irrallisten dekoraatioiden välimuoto. Tästä syystä siinä sisustukset, varsinkin päätilojen osalta ovat orgaanisessa yhteydessä itse rakennukseen.” Muistio keskustelusta Alvar Aallon kanssa 4.1.1970 (AAS)

⁸³ Päärakennusta varten suunniteltiin Aallon toimistossa mm. yleisötiloihin kaksi erilaista tuhkakuppimallia, ravintolan interiöörit kattaustekstiileineen sekä naulakkohenkilökunnan pukujen hihamerkit.

⁸⁴ Tammikuussa 1970 muistiin kirjatussa keskustelussa Aalto ehdottaa, että konserttitalossa ainoastaan ravintolan sisustukset ja lämpiöiden muutamat kevyet kalusteet (noin 15 % kaikista sisustuksista) hankittaisiin suoraan Aallon kanssa aiemmin yhteistyötä tehneiltä valmistajilta. Suurin osa konserttitalon sisustuksista voitaisiin toteuttaa hintakilpailun pohjalta, toisin kuin esimerkiksi Helsingin kaupungintalon tapauksessa, jossa sisustukset valittiin arkkitehdin suosituksen mukaan ilman tavanomaista kilpailutusta.

Muistio keskustelusta Alvar Aallon kanssa 4.1.1970 (AAS)
Arkkitehtuuritoimisto Alvar Aallon esityksen mukaan konsertti- ja kongressitalon sisustuksista 85% on sellaisia hankintoja, joista voidaan pyytää tarjoukset useimmilta hankkijoilta ja 15% sellaisia hankintoja jotka on sidottava määrättyyn hankkijaan
KORA pöytäkirjat 62 ja 63 / 12.1.1971 (HKRVA)

⁸⁵ Muistio keskustelusta Alvar Aallon kanssa 4.1.1970 (AAS)

*Finlandia-talo ja sen ympäristö
ennen lisärakennuksen rakenta-
mista. (FTA)*

Finlandia-talon tilat, rakenne ja talotekniikka

Finlandia-talon tilajako

Finlandia-taloksi nimetyn konsertti- ja kongressitalon tilavuus oli sen valmistuttua noin 95 000m³, yhteenlaskettu kerrosala 13 861m² ja pohjapinta-ala 5 772 m².⁸⁶

Konserttitalon toiminnallinen tilajako muodostuu kolmesta erillisestä, mutta yhdisteltävissä olevasta tilaryhmästä, joilla jokaisella on oma sisäänkäynti sekä Mannerheimintien (Hesperian puiston jalankulkuyhteydet) että Karamzininkadun (ajoneuvoliikenne) puolelta. Tilojen ryhmittely läpäisee kaikki yleisön käyttöön tarkoitetut kerrokset. Konserttisali ja siihen liittyvät aula- ja lämpiötilat muodostavat tilaryhmistä suurimman. Kamarimusiikkisalin vastaavat tilat sijoittuvat välittömästi konserttisalin tilojen yhteyteen. Kolmannen yleisön käyttöön tarkoitetun tilaryhmän muodostavat ravintolan tilat, joihin liittyvät myös konserttitaloon suunnitellut varsinaiset kokoustilat, ”kabinetit”. Tilaryhmää palvelevat ravintolan keittiön tilat, joille on oma erillinen kulkuyhteys sisäänajokerroksesta.⁸⁷

Orkesterin tarpeita palvelevat harjoitustilat, instrumenttivarasto ja pukuhuoneet sijoittuvat sisäntulokerrokseen. Orkesterin ruokailua varten suunnitteluohjelmaan otettiin mukaan salikerrokseen ”taiteilijakahvibaari”, jonka yhteyteen sijoittuvat Mannerheimintien puolelle avautuvat solistihuoneet. Orkesterin lämpiötilat yhdistävät konserttisalin taiteilijakahvioon, josta on yhteys kamarimusiikkisalin orkesterinurkkaukseen.

Hallinnon toimintaa varten konserttitalon parvekekerroksessa orkesterin solistihuoneiden yläpuolella on ryhmä toimistotiloja.

Yleisradiolle varattiin tiloja konserttisalin oikealta (pohjoiselta) puolelta, jonne sijoittuu kolmeen kerrokseen (salikerros, välikerros ja parvekekerros) selostamo- ja tarkkaamotiloja sekä tilat kielenkääntäjille.

Konserttitalon tekniset tilat sijoittuvat sisäänajokerrokseen ja konserttisalin korkeaan osaan teknisiin kerroksiin. Lisäksi sisäänajokerroksen alapuolella kulkee kanavatilaa tekniikan tarpeisiin.

Rakenne

Finlandia-talon rakenteellinen perusratkaisu on melko tavanomainen. Rakennuksen kantava runko on teräsbetonia (pilarit, palkit ja ulkoseinät), väliseinät ovat sekä betonista valettuja että tiilestä muurattuja. Osa väliseinistä on kantavia. Välipohjat ovat sekä valettuja betonivälipohjia (palkistot) että alalaattapalkistoja (mm. konserttisalin lämpiön ja parvekelämpiön katot). Rakenteellisena erikoisuutena voidaan mainita konserttisalin ja kamarimusiikkisalien erottaminen akustisista syistä muusta rakennusrungosta.⁸⁸ Koko rakennus on jaettu osiin liikuntasaumoilla. Esijännitettyjä rakenteita on rakennuksessa käytetty konserttisalin takaosaa kannattelevissa seinämaisissä pilareissa perustuksesta tasolle +20.35 asti.⁸⁹

Rakennus on perustettu pääosin kalliolle, osin kaivinpaalupilareiden ja teräsbetonipaalujen varaan. Sisäänajokerroksen lattia on rakennettu osittain kantavana, osittain maanvastaisena. Kanavatilán kohdalla lattia on tehty teräsbetonielementeistä, jotka rakennusselityksen mukaan on tuettu painekauluksen ja painelaatan päälle rakennettujen tiili- ja teräsbetoniseinien varaan. Vedenpaine-eristykset tehtiin salaojitusten alapuolelle ulottuviin rakenteisiin.⁹⁰

Konserttisalin korkean osan kattoa kannattelee neljä palosuojattua liittoristikkoa. Konserttisalin vino vesikatto on katettu kuparipellillä, tasakatoilla on singelikerros.⁹¹

LVI- ja sähkötekniikka

Rakennus on liitetty kaukolämpöverkkoon. Lämmönjakohuone sijaitsee rakennuksen sisäänajokerroksessa. Tavallisesti tilojen lämmitykseen on käytetty radiaattoreita, mutta osa yleisötilojen lämmityksestä on yhdistetty ko. tilojen ilmanvaihtoon. Esimerkiksi salikerroksen lämpiötilojen lämmitys on järjestetty sekä radiaattorien että ilmanvaihtoon yhdistetyn lämmityksen avulla.⁹² Rakennuksessa on käytetty kahta eri radiaattorityyppeä: sileää levymäistä paikalla valkoiseksi maalattua levymäistä radiaattoria ”Puko CT m” ja matalien ikkunapenkkién alle sijoitettua radiaattoria ”Radia C 14”.⁹³

Rakennuksen pohjoispuolella Hesperian puistossa sijaitsee rakennuksen alapuolelle rakennetun raitisilmakanavaan päätteenä raitisilmatorni. Ilmanvaihtokonehuoneet sijaitsevat osittain rakennuksen sisäänajokerroksessa, osittain konserttisalin korkeaan osaan jäävässä teknisessä kerroksessa tasolla +28.20.

Rakennuksen kaikkiin tiloihin on järjestetty koneellinen ilmanvaihto; osassa tiloista on myös kostutus (esim. konserttisali, kamarimusiikkisali, harjoitussali ja instrumenttivarasto) ja jäähdytys (konserttisali, kamarimusiikkisali ja harjoitussali; sali- ja parvekekerrosten tarkkaamotilat).⁹⁴

Konserttisalissa ja kamarimusiikkisalissa ilman sisäänpuhallus on järjestetty tuolirivien alta, poisto katosta. Muissa tiloissa on käytetty tavallisesti seinä- ja kattosisäänpuhallusta.⁹⁵ Tiloissa on tavallisesti standardimalliset pyöreät tai suorakaiteen muotoiset tulo- ja poistoilmaventtiilit.⁹⁶ Joissain tapauksissa (kuten tuulikaapeissa, ravintolasaleissa, kamarimusiikkisalin lämpiösä sekä joissain tarkkaamotiloissa) ilma johdetaan tilaan alakaton kautta, jolloin sisäänpuhalluslaatikot sijaitsevat alakaton yläpuolella.

Sähkö

Sähköpääkeskus ja muuntamo sijaitsevat sisäänajokerroksessa rakennuksen koilliskulmassa. Pääasiallisia nousureittejä sisäänajokerroksista ylempiin kerroksiin on yhteensä viisi, ja ne sijoittuvat (kuten IV-kanavatkin) tavallisesti porrashuoneiden yhteyteen. Poikkeuksen tästä muodostaa edustusvaatehallin kautta sisäänajokerroksesta parvekekerrokseen kulkeva reitti.⁹⁷ Huonetilojen sähköasennusten sijoittumisessa korostuu pyrkimys huomaamattomiin ja tarkoituksenmukaisiin sijoituksiin; tyyppillisiä ovat mm. toimistotilojen kohdalla ikkunautojen yhteyteen piiloon ratkaistut kotelot. Alkuperäiset sähkökalusteet olivat standardimallisia ja valkoisia, pyöreitä tai suorakaiteenmuotoisia (pyöristetyin kulmin).

⁸⁶ Arkkitehti-lehti 6/74

⁸⁷ mm. Helsingin Konserttitalon suunnitelmaan liittyvä yleiselostus 15.4.1966. Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (AAS)

⁸⁸ Arkkitehti-lehti 6/74

⁸⁹ Helsingin Konserttitalon rakennusselitys 1.7.1968 (AAS)

⁹⁰ Helsingin Konserttitalon rakennusselitys 1.7.1968 (AAS)

⁹¹ Helsingin Konserttitalon rakennusselitys 1.7.1968 (AAS)

⁹² Helsingin Konserttitalo LVI-teknillisten laitteiden ohjelma 28.3.1966 (HKA 359:2)

⁹³ Helsingin Konserttitalo LVI-laitteiden työselitys 15.7.1968 (AAS)

⁹⁴ Helsingin Konserttitalo. LVI-teknillisten laitteiden ohjelma 28.3.1966 (HKA 359:2)

⁹⁵ Helsingin Konserttitalo. LVI-teknillisten laitteiden ohjelma 28.3.1966 (HKA 359:2)

⁹⁶ Helsingin Konserttitalo LVI-laitteiden työselitys 15.7.1968

⁹⁷ Nousureittejä on myöhemmin lisätty, sillä alkuperäisissä reiteissä ei ole tarpeeksi tilaa uusille asennuksille. Kesällä 2004 taloon rakennettiin entisten kuilujen lisäksi portaiden F ja G tuntumiin uudet nousureitit. Ks. luku ”Finlandia-talon muutoshistoriaa”.

Yleistä päärakennuksen tilojen kuvauksesta

Alkuperäisen tilanteen tarkastelun tavoitteena on muodostaa kokonaiskäsitys Finlandia-talon tiloista rakennuksen valmistutua 1971. Finlandia-talo on suunniteltu kokonaistaideteokseksi, jossa sisustus ja yksityiskohdat täydentävät arkkitehtuuria. Varsinkin yleisötiloissa tämä näkyy huolellisesti suunniteltuna detaljointina ja yksityiskohtaisina sisustussuunnitelmina. Finlandia-talon tiloissa toteutuu arkkitehtonisten ratkaisujen, detaljoinnin ja sisustuksen osalta selvä tilahierarkia. Alkuperäistä tilannetta kuvaavaan esittelyyn on valittu tiloja niiden paitsi niiden arkkitehtonisen merkittävyyden, myös muuttuneisuuden sekä tiedossa olevien muutospaineiden perusteella. Rakennusprojektina Finlandia-talo oli aikanaan valtakunnan ykköskohde, jonka suunnitteluun ja rakentamiseen panostettiin valtava määrä voimavaroja. Yleisötilojen ohella henkilökunnan käyttöön tarkoitettujen tilojen suunnitelmista muodostuu kuva 1960-1970 luvun vaihteelle tyypillisestä, tavanomaisemmasta mutta laadukkaasta rakentamisen tavasta ja ratkaisuista.

Finlandia-talon päätilat eivät muodosta perinteisessä mielessä huonetiloja, vaan laajoja, saumattomasti toisiinsa limittyviä tilakokonaisuuksia. Tarkastelun rungoksi on valittu päärakennuksen edellä esitelty toiminnallisen ja arkkitehtonisen perusratkaisun mukaan määritellyt tilaryhmät.

Tärkeimmät yleisötilat esitellään tilallisesti loogisessa järjestyksessä. Tarkastelu aloitetaan yleisötilojen sisääntulojärjestelyistä sisäänajo- ja sisääntulokerroksissa. Toisiinsa välittömässä yhteydessä olevat konserttialin ja kamarimusiikkisalin sisääntulohallit käsitellään yhtenä kokonaisuutena, mutta muuten seurataan aiemmin selvityksessä esiteltyä tilaryhmittelyä;⁹⁸ edetään yleisön reittiä aula- ja lämpiötilojen kautta päätiloihin.

Orkesterin ja henkilökunnan sekä yleisradion käyttöön suunnitelluista tiloista on esitelty tärkeimmät, apu- ja huoltotiloista esimerkkitalat. Mukaan tarkasteluun on pyritty sisällyttämään kaikki ne tilat, joissa on myöhemmin tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Tiedot rakennuksen huonetilojen materiaaleista perustuvat 1.7.1968 päivätyn Helsingin Konserttitalon rakennusselitykseen sisältyvään huoneselostukseen, Helsingin Kaupungin Rakennusviraston arkiston asiakirja-aineistoon (Rakennustoimikunnan kokousten esityslistat ja pöytäkirjat, suunnittelu- ja työmaakokousten muistiot) sekä Alvar Aalto-säätiön toistaiseksi järjestämättömään asiakirja-aineistoon, joka sisältää suunnitteluun ja rakentamiseen liittyvää materiaalia; muistioita, värimalleja ja kirjeenvaihtoa. Aineiston ja Finlandia-talon inventointityön perusteella voidaan todeta, että verrattuna urakkalaskentaan laadittuun huoneselostukseen tilojen materiaalit muuttuivat paikoin melkoisesti. Muutokset on tavallisesti kirjattu kokouspöytäkirjoihin, joiden merkinnät täydentävät huoneselostuksen antamaa kokonaiskuvaa päärakennuksen ratkaisuista.

Tiloissa käytettyjen valaisimien tyyppien osalta lähteenä on luotettu työpiirustussarjaan sisältyviin alakattopiirustuksiin, joihin valaisimet on litteroitu.

Finlandia-talon suunnitelmia koskevassa aineistossa rakennusaineista ja materiaaleista käytetyt nimitykset eivät aina ole täysin yksiselitteisiä. Asiakirjoissa puhutaan usein sekaisin “pronsista” ja “arkkitehtipronssista” tarkoittaen messinkiseoksia MS80 ja MS158⁹⁹. Samoin on laita mattolattioiden nimitysten; “villanukkamatto” ja “kierrenukkamatto” tarkoittavat ilmeisesti molemmat samaa, korkealaatuista wilton-villamattoa. Toinen, vaatimattomammissa tiloissa käytetty mattotyyppi on villabouclématto.¹⁰⁰

Rakennuksen kerroksista käytetään tekstissä suunnitteluasiakirjoissa käytettyjä nimityksiä. “Sisäänajokerrokseksi” nimetty kellarikerros sijoittuu Karamzininkadun tasoon. “Sisääntulokerros” on rakennuksen ensimmäinen yleisölle avoin kerros, ja sillä on maantasoyhteys Hesperian puistosta. Seuraavat kerrokset ovat nimeltään “salikerros” ja “parvekekerros”. Näiden väliin sijoittuu konserttialin pohjoissivustalle “välikerrokseksi” nimetty teknisten tilojen ryhmä. “Elokuvakonehuonekerros” on oikeastaan parvi, joka sijoittuu konserttialin takaosaan, ja sen yläpuolelle konserttialin korkeaan kattotilaan on sijoitettu vielä kaksi lähinnä ilmanvaihtokonehuoneita sisältävää teknistä kerrosta.

Sisustuksen ja valaistuksen, jotka muodostivat merkittävän osan Finlandia-talon kokonaisuudesta, käsitellään tilojen yhteydessä mahdollisuuksien mukaan. Sekä valaisimien että irtokalusteiden varsinainen systemaattinen tutkimus olisi Finlandia-talon osalta mielenkiintoinen aihepiiri, johon tämän rakennushistoriaselvityksen osalta puututaan kokonaiskuvaa täydentävin osin.

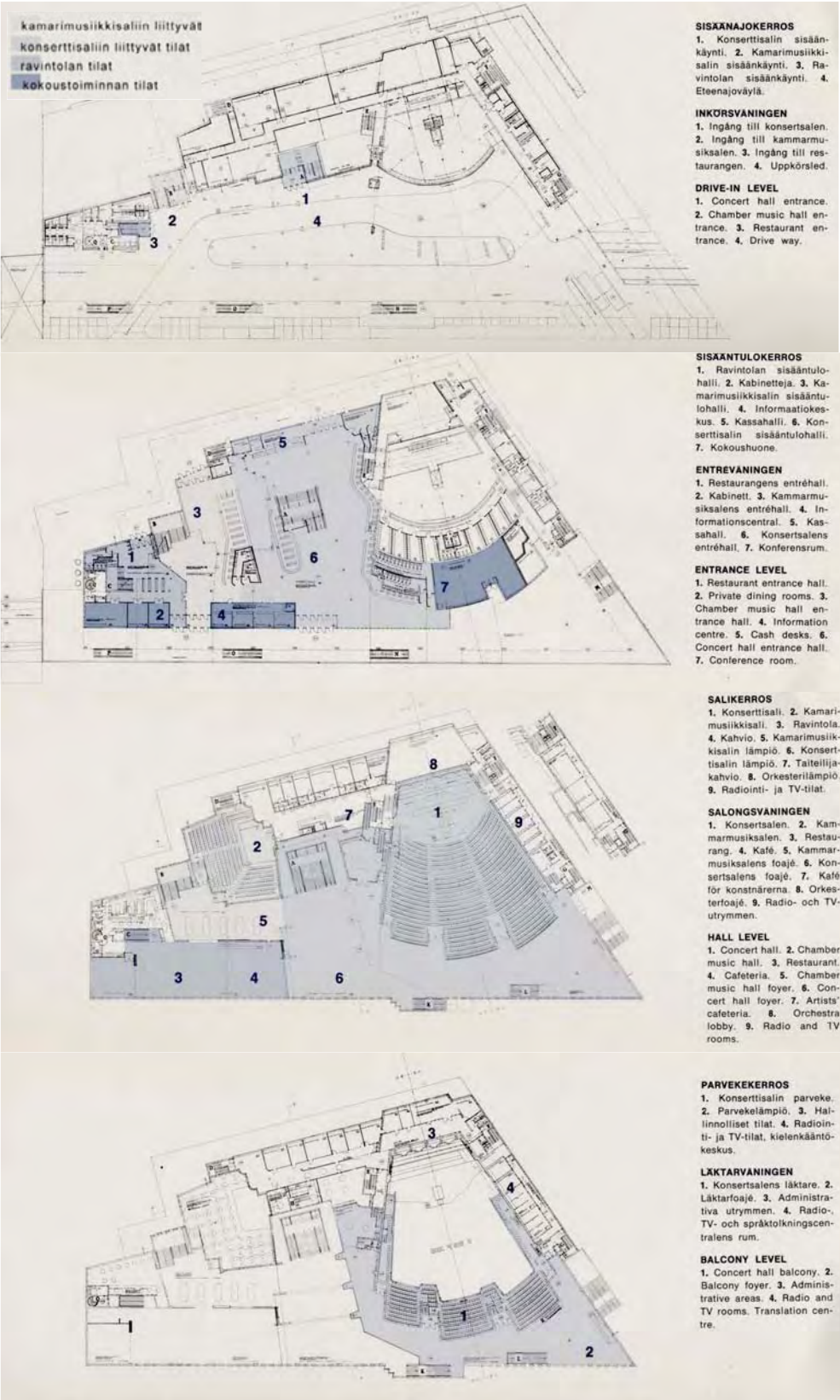
Tekstissä on käytetty aikamuotona preesensia kuvattaessa nykypäivään muuttumattomina säilyneitä ratkaisuja. Muutoksiksi ei ole laskettu ylläpitokorjausten luonteisia toimenpiteitä, jos ne eivät ole vaikuttaneet merkittävästi kokonaisilmeeseen. Muutosten yhteydessä alkuperäisestä tilanteesta kerrottaessa käytetään imperfektiä.

⁹⁸ mm. Helsingin Konserttitalon suunnitelmaan liittyvä yleisselostus 15.4.1966. Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (AAS)

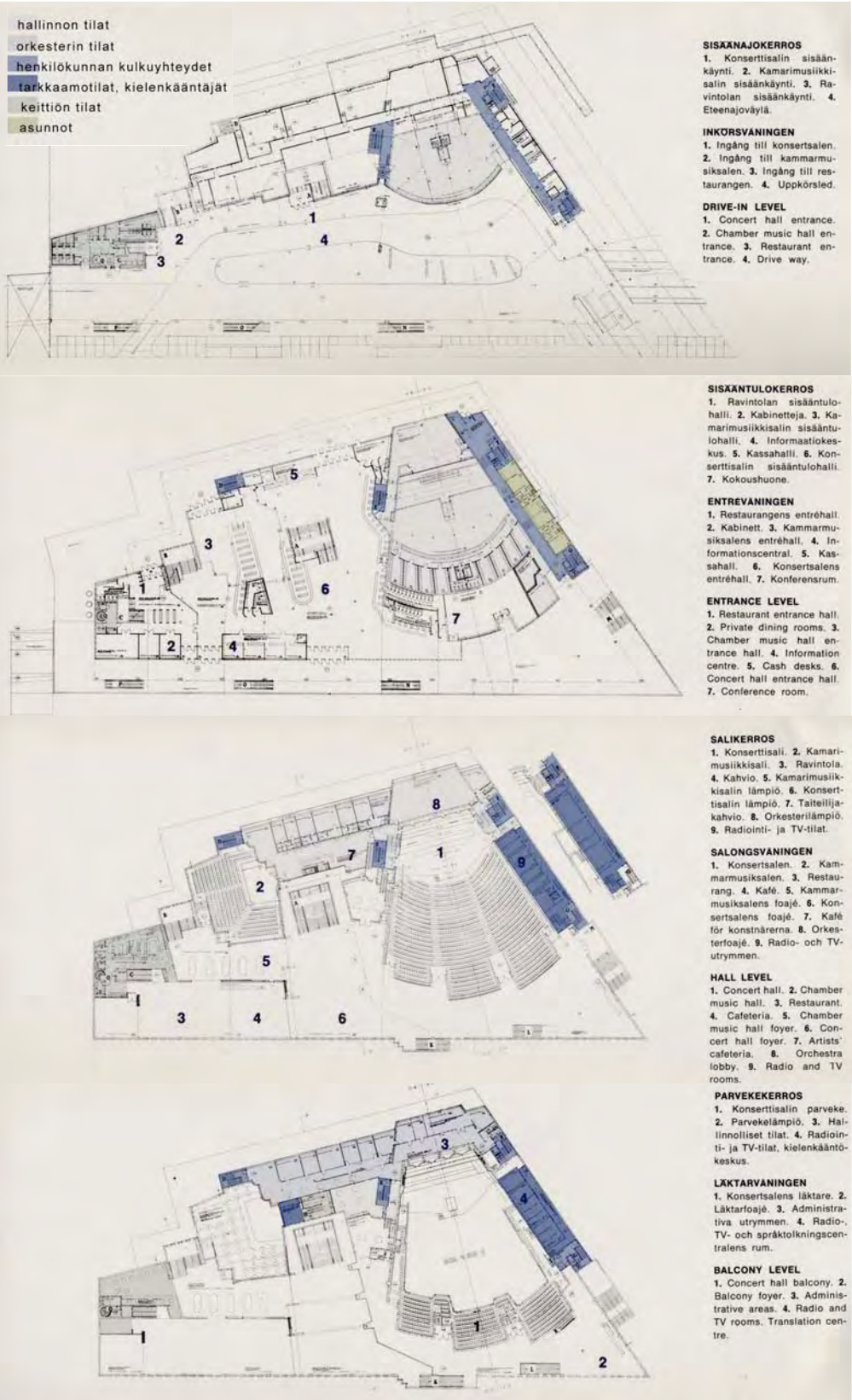
⁹⁹ Seosmerkinnät esiintyvät esimerkiksi Helsingin Konserttitalon 1.7.1968 päivätysssä rakennusselityksessä. Messingin MS80 (Cu Zn20) ainoa seosaine on sinkki, MS158 (Cu Zn39Pb2) on kupari-sinkki-lyijyseos. “Arkkitehtipronssi”-nimitystä käytetään runsaasti sinkkiä sisältävistä punertavista messingeistä. (RT 39-10367)

¹⁰⁰ Mattotalo OY Wuorio & Co:n (joka toimitti konserttitalon lattiamatot) rakennustoimikunnalle lähettämässä laskussa eritellään mattotyyppit ja määrät seuraavasti: 682.75m² villabouclémattoa, 52.20m² Debron-mattoa (laatu ja käyttökohde jäävät epäselviksi) ja 3461.77m² Wilton-mattoa. KORA esityslista 83 / 12.10.1971 (HKRVA)

Finlandia-talon yleisötilat

Henkilökunnan ja orkesterin tilat

Yleisön tilat.

Väritunnisteet lisätty konserttitalon rakennusaikaisen esitteen (HKRVA) pohjapiirustuksen päälle.

Kaavio 1. Sisäänajokerroksen yleisötilojen sisäänkäynnit ja porrasyhteydet.

Kaavio 2. Sisääntulokerroksen konserttisalin, kamarimusiikkisalin ja ravintolan sisääntulohallit ja kokoustoimintaan liittyvät tilat.

Kaavio 3. Salikerroksen yleisötilat

Kaavio 4. Parvekerroksen yleisötilat

Henkilökunnan ja orkesterin tilat.

Väritunnisteet lisätty konserttitalon rakennusaikaisen esitteen (HKRVA) pohjapiirustuksen päälle.

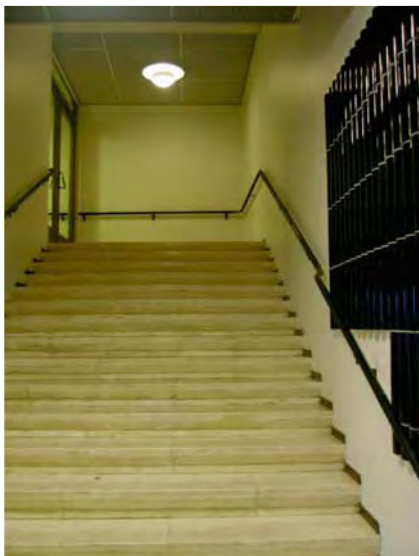
Kaavio 1. Henkilökunnan tilat sisäänajokerroksessa

Kaavio 2. Henkilökunnan ja orkesterin tilat sekä talonmiehen ja vahvistestarin asunnot sisääntulokerroksessa.

Kaavio 3. Henkilökunnan ja orkesterin käyttöön varatut tilat salikerroksessa.

Kaavio 4. Henkilökunnan ja orkesterin käyttöön varatut tilat parvekerroksessa.

Finlandia-talon yleisötilat

Kuvat vasemmalta oikealle:
porras C, porras A ja porras B vä-
lillä sisäänajokerros - sisääntulo-
kerros.

Kuvat Mari Mannevaara 2004

Porrasyhteydet sisääntulokerroksen yleisötiloihin si- säänajokerroksen paikoitushallista

Konserttitaloon ajoneuvoilla saapuvalla yleisöllä on käytössään kolme porrasyhteyttä sekä yleisöhisssi sisäänajokerroksen pai-
koitushallista sisääntulokerroksen aulatiloihin. Porras A johtaa sisäänajokerroksesta konserttisalin sisääntulohalliin 130, josta se jatkuu yleisön pääportaana salikerroksen lämpiötiloihin. Porras B johtaa kamarimusiikkisalin sisääntulohalliin 120 ja por-
ras C ravintolan sisääntulohalliin 101. Yleisöportaista A ja B ovat rikkaimmin detaljoituja, porras C on sekä tiloiltaan että mate-
riaaleiltaan vaatimattomampi. Kaikkien kolmen porrasyhteyden ratkaisut ovat kuitenkin olemukseltaan samankaltaisia.¹⁰¹

Yleisöportaiden sisäänkäyntien ulkoseinät paikoitushalliin ovat pronssiprofiileilla verhoituja teräslasiseiniä. Alatasanteiden um-
piseinille jatkuu reliefinä ulkoseinissä käytetty sininen, kiiltäväla-
sitteinen keraaminen sauva. Portaiden A ja B pääasiallinen sei-
näverhous on valkoista Carraran marmoria hienorapatuilla, val-
koiseksi maalatuilla betoniseinillä.¹⁰² Portaassa C ei ole käytet-
ty marmoria, vaan seinäpinnat on maalattu valkoiseksi. Lattiapinnat ja porrasaskelmat ovat kaikissa yleisöportaissa vaaleaa travertiinia. Portaissa A ja B ei marmoriseini-
en yhteydessä ole käytetty jalkalistoja, mutta portaassa C on seinän ja lattia-
n liittymissä pronssijalkalistat. Ulko-ovien edessä on luon-
nonkivilattiaan upotetut mattosyvennykset, joiden matot olivat luonnonväristä kookosharjamattoa.¹⁰³ Kaikissa yleisöportaissa alakatot ovat valkoiseksi maalattuja, Aallon toimiston suunnitel-
mien mukaan valmistettuja metallirasterielementtejä, jotka por-
rastuvat porrasnousun mukaan. Alakaton otsapinnat ovat si-
säänvedettyjä niin, että porrastuksen reunaan muodostuu lip-
pa.¹⁰⁴ Seiniin kiinnitetyt ja portaassa A myös porraskaistojen kes-
kelle H:n muotoisten pronssitolppien varaan asennetut pyö-
reät käsijohteet on päällystetty mustalla nahkalla. Käsijohteiden taivutetut osat ja kiinnikkeet ovat pronssia.¹⁰⁵ Portaitten valaisi-
met ovat sekä seinä- että kattovalaisimia.¹⁰⁶

Portaisiin A ja B suunniteltiin radiaattoreiden eteen peitelevyt valkoiseksi maalatusta puulevystä.¹⁰⁷ Portaan A tuloilmaventtiili on sijoitettu seinälle marmoriverhouksen yhteyteen erillisen marmorilevyn taakse.¹⁰⁸

- ¹⁰¹ Piirustus A90 Porras A, pohjapiirustuksia 1:20 / 17.3.1970 (AAA)
Piirustus A 91 Porras A, pohjapiirros -leikkaus 1:20 / 17.3.1970 (AAA)
Piirustus A 92 Porras B, pohjapiirustuksia 1:20 / 25.3.1970 (AAA)
Piirustus A 93 Porras B, pohjapiirros-leikkaus 1:20 / 25.3.1970 (AAA)
Piirustus A 94 Porras C, pohjapiirustuksia 1:20 / 2.4.1970 (AAA)
Piirustus A 95 Porras C, pohjapiirros-leikkaus 1:20 / 10.4.1970 (AAA)
¹⁰² Piirustus A 240 A-portaan seinien projektiot 1:50 / 15.9.1970 (AAA)
¹⁰³ Helsingin Konserttitalon rakennusselitys 1.7.1968 (AAS). Eteisten harjas-
matot on myöhemmin korvattu erilaisilla kumimatoilla.
¹⁰⁴ Piirustus A 677 A- ja C-portaan kattodetaljeja 1:1 / 26.7.1971 (AAA)

- ¹⁰⁵ Piirustuksissa ja työselostuksissa yleisesti käytetty nimitys "pronssi" tarkoittaa tavallisesti "arkkitehtipronssia MS 158 tai MS 80 "-eli messinkiä.
¹⁰⁶ Portaan seinävalaisimen littera on V29, kattovalaisimena käytetty aulatilojen valaisinta V6
¹⁰⁷ Suunnitelmaa ei mahdollisesti ole toteutettu.
Piirustus A734 Radiaattorietulevyt A ja B portaat 1:1 / 14.9.1971 (AAA)
¹⁰⁸ Portaaseen A on toteutettu suunnitelman mukainen ilmastointiaukko.
Piirustus A662 A- ja B -portaiden ilmastointiaukot 1:10 / 25.1.1971 (AAA)

Konserttitalin ja kamarimusiikkitalin sisääntulohallit sekä niihin liittyvät tilat

Konserttitalin ja kamarimusiikkitalin lämpiöiden keskeinen arkkitehtoninen idea on tilojen läpinäkyvyys sekä näkö- ja kulkuyhteydet Mannerheimintien puoleiselta sisääntulopihalta Töölönlahden puoleiselle terassille. Tiloihin liittyvät tuulikaappien seinät ja ovet ovat pronssiprofiileilla päällystettyjä teräsrakenteisia lasiseiniä ja -ovia, ja kulkuyhteydet ulkotiloihin sijaitsevat aulatiloiissa vastakkain. Toinen sisääntulohalleja hallitseva aihe on lämpiöihin johtavien porrasyhteyksien korostaminen Aallolle ominaiseen tapaan; kerroskorkeudeltaan suhteellisen matalan ja hämärän sisääntulokerroksen aulatilojen kohokohtina nousevat salikerroksen lämpiötiloihin johtavat monumentaaliset portaat.

Konserttitalin ja kamarimusiikkitalin sisääntulohallit ovat saumattomassa yhteydessä toisiinsa; niiden eriaikaista käyttöä varten tilassa on koudut nahkaisille sulkuköysille.¹⁰⁹ Sisääntulohallien väliin Mannerheimintien puoleisten tuulikaappien väliin jäävät lipputoimiston ja ensiapuhuoneen tilat; Töölönlahden puolelle kongressitoimintaa varten suunnitellun informaatiokeskuksen tilat. Sisääntulohallit 120 ja 130 muodostavat Finlandia-talon keskeisen liikennetilan.

Sisääntulohalleihin 120 ja 130 liittyvät tuulikaapit (kamarimusiikkitalin sisääntulohallin tuulikaapit 111 SPR ja 121 SPR sekä konserttitalin sisääntulohallin tuulikaapit 126 ja 131SPR) ovat keskenään hyvin samankaltaisia; pitkien sivujen seinät ovat pronssiprofiilein (patinoitu messinki) verhoiltuja teräsrakenteisia lasiseiniä, joihin liittyvät tuulikaappien pronssiprofiiliovien rivistöt.¹¹⁰ Tuulikaappien umpiseinien pintaverhoiluna on käytetty mustaa, himmeälasitteista Aallon alun perin Kansaneläkelaitosta varten suunnittelemaa ja Arabian valmistamaa erikoiskeramiikkasauvaa. Keramiikkasauvaverhoilu jatkuu tuulikaappien puolelta sisääntulohallien puolelle. Materiaali välittää siirtymistä sisätiloihin ja jatkaa visuaalisesti sisääntulokerroksen julkisivujen mustaa graniittiverhoilua sisätiloihin. Erikoiskeramiikkasauvaa on käytetty myös kokoushuoneen 135 vastaisella seinäpinnalla (jatkuen wc-tilojen 133 ja 134 ovia suojaaviin seinäkkeisiin) vastaavaan tarkoitukseen.¹¹¹ Sisääntulohallien lattiamateriaali on vaaleaa travertiinia. Jalkalistoina on käytetty profiililtaan taitettua, patinoidusta "arkkitehtipronssista" (messingistä) puulistan päälle taivutettua jalkalistaa.¹¹² Alakaton yhtenäinen ilme muodostuu arkkitehtisuunnitelmien mukaan toteutetusta, valkoiseksi polttomaalatusta alumiinisäleestä; kenttää jakavat leveät, valkoiset profiloidut alumiinilistat. Alakatto on avattavissa.

¹⁰⁹ Piirustus A765 Sisääntulohallien sulkuköydet 1:1 , 1:300/1.12.1971 (AAA)

¹¹⁰ Piirustus A 253 Konserttitalin sisääntulohalli 130 lasiseinä sekä huoneen n:o 156 lasiseinä 1:50/ 16.5.1969

Piirustus A254 Kamarimusiikkitalin ja ravintolan sis. tulohallien 101, 120 ja tuulikaappien 110, 111, lasiseinät 1:50 / 16.5.1969

¹¹¹ Piirustus A 85 Sisääntulohallien seinämateriaalit 1:100 / 1.3.1968 (AAA)

Piirustus A 402 Sisääntulohallien keramiikkaverhous 1:20, 1:1 / 6.11.1969 (AAA)

Piirustus A 422 Seinäpiirustus, kamarimus. salin sis. tulohalli 1:50 / 15.12.1969 (AAA)

Piirustus A 423 Seinäpiirustus, Ed. vaatehalli 127, kons.sis.tulohalli 130 1:50 / 15.12.1969 (AAA)

Piirustus A 424 Seinäpiirustus konserttitalin sisääntulohalli 130 1:50 / 15.12.1969 (AAA)

¹¹² Ilmeisesti työmaan aikana syntynyt ratkaisu, sillä 1.7.1968 päivätyn rakennusselityksen liitepiirustuksessa jalkalista on leikkausmuodoltaan kaareva.

*Konserttitalin sisääntulohalli 130 vuonna 1971.
Kuva Ensio Ilmonen (FTA)*

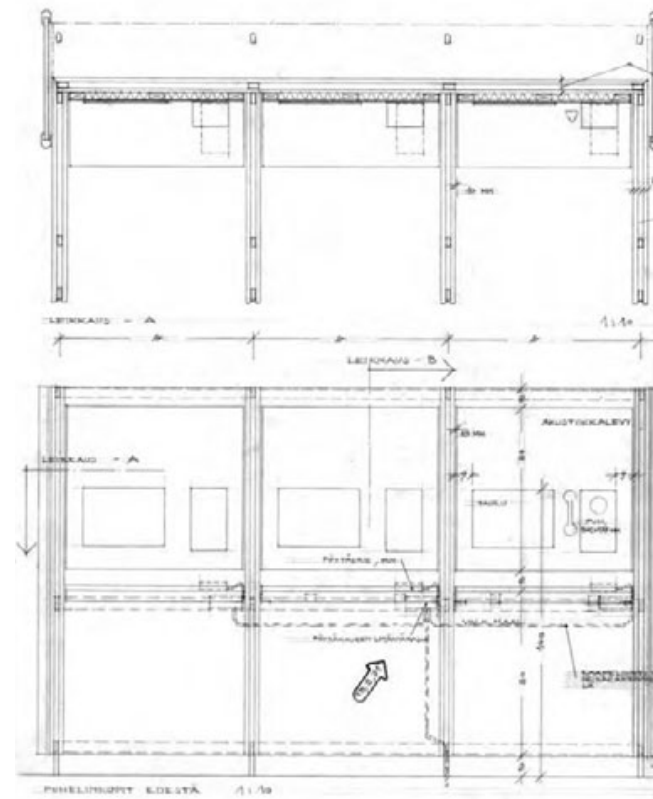
Sisäntulohallien 120 ja 130 tiloja jakavat aulatilojen keskelle saarekkeiksi järjestetyt yleisön wc-tilat, naulakot ja porras A. Kamarimusiikkisalin lämpiöön johtava porras B sijoittuu sen sijaan sisäntulohalliin 120 länsilaidalle. Sisäntulohallien valaistuksen intensiteetti ja käytetyt seinämateriaalit muodostavat johdonmukaisen ajatuksen. Sisäntulohallit saavat luonnonvaloa itä- ja länsijulkisivujen lasiseinien kautta. Sekä portaiden A- että B seinien pääasiallinen verhousmateriaali on valkoisena hohtava marmori; portaisiin lankeaa ylemmästä kerroksesta epäsuoraa valoa. Portaen A edustalla alakatto on lisäksi nostettu korkeammalle ja lautasmaista aulavalaisimen perustyyppiä on varioitu porrasmousun korostamiseksi.¹¹³ Vastakkainen vaikutelma muodostuu kamarimusiikkisalin sisäntulohallin keskellä saarekkeena sijaitsevien wc-tilojen 118 ja 119 SPR käsittelystä. Mustalla, himmeälasitteisella erikoiskeramiikkasauvalla verhoillut seinäpinnat jäävät keskeisestä sijainnistaan huolimatta visuaalisesti ja hierarkkisesti tilan taustalle.

Konserttisalin sisäntulohallin vaateetiskit sijoittuvat Mannerheimintien puoleisen sisäntulopihaan tuulikaapeista katsoen vasemmalle. Toinen vaateetiski liittyy portaaseen A. Kamarimusiikkisalin yleisön vaateetilat sijoittuvat kamarimusiikkisalin sisäntulohallin ja konserttisalin sisäntulohallin välille, wc-tilojen yhteyteen.

Konserttisalin sisäntulohallin pohjoisseinälle sijoittuva vaatesäilytys on suunniteltu kokonaisuudeksi, johon liittyvät kaluste-, alakatto- ja valaisinratkaisut sekä seinien pintamateriaalit. Vaateetiskin marmorikansi muodostaa pohjoisseinälle aaltoviihan, jonka suhteen polveilevalle pohjoisseinän vaatenaulakot on sijoitettu. Vaatesäilytyksen naulakoiden taustaseinät on pääosin verhoiltu naulakkotasoon nousevalla kangaspäällysteisellä, valkoiseksi maalatuilla levyillä, joiden saumassa on valkoiseksi maalatut valkoiset metallilistat.¹¹⁴ Alakatto on vaatesäilytyksen kohdalla erilainen kuin muualla sisäntulohallissa. Viuhkamaisesti polveillen metallisälealakattoon rajautuvaan valkoiseksi maalattu levyalakattoon on sijoitettu vaatimattomat, liejiön muotoiset valkoiset valaisimet (littera V11).¹¹⁵ Muiden kahden vaatesäilytyksen ratkaisut seuraavat varioiden edellä kuvattua. Vaatenaulakot on suunniteltu Finlandia-taloa varten, ja niitä on kahta tyyppiä; vasten seinää sijoitettava ja vapaasti tilassa seisova malli.

Sisääntulohallien 120 ja 130 kalustuksena on yleisölle peilit¹¹⁶ ja mustat nahkapenkit. Tiloissa sijaitsivat myös kalusteet yleisöpuhelimille. Opasteina tiloissa käytettiin vain seinäpintoihin, lasiseiniin ja oviin kiinnitettyjä pronssikirjaintekstejä.¹¹⁷

Kamarimusiikkisalin lämpiön 120 vaate-säilytys. Kuva Ensio Ilmonen 1971 (FTA)

Sisääntulohallien 120 ja 130 puhelinkopit. Piirustus sign. 46/2975 (AAA).

*Viereisellä sivulla:
Sisääntulohalli 130, näkymä pohjoiseen.
Ovet Töölönlahden puoleiselle terassille
kuvassa oikealla.
Kuva Ensio Ilmonen 1971 (FTA)*

¹¹³ Aulavalaisemesta piirustuksissa käytetty littera on V6, portaan edustalla on 6kpl valaisimia litteralla V3.

Piirustus A297 Sisääntulokerros 1:50 Alaslasketut katot / 10.9.1970 (AAA)

Piirustus A295 Sisääntulokerros 1:50 Alaslasketut katot / 10.9.1970 (AAA)

¹¹⁴ Piirustus A439 Studioseinälevyjen detaljit (vaatenaulakot) 1:1 / 15.12.1969 (AAA)

¹¹⁵ Piirustus A297 Sisääntulokerros 1:50 Alaslasketut katot / 10.9.1970 (AAA)

¹¹⁶ Piirustus A659 Vaatehallien yleisöpeilit (AAA)

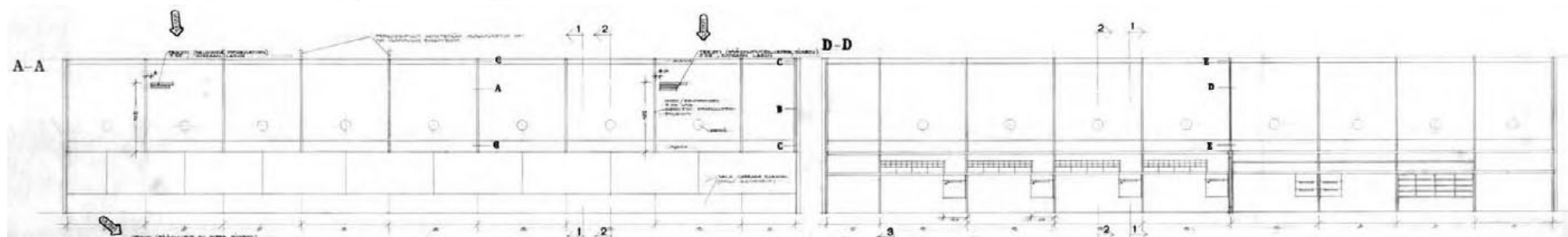
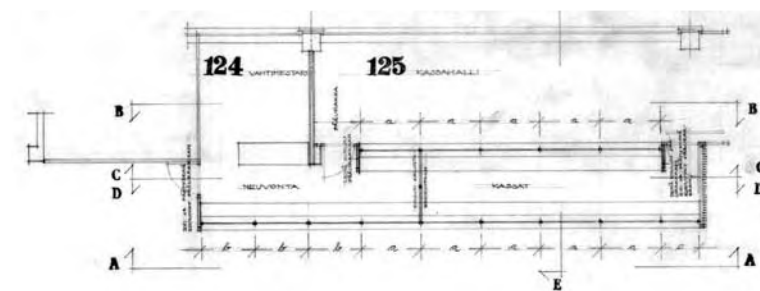
¹¹⁷ Piirustus A251 Kamarimusiikkisalin ja ravintolan sisääntulohallien (101, 120) ja tuulikaappien (110, 111) lasiseinät 1:50 / 8.12.1971 (HKRVA)

Kassahalli (yhteydessä tuulikaappiin 126)

Yleisölle avoin kassahalli 125 sijoittui suoraan tuulikaapin 126 yhteyteen. Vahtimestarin tilan 124 yhteydessä ollut neuvonta ja kassahallin kassat sijoittuivat tuulikaapin ja sisääntulohallin 130 välille, ja niistä oli mahdollista palvella asiakkaita kumpaankin suuntaan. Kassat muodostuvat kahdesta pitkästä marmoritiskistä, joiden yläpuolinen osa on kevyt pronssiprofiililasiseinä. Myyntitilaan oli kulku tuulikaapin puolelta. Neuvontatilaan johtaa edelleen pronssiprofiili-lasiovi sekä sisääntulohallista että tuulikaapista. Myynti- ja neuvontatilan valaisimet olivat samanlaisia, lieriön muotoisia kattovalaisimia (V11) kuin vaateiskienkin yhteydessä käytetyt.

Kassahallin lattia on travertiinilaattaa ja katossa on erikoismetallisäleet kuten sisääntulohalleissa. Länsiseinällä on pronssiprofiili-ikkunat, joiden alapuolella on radiaattorin suojana pronssisäleikkö. Kassahallissa käytetyt valaisimet ovat aulatiloissa tavallisesti käytettyjä, lautasmaisia kattovalaisimia.¹¹⁸

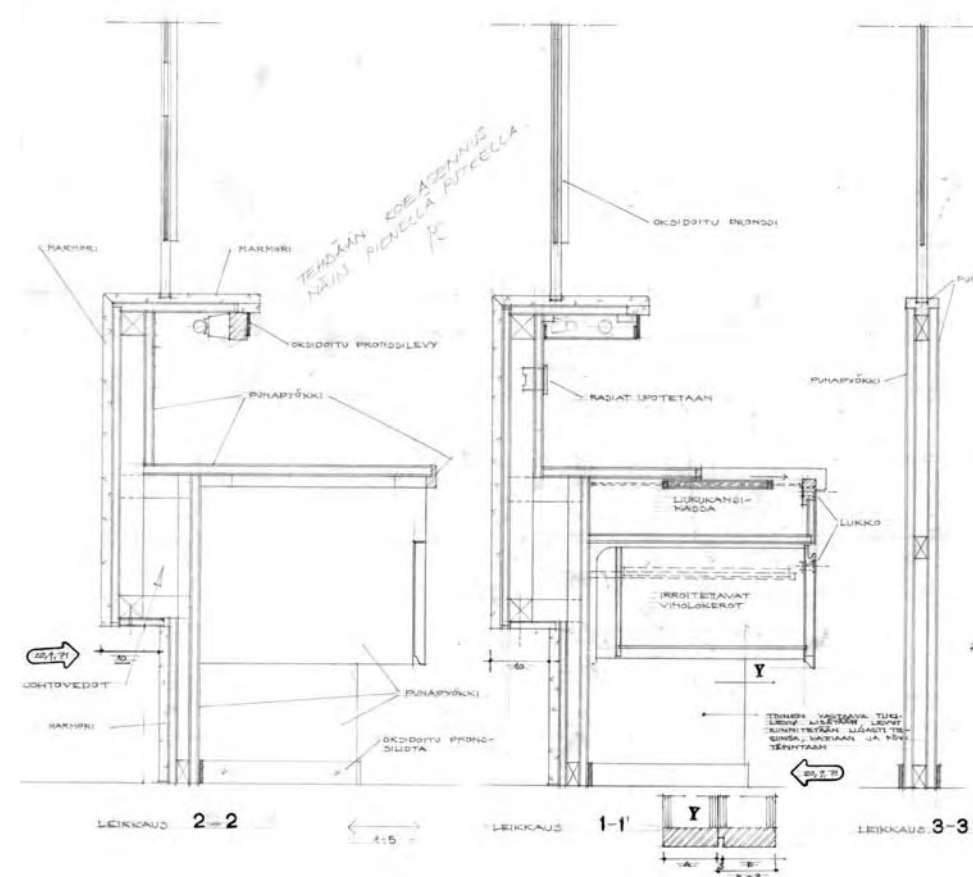
¹¹⁸ Piirustus A 295 Sisääntulokerros 1:50 Alaslasketut katot / 10.9.1970 (AAA)
Piirustus A 30 Sisääntulokerros, pohjapiirustus 1:50 / 31.8.1970 (AAA)
Piirustus A 256 Huoneitten No 123, 124, 125 ja 126 lasiseinät 1:50/ 20.6.1971 (AAA)
Piirustus sign.46/2818 (AAA)

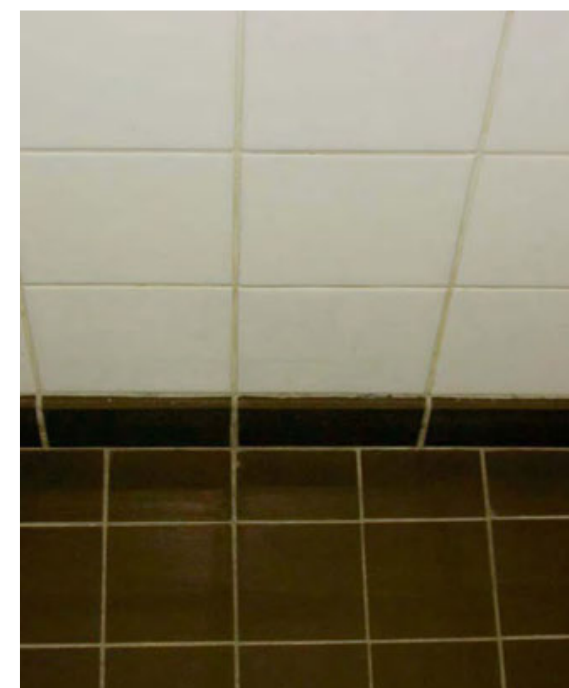
Valaisin V11. Kuva Pirjo Hyytiäinen 2004

Kassahallin myyntitilan pohja ja projektio sisääntulohallista 130.
Piirustus sign. 46-2818 (AAA)

Kassahallin tiskin leikkauksia.
Piirustus sign. 46-2958 (AAA)

Yleisön wc-tilojen ratkaisuja

Yleisötilojen wc-ryhmissä käytettyjä ratkaisuja. Vasemmalla yleisnäkymä naisten wc-tilasta 104.

Valokuvat Mari Mannevaara 2003

Konserttisali ja sen lämpiötilat sekä presidentin käyttöön varatut tilat

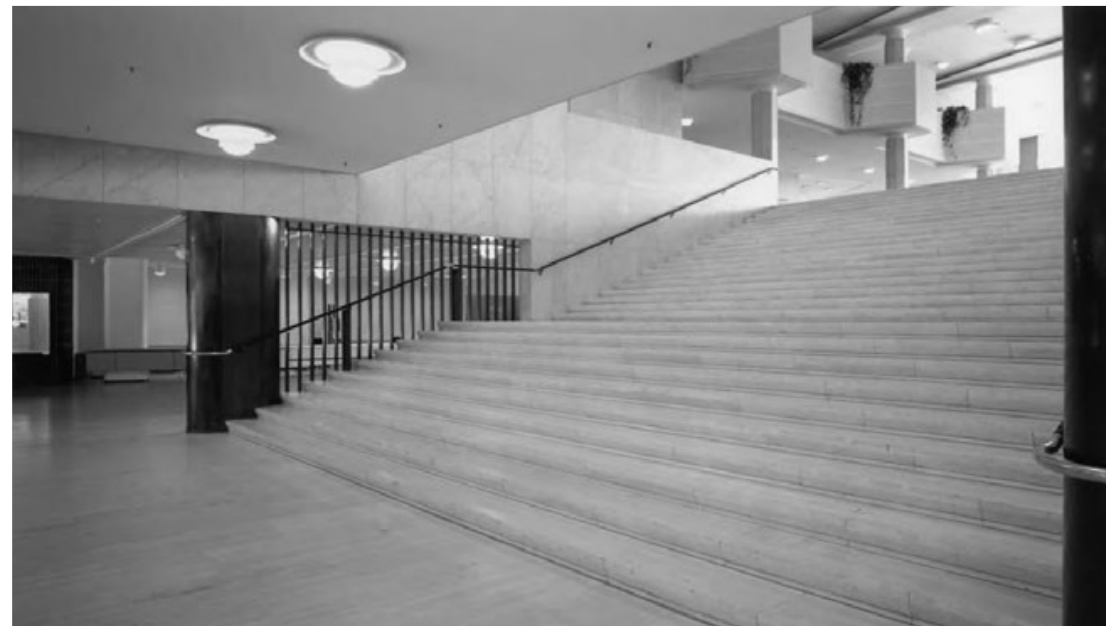
Porras A

Porras A yhdistää konserttisalin sisään tulohallin salikerroksen lämpöön. Porrasaskelmat ovat edelleen travertiinia kuten portaan ainoa välitassannekin. Luonnonkivilattia jatkuu kapeana kaistana myös portaan yläpäässä. Portaansivuseinät ovat alaosassa pronssisälettä, yläosassa marmoria, joka muuttuu salikerroksessa kaidemuuriksi. Portaaseen liittyvät pilarit ovat sisään tulohallin muista pilareista poiketen päällystetty oksidoidulla pronssilla. Portaassa on molemmilla sivuilla nahkakäsijohteet, jotka on osin kiinnitetty seinään, osin portaaseen kiinnitettyihin H-muotoisiin pronssitolppiin. Portaansivuseinän keskeltä jätettiin viiranomaiskeskusteluiden jälkeen kaistoja jakavat käsijohteet pois, mikä osaltaan korostaa porrasyhteyden monumentaalista luonnetta.¹¹⁹

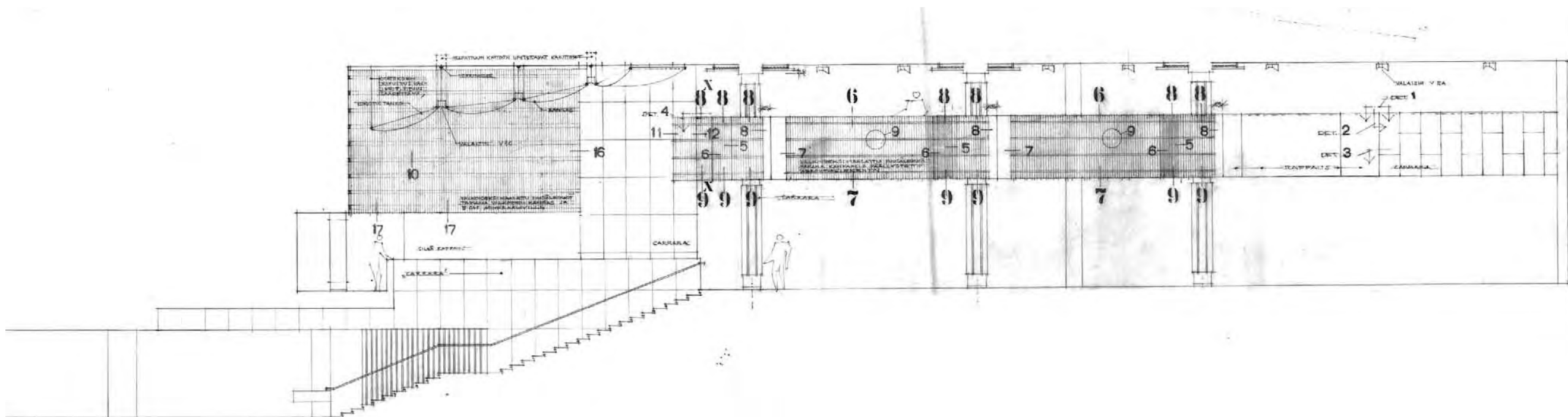
*Portaan A-edustan kattovalaisin.
Kuva Pirjo Hyytiäinen 2004*

Pääporras A. Kuva Maija Holma
(AAS)

*Portaan A pituuseleikkaus
Piirustus A 508 (AAA)*

119 Piirustus A 485-486 A-portaan käsijohde det. 1:5 17.3.1970 (AAA)
Piirustus A 521 A-portaan marmorit 1:50 / 2.6.1970 (AAA)

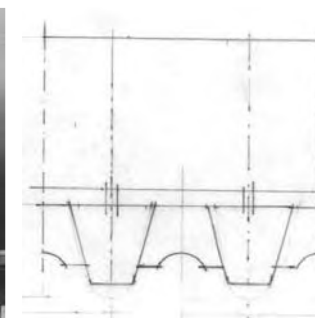

Piazza ja parvekelämpiö

Konserttisalin lämpiön eli “piazzaa” on usein kuvailtu yhtenä loistokkaimmista Aallon monista “sisätilaan rakennetuista ulkoti-loista”. Vapaasti polveileva tila aukeaa pääportaalta A kaksiker-roksisena. Portaan A marmorilla verhoillut seinät jatkuvat yhte-näisinä piazzalle muodostaen kaiteen. Kaide jakaa lämpiötilan; suoraan portaalta aukeaa yleisön “näyttämö” ja kohtaamispaik-ka, porrasnousun kaiteen taakse jäävät pronssisäleikön suojaa-man lasiseinän taakse taakse taiteilijakahvibaari ja yhteys orkesterin lämpiötiloihin. Portaalta katsoen suoraan edessä aukeaa kor-kea ikkunaseinä Töölönlahdelle; ikkunoiden rytmitys tuo mie-leen pylväsrivistön, jonka lomasta maisema näkyy. Ikkunoiden väliin jääviä seinän osia myös kutsutaan suunnitelmissa “ik-kunapilareiksi”. Vasemmalla puolella piazzan korkeaan osaan rajautuu parvekelämpiön polveileva, marmorilla verhoiltuihin pi-lareihin tukeutuva kaide. Oikealla avautuvat ravintolan ja kama-rimusiiikkisalin lämpiön kookkaiden, seinän korkuisten liukuovien avulla erotettavissa olevat tilat. Lämpiö jatkuu konserttisalien oville matalampana, parvekelämpiön alle jäävänä tilana, jonka päätteenä on buffet -piste ja yhteys lasiovien ja ulkoportaan M kautta Töölönlahden puoleiselle ja Hesperian puistoon. Parvekelämpiölle johtava porras K on ratkaistu työntämällä por-rasjuoksu ulokkeena julkisivuun; etelään suuntautuvien ikkunoi-den sivuvalo korostaa porrasta ja sen marmorilla verhoiltua taustaseinää. Piazzan porrasyhteys parvekelämpiöön on eräs Finlandia-talon kuvatuimpia arkkitehtonisia aiheita.

Piazzan lattiapinta on harmaata wilton-villamattoa, jalkalistat ovat patinoidut, suorat messinkijalkalistat. Lattiamateriaalin vaihdos sisääntulohallien tiloista korostaa tilallisen intensiteetin nousua. Seinien materiaalit ovat konserttisalin lämpiössä mas-siivisia ja selkeitä; marmori ja rapattu seinäpinta ovat pääasialli-set materiaalit. Valkoiseksi maalattu puurimasäleikkö keventää parvekelämpiön kaiteen ja portaan A taakse jäävien seinäpinto-jen otsaa; puusäleiköllä on myös korkean tilan akustiikkaan ään-tä vaimentava vaikutus.¹²⁰ Piazzan ainut sisälasiseinä on taitei-lijakahvibaarin vastainen pystysuoralla pronssisäleiköllä suojat-tu pronssiprofiililasiseinä.

¹²⁰ Akustisia seinäverhouksia lisättiin lämpiöön, koska kattopinnan muuttaminen tasoitetuksi betonikatoksi heikensi tilan akustisia ominai-suuksia. KORA esityslista 65 / 2.2.1971 (HKRVA)
Piirustus A601Konserttisalin lämpiö, parvekelämpiön kaide 1:20 / 10.12.1970 (AAA)
Piirustus A687 Konserttisalin lämpiön katto 1:50 / 18.3.1971 (AAA)

*Konserttisalin lämpiön
akustisen seinäver-
houksen detalji.
Piirustus A601 (AAA)*

*Kuva Kari Hakli 1971
(AAS)*

*Konserttitalin lämpiö. Valokuva
Kari Hakli (AAS)*

*Konserttitalin lämpiön ikkunasei-
nä. Piirustus A722 (AAA)*

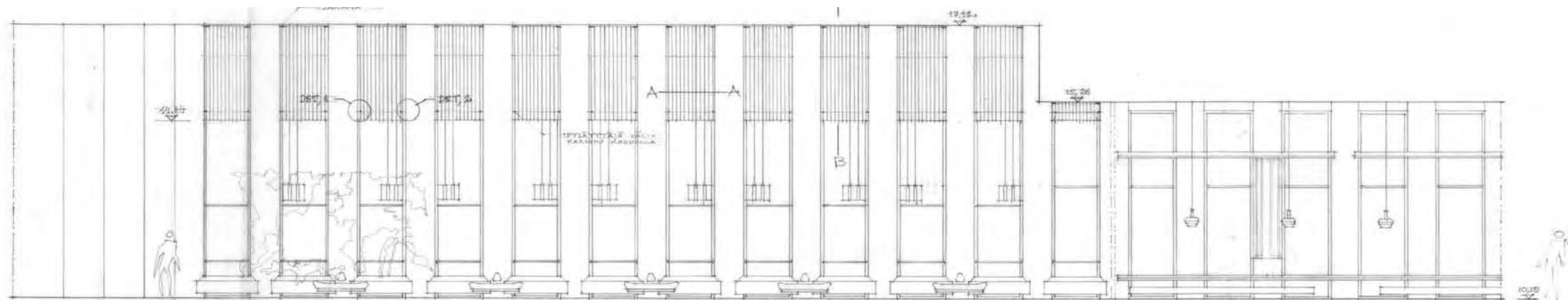

Marmori sisätilojen materiaalina liittyy Finlandia-talossa kaikkein tärkeimpiin yleisötiloihin. Se on käytössä piazzalla, parvekelämpioissä ja kamarimusiikkitalin lämpiössä sekä konserttitalissa; sisäänajokerroksen portaissa A ja B marmori antaa vihjeen päätilojen loistokkuudesta. Lämpioissä marmorin käyttö korostaa tilojen yhteyttä ulkoarkkitehtuuriin. Yksiaineisuus luo ulkotilan tuntua keskeisiin sisätiloihin ja etenkin piazzalle.

Vastapäätä porrasta avautuva korkea ikkunaseinä ja sen eteen suunniteltu kalustus muodostavat kokonaisuuden. Ikkunaseinään liittyvät ikkunoiden yläosan pystysuorat, vinot metallisäleet, sekä vapaamuotoiset köynnöskasvien kannatus-tangot ja ikkunoiden edustalle sijoitetut multalaatikot.¹²¹ Ikkunaseinän yläosan suunnittelussa käytiin läpi useita vaihtoehtoja; alun perin tilan auringonsuojaus oli tarkoitettu järjestää julkisivuihin liittyvällä marmorisäleiköllä josta kuitenkin luovuttiin -ilmeisesti marmorisäleen kiinnityksen kestävyys herätti epäilystä.¹²² Vaihtoehtoista ratkaisua haettiin ikkunaseinän yläosaan metalliprofiilien varaan kiinnitetyistä kangaselementeistä,¹²³ mutta lopulta päädyttiin valkoiseksi maalattuun, mattapintaiseen yläreunastaan saranoituun "kevytmetallisäleikköön".¹²⁴ Ikkunaseinän eteen on sijoitettu massiiviset, kaksipuoliset mustat nahkasohvat, ja niiden yläpuolelle Valaistustyö Viljo Hirvoselta tilatut kolmiosaiset väliritilällä ja lasilevyllä varustetut riippuvalaisimet.¹²⁵

Kasvillisuus muodostaa piazzalla keskeisen sisustusteeman, sillä ikkunaseinän ohella köynnöskasveille on piilotettu kukkalaatikot myös parvekelämpioön piazzan puoleiseen kaiteeseen, josta ne versovat kaiteen yli. Arkkitehtitoimisto esitti toiveet sekä hankittavien viherkasvien koosta että lajista.¹²⁶

Konserttitalin lämpiön kattojen peruspinta on rapattu ja maalattu valkoiseksi. Piazzan korkean osan katossa portaan A yläpuolelle viritetty poimutettu kangaskatos ja lämpiötilan poikki kolme vinosti kulkevaa, puuritiäsiivekkeillä detaljoitua teräs betonipalk-

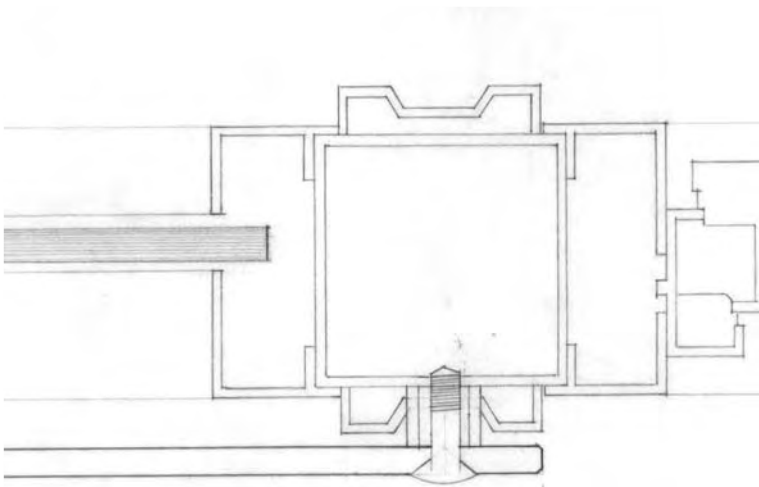
kie rytmittävät siirtymistä tilaan. Molemmilla elementeillä lienee ollut myös ääntä absorboiva, akustinen tarkoitus.¹²⁷ Ritiiläpalkkien väliin jäävät lennokkaat, valkoiset pintaan asennetut valaisimet.¹²⁸ Kangaskatokseen on käytetty kahdenlaista kangasta; ”purjeissa” kangas on vaaleanharmaa, väleissä on musta kangas. Kangaskatoksen poimuissa on muodoltaan piazzan kattovalaisimelle sukua olevat valaisimet (littera V1C).

Parvekelämpöön alle jäävän konserttisalin lämpiön matalamman osan kattopinta (alaslaskettu betonilaatta) on rapattu ja maalattu valkoiseksi.¹²⁹ Konserttisalin vastaisilla kaarevilla seinän osuuksilla liikettä ja sisäänkäyntiä konserttisaliin korostaa viuhkamainen, valkoiseksi maalattu puuritiilillä verhoiltu katon osuus.

Konserttisalin vastaisilla seinäpinnoilla vuorottelee kenttinä marmorilevyverhous ja sileäksi rapattu seinäpinta, joille on sijoitettu myös mustalla plattinahkalla pinnoitetut käsijohteet. Ovisyvennyksien seinäpinnat on verhoiltu marmorilla.¹³⁰ Konserttisaliin johtavat ovet A, B ja C sekä edustuslämpiöstä piazzalle johtavat ovet¹³¹ ovat erikoispiirustuksen mukaan toteutettuja mustanruskealla jouhikankaalla päällystettyjä pariovia, joiden mustalla nahalla pehmustetut vetimet on suunniteltu konserttitaloa varten (vedin X). Pariovien leikkaus on keskeltä kupera. Ovien pinta on jäsennelly mustalla nahalla päällystetyillä, pintaan upotetuilla pystylistoilla. Ovityyppiin on suunniteltu erikseen toiselle puolelle ovilevyyden upotettu pikasalpa.¹³²

Lämpöön lattiasta kattoon ulottuvien kiinteiden, oksidoiduilla pronssiprofiileilla verhoiltujen metalli-ikkunoiden edessä on rakennustarkastuksen yhteydessä vaaditut messinkiset suojakaiteet ja -lasit.¹³³ Konserttisalin ja parvekekerroksen lämpiöikkunoiden verhokangas tilattiin Dora Jung Textil’iltä.¹³⁴

Konserttisalin lämpiön matalien tilojen valaistusratkaisu on hie-

novarainen. Kattovalaisimia on kolme eri tyyppiä. Rapatussa kattopinnassa käytössä on osittain upotettu valaisintyyppi, jonka uloin kehä koostuu valkoiseksi maalatuista messinkipuikeista. Valaisimen sisäpinnat ja häikäisyrenkaat ovat kiillotettua messinkiä, joten uloimman kehän läpi siivilöityvä valo on väriltään lämmin. Viuhkan muotoisena konserttisalin kaartuvia seiniä myötäilevässä puuritiiläkatossa on kattoon upotetut pyöreä kattovalaisimet, joiden uloimmat messinkirenkaat on viistottu siten, että valaisimet antavat valoa seinän suuntaan. Konserttisalien ovisyvennyksissä on kussakin neljä pyöreää kolmikehäistä, kokonaan kattopinnan tasoon upotettua messinkivalaisinta¹³⁵, jotka osaltaan merkitsevät salin sisäänkäynnit.

Konserttisalin lämpiön buffet-piste ja tarjoilutila sijaitsevat lämpiön pohjoispäässä. Vapaamuotoisen aaltoviivan muodostavan tarjoilutiskin etupinta on kapeaa, pyöristettyä lakattua punapyökkirimaa ja pöytätaaso mustaa huonekalulinoleumia. Tarjoilupisteeseen liittyvät tilaa jakavat aaltoilevat, noin kaksi metrinä korkeat puurakenteiset valkoiseksi peittomaalatut seinäkkeet, joiden pinnassa toistuu tarjoilupisteen etulevyn detailointi. Tarjoilutasen yläpuolella on kattoon kiinnitetty, tason muotoa seuraava putki valaisinasennuksia varten. Valaisimet ovat Finlandia-talossa tavallisesti tarjoilutasojen yhteydessä käytettyjä valkoiset riippuvalaisimet mallia ”käsikranaatti”.¹³⁶ Seinäkkeiden jalkalistat ovat patinoitua arkkitehtipronssia.¹³⁷ Seinäkkeistä portaalle M johtavia ovia lähinnä olevan taakse sijoittuu kahvinkeittopiste; kalusteiden yhteydessä lattiapinta on laatoitettu tummanruskeilla, sintratuilla laatoilla. Kalusteeseen liittyy valkoinen laminaattitaustalevy, avohyllyt ja teräskonsoleilla kannatettu työtaustavaliisin. Keskimmäisen seinäkkeen taakse sijoituivat jääkaapit ja korivaunut astioille.¹³⁸ Seinäkkeiden rakenteeseen sijoittuvat tarjoilutilojen kalustukselle tarpeelliset sähkö- ja lvi-vedot.¹³⁹

Konserttisalin lämpiön tuloilmasäleiköt on sijoitettu tilan ikkunaseinille lattiaan.¹⁴⁰

Parvekelämpöön materiaalit, detailjit ja valaisimet ovat samankaltaisia kuin edellä salikerroksen lämpiön yhteydessä kuvatut.

Konserttisalin lämpiön tarjoilupiste, katon valaistusratkaisuja. Valokuva Kari Hakli (AAS)

Lämpöön ikkunadetalji ja suojakaide. Piirustus A752 (AAA)

- ¹²¹ Piirustus A722 Konserttisalin lämpiö, ikkunasäleikkö 1:50, 1:5 / 16.9.1971 (AAA)
¹²² Muistio. Suunnittelukokous n:o 44 / 7.1.1970 (HKRVA)
¹²³ Piirustus A637 Konserttisalin lämpiön ja ravintolan ikkunan kangaselementit 1:1, 1:20 / 18.12.1970 (AAA)
¹²⁴ Piirustus A722 Konserttisalin lämpiö, ikkunasäleikkö 1:50, 1:5 / 16.9.1971 (AAA)
¹²⁵ KORA esityslista 83/ 12.10.1971 (HKRVA)
¹²⁶ Arkkitehtitoimiston kirjelmässä 3.3.1971 esitetään hankittavaksi seuraavat kasvit: ”Scindapsus”(ilmeisesti kultaköynnös) pituus 5-10m, 60kpl ja ”Philodendron, tummalehtinen”(köynnösvehka), pituus 3m, 15 kpl. Näin suuria kasveja ei puisto-osaston tiedustelujen mukaan kuitenkaan pystytty Finlandia-taloon toimittamaan. KORA esityslista 69 / 23.3.1971 (HKRVA)
¹²⁷ Piirustus A687 Konserttisalin lämpiön katto 1:50 / 18.3.1971 (AAA)
¹²⁸ Piirustus A 634 Valaisin V2A 1:1 / 14.12.1970 (AAA)
¹²⁹ Lämpöön alakattoverhoiluksi suunniteltiin työn aikana myös metallikasettialakattoa, mutta rakenne muutettiin alalaattapalkistoksi. Luonnospiirustuksista päätellen piazzalle suunniteltu metallikasettialakatto muistuttaa ilmeeltään suuresti Kansaneläkelaitoksen ravintolaan toteutettua alakattoa. Muistio. Suunnittelukokous n:o 41/ 12.11.1969 (HKRVA)

- KORA esityslista ja pöytäkirja 39 / 13.1.1969 (HKRVA).
¹³⁰ Piirustus A602 Konserttisalin lämpiö, julkisivuja 1:50 / 8.3.1971 (AAA)
¹³¹ Jouhikangaspintaist ovet johtavat Finlandia-talossa rakennuksen arvokkaimpiin tiloihin; konserttisaliin, kamarimusiikkisaliin ja edustuslämpiöön.
¹³² Piirustus A222 Akustisesti erikoisrakenteisten ovien vedin Y 1:1 / 13.10.1970 (AAA)
Piirustus A693 Salien yleisöovien pikasalpa 1:1 / 21.4.1971 (AAA)
Piirustus A141 Erikoisovet OAK / 9.10.1970 (AAA)
¹³³ Piirustus A752 lasiseinän suojakaide 26.10.1971 (AAA)
Piirustus A754 lämpiöikkunoiden suojakaide ja suojalasi 1:1, 1:5/10.11.1971 (AAA)
KORA esityslista n:o 88 / 21.12.1971 (HKRVA)
¹³⁴ KORA pöytäkirja 70 / 6.4.1971 (HKRVA)
¹³⁵ Valaisimen littera V16
¹³⁶ Valaisimen littera V26, A110
Piirustus sign. 46/2933 (AAA)
¹³⁷ Piirustus sign. 46/2939 (AAA)
¹³⁸ Piirustus sign. 46/2935 (AAA)
¹³⁹ Piirustus sign. 46/2939 (AAA)
¹⁴⁰ Piirustus A167 Seinänvierussisäänpuhallussäleikkö konserttisalin lämpiössä / 1.9.1968

Presidentin käyttöön varatut edustustilat -edustusvaatehalli ja edustuslämpiö

Edustustilat sijoittuvat erillisenä yleisön sisääntulohallien ja lämpiöiden rinnalle. Edustustiloilla on oma sisäänkäynti suoraan Mannerheimintien puoleiselta sisääntulokatoksesta sekä yhteydet yleisön tiloihin, konserttisalin edustusaition ja esiintymislaivalle. Edustusvaatehalli sijoittuu sisääntulokerrokseen, edustuslämpiö salikerrokseen.

Edustusvaatehalli

Edustusvaatehalli on pohjamuodoltaan monikulmainen tila, jolle tunnusomaisen muodon antavat wc-tilojen suojaksi kaartuvat rapatut, valkoiseksi maalatut seinämät. Tilan ulko-ovi ja väliovi konserttisalin sisääntulohalliin 130 sijaitsevat vastakkain. Niiden sivulle jäävällä seinällä on musta, himmeälasitteinen keramiikkasauvaverhous. Ulkoseinällä on koko tilan leveydeltä ikkuna. Porras salikerroksen edustuslämpiöön sijoittuu sisääntulohalliin 130 johtavan oven tilasta katsoen vasemmalle puolelle. Ulko-ovi on patinoiduilla messinkilevyillä pinnoitettu umpiovi, jonka yhteydessä on yläikkuna; väliovi konserttisalin sisääntulohalliin 130 on erikoisovi, jonka pinta on sisääntulohallin 130 puolella messinkiä, edustusvaatehallissa punapyökkiä.

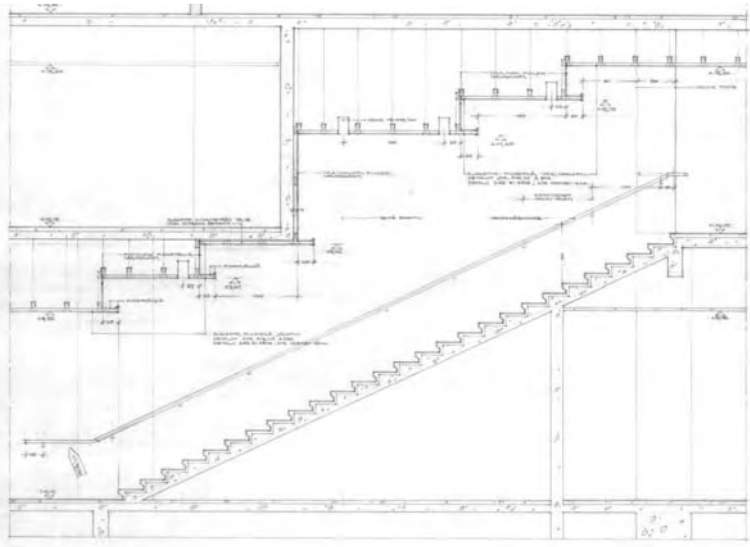
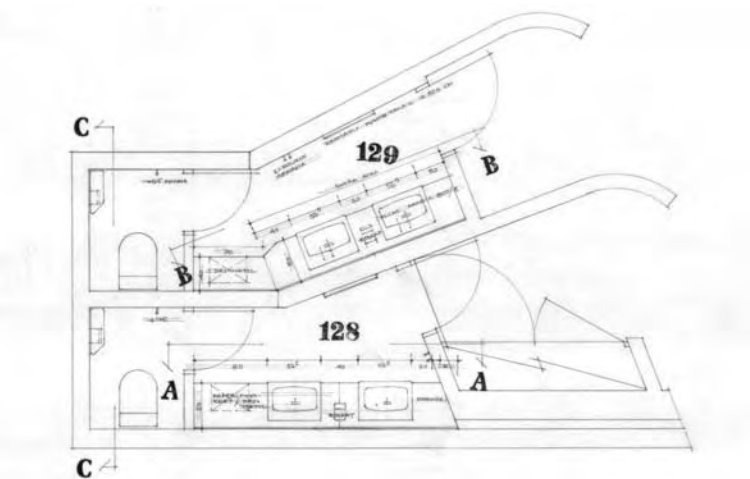
Edustusvaatehallin lattian pintamateriaalina on keskiharmaa villanukkamatto.¹⁴¹ Katto on lakattua punapyökkisälettä, ja siihen sijoitetut suorakaiteen muotoiset ilmanvaihtuventtiilit on maalattu kattopintaan sopivalla ruskealla sävyllä. Kattovalaisimet ovat alakattoon upotettuja, valkoisia valaisimia joissa on kolmikertaiset, messinkiset häikäisysojarenkaat (littera V 20 B). Tilaan liittyvien wc-tilojen ovien edustalla samasta kattovalaisimesta on käytössä halkaisijaltaan pienempi variaatio (littera V21). Edustusvaatehallin kiinteänä kalustuksena on harjoitussalin vastaisella seinällä puhelinpöydän, naulakon, peilin ja peilihyllyn yhdistelmä jota suojaa kevyt, kattoon ja lattiaan metallirungolla kiinnitetty säleseinä. Kalusteiden puumateriaali on punapyökkiä.¹⁴²

Tilan sähköasennukset on keskitetty ikkunaseinälle tammi-ikkunapenkin alapuolelle sijoitettuun kanavaan.¹⁴³

Edustusvaatehallin ikkunoiden paksut, tilauksesta kudotut verhokankaat (tyyppiä jota käytettiin myös muualla sisääntulokerroksen tiloissa) toimitti tekstiilistudio Kirsti Ilvessalo.¹⁴⁴

Edustuslämpiöön johtavan portaan askelmien ja ylätasanteen pintamateriaali on villanukkamattoa kuten edustusvaatehallinkin lattia. Maton väri ei selviä asiakirjoista yksiselitteisesti; se oli joko tummanharmaa kuten edustuslämpiössä tai keskiharmaa kuten vaatehallissa.¹⁴⁵ Portaan seinäpinnat on maalattu valkoiseksi. Pronssikiinnikkeillä seinään tuettu käsijohde on pinnoitettu mustalla nahkalla. Porrastuva ritiläalakatto on osittain punapyökkiä, osittain valkoiseksi peittomaalattua mäntyä.¹⁴⁶

Edustusvaatehallin yhteydessä on kaksi erillistä etuhuoneellista wc-tilaa. Wc-tilojen lattiat ovat tummanruskeaa 100x100 koon sintrattua laattaa, seinillä on valkoinen 150x150 laatoitus ja alakattoina on valkoiseksi maalattu puulevy. Etuhuoneen kalustuksena on allaskaluste, jonka kansi ja etulevy (samoin kuin peilin ja tason väliin jäävän seinän osuus) on verhoiltu valkoisella Carraran marmorilla. Kalusteen alaosa on sisäänvedetty, osittain avattava ja verhoiltu suorilla punapyökkiviilutetuilla levyillä. Arabian valmistamat suorakaiteen muotoiset pesualtaat on upotettu tasoon. Kalusteeseen on integroitu käsipyyheteline "Dry-matic" ja roska-astia. Allaskalusteen yhteydessä on koko seinän leveydellä peili. Peilivalaisin muodostuu valkoiseksi maalatusta kimpilevykotelosta ja linestra -putkien eteen kiinnitetyistä, muotoillusta valkoisista ritilöistä. Etuhuoneen muuhun varustukseen kuuluvat Arabian valkoiset koukut ja kromattu pyyhketanko. Wc-eriössä on lisäksi pieni, viistottu, molemmin puolin laminoitu valkoinen hylly, jonka reunalistat ovat punapyökkiä.¹⁴⁷

Edustusvaatehallin wc-tilat. Piirustus sign. 46-2857. (AAA)

Edustusvaatehallin porras. Piirustus A561 (AAA)

¹⁴¹ Neuvottelu Konserttitalon mattotöistä 31.8.1970 (AAS)
Helsingin Konserttitalo. Kierrenukka- ja bouclé □mattojen päiväämättömät värimallit (AAS)
¹⁴² Piirustus sign. 46-3003 (AAA)
Piirustus sign. 46-3004 (AAA)
A 116 Huoneen 127 säleikkö 1:20 / 2.6.1971 (AAA)
¹⁴³ A 689 Edustusvaatehalli, ikkunaleikkauksia 1:5 / 1.4.1971 (AAS)
¹⁴⁴ Edustusvaatehallin lisäksi samaa paksua verhokangasta käytettiin sisääntulokerroksen kokoushuoneissa, kassahallissa, toimistoissa, harjoitussalissa ja puhelinkeksuksessa. Sisääntulokerroksen valoverhokankaana mainitaan Greta Skogster Tekstiilitoimisto Oy:n toimittama tehdasvalmisteinen kangas "Cotil" A/J 31.

KORA pöytäkirja 70 / 6.4.1971 (HKRVA)
Helsingin Konserttitalo / Verhokangasluettelo 18.3.1971. Tekstiilitoimisto Kirsti Ilvessalo. (AAS)
¹⁴⁵ Edustuslämpiön portaassa on nykyisin sama tummanharmaa/ tummansininen matto kuin edustuslämpiössäkin. Mattoja koskevan neuvottelun muistiossa porras on merkitty kahden eri värisävyä kohdalle; päiväämättömien värimallien yhteydessä tilaa ei mainita.
Neuvottelu Konserttitalon mattotöistä 31.8.1970 (AAS)
Helsingin Konserttitalo. Kierrenukka- ja bouclé □mattojen päiväämättömät värimallit (AAS)
¹⁴⁶ Piirustus A561 Edustusvaatehallin porras 1:20 / 9.9.1970 (AAA)
¹⁴⁷ Piirustus sign. 46-2857 (AAA)
Piirustus sign. 46-2923 (AAA)

Edustuslämpiö

Edustuslämpiön suunnitelmat kehittyivät kokonaisuutena vielä urakkalaskentavaiheen jälkeen rakennustöiden aikana.¹⁴⁸ Tilallinen perusajatus pysyi kuitenkin samana; piazzalle johtavan parioven edustalla katto muodostaa matalan katoksen, muuten kaksi kerrosta korkean tilan kohokohtana ja ainoina luonnonvalon lähteinä ovat kaksi pyöreää kattoikkunaa.¹⁴⁹ Esiintymislavalle ja edustusaitioon johtavat portaat sijoittuvat tilan pohjoisseinustalle piiloon valkoiseksi maalatun, rapatun seinän taakse. Edustuslämpiön lattia on tummanharmaata villamattoa,¹⁵⁰ jalkalistat ovat tammea. Katto ja seinät ovat kauttaaltaan rapatut ja valkoisiksi maalatut.¹⁵¹ Seinien nurkissa on pyöritykset.

Korkean tilan valaistus koostuu seinävalaisimista¹⁵² ja kattoikkunoihin sijoitetuista valaisimista, joiden näkyvin osa ovat messinkiset häikäisysuojakehät.¹⁵³ Matalaan kattopintaan on upotettu kaksiosaiset, valkoiseksi maalatut valaisimet. Edustuslämpiön kalustusta varten suunniteltiin nojatuolit¹⁵⁴, teak-puiset tarjoilupöydät ja kaksiosainen sohvapöytä¹⁵⁵, joka on variaatio Maison Carré'ta varten suunnitellusta pöydästä. Istuinryhmän taustan muodostaa harmaasävyinen Dora Jungin suunnittelema seinävaate, konserttisalin esiripun koekappale.¹⁵⁶

Edustuslämpiön ilmanvaihtoa rakennettiin suunnitelmien mukaan säleiköt. Tuloilmasäleikkö sijoittuu matalan katon otsapintaan, poistoilmasäleikkö on piilotettu konserttisalin esiintymislavalle johtavan portaan yläpuolelle kattoon. Säleiköt ovat valkoiseksi polttomaalattua teräsritilää.¹⁵⁷

¹⁴⁸ Vuoden 1968 aikana päivätyissä suunnitelmissa on verrattuna toteutuneeseen tilanteeseen joitain poikkeamia; tilan leikkauksen kattomuoto on vapaa-muotoinen ja konserttisalin lämpiön sekä vaatehallin portaan vastaisilla seinillä on ovikorkeuteen ulottuva punapyökkilevyverhous. Kaksi kattoikkunaa olivat suunnitelmassa mukana jo tässä vaiheessa. Vapaamuotoinen alakatto esiintyy suunnitelmissa vielä vuoden 1969 syksylläkin.

Piirustus A 112 Edustuslämpiö 1:50 / 21.3.1968 (AAA)

Helsingin Konserttitalon rakennusselitys 1.7.1968. Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (AAS)

Piirustus A355 Edustuslämpiö, pohjapiirros 1 :20 / 14.10.1969 (AAA)

Piirustus A356 Edustuslämpiö, leikk. A-A, B-B, 1:20 / 14.10.1969 (AAA)

Piirustus A357 Edustuslämpiö, leikk. C-C, D-D 1:20 / 14.10. 1969 (AAA)

¹⁴⁹ Piirustus A743 Edustuslämpiö, pohja, leikkauksia 1:50 / 29.9.1971(AAA)

¹⁵⁰ Neuvottelu Konserttitalon mattotöistä 31.8.1970 (AAS)

Helsingin Konserttitalo. Kierrenukka- ja bouclé -mattojenpäiväämättömät värimallit (AAS)

¹⁵¹ Edustuslämpiön ja kamarimusiikkisalin seinäpinnaksi suunniteltiin maalattua "rappaus-jutekangas" -käsittelyä, mutta seinät päädyttiin kuitenkin toteuttamaan urakkaohjelman mukaisesti hienorapattuina ja maalattuina.

Muistio. Suunnittelukokous 41/ 12.11.1969 (HKRVA)

Muistio. Suunnittelukokous 42 / 26.11.2969 (HKRVA)

Muistio. Tekninen neuvottelu 71 / 23.9.1970 (HKRVA)

¹⁵² Valaisimen littera V29. Sama tyyppi (jonka kaareva taustalevy on maalattu valkoiseksi ja melkein täyden ympyrän muodostava häikäisysuoja koostuu kulatuista puikoista) on pääarakennuksessa käytössä myös portaikoissa A, B ja C.

¹⁵³ Alakattopiirustuksissa edustuslämpiön kattoikkunoiden valaisimeksi on merkitty littera V31, joka on käytössä mm. hallinnon käytävällä 319. Nykyisissä edustuslämpiön kattoikkunavalaisimissa häikäisykehät ovat samanlaiset kuin käytävän 319 valaisimissa, mutta itse valaisimen runko on kookkaampi.

¹⁵⁴ Edustuslämpiön nojatuolien verhoilukankaan toimitti Sisustusateljée Leena Rewell. KORA pöytäkirja 82 / 28.9.1971 (HKRVA)

¹⁵⁵ Piirustus sign. 46-3011 (AAA)

Piirustus sign. 46-3006 (AAA)

¹⁵⁶ Puhelu Mari Mannevaara > Pirkko Söderman

¹⁵⁷ Piirustus A531Poistoilmasäleikkö 1:1, 1:5 / 23.11.1970 (AAA)

Piirustus A532 Sisäänpuhallussäleikkö 1:1, 1:5 / 29.6.1970 (AAA)

Kuvassa vasemmalla edustuslämpiö vuonna 1971. Kuva Kari Hakli (FTA)

Vieressä edustuslämpiön porrasytteydet. Päiväämätön valokuva Ari Saartio. (FTA)

Konserttisali

Esiintymislava

Konserttisali on päärakennuksen tiloista huolellisimmin suunniteltu. Sen arkkitehtoniset ja akustiset perusideat tutkittiin pitkälle jo rakennuksen luonnosvaiheessa. Tilaan liittyvien suunnitelmien määrä on vakuuttava; lisäksi seinäreliefejä ja sisäkattoa tutkittiin myös toimistossa rakennettujen pienoismallien avulla. Salin epäsäännöllinen muoto on seurausta Aallon omien sanojen mukaan suunnitteluperiaatteesta, jolla saavutettiin mahdollisimman paljon edullisia yleisöpaikkoja.¹⁵⁸ Konserttisalissa on paikat 1750 katsojalle.

Konserttisalin kokonaishahmo suuntaa huomion esiintymislavalle. Sen eri tasoille johtaa molemmilta puolelta salia yhteensä neljä sisäänkäyntiä orkesterille ja kuorolle. Kuoroterassi sijoittuu esiintymislavan takaosaan.¹⁵⁹ Sen rapattuun ja valkoiseksi maa-

lattuun kaiteeseen liittyi puurakenteinen, ulospäin kaartuva, irrotettava kaide.¹⁶⁰ Esiintymislavan sivuseinät, joihin sijoittuvat esi-rippujen kotelot, ovat hienorapatut ja maalatut valkoiseksi. Uloin, Dora Jungin toteuttama ja kutoma harmaasävyinen esi-rippu¹⁶¹ varastoidaan katsomosta nähdessä vasemmalle puolelle esiintymislavaa. Sisempi, kuoroparven peittävä esi-rippu liukuu oikeanpuoleisen seinän suojiin. Konserttisalin kuoroparven aaltoileva taustaseinä päätettiin työmaavaiheessa toteuttaa puurakenteisena. Seinän suunnitelmat kehittyivät symmetrisestä muodosta kohti täysin vapaasti aaltoilevaa muotoa, jonka toteuttaminen betonivaluna olisi ollut haasteellista. Valuun käytetyt muotit olisi täytynyt rakentaa erikseen puusepäntyönä tehtaalla, mikä olisi tarkoittanut kustannusten merkittävää kasvua. Seinän toteuttamiseen suoran betoniseinän päälle rakennetuin kaarevin puuelementtirakentein päädyttiin arkkitehtitoimiston ehdotuksesta. Menettelyllä pyrittiin saamaan urkujen ja salin akustiikan kanssa sidoksissa olevan poimutetun seinän kokonaisratkaisun suunnittelulle lisätyöaikaa.¹⁶²

Hydraulisesti säädettävän esiintymislavan keskelle sijoittuu flyygelihissi. Esiintymislavan pinta on tammiparkettia. Sähköasennukset sijoittuvat lattiaan tammiparkettiluukkujen alle. Esiintymislavaa täydentävät kuoroa varten suunnitellut irtokorokkeet (5kpl) ja irtoportaat (2kpl).¹⁶³ Lavan etureunan tammi- viilutetut levyt ovat irrotettavat. Levyjen leveys on 120cm. Salvat on sijoitettu näkymättömiin ja niiden alareunassa on huomattomat sormiurat levyjen poistamista varten. Levyjen välissä on hiussaumot.¹⁶⁴ Esiintymislavan tammipinnat on lakattu himmeällä lakalla.¹⁶⁵

Konserttisalin urkujen julkisivu suunniteltiin Aallon arkkitehtitoimistossa. Varsinaisesti urkujen suunnittelusta vastasi professori Enzo Forsblom.¹⁶⁶ Urut rakensi Kangasalan urkutehdas kesällä 1972.¹⁶⁷ Urut koostuvat pääpillistöstä ja kiinteästä soitto- pöydästä, ja positiivipillistöstä johon liittyy erillinen, vapaasti la- valla liikuteltava soitto- pöytä. Urkujen pillistöt muodostavat merkittävän osan esiintymislavan arkkitehtonisessa sommitelmas- sa.¹⁶⁸ Urkujen taustalle jäävä vino, valkoiseksi maalattu seinä on puurakenteinen.¹⁶⁹

Kongressikäyttöä varten esiintymislavan yläpuolelle tutkittiin myös kansallisuuslippujen ripustusmahdollisuudet.¹⁷⁰

Esiintymislavan poikkileikkaus. Piirustus A584 (AAA)

Konserttisalin esi-rippu. Kuva Eero Venhola (FTA)

¹⁵⁸ Helsingin Konserttitalon suunnitelmaan liittyvä yleisselostus 25.4.1966 .

Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (HKA 359:2)

¹⁵⁹ Piirustus A583 Konserttisali, orkesteri- ja kuorolava 1:50 / 27.11.1970 (AAA)

¹⁶⁰ Kuoroterassin kaide on ollut käytössä konserteissa harvoin; Veikko Hakaluodon muistikuvan mukaan vain kerran tai kaksi. Irrotettavan kaiteen elementit oli valmistettu pahvikennoston päälle kiinnitetyistä koivuvanerilevyistä. Elementit oli maalattu mattavalkoiseksi.

Martti Kaasisen ja Veikko Hakaluodon haastattelu tammikuussa 2005.

Piirustus A593 Kuoroterassin kaide 1:1, 1:5 / 1.9.1971(AAA)

Piirustus A616 Kuoroterassin kaide 1:20 / 5.2.1971 (AAA)

¹⁶¹ Esiripun suunnittelussa Aalto ja taiteilija Jung tekivät yhteistyötä. Alvar Aalto-museon originaalipiirustuskokoelmassa on säilynyt käsivaralta tehty luonnos esiripun kuvioinnista. Suunnittelukokousmuistiossa vuoden 1970 syksyllä mainitaan, että "esirippukankaan kudontakuviosta on professori Aalto antanut ohjeet taiteilija Dora Jungille".

Muistio. Suunnittelukokous 59 / 16.9.1970 (HKRVA)

Piirustus A561Konserttisali, etummainen esi-rippu 1:50 8.9.1970 (AAA)

¹⁶² Piirustus A592 Kuoroterassin taustaseinä ja katto 1:5 / 5.2.1971 (AAA)

KORA, esityslista n:o 37 / 16.12.1969 (HKRVA)

¹⁶³ Piirustus A 617 Kuoron irtokoroke-elementit, orkesterilavan irtoportaat 1:10 / 5.3.1971 (AAA)

¹⁶⁴ Piirustus A610 Leikkaus Konserttisalin orkesterilavan etureunan kohdalta 1:1 / 25.11.1970 (AAA)

¹⁶⁵ Helsingin Konserttitalo. Konserttisalissa orkesterin alueella olevien puurakenteiden työselitys 1.12.1970 Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto. (AAS)

¹⁶⁶ KORA esityslista 17 / 11.2.1969 (HKRVA)

¹⁶⁷ Konserttitalon rakennustoimikunnan asettaman urkuneuvottelukunnan kokouspöytäkirja 2.6.1971 (HKRVA)

¹⁶⁸ Piirustus A208 Urut, sijoituspiirustus 1:50 / 19.2.1969 (AAA)

¹⁶⁹ Piirustus A590 Urkujen taustaseinä 1:1, 1:50 / 30.11.1970 (AAA)

¹⁷⁰ Piirustus A585 Orkesteri- ja kuorolava edestä 1:50 / 22.12.971 (AAA)

Piirustus A584 Orkesteri- ja kuorolavan leikk. 1:50 / 22.12.1971 (AAA)

¹⁷¹ Heijastinlevyjen maalaus käsittelyksi määrättiin E3; rakennus selityksen 1.7.1968 mukaan "oksalakkaus, pohjustus öljymaalilla kokonaan, kerran osittain ja kerran kokonaan siloitus, hionta ja maalaus, osittain hienosiloitus, väli- maalaus, valmiiksi maalaus lakkamaalilla."

Piirustus A631 Konserttisalin takaosien heijastuspinnat 1:50, 1:10, 1:1 / 2.6.1971 (AAA)

Helsingin Konserttitalon rakennustyöselitys 1.7.1968 (AAS)

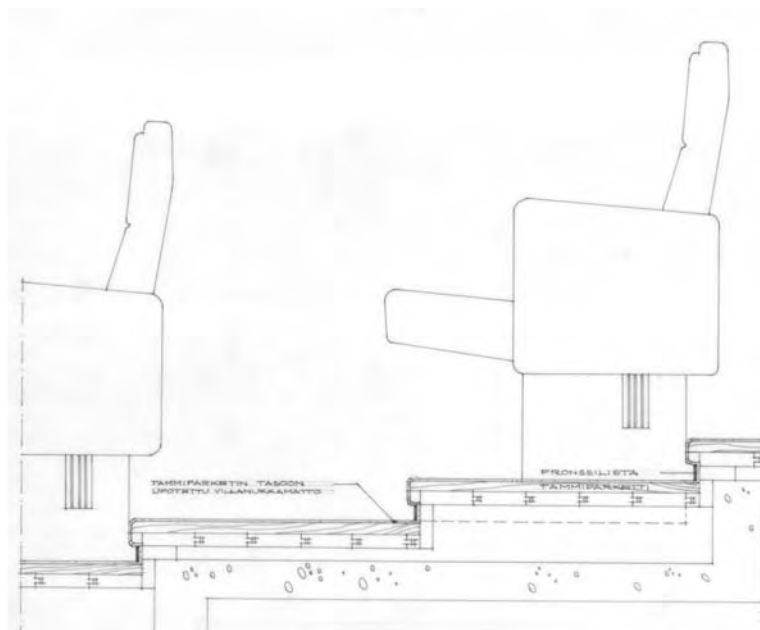
¹⁷² KORA esityslista 37/15.12.1969 (HKRVA)

Permanto

Konserttisali on viuhkan muotoinen. Saliin tullaan sisään sen takaosasta, katsomo laskee kohden esiintymislavaa. Keski- ja sivukäytävien lattianpäällysteenä oli tammiparketin kanssa samaan pintaan asennettu ruskea wilton-matto pehmentämässä yleisön askelten ääniä.

Sekä permannon että parvekkeen takaosassa seinän ja katon liitoskohtaan on sijoitettu vinot heijastinpinnat. Heijastinpintojen materiaali on kaksinkertainen, lomittain liimattu lastulevy, ja ne on maalattu valkoiseksi.¹⁷¹

Konserttisalin tuoliratkaisua tutkittiin tarkemmin mallituolin avulla. Perusmallia muotoiltiin useassa eri vaiheessa sekä puusepäntehtaalla että verhoomossa; lopulta mallituoliin arkkitehdin ohjeiden mukaan tehtyjen muutos- ja korjaustöiden lisälaskun summa ylitti perusmallin tarjouksenmukaisen hinnan. Muun muassa tuoliin sijoitettavan kaiuttimen peitelevyä tutkittiin erilaisin mallivaihtoehtoin.¹⁷² Konserttisalin permannon tuolien jalkaan on sijoitettu askelvalaisimet ja selkänojaan kaiuttimet. Tuolin istuinosa on käännettävissä yläasentoon. Kongressikäyttöä varten tuoleihin voidaan sijoittaa pöytälevy. Permannon ja parven tuolien verhoilukangas oli tummansinistä Metsovaaran kangasta, käsi- ja selkänojissa sekä istuimen etureunassa on mustat nahkavahvikkeet.

Konserttisali, näkymä parvekkeelta koti esiintymislavaa.
Kuvaa Eero Venhola (FTA)

Konserttisalin permannon tuoli. Piirustus A 120 (AAA)

Parveke

Konserttisalin parveke sijoittuu salin takaosaan, josta on yhteys oikean- ja vasemman puoleisille sivuparvekkeille. Parvekkeen kaiteet on verhoiltu salin suuntaan osittain marmorilevyillä, osittain marmorisäleellä. Kaiteen muoto on salin suuntaan kalteva. Sen leveä yläosa on pehmustettu ja päällystetty mustalla nahkalla. Tason alapuolella kaiteen pinta on rapattu ja maalattu valkoiseksi, ja kaidetta kiertää lattian rajassa jalkalistana kookas tammilauta. Sivuparvekkeilla myös kaiuttimet sijoitettiin kaiteeseen nahkapintaisen tason alapuolelle.¹⁷³

Parvekkeen kulkuväylillä on ruskeat wilton-matot, ja valkoiseksi maalatuilla rapatuilla seinillä porrasosuuksien yhteydessä on mustalla nahkalla päällystetyt pronssikäsijohteet.¹⁷⁴ Parvekkeen sisäänkäyntien yhteyteen sijoittuvissa väliseinissä on aukot, joiden ansiosta parvekkeen tila hahmottuu kantavien seinien aiheuttamasta tilajaosta huolimatta kokonaisuutena. Kaiteen seinäaukkoon sijoitetut vinoon sijoitetut pystysäleet ovat valkoiseksi maalattua puuta.¹⁷⁵

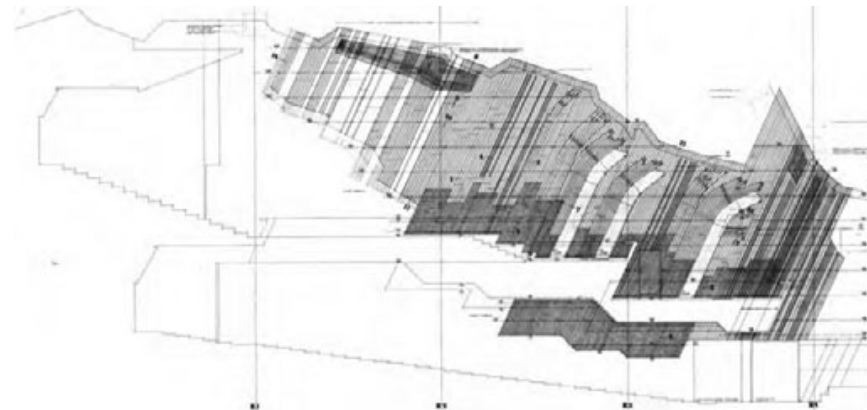
Konserttisalin sivuparvekkeet ovat teräsbetonirakenteiset. Salin oikealle sivuseinälle sijoittuvat tarkkaamohuoneiden ja kielenkääntäjien tilojen ikkunat, joiden korkeusasemat on sovitettu sivuparvekkeiden korkomaailmaan ja akustiseen puureliefiin. Salin vasemmalle sivuseinälle sijoittuu vain puureliefin yhteyteen vain edustusaition oviaukko ja tv-kamerakomeron ikkunaukko.¹⁷⁶

Katto ja seinäverhous

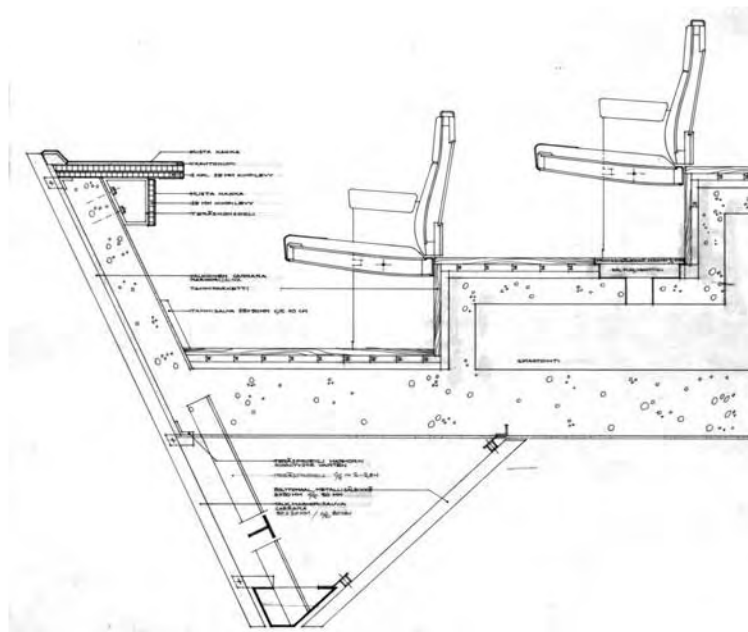
Sivuseinien puuprofiiliverhous on tehty pääosassa esivalmistetuista ja valmiiksi pohjakäsitellyistä elementeistä Profiilit on tehty koivusta laminoituina. Taustalevyt ovat viilutettua kimpilevyä. Reliefit koostuvat neljänlaisista elementtityypeistä; avaruustai-vutuselementeistä, tasoon kiinnitetyistä taivutetuista elementeistä, suorista puuprofiileista jotka ovat sekä tasoon että puuprofiiliverhokseen kiinnitettyjä ja suoraan rappaukseen kiinnitetyistä profiileista. Valvontaikkunoiden kohdalla suorat puuprofiilit jatkuvat aukon yli ilman taustalevyä. Sivuseinien reliefit on käsitelty indigonsinisiksi. Työselityksessä määriteltiin kaksi vaihtoehtoista käsittelyä (peittomaalaus tai petsaus), joista päädyttiin peittomaalaukseen.¹⁷⁷

Konserttisalin oikea sivuparveke. Kuva Ensio Ilmonen (AAS)

Konserttisalin parvekkeen kaide ja porrastus. Piirustus A133 (AAA)

Konserttisalin vasemman sivuseinän akustinen puureliefi. Piirustus A461 (AAA), valokuva viereisellä sivulla Kari Hakli 1971 (AAS)

¹⁷³ Piirustus A113 Konserttisalin parvekkeen kaide 1:5 / 9.9.1968 (AAA)
Piirustus A377 Parvekekaiteen yläreunan detaljit 1:1 / 16.12.1970 (AAA)
Piirustus A668 Sivuparvekekaiteen kaiutin 1:1 / 9.2.1971 (AAA)

¹⁷⁴ Piirustus A478 Konserttisalin parvekkeen nahkakäsijohteet, seinäprojektiot 1:50 / 28.2.1970 (AAA)

¹⁷⁵ Piirustus A567 Parvekkeen seinäaukkojen ritilä 1:1, 1:5 / 21.9.1970 (AAA)

¹⁷⁶ Työmaan aikana oikean sivuseinän suunnitelmista jätettiin pois sivuparvekkeen kohdalla oleva keskimäinen ikkunarivi Yleisradion vaatimuksesta. Muiden ikkunoiden kohdalla olevia sauvoja jouduttiin viistoamaan työmaalla paremman näkyvyyden saavuttamiseksi. Edustusaition oviaukon sivustat yläosa päätettiin verhota levyillä ja maalata reliefin sävyyn. KORA esityslista 67 / 2.3.1971 (HKRVA)

Piirustus A175 Konserttisali, vasen sivuparveke, leikkaukset 1:50 / 6.8.1970 (AAA)

Piirustus A176 Konserttisali, oikea sivuparveke, leikkaukset 1:50 / 6.8.1970 (AAA)

Piirustus A223 Konserttisalin oikea sivuseinä 1:50 / 20.5.1969 (AAA)

Piirustus A224 Konserttisalin vasen sivuseinä 1:50 / 20.5.1969 (AAA)

Piirustus A461 Konserttisali, vasen sivuseinä 1:20 / 4.3.1971(AAA)

Piirustus A462 Konserttisali, oikea sivuseinä 1:20 / 4.3.1971(AAA)

¹⁷⁷ Helsingin Konserttitalo. Konserttisalin sivuseinien puuprofiiliverhous. Työselostus 23.10.1969. Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto. (AAS)

Konserttitalin katon akustisia liukuluukkuja.
Kuva Richard Einzig. (FTA)

Konserttitalin katto koostuu akustisista betoniheijastimista ja niiden väliin jäävistä valkoiseksi maalatuista teräsputkiprofiileista hitastuista kentistä. Betoniheijastimet on tasoitettu ja maalattu valkoiseksi. Niiden reunat on valettu kaartuvaan muotoon ja nurkat on pyöristetty.¹⁷⁸

Betoniheijastimien väliin jäävien metalliritiläkenttien yhteyteen ratkaistiin "Navy Lite" -levyistä vaakasuoraan liikkuvat akustiset liukuluukut. Orkesterin esiintymislavan yläpuolella sijoitettiin kääntyvät akustiset luukut. Akustisten tasojen sulkeutumisen täydentämiseksi täytyi akustisiin luukkuihin liittää rakentamisvaiheessa suorapintaiset täytteelliset levyrakenteet.¹⁷⁹

Esiintymislavan yläpuolella betonikatto muodostuu kaarevista, valkoiseksi maalatuista betonielementeistä, joiden lomaan on sijoitettu esirippujen kiskot ja valaisimet. Kaarevien elementtien sisäpinnat on maalattu mustiksi. Kuoroterassin yläpuolella on 12 kappaletta betonikattoon upotettuja valaisimia litteralla V19C.¹⁸⁰

Konserttitalin valaistuksen järjestämisen suhteen suunnitelmat varmistuivat vasta myöhäisessä vaiheessa.¹⁸¹ Tilan valaistuksen kohokohdaksi suunniteltiin pitkään kullatusta messingistä muotoiltua "kattokruunua", jollainen oli tarkoitus sijoittaa myös kamarimusiikkisaliin. Suunnitellut kattokruunut vaihdettiin kuitenkin "efektivalopisteiksi" arkkitehtitoimiston ehdotuksesta.¹⁸² Toteutetussa vaihtoehdossa permannon yläpuolella kattovalaisimet on sijoitettu yhden, kahden ja kolmen valaisimen ryhmässä katon ritiläosuuksiin. Viistotun lieriön muotoisten valaisimien sisäosa on messinkiä.¹⁸³ Salin takaosassa on parvekkeen betonikattoon ovaalinmuotoiseen syvennykseen sijoitetut valaisimet, jotka koostuvat kahdesta viistosta valkoiseksi maalatusta metallilieriöstä. Valaisimissa on messinkiset häikäisysojarennat.¹⁸⁴ Parvekkeen ja permannon katsomojen takaosan kattopintoihin kiinnitetyt kulmikkaat, valkoiseksi maalatut valaisimet ovat puolestaan muotokieleltään sukua piazzan ja kamarimusiikkisalin lämpiön valaisimille.¹⁸⁵ Konserttitalien kulkuväylien valaisimet ovat pyöreitä, kattopintaan upotettuja messinkikehävalaisimia; lämpiöön johtavien ovien edustalla niitä on kattoon sijoitettu neljä kuten ovien toisella puolella lämpiöissäkin. Valaisimet johdattavat tilasta toiseen.¹⁸⁶

Konserttitalin ilmanvaihto liittyy katsomon tuolirivien ratkaisuun. Ilmanvaihtokanavat sijaitsevat lattian alla, josta tuloilma puhalletaan tuolirivien alta messinkisten lattiasäleikköjen kautta saliin.¹⁸⁷ Esiintymislavan seinän taakse sijoittuu salin poistoilman kanava, jonka kautta poistoilma puhalletaan vesikatolle.¹⁸⁸

¹⁷⁸ Piirustus A520 Konserttitalin sisäkatto, betoniheijastimien detaljit 1:5 / 28.5.1970 (AAA)

¹⁷⁹ KORA esityslista 65 / 2.2.1971 (HKRVA)

¹⁸⁰ Piirustus A680 Konserttitalin etupään detaljeja 1:20, 1:5 / 1.3.1971 (AAA)

Piirustus A681 Konserttitali, etupään detaljeja 1:20 / 2.3.1971(AAA)

¹⁸¹ "Professori Aalto haluaa nähdä salin tilan muodon vapaana ennekuin hän päättää konserttitalin kattokruunu-asian."

Muistio. Suunnittelukokous 72 / 24.3.1971 (HKRVA)

¹⁸² KORA esityslista 83/12.9.1971(HKRVA)

Rakennustoimikunta päätti kokouksessaan 31.8.1971 periaatteessa hyväksyä Aallon suunnitelman kattokruunujen vaihtamisesta efektivalopisteiksi. Effektivalopisteitä tarvittiin 75 kpl, ja alkuperäisen kattokruunusuunnitelman toteuttamisen arvioitiin maksavan noin 100000mk. Valaistustyö Viljo Hirvonen oli jättänyt tarjouksen efektivalopisteiden ja niiden mallien valmistuksesta.

¹⁸³ Piirustus A 576 Konserttitalin yleisvalaistus V 35 A ja V 35 B / 8.10.1970 (AAA)

¹⁸⁴ Piirustus A409 Valaisinsyvennyksen salin takaosa. Vaino pintavalaisin n:o V18 / 19.11.1969 (AAA)

¹⁸⁵ Piirustus A636 Valaisin V 5 / 16.12.1970 (AAA)

¹⁸⁶ Valaisinelä V16

¹⁸⁷ Piirustus A414 Konserttitalin ja kamarimusiikkisalin sisäänpuhallussäleikkö 1:1 / 13.8.1970 (AAA)

¹⁸⁸ Piirustus A501 Konserttitalin länsipäädyn ilmastointiaukko 1:50 / 27.5.1970 (AAA)

Piirustus A502Konserttitalin länsipäädyn ilmastointiaukon leikkaukset 1:20, 1:5 / 27.5.1970 (AAA)

¹⁸⁹ Piirustus A 192 Kamarimusiikkisalin lämpiö, seinät 1:50 / 16.8.1971 (AAA)

¹⁹⁰ Verhokankaat on suunnitellut ja toteuttanut (yhteistyössä Aallon toimiston kanssa) Tekstiilistudio Kirsti Ilvessalo. KORA esityslista n:o 87 / 8.12.1971 (HKRVA)

¹⁹¹ Lämpiöiden pöydän (ns. Apilapöytä) suunnittelija on Elissa Aalto. Korkeamman mallin korkeus on 78 cm, kannen leveys 77 cm. Sohvapöydän korkeus on 52 cm. Jalkaosa on koivua, maalattu alaosastaan mustaksi, yläosasta valkoiseksi. Pöydän kansi on tummanharmaa/luonnonmusta, linoleumipäällysteinen ja messinkilistoitettu.

Arkkitehti Mikko Mercklingin tiedonanto Pirjo Hyttiäiselle, lokakuu 2004

¹⁹² Piirustus A626 Kamarimusiikkisalin lämpiön pilarit 1:5, 1:50 / 7.12.1970 (AAA)

¹⁹³ Muistio. Suunnittelukokous 65 / 19.12.1970 (HKRVA)

Kamarimusiikkisali ja siihen liittyvät tilat

Porras B

Kamarimusiikkisaliin johtava porras B sijaitsee rakennuksen länsisivulla. Portaan välitasanteella on lämpiön lattiatasosta lähtevä korkea ikkunaseinä, jonka kautta lämpiöstä on näkymä kohden Kansallismuseon tornia. Lisäksi tilaan lankeaa ylävalo kookkaiden, pitkänomaisten kattoikkunoiden kautta. Kamarimusiikkisalin lämpiö avautuu portaalta kohden piazzaa, josta sen erottaa valkoiseksi maalattu, kangaspintainen siirtoseinä.

Kamarimusiikkisalin lämpiö

Kamarimusiikkisalin vastaiset seinät ovat valkoiseksi maalattuja ja rapattuja.¹⁸⁹ Portaan B marmoriverhous jatkuu tilan päätyseinälle, jota muuten peittää kokopitkä, kaksiosainen harmaa villaverho.¹⁹⁰ Ravintolan puoleisella puurakenteisella seinällä on alaosassa ovikorkeuteen yltävä punapyökkilevyverhous, yläosassa valkoiseksi maalatut puulevyt. Suora tarjoilutaso (pääpiirteittäin samanlainen kuten tarjoilutasot konserttisalin lämpiöissä) sijoittuu samaan linjaan lämpiön punapyökkiverhoillun seinän kanssa.

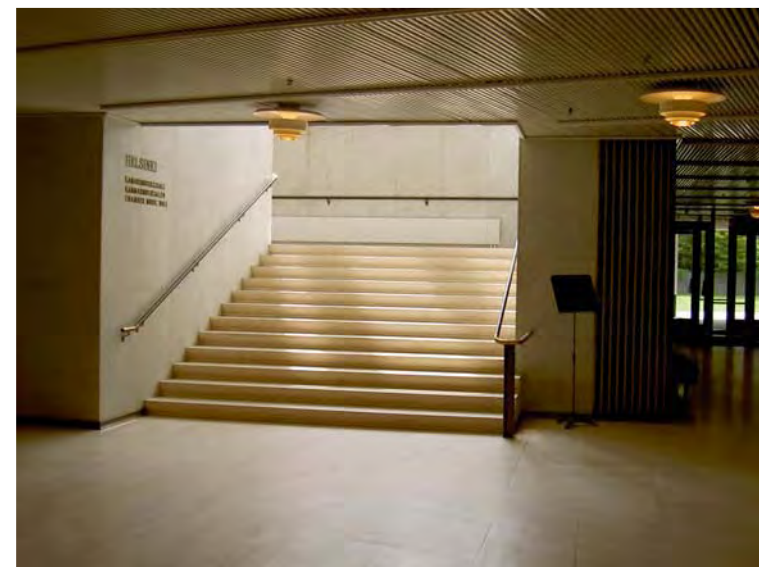
Kyyhkysenharmaan wilton-maton väri korostaa tilan yhteyttä piazzaan. Valkoiseksi maalattu metallirasterikatto on taas samanlainen kuin ravintolatilojen alakatto. Kattovalaisimet ovat variaatio piazzan ritiläpalkkien väliin sijoitetuista valaisimista; nämä valaisimet yhdessä portaan A purjekatoksen valaisimien

kanssa muodostavat muotokieleltään yhtenäisen valaisinryhmän. Kattoikkunoiden ylävaloefektiä vahvistavat pimeään aikaan kattoikkunasyvennykseen sijoitetut huomaamattomat, valkoiset valaisimet.

Kamarimusiikkisalin ovet sijoittuvat kulmittain lämpiöön. Kamarimusiikkisalin katsomojärjestelyistä johtuen toisen oven edustalla on muutama, wilton-matolla päällystetty porrasaskelma. Pariovet ovat samanlaiset kuin konserttisalissa.

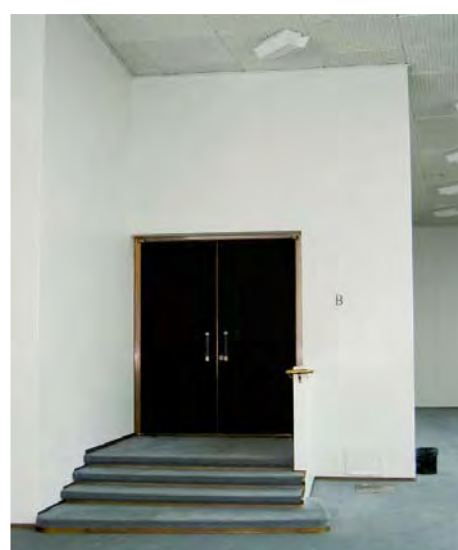
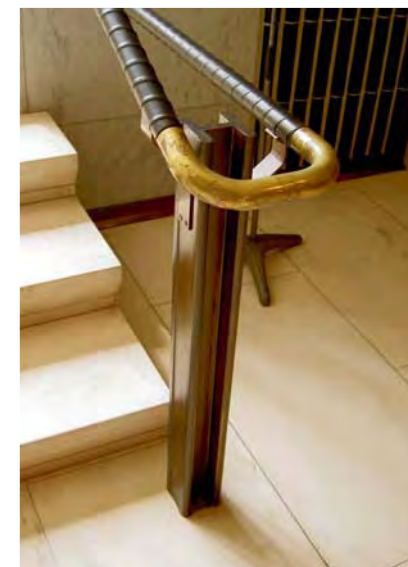
Kamarimusiikkisalin lämpiön kalustus koostuu mustista nahksohvista, joiden yhteyteen on sijoitettu matalia "apilapöytiä". Ryhmä korkeita "apilapöytiä" sijoittuu tarjoilupisteen edustalle.¹⁹¹

Kamarimusiikkisalin lämpiön ilmanvaihto toimii ritiläkaton läpi, joten tilassa ei ole näkyviä ilmanvaihtoasennuksia. Tarjoiluvälikön puoleisen seinälinjaan ja sille sijoittuvaan tilan ainoaan pilariin (pyöreä betonipilari, joka on rapattu ja maalattu valkoiseksi) liittyy tekninen yksityiskohta; pilarin kylkeen liittyy valkoiseksi maalatulla teräspellillä verhoiltu sadevesiviemäri. Pilarin takana kulkevat vapaasti tilassa samaan tapaan verhoillut ilmanvaihtokanavat.¹⁹² Näiden ratkaisujen taustalla lienevät ravintolatilojen ja kamarimusiikkisalin lämpiön välillä työmaa-aikana tehdyt väliseinämuutokset.¹⁹³

Porras B, näkymä kamarimusiikkisalin sisääntulohallista ja kaiteen kiinnityksen yksityiskohta.

Sivun alareunassa vasemmalla kamarimusiikkisalin sisäänkäynti ja yleisnäkymä lämpiöstä. Kuvat Mari Mannevaara 2004.

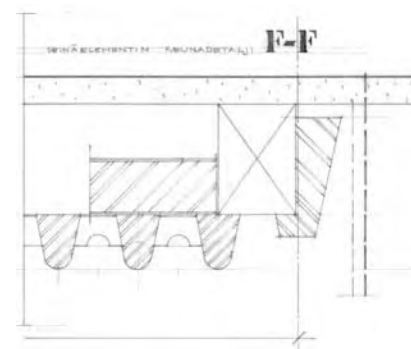
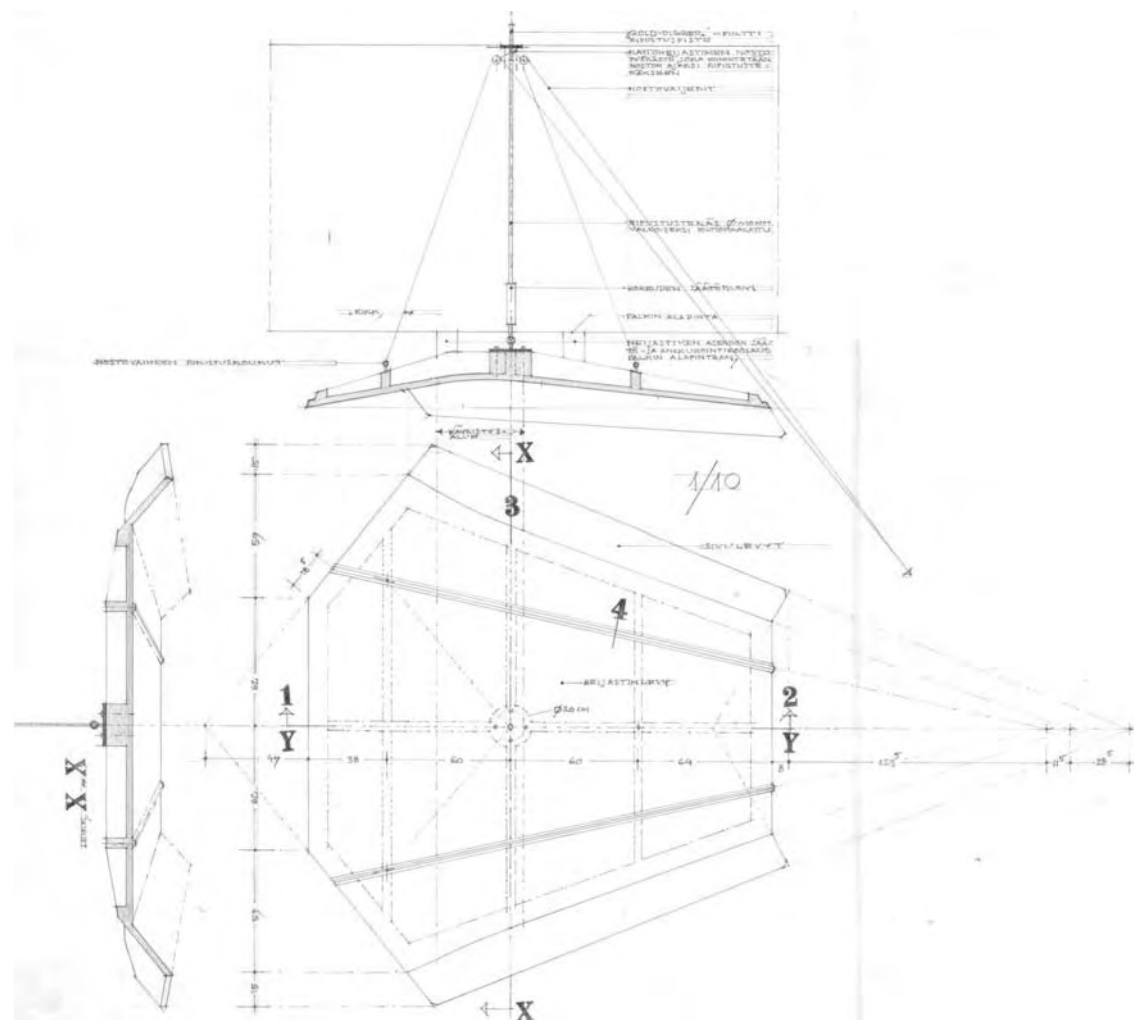
*Kamarimusiikkisalin lämpiö.
Kuva Rune Snellman 2004.*

Kamarimusiikkisali

Kamarimusiikkisali on mitoitettu 350:lle hengelle. Sen katsomo laskee kohti esiintymislavaa. Salin kaksi sisäänkäynti sijaitsevat tilan takaosassa. Toiselle niistä on salin puolella porrastus, joka salista katsoen piiloutuu rapatun ja valkoiseksi maalatun seinän taa. Porrassisäänkäynnin yläpuolella on puurakenteinen alakatto.¹⁹⁴ Esiintymislavan taustan muodostava betoniseinä aaltoilee vapaamuotoisesti. Seinien peruspinnat ovat rapattuja ja valkoiseksi maalattuja.¹⁹⁵ Niille on sijoitettu polveileviksi keniksi valkoiseksi maalatuista puurimoista ja akustiikkalevyistä valmistetut akustiset elementit. Esiintymislavan taustaseinälle sijoittuvaan puurimakenttään oli piilotettu kamarimusiikkisalin parvekekerrokseen sijoittuvan tarkkaamon ikkuna. Kamarimusiikkisalin lattiapinnat ja esiintymislava ovat itäksalaista tammiparkettia. Käytävillä ja käytävien porrasaskelmille suunniteltiin ruskeaa wilton-mattoa kuten konserttisalissakin.¹⁹⁶ Ne kuitenkin toteutettiin kyyhkysenharmaina kuten lämpiöissä.¹⁹⁷

Kamarimusiikkisalin katseenvangitsijat ovat kattoon ripustetut, katsomon yläpuolella leijuvat oregon -männystä valmistetut akustiset kattoheijastimet, "kupolit", joiden pinta on lakattu himmeäksi. Heijastinelementit on ripustettu kamarimusiikkisalin korkeiden betonikattopalkkien lomasta. Niiden väleihin on ripustettu valkoiset, yksinkertaiset kattovalaisimet (littera V36B). Valaisimien ja lämpimän oranssinpunaisten akustisten heijastinelementtien yhteisvaikutus etäännyttää salin varsinaisen kattopinnan ja palkit huomaamattomasti taustalle. Esiintymislavan yläpuolella kattopinta muodostuu valkoiseksi maalatuista betonikuorista, joiden pitkiin ja kapeisiin syvennyksiin (3kpl) on sijoitettu rivistö valaisimia.¹⁹⁸

Kamarimusiikkisalin esiintymislava. Kuva Eero Venhola (FTA)

Oregonmännyn kattoheijastimen poikkileikkaus ja ripustus kattoon. Piirustus A578 (AAA)

Kamarimusiikkisalin akustisen seinäverhouksen detaili. Piirustus A407 (AAA)

¹⁹⁴ Piirustus A 226 Kamarimusiikkisali, leikkauksia C-C / D-D/ E-E/ F-F / G-G 1:50 / 16.2.1971 (AAA)

Piirustus A225 Kamarimusiikkisali, katto ja leikkauksia A-A / B-B 1:50 / 18.12.1970 (AAA)

¹⁹⁵ Kamarimusiikkisaliin kaavailtiin myös rappauksen päälle liimattavaa, lateksi-maalilla maalattua kangasverhoilua (Tampella N:o 10 oz), mutta käsittelystä ilmeisesti luovuttiin.

Helsingin Konserttitalo, Kamarimusiikkisalin maalattavat kangaspintaist seinät. Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto / Pirkko Söderman 24.11.1969 (AAS).

¹⁹⁶ Helsingin Konserttitalo. Kierrenukka- ja bouclé -mattojen päiväämättömät värimallit (AAS).

¹⁹⁷ Väriavalo kuva vuodelta 1971, Kari Hakli. Signum 103378 (AAS)

¹⁹⁸ Piirustus A578 Kamarimusiikkisalin kupoli 1:10, 1:1 / 26.10.1970 (AAA)

Piirustus A570 Kamarimusiikkisalin katto 1:50 / 21.12.1970 (AAA)

Piirustus A387 Kamarimusiikkisali, orkesterin päällä oleva katto 1:20 / 20.2.1970 (AAA)

Kamarimusiikkisalin katsomon tuolin muoto on pääpiirteissään samanlainen kuin konserttisalin katsomon istuimen, mutta verhoilu toteutettiin ilman nahkavahvikkeita.¹⁹⁹ Tuolien verhoilukaaksi valittiin Metsovaaran punainen villakangas.

Kamarimusiikkisalin IV-ratkaisu on samankaltainen kuin konserttisalissa. Ilmanvaihdon kanavat kulkevat salin lattian alla ja sisäänpuhallus on järjestetty tuolirivien alta messinkisten lattia-säleikköjen kautta.

¹⁹⁹ KORA esityslista ja pöytäkirja 53/ 1.9.1970 (HKRVA)

Kamarimusiikkisali. Kuva Eero Venhola (FTA)

Ravintolan sisääntulohalli, porras C ja salikerroksen ravintolasalit**Ravintolan sisääntulohalli ja vaatehalli**

Ravintolan sisääntulohallia 101 erottaa sisääntulokerroksen muista aulailoista pronssiprofiililasiseinä. Tilan avautumista kamarimusiikkisalin sisääntulohalliin on mahdollista säädellä verhojen avulla. Verrattuna viereisiin sisääntulohalleihin ravintolan sisääntulo- ja vaatehalli on tilallisesti intiimi. Tilassa on käytetty Mannerheimintien puoleisen tuulikaapin yhteydessä seinäverhouksena punapyökkää²⁰⁰, jota on käytetty myös vaatesäilytyksen kalusteissa.²⁰¹ Samoin tilaan avautuvien kokoushuoneiden pariovet ovat punapyökkää. Ravintolatiloihin johtavan portaan C askelmat on päällystetty pehmeällä, vaaleanruskealla villanukamatolla. Muuten tila vastaa ratkaisultaan sisääntulohalleja 120 ja 130; katoissa on valkoinen metallisäle, terassille johtavan tuulikaapin yhteydessä seinäverhouksena musta keramiikkasauva ja lattiat ovat travertiinia. Pieni materiaalien ja värien variaatio antaa ravintolan sisääntulohallille muihin aulatiloihin verrattuna oman erityisluonteen, joka liittyy sen tiiviisti ravintolatilojen kokonaisuuteen.

Vaatesäilytys sijoittuu sisääntulohallin keskelle. Se koostuu neljästä naulakosta, joista yhden toiselle puolelle on sijoitettu peili ja peilihyly. Naulakoiden näkyvät päädyt on toteutettu lakatusta

Ravintolan vaatehalli. Kuva Mari Mannevaara 2004.

Vaatehallin punapyökkiverhoillun seinän detalki. Piirustus A552 (AAA)

Porras vaatehallista ravintolan tiloihin. Kuva Mari Mannevaara 2004.

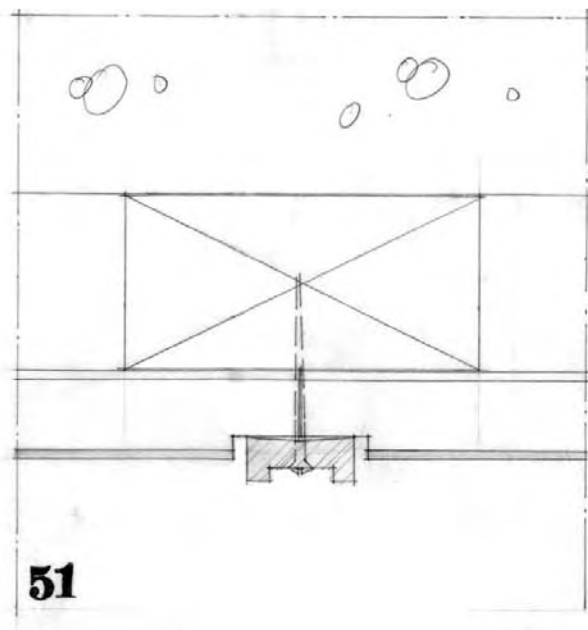
Vaatehalli naulakon detalki. Piirustus sign. 46-3000 (AAA)

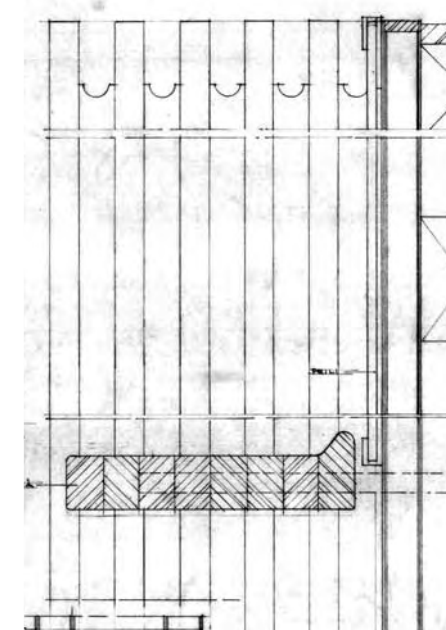
punapyökkisäleestä, joiden välikappaleet ovat muotoiltuja.²⁰² Päädyt muodostavat yhtenäisen seinämän kokoushuoneiden 107-109 sisäänkäyntien suuntaan. Vaatesäilytyksen kohdalla tilan toiminnallista jakoa on painotettu käyttämällä alakatossa erityyppistä valaisinta kuin aulan muissa osissa. Naulakoiden yläpuolella käytetty yksinkertainen, lieriönmuotoinen, valkoinen pintaan asennettu valaisin (littera V11); muuten kattovalaisimet ovat Finlandia-talon yleisön aulailoissa käytettyä tyyppiä (littera V6).

Sisääntulohallin muuhun kalustukseen kuuluvat tilaan liittyvien yleisön wc-tilojen edustalle, varsinaisilta kulkuväyliltä syrjään sijoitetut puhelinkopit. Wc-tilojen edustalla ja puhelinkoppien yhteydessä kattovalaisimet ovat kattoon upotettuja, pyöreitä messinkihävalaisimia (alakattopiirustuksissa litterat V21 ja V22).

Ravintolan sisääntulo- ja vaatehalliin liittyy toiminnallisesti kaksi porrasyhteyttä. Toinen on yleisöporras C, toinen salikerroksen ravintolatilat ja sisäänajokerroksen ravintolan varasto- ja sosiaalilat yhdistävä kierreportaan Q. Kokoushuoneiden 107-108 toimintaa varten kierreportaan Q yhteyteen oli sijoitettu tarjoilu-tila ja varasto.²⁰³

Porras C ravintolan sisääntulohallista 101 ravintolaan

²⁰⁰ Piirustus A421 Seinäpiirustus, ravintolan sisääntulohalli 101 1:50 / 28.8.1979 (AAA)
 Piirustus A551 Seinäpiirustus, ravintolan sisääntulohalli 1:50 / 28.8.1970 (AAA)
 Piirustus A552 Punapyökkiseinädetaljeja ravint. sis.tulohalli 1:1 / 28.8.1970 (AAA)
²⁰¹ Piirustus sign. 46/2993 (AAA)
 Piirustus sign. 46/3000 (AAA)
²⁰² Vastaava välikappaleen muotoilu esiintyy myös punapyökkisälealakaton detalleissa, jotka kuitenkin toteutettiin yksinkertaisempina suorina välikappaleina.
²⁰³ Tilat purettiin kongressisiiven rakentamisen yhteydessä, nykyisin niiden kohdalla on yhteys nivelkäytävän kautta kongressisiiven vaatehalliin. Tarjoilutilan 105 pintamateriaalit olivat yksinkertaisia; katto valkoiseksi maalattua puulevyä, lattia linoleumia, rapatut seinät valkoiseksi maalattuja. Tilan kalustuksena oli Aallon toimistossa suunniteltu, punapyökkiviilutetuista levyistä ja valkoisesta laminaatista valmistettu taso ja kaapistot. Tarjoilutilan valaisinlittera on alakattopiirustuksissa V21.
 Helsingin Konserttitalon Rakennusselitys 1.7.1968. Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto. (AAS)
 Piirustus sign. 46/2816 (AAA)

*Ravintolan hillittyä eleganssia
1970-luvulta. Taustalla avoimen
siirtoseinän takana näkyy ravinto-
lan kabinetti ja sen vaalealla kan-
kaalla verhoillut tuolit. Valokuva
Otso Pietinen & Co (FTA)*

Ravintolasalit

Ravintolasaleja on yhteensä kolme, ja ne liittyvät toisiinsa korkeiden liukuseinien välityksellä. Tilat on mitoitettu noin 300 hengelle.

Salit on mahdollista liittää yhtenä avoimena huonetilana piazzan jatkoksi. Kokonaisuutta on tarkasteltava kahdesta lähtökohdasta; sekä pitkänomaisena hallina että intiimimpinä erillistiloina. Pienintä saleista kutsutaan kabinetiksi, ja se on mahdollista sulkea muiden tilojen yhteydestä ovilla. Keskimmäinen saleista on suurin. Toiminnallisesti keskimmäinen ravintolasali ja kabinetti liittyvät yhteen, sillä porrasyhteys C liittää ne suoraan omaan yleisösisäänkäyntiin. Lähinnä piazzaa sijaitseva ravintolasali toimii luontevasti piazzan jatkona. Tila kulki työpiirustuksissa pitkään kahvion nimellä, mitä käyttöä varten sinne oli myös tarkoitus sijoittaa kiinteä tarjoilutiski.²⁰⁴ Sali kuitenkin toimi alusta lähtien asiakasravintolan osana. Kamarimusiikkisalin lämpiö jää ravintolan asiakastilojen länsipuolelle. Tilojen väliin suunniteltiin rakennustyömaan aikana väliseinillä erotettu tarjoiluvälikkö.²⁰⁵ Keittiön tilat ja porrasyhteys alempiin kerroksiin sijaitsevat kabinetin länsipuolella.

Ravintolasalien lattian wilton-mattojen väri on lämpimän kullanruskea. Alakattojen materiaali on valkoiseksi maalattu teräsrtilä. Tilojen seinäpintojen väri on pääosin valkoinen, mutta kamarimusiikkisalin lämpiön ja ravintolasalien välisellä puurakenteisella seinällä on käytetty osittaisena verhoiluna punapyökkiä.²⁰⁶ Idänpuoleinen ikkunaseinä on jatkoa piazzan korkealle ikkunaseinälle. Ravintolasalien kohdalla ikkunapilarien eteen on sijoitettu lakatusta punapyökistä rakennettu pehmeälinjainen ikkunapenkki.²⁰⁷ Korkean ikkunaseinän halki kulkee poikittain punapyökkinen verholauta.²⁰⁸

Ravintolasalien detaljit jäsentävät pitkänomaista tilaa osiin. Kamarimusiikkisalin lämpiön vastaiselle seinälle sijoitettu punapyökkilevyverhous porrastuu kohti piazzan korkeaa tilaa.

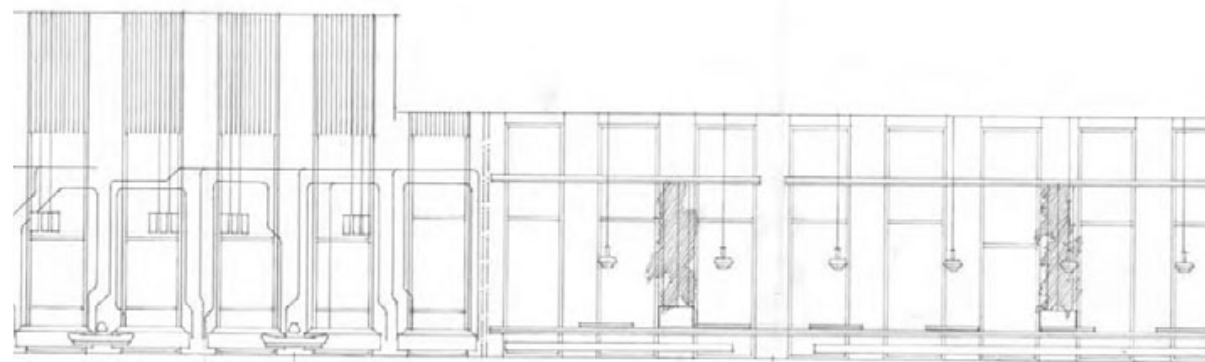
Porrastuvalla osalla levyverhouksen saumoissa on pinnasta irti kiinnitetty pyöreä punapyökkirima, joka korostaa voimakkaasti levyjen rytmiä. Punapyökkiverhous laskee seinällä ovikorkeuteen, ja matalammalla osalla höylätyn punapyökkilistan poikki-leikkaus on samanlainen kuin seinän toisella puolella kamarimusiikkisalin lämpiössä.²⁰⁹ Vastaavaa rytmiä ravintolasaleihin muodostavat myös viherkasveja varten kattoon ja seinille varatut istutusastiat ja telineet. Kahdessa suuremmassa ravintolasalissa kattoon on sijoitettu levymäiset, valkoiseksi maalatut istutusastiat; neljä piazzan puoleiseen saliin, kuusi keskimmäiseen saliin. Vastaavasti ikkunapilareiden yhteyteen on sijoitettu ikkunalaudan päälle istutusastioita, joista köynnöskasvit versovat ylöspäin valkoiseksi maalattujen metalliputkien varaan. Keskimmäisen ravintolasalin päätteenä on kabinetin siirtoseinän kotelo vasten sijoitettu teline köynnöskasveille ja lattialla istutusastiat. Kaikkien liukuseinien ollessa auki viimeisen taustaseinän muodostaa kabinetin kokonaan köynnöskasveilla istutettu takaseinä. Kabinetin tarjoilutilaa vasten sijoituvalla seinällä on kenttänä valkoiseksi peittomaalattu puurimaverhous²¹⁰, muutoin seinät ovat rapattuja ja valkoiseksi maalattuja.²¹¹ Kabinetin ovi on ääntä eristävä, punapyökkipintainen pariovi.

Ravintolan valaistus on tunnelmallinen. Ikkunaseinällä on pöytien yläpuolella valkoiset riippuvalaisimet, joiden messinkinen alapinta heijastaa pöydille lämpimän valon. Ravintolan varsinaiset yleisvalaisimet ovat kattoon upotetut, suorakaiteen muotoiset kookkaat erityisesti ravintolan tiloihin suunnitellut valaisimet.²¹² Tarjoiluvälikön katossa on pyöreät, kolmella sisäkkäisellä messinkikehällä varustetut uppovalaisimet (littera V20A).

Ravintolan ikkunaseinä. Piirustus A728 (AAA)

Ravintolan ja kamarimusiikkisalin välisen seinän punapyökkiverhoilun detalji. Piirustus A623 (AAA)

Ravintolasalien seinäprojektio, kamarimusiikkisalin lämpiön vastainen seinä. Piirustus A630 (AAA)

²⁰⁴ Kahvion 201 tarjoilutiski jää pois ja kamarimusiikkisalin lämpiön tiskin sijainnista joudutaan siirtämään tulevan siipirakennuksen johdosta
Suunnittelukokous 63/11.11.1970 (HKRVA)

²⁰⁵ Piirustus A614 Ravintolan ja kamarimusiikkisalin lämpiön välinen seinä.

Muutospiirustus 1:50 / 25.2.1971 (AAA)

²⁰⁶ Piirustus A727 Ravintola, katto ja takaseinä, köynnöskasvit 1:50 / 8.9.1971 (AAA)

²⁰⁷ Piirustus A389. Ikkunapenkki no 1, 1:1 / 22.6.1970 (AAA)

²⁰⁸ Piirustus A708 Ravintolan ikkunan verhotanko 1:1, 1:20 / 27.5.1971

²⁰⁹ Piirustus A653 Ravintolan paneeliseinien punapyökkidetallit 1:1 / 2.2.1971 (AAA)

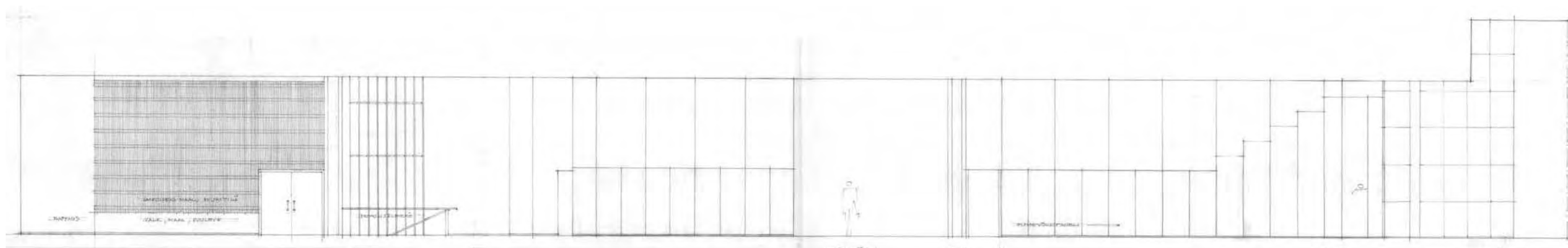
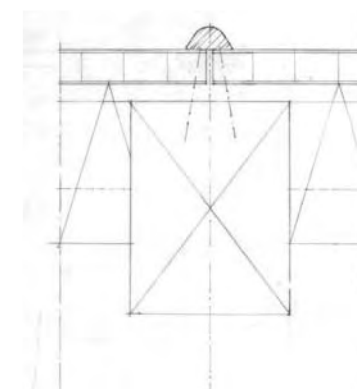
²¹⁰ Seinäverhouksen höylätyn riman detalji on samanlainen kuin harjoitussalis-
sa.

Piirustus A442 Rutiläseinän detaljit (ravint., harj.sali) 1:1 / 15.12.1969 (AAA)

Piirustus A428 Seinäpiirustus, ravintolan kabinetti 1:50 / 15.12.1969 (AAA)

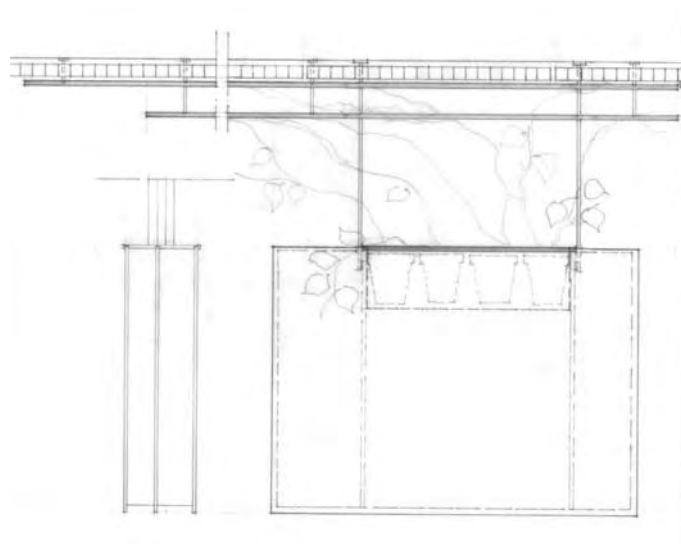
²¹¹ Piirustus A630 Ravintolan seinäpiirustus (kokonaisprojektiio) 1:50 /
7.12.1970 (AAA)

²¹² Valaisimen littera alakattopiirustuksissa on V4.

Ravintolasalien sisustus suunniteltiin Aallon toimistossa yksityiskohtaisesti. Kalustussuunnittelun ohella muun muassa astiastot ja kattaustekstiilit valittiin arkkitehtitoimistossa.²¹³ Ravintolan sisustuksen värivalinnoilla korostettiin edelleen kabinetin muista saleista eroavaa luonnetta. Kahdessa suuremmassa ravintolasalissa ikkunaverhot oli sävytetty skaalaan valkoinen -harmaa -musta.²¹⁴ Ravintolan tuolityyppi oli Artekin malliston käsinojallinen nojatuoli numero 46. Verhoilukankaat olivat Tekstiilitoimisto Kirsti Ilvessalon toimittamia erikoiskudottuja kankaita. Tuolien varakankaiden tilauksen käsittelyn yhteydessä mainitaan, että ravintolan tuoleissa käytetyt kangaslaadut olivat "norsunharmaa pomssi" ja "vaalea panama".²¹⁵ Tummanharmaalla verhoiltuja tuoleja käytettiin kahdessa suuremmassa ravintolasalissa, joissa niiden värit liittyi harmaasävyisiin ikkunaverhoihin. Ravintolasalin ja piazzan välillä on ääntä eristävä verho, joka siirtoseinän ollessa suljettuna sijoittuu ravintolan puolelle. Verho on kaksipuolinen; karkeapintainen ruskea pinta sijoittuu ravintolasalin puolelle, toisella puolella on harmaa sileäpintainen kangas.²¹⁶ Kabinetin tuolit oli puolestaan verhoiltu vaalealla kankaalla. Ravintolan kabinetin erikoisverhot (5 kpl) tilattiin Tekstiilitoimisto Greta Skogster Oy:ltä. Arkkitehtitoimisto tarkisti tilauksen jälkeen verhosuunnitelmaa siten, että kaikki verhot tulivat kohokuvioinniltaan erilaisiksi.²¹⁷ Sisustuksista vastanneen Pirkko Söderholmin muistikuvan mukaan myös kabinetin verhot olivat vaaleat.

Ikkunaseinälle keskimmäiseen ravintolasaliin sijoitettiin siirrellävä esiintymiskoroke.²¹⁸

*Ravintolasalien kattoon kiinitettävät kukkalaatikot.
Piirustus A 726 (AAA)*

*Ravintolan ikkunaseinän kalustusta.
Piirustus sign. 46-2754 (AAA)*

Piirustus sign. 46-3200 (AAA)

²¹³ "Hesperian puiston valkea linna" Maija-Liisa Peltonen. Päiväämätön lehtileike (FTA)

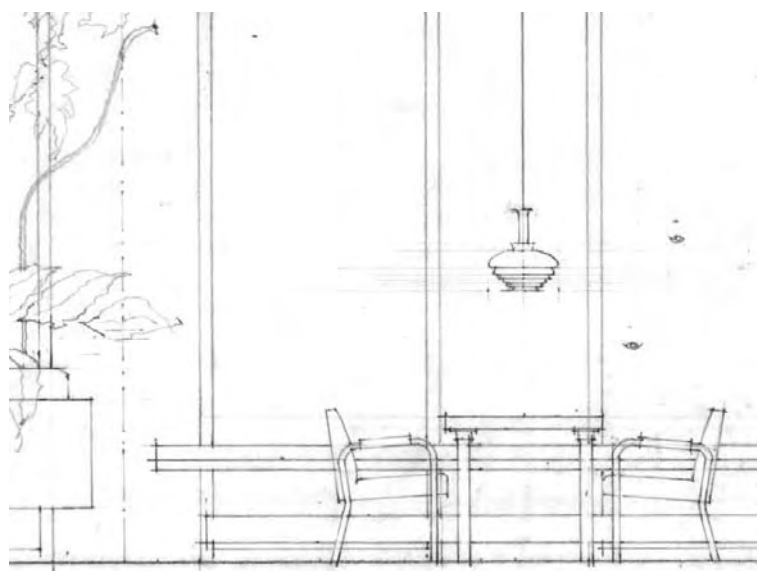
²¹⁴ Puhelinkeskustelu Mari Mannevaara > Pirkko Söderman

²¹⁵ KORA esityslista 77/22.6.1971 (HKRVA)

²¹⁶ Ravintolan ja piazzan värisen verhon kankaat ovat BITCO:n standardikankaita; Fleuert Jaspé, väri 47 Elephant, vuorikangas Lancaster twill. KORA esityslista 83/ 12.10.1971 (HKRVA)

²¹⁷ KORA esityslista ja pöytäkirja 81/14.9.1971 (HKRVA)

²¹⁸ Piirustus A747 Ravintolan esiintymiskorokkeet 1:20, 1:1 / 21.10.1971

Kokoustoimintaa varten suunnitellut tilat sisääntulokerroksessa; informaatiokeskus, kokoushuoneet 107-109 ja 135**Informaatiokeskus 112 - 115**

Informaatiokeskus sijaitsee konserttisalin ja kamarimusiikkisalin sisääntulohallien itäisivulla. Sen erottavat sisääntulohalleista pronssiprofiililasiseinät; sileäksi rapatulla ja valkoiseksi maalatulla ulkoseinällä avautuvat terassille sisäpuolelta jalopuuprofiileilla verhoillut metalli-ikkunat. Informaatiokeskuksesta on kaksi pronssiprofiililasiovea sisääntulohalleihin.

Informaatiokeskuksen tilat muodostuvat pronssiprofiililasiseinillä toisistaan erotetuista avoimista toimistotiloista, joiden punapyökkiset asiakaspalvelutiskit on sijoitettu tiloja yhdistävän aulaan.²¹⁹ Toimistoista huoneet 112, 113 ja 114 sisustettiin useamman hengin toimistotiloiksi, huoneeseen 115 kalustettiin myöhemmin työtila yhdelle hengelle.²²⁰ Tilojen lattiamateriaali on vaalea travertiinilaatta kuten sisääntulohalleissakin. Alakatot ovat valkoiseksi maalattua erikoismetallisälettä.

Toimistoihin 112 ja 113 sijoitetuissa asiakaspalvelutiskeihin kuului ylätaso, tilojen 114 ja 115 kalusteet ovat matalia. Asiakaspalvelutiskeihin oli sijoitettu kanavat laitteiden sähköve-doille. Ikkunaseinällä ikkunapenkkeihin liittyvät erilliset konekir-

joitustasot ja työpöydät. Ikkunapenkin ja konekirjoitustason väliselle seinäosuudelle on sijoitettu sähkökotelo, jonka etulevy on verhoiltu punapyökkiviilutetulla levyllä.²²¹

Informaatiokeskuksen kattovalaisimet ovat pitkän lasiväliseinän edustalla ja asiakaspalvelutasojen kohdalla valkoisia, lieriönmuotoisia pintaan asennettuja kattovalaisimia (littera V13). Toimistopöytien yläpuolella ikkunaseinän edustalla kattovalaisimet ovat kaksiosaisia riippuvalaisimia (littera V25)²²².

Informaatiokeskuksen sisääntulohallien vastainen lasiseinä on varustettu tilan puolella valoverhoilla²²³, joten tila on mahdollista rauhoittaa yleisön vilinästä. Myös toimistojen lasiväliseinillä oli verhot. Informaatiokeskuksen pitkälle lasiseinälle, sisääntulohallin puolelle on sijoitettu kaksi ilmoitustaulua, joiden rakenteet ovat patinoitua messinkiä (pronssia) ja kiinnityspinta kangasta, ja joihin liittyvät kokonaisuuteen suunnitellut ilmoitustauluvalaisimet.²²⁴

219 Piirustus sign. 46/2883 (AAA)

Piirustus A 385 Toimistojen 112-115 väliset lasiseinät 1:50, 1:1 / 28.10.1969 (AAA)

220 Piirustus sign.46/3096 (AAA)

221 Piirustus sign. 46/2882 (AAA)

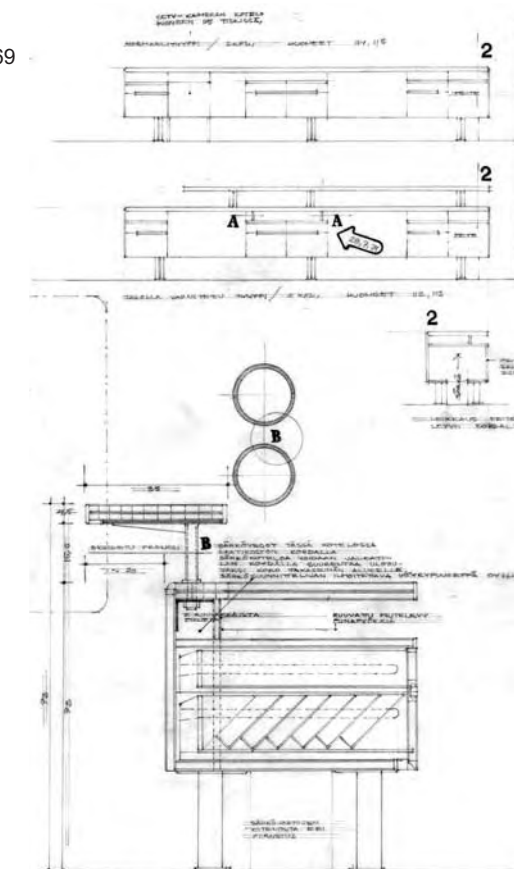
222 Piirustus A 542 Pintavalaisin V25 informaatiokeskus 1:1 / 18.7.1970 (AAA)

223 Sisääntulokerroksen valoverhot olivat ilmeisesti Greta Skogster Tekstiilitoimisto Oy:n toimittamaa tehdasvalmisteista kangasta ("Cotil"A/J 31).

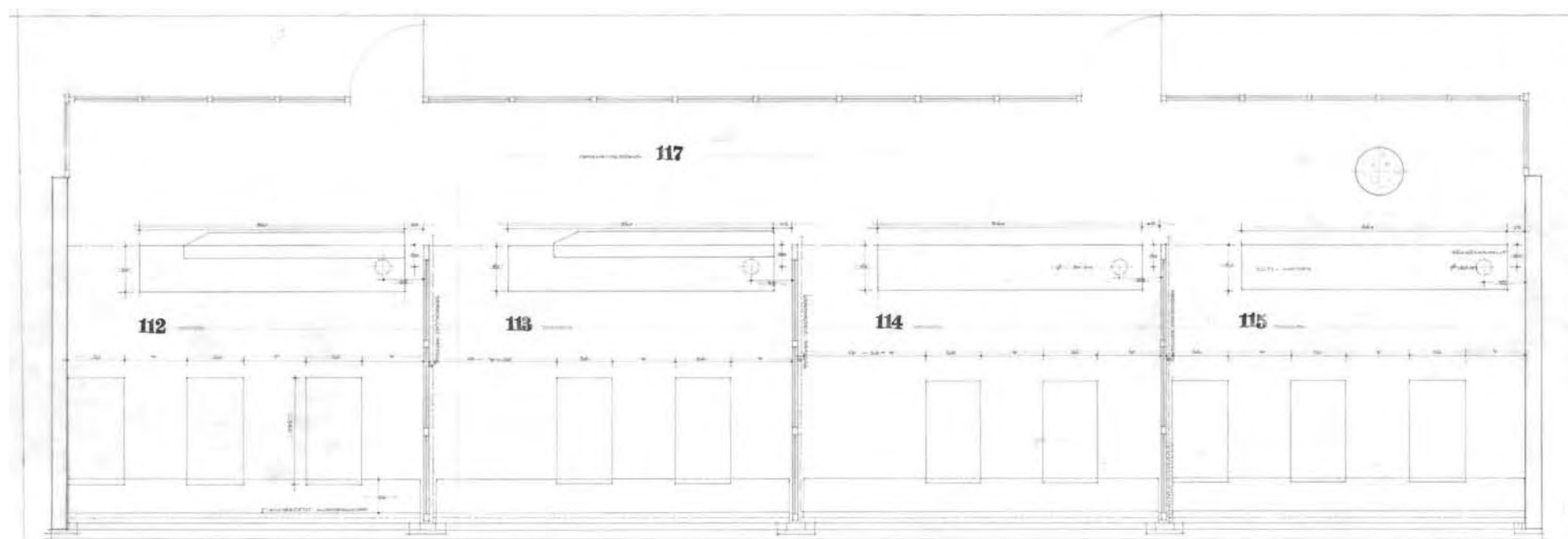
Helsingin Konserttitalo / Verhokangasluettelo 18.3.1971. Tekstiilitoimisto Kirsti Ilvessalo. (AAS)

Verhot, sisääntulokerros. 16.12.1970 (AAS)

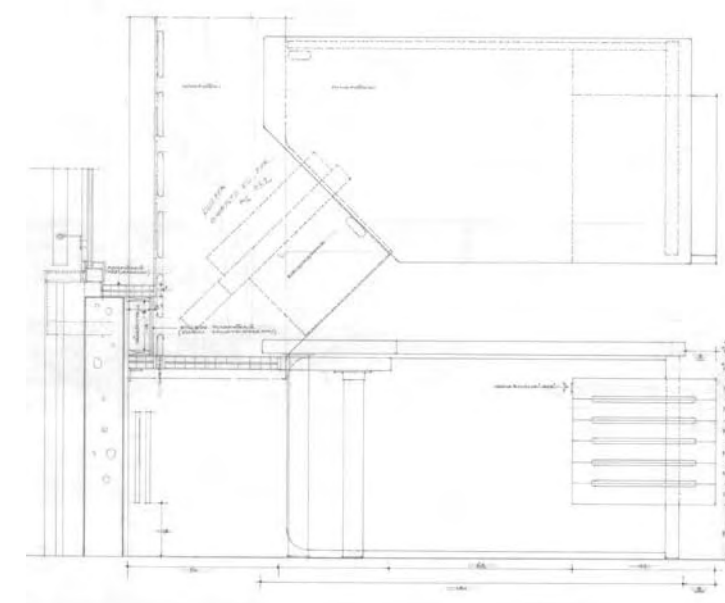
224 Piirustus A 716 Informaatiokeskuksen ilmoitustaulu (AAA)

Informaatiokeskuksen asiakastason leikkaus. Piirustus sign. 46-3029 (AAA)

Informaatiokeskuksen kalustettu pohjapiirros. Piirustus sign. 46/2884 (AAA)

Informaatiokeskuksen toimistotilojen konekirjoitustaso ja työpöytä. Piirustus sign. 46/2882 (AAA)

Kokoushuone 135, päivämätön kuva Eero Venhola (FTA)
Kuva otettu ennen terassisalini ja väliseinien rakentamista.

Kokoushuone 135 (Aurora-sali)

Kokoushuoneen ikkunat avautuivat Töölönlahden puoleiselle terassille. Tilaan oli kaksi sisäänkäyntiä; toinen tuulikaapin välityksellä terassille, toinen konserttisalin sisääntulohalliin 130. Kokoushuoneen tila muodostui kahdesta osasta, joita erotti toisistaan terassille johtava tuulikaappi.²²⁵ Tilan rapattu ja valkoiseksi maalattu takaseinä on kaareva. Sivuseinillä on punapyökilistoitettut, maalatut kangaspaneelit.²²⁶ Huoneessa on vino katto, sillä tila sijoittuu konserttisalin katsomon alapuolelle. Alakatossa vuorottelevat punapyökkisäle- ja punapyökkiviilutettujen levyjen kentät. Katossa on huoneen keskivaiheilla pieni ta-soero, jonka suojiin on sijoitettu poistoilmanvaihto.²²⁷ Kattoon sijoitetut valaisimet ovat samaa mallia kuin harjoitushuoneessa 137 ja 138 käytetyt, mutta maalattu paremmin punapyökkiin sopivilla ruskean sävyllä.²²⁸

Huoneen 135 ikkunapenkit ovat keraamista laattaa.²²⁹ Ikkunat ovat sisäpuolelta punapyökillä päällystettyjä metalli-ikkunoita, ikkunoiden yläpuolella on koko seinän pituudella verho- kotelo valkoiseksi maalatusta puulevystä. Villanukkamattolattioiden väri on tummanruskea.²³⁰ Tuloilma puhalletaan tilaan ikkunaseinien edustalla olevista messinkisten lattiasäleikköjen kautta.²³¹ Kokoushuoneen pariovi sisääntulohalliin 130 on äänieristetty punapyökkiovi, jonka ovilehdissä on urat.

²²⁵ Kokoushuoneen 135 tilamuutokset ks. luku "Finlandia-talon muutoshistoriaa - Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto & Co:n suunnittelemat muutokset 1980-luvulla".

²²⁶ Piirustus A425 Seinäpiirustus Kok. huone 135, harj. huoneet 137-138 1:50 / 15.12.1969 (AAA)

²²⁷ Teknillisen neuvottelun (35/22.10.1969) yhteydessä mainitaan LVI-suunnittelijan ja arkkitehdin sopineen, että kokoushuoneen 135 poistoilmanvaihto toteutetaan ilman poistoventtiilejä.

Muistio. Tekninen neuvottelu 35 / 22.10.1969 (HKRVA)

Piirustus A656 kokoushuoneen 135 alaslaskettu katto1:50, 1:1 / 20.1.1971 (AAA)

Helsingin Konserttitalo. Ilmanvaihto- ja jäähdytys, sisääntulokerros 1:50 TRO 708 1+J 12 / 12.7.1968.Lämpöteknillinen toimisto Calor. (Piirustuskopio Kontermo Oy/Veli Niskanen)

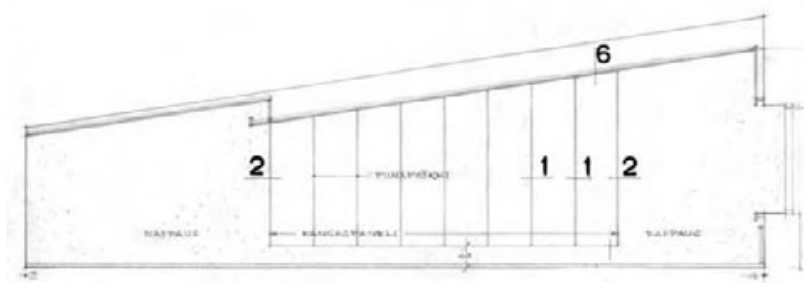
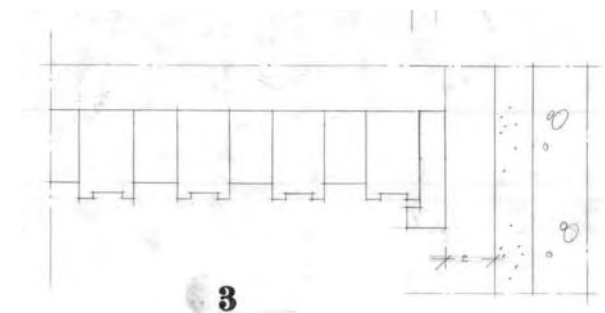
²²⁸ KORA:n pöytäkirjoista löytyy maininta Valaisinpajan tarjouksesta maalata ison kokoushuoneen kattovalaisimet (no 8) paremmin taustaan sopivalla sävyllä. KORA esityslista 83/12.9.1971(HKRVA)

²²⁹ Piirustus A396 Ikkunapenkki no 5 / 17.6.1970 (AAA)

²³⁰ Helsingin Konserttitalo. Kierrenukka- ja bouclé -mattojen päiväämättömät värimallit (AAS)

²³¹ Muistio. Tekninen neuvottelu 53 / 1.4.1970 HKRVA)

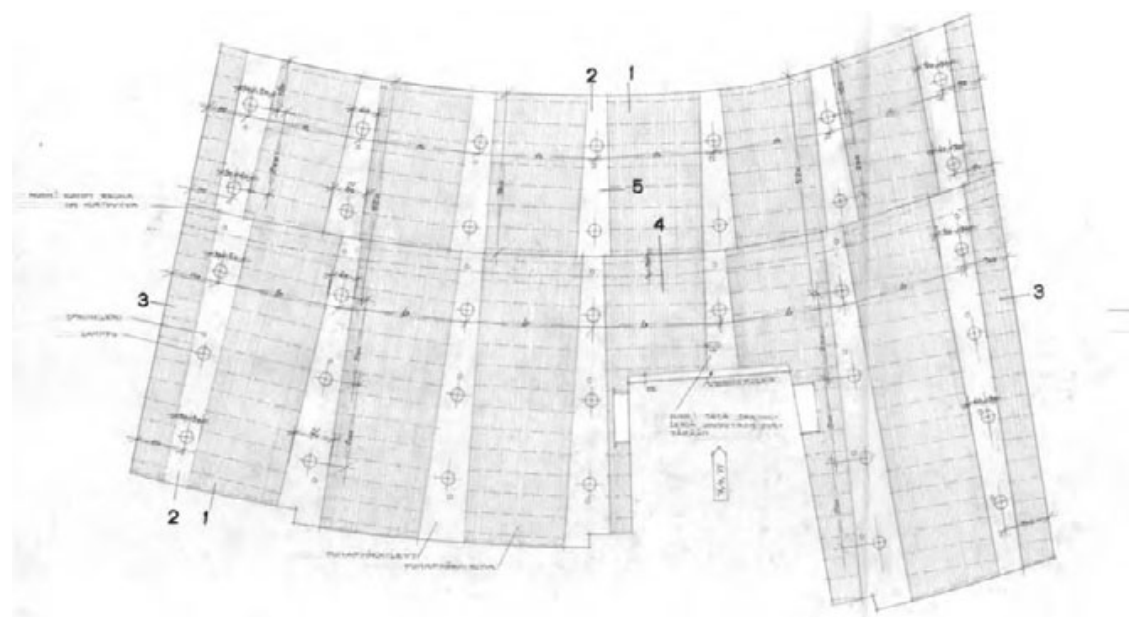
Helsingin Konserttitalo. Ilmanvaihto- ja jäähdytys, sisääntulokerros 1:50 TRO 708 1+J 12 / 12.7.1968.Lämpöteknillinen toimisto Calor. (Piirustuskopio Kontermo Oy/Veli Niskanen)

Kokoushuoneen 135 sivuseinän projekto. Piirustus A425 (AAA)

Kokoushuoneen alakatto. Ylhäällä oikealla punapyökistä valmistetun alakattoverhouksen detalji. Piirustus A656 (AAA)

Kokoushuone 135 vuonna 1973, pohjoispääty.
Valokuva P. Aaltonen (FTA)

Kokoushuoneet 107-109

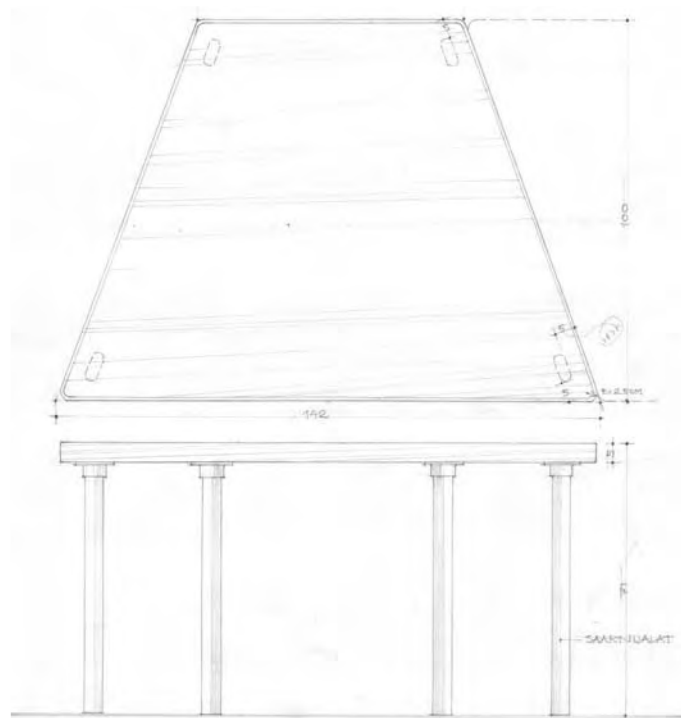
Kokoushuoneet 107, 108 ja 109 sijoittuvat ravintolan sisääntulohallin 101 yhteyteen rakennuksen itäisivulle. Niiden ikkunat aukeavat terassille. Kaikki kolme kokoushuonetta vastaavat pääpiirteittäin ilmeeltään suuren kokoushuoneen 135 materiaali- ja värimaailmaa. Katot, ikkunalaudat ja ovet ovat punapyökkiä, lattiolla on tummanruskea villanukkamatto. Seinät ovat valkoiseksi maalattuja, rapattuja tiiliseiniä. Kokoushuoneissa 108 ja 109 (pienet kokoushuoneet) ovelta katsoen oikeanpuoleiselle sivuseinälle on asennettu punapyökkilistoitettu kangaspaneeli, tiloista suurimmassa (kokoushuone 107) kangaspaneeliverhous on sijoitettu kahdelle seinälle huoneen nurkkaan.²³² Kattovalaisintyyppi on päärakennuksessa vain näissä kolmessa tilassa käytössä oleva kartiomainen valaisin, joita on huoneisiin sijoitettu kolmeen riviin.

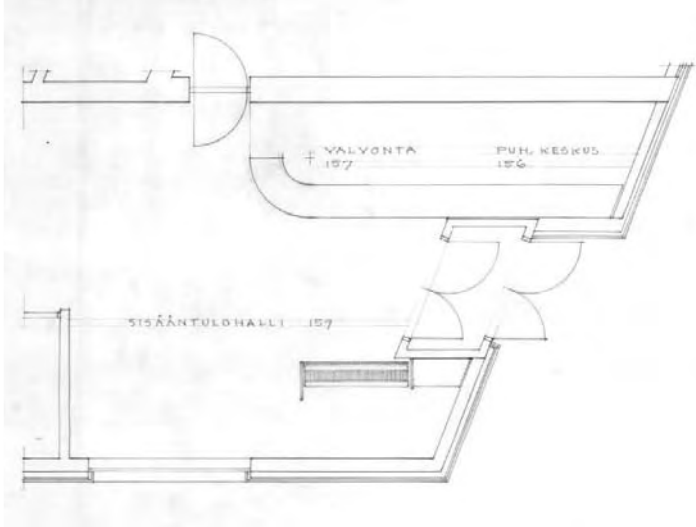
²³² Piirustus A420 Seinäpiirustus kokoushuoneet 107, 108, 109 1:50 / 22.9.1970 (AAA)

Kokoushuoneita varten suunniteltu holkkijalkapöytä. Piirustus sign 46-2957 (AAA)

Kokoushuoneiden 107 - 109 kattovalaisin. Kuva Pirjo Hyytiäinen.

Henkilökunnan sisäänkäynnin pohjapiirros.
Piirustus sign. 46-2871 (AAA)

Vahtimestarin tiskin leikkaus.
Piirustus sign. 46-2870 (AAA)

Henkilökunnan sisäänkäynti 159 ja käytävä 161

Henkilökunnan sisäänkäynti sijoittuu Finlandia-talon päära-
nuksen pohjoissivulle sisääntulokerrokseen. Varsinaisen eteis-
hallin yhteydessä on puhelinkeskuksen ja vahtimestarien tila,
josta on yhteys käytävän 161 välityksellä porrashuoneisiin F ja
G. Käytävä 161 toimii orkesterin sisääntulokerrokseen sijoitu-
vien tilojen (harjoitushuoneiden, instrumenttivaraston ja vaate-
kaappihuoneiden) kulkuyhteytenä. Käytävältä on uloskäynti
Töölönlahden puoleiselle terassille. Henkilökunnan sisäänkäyn-
nissä toteutuu vastaava liikenteellinen läpikuljettavuuden idea
kuin yleisön käyttöön tarkoitetuissa sisäänkäyntihalleissakin.

Henkilökunnan sisäänkäynnin pääasiallisena seinämateriaalina
on musta, himmeälasitteinen keraaminen sauva, joka muodos-
taa taustan eteistilaan sijoitetulle istuinryhmälle. Tilan pohjois-
seinällä on yläikkuna kalusteryhmän yläpuolella.²³³ Sisäänkäynnin lattamateriaali on punainen 15x15 sintrattu laa-
ta, alakatot ovat valkoiseksi maalattua puuritiilää²³⁴, johon on so-
vitettu upotetut pyöreät messinkiset kattovalaisimet. Puhelinvälittäjien ja neuvonnan taakse jäävä seinä on rapattu ja
maalattu valkoiseksi; jalkalistat ovat tammea.²³⁵

Henkilökunnan sisäänkäynnin kiinteään kalustukseen kuuluvat
punapyökkiritiläseinäinen naulakko ja kaluste yleisöpuhelimel-
le.²³⁶ Tilaan sijoittui myös matala tiski puhelinvälityskeskukselle
ja neuvonnalle.²³⁷ Puhelinkeskuksen ja neuvonnan välille sijoit-
tui kangaspintainen sermi.²³⁸ Muuhun varustukseen kuuluvat
puhelinkalusteen viereiselle, mustilla keramiikkasauvoilla pin-
noitetulle seinälle sovitettu peili ja harjoitussaliin johtavan oven
viereen sijoitettu ilmoitustaulu. Istuinryhmän yhteyteen on sei-
nälle sijoitettu kello.²³⁹

Käytävä 161 on jatkaa henkilökunnan sisäänkäyntihallin tilaa;
seinät on hienorapattu ja maalattu valkoiseksi, alakattona on
valkoiseksi maalattu puuritiilä, lattia on punaista yksiväristä lino-
leumia²⁴⁰, jalkalistat tammea. Konserttisalin permannon alapuo-
lelle sijoitetun instrumenttivaraston lattiakoron takia käytävällä
on yhteensä kolme porrassuoksua, joiden askelmat ovat laatoi-
tettuja.²⁴¹ Portaiden yhteydessä seinillä on käsijohteet patinoitua
messinkipyöröputkea. Tilan materiaalit ja detaljointi edustavat
orkesterin ja Finlandia-talon henkilökunnan yhteisille tiloille tyy-
pillisiä ratkaisuja.

²³³ Irtokalusteiden järjestelyihin liittyvät tiedot sisustuspiirroksista AS 3/
Rakennuttaja kalustehankinta.

Piirustus sign. 46/2788 (AAA)

²³⁴ Puuritiiläalakattonen maalauksen kiiltoaste on himmeä. Ritiilän taustalle on
kiinnitetty valkoinen kangas. Puusäleet ovat profiloituja; niiden kulmiin on
höylätty urat. Alakattotyyppiä on käytetty pääosin orkesterin tiloissa, mutta
myös hallinnon toimistohuoneissa (jotka nekin osoitettiin alun perin orkeste-
rin hallinnon käyttöön).

Muistio. Tekninen neuvottelu 77 / 4.11.1970 (HKRVA)

Muistio. Tekninen neuvottelu 86 / 20.1.1971 (HKRVA)

²³⁵ A 426 Seinäpiirustus Henkilök. sis. tulohalli 159 1:50 / 22.9.1970 (AAA)

²³⁶ Piirustus sign. 46/2871 (AAA)

²³⁷ Piirustukset sign. 46/2870 ja 46/3114 (AAA)

²³⁸ Kangas on piirustuksen mukaan Someron kutomon "Villanova 108", ja
käytössä myös tason etupinnassa.

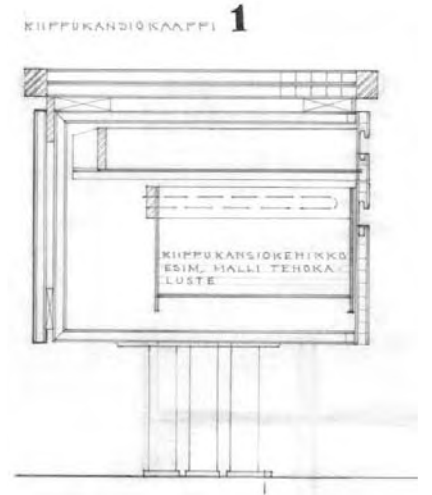
Piirustukset sign. 46/2870 ja 46/3114 (AAA)

²³⁹ A 426 Seinäpiirustus Henkilök. sis. tulohalli 159 1:50 / 22.9.1970 (AAA)

²⁴⁰ Neuvottelu Konserttitalon mattotöistä 31.8.1970 (AAS)

²⁴¹ KORA esityslista 43 / 10.3.1970 (HKRVA)

²⁴² Akustiikkalevy (rakennusselityksessä kattotyyppi K11) tarkoittaa "Lautex"

Porrashuoneet D, E, F ja G

Henkilökunnan ja orkesterin käytössä olevat porrashuoneet on pääarakennuksessa käsitelty yhtenäisellä tavalla. Porrashuoneiden seinät ja porrassyöksyt ovat teräsbetonirakenteisia, samoin syöksyen väliin jäävä kaide. Kaide ja seinät on rapattu sileäksi ja maalattu valkoiseksi lateksimaalilla. Porrassyöksyen alapinnat on käsitelty vastaavalla tavalla. Porrashuoneissa on tavallisesti käytetty porrastasanteiden alakattona valkoiseksi polttomaalattua 400x400mm kokoista metallikasettia, "akustiikkalevyä"²⁴², mutta porrashuoneissa on myös sileäksi rapattuja ja valkoiseksi maalattuja kattopintoja (esimerkiksi portaiden ylä- ja alatasanteiden katot).

Porrasaskelmat ja välitasanteiden lattiat ovat punaista 150 x 150 x 10 kokoista Pukkilan sintrattua lattialaattaa. Jalkalistat ovat asiakirjojen mukaan tammea, kuten myös porrasaskelmien askelkulmalistat. Kaiteeseen ja seinille sijoitetut käsijohteet ovat pyöreäksi höylättyä, lakattua tammea, käänteet ja taitteet messinkiputkea. Käsijohteen kiinnikkeet ovat "pronssia" (messinki).

Porrashuoneiden ovet ovat pronssiprofiileilla päällystettyjä teräsrunkoisia tunnin palo-ovia, joiden lasituksena on käytetty rautalankalasia. Ovilla on pronssivetimet (vedin B, suoraan ovi-lehteen kiinnitetty "Rautatalo" -vetimen variantti). Eniten käytetyissä porrashuoneen ovissa (kuten porrashuoneessa F orkesterilämpioon johtavissa porrashuoneen ovissa) on piilosulkijat, muuten heloitukseen kuuluvat tavanomaisemmat messinkiset ovipumput.

Porrashuoneisiin jäi sisäänajokerroksessa porrassyöksyn alle suunnitelmissa käyttämätön tila, johon rakennuttajan toivomuksesta suunniteltiin ylimääräiset säilytyskomerot.²⁴³ Näiden ovet ovat tavallisia, harmaaksi peittomaalattuja puuvia, joiden vetimet ovat messinkisiä lankavetimiä.

-tuotemerkillä myytyä, rei'itettyä alakattokasettia. Kasetit liittyvät toisiinsa hiusaumoin.

Piirustus A344 Akustiikkalevyalakattojen, ravintolakeittiön alakaton ja maalatun puulevyalakaton detaljit 1:1 / 28.5.1970 (AAA)

Muistio. Tekniset neuvottelut 69 / 9.9.1970 ja 70 / 16.9.1970 (HKRVA)

²⁴³ Muistio. Suunnittelukokous n:o 52 / 29.4.1970 (HKRVA)

²⁴⁴ Neuvottelu Konserttitalon mattotöistä 31.8.1970. (AAS)

*Yllä näkymä porrashuoneen D välitasanteelle.
Vieressä porrashuoneissa käytetty valaisintyyppi (littera V 10)
Valokuvat Mari Mannevaara ja Pirjo Hyytiäinen 2004*

Orkesterin tilat

Instrumentti- ja vaatekaappihuoneet, instrumenttivarasto

Orkesterin instrumenttivarasto, puku- ja pesuhuoneet sijoittuvat sisääntulokerrokseen konserttisalin alapuolelle. Tilojen kaarevat pohjamuodot ja instrumenttivaraston vino kattopinta ovat seurausta tilojen sijoituksesta. Tiloihin on yhteys porrashuoneesta E ja henkilökunnan sisäänkäynnin 159 jatkeena olevalta käytävältä 161.

Instrumenttivarasto ja sen yhteyteen sijoittuvat orkesterin pukeutumis- ja peseytymistilat ovat materiaaleiltaan ja detaljoinniltaan vaatimattomia käyttötiloja. Instrumenttivaraston lattia on punaista, yksiväristä linoleumia²⁴⁴, vaatekaappihuoneiden edustalle sijoittuvalle kaarevalle käytävälle 152 johtavat porrasaskelmat ovat laatoitettut. Kattopinta, betoniseinät ja pilarit on maalattu valkoiseksi. Instrumenttivaraston keskelle sijoittuu konserttisalin flyygelihissi, joka yhdistää esiintymislavan sisäänajokeroksen kalustovarastoon. Instrumenttivaraston kalustuksena on pilareiden väliin ja molemmin puolin flyygelihissiä tilan suoralle seinälle sijoitetut, soitinten säilyttämistä varten suunnitellut pöydät.²⁴⁵ Kaarevalla käytävälle, jonne pukuhuoneiden ovet avautuvat, on sijoitettu yksinkertainen, pitkä seinänaulakko. Valaistuksena ovat ovien viereen asennetut valkoiset seinävalaisimet (littera V31).

Orkesterisoittajille osoitettuja pukuhuoneita on yhteensä kahdeksan; neljä kummallakin puolella huonerivistön keskelle sijoitettuja pesu- ja wc-tiloja. Pukuhuoneeseen on tavallisesti sijoitettu pukukaapit kahtakymmentä soittajaa varten; suunnitelmassa yhdessä erikseen naisille osoitetussa pukuhuoneessa (147) kaappeja on kuitenkin kuusitoista. Muun kalustuksen muodostavat peili ja valaisin, naisille varatussa huoneessa myös leveä, matalalle sijoitettu peilihyly.²⁴⁶ Pukuhuoneiden lattiat ovat vihreää linoleumia.²⁴⁷ Huoneisiin päädyttiin työmaan aikana asentamaan alakatot valkoiseksi maalatusta luja-levystä, vaikka alun perin suunnitelmissa oli tarkoitus rapata kattopinnat.²⁴⁸ Kattovalaisimet olivat tyyppiä V13 kuten sisääntulokeroksen informaatiokeskuksessa. Huoneiden ovet ovat äänieristettyjä purnapyökkiovia (littera OAP1).

²⁴⁵ Piirustus sign. 46/3045 (AAA)

²⁴⁶ Piirustus sign. 46/2966 (AAA)

²⁴⁷ Neuvottelu Konserttitalon mattotoista 31.8.1970. (AAS)

²⁴⁸ KORA esityslista ja pöytäkirja 38 / 30.12.1969, Suunnittelukokous 45 / 21.1.1970 (HKRVA)

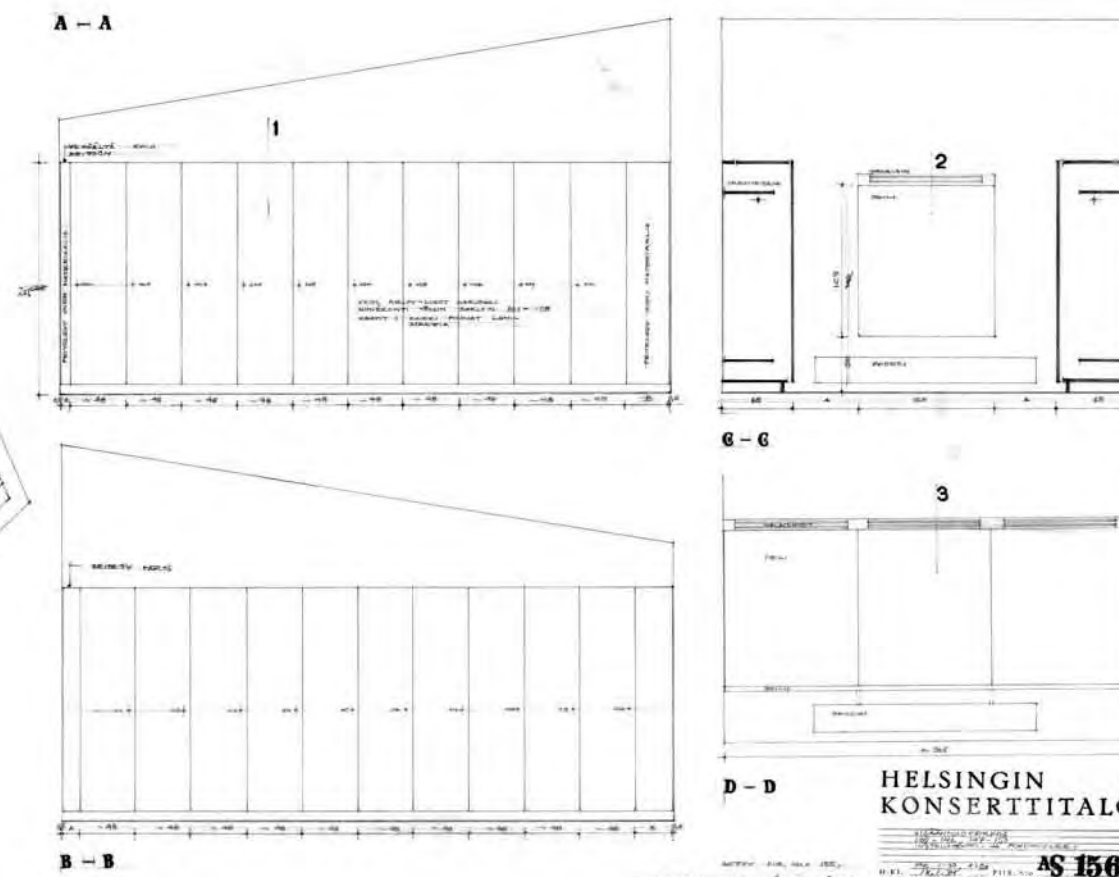
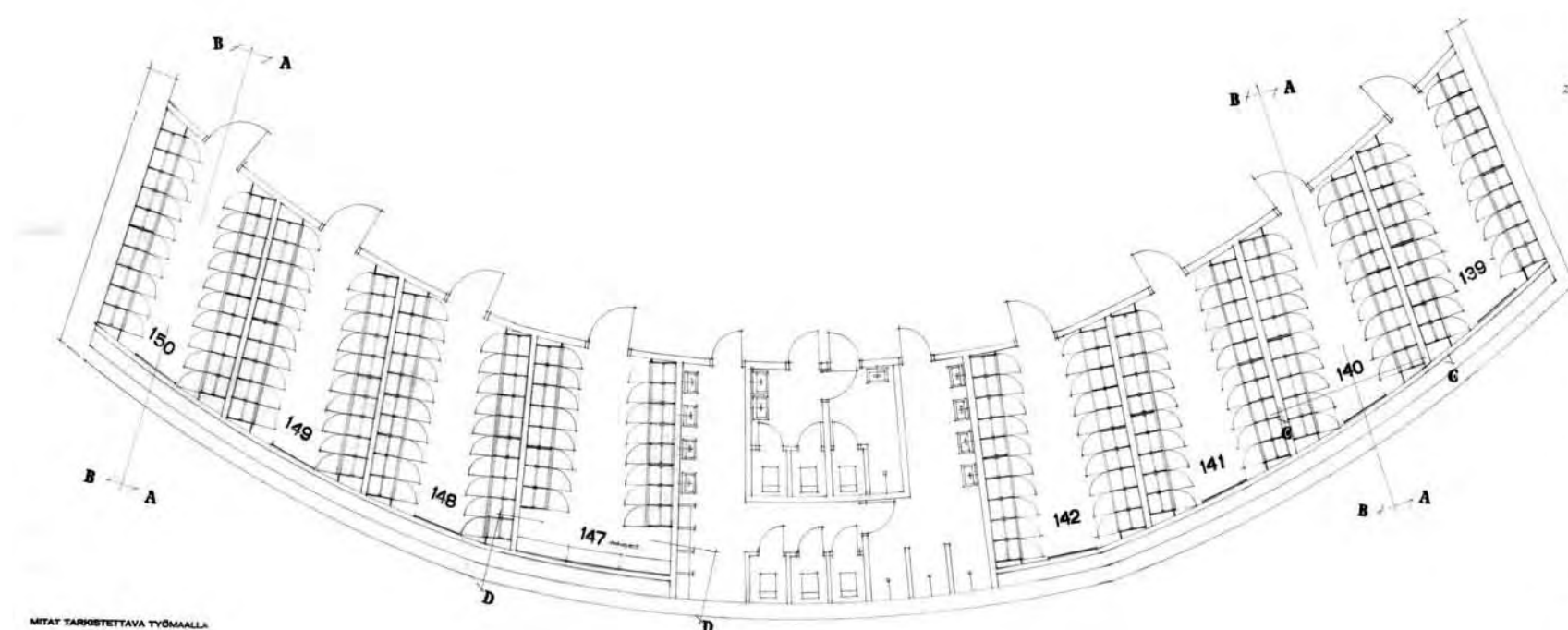
Instrumentti- ja vaatekaappihuoneet. Pohjapiirustus ja seinäprojektiot. Piirustus sign. 46-2966 (AAA)

Käytävän seinävalaisin V31. Kuva Pirjo Hyytiäinen

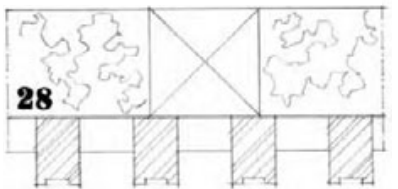
Tyypillinen vaatekaappi- ja instrumenttihuone. Alakatto ja kattovalaisimet eivät ole alkuperäiset. Kuva Mari Mannevaara

Harjoitushuoneiden valaisin V8
Kuva Mari Mannevaara 2004.

Harjoitussalissa (ja ravintolan
kabinetissa) käytetyn akusti-
sen, valkoiseksi maalatun
seinäverhouksen detalji.
Piirustus A 442 (AAA)

Harjoitussali 155 ja harjoitushuoneet 137 ja 138

Orkesterin varsinainen harjoitussali sijaitse instrumenttivaraston länsipuolella. Sen ikkunat avautuvat Mannerheimintien puolei-
sen sadekatoksen alle. Tila on korkea, sillä sen lattia sijoittuu
vain muutaman porraskelmen verran Instrumenttivaraston
lattiakorkoa ylemmäs. Harjoitussalin kattopinta on osittain vino,
ja sen korkeus ja pintamateriaalit vaihtelevat. Harjoitussalin ma-
talin osuus, joka katot ovat sileitä, valkoiseksi maalattuja puule-
vy- ja betonipintoja, sijoittuu vasten konserttisalin takaseinää.
Korkean, vinon katon osuudella tilassa on valkoiseksi peitto-
maalattu puurima. Tilassa on käytetty kahdenlaisia kattovalaisi-
mia (litterat V13 (valkoinen lieriön muotoinen valaisin) matalalla
osuudella ja V19A (upotettu pyöreä messinkivalaisin)korkealla).
Korkean katon alakattoon on sovitettu lisäksi valkoiset, pyöreät
tuloilmaventtiilit. Seinät ovat pääasiallisesti rapattuja ja valkoi-
seksi maalattuja, mutta konserttisalin vastainen matala takasei-
nä on verhoiltu valkoiseksi peittomaalatulla puuritulällä (vastaa-
valla kuin ravintolan kabinetissa käytetty).²⁴⁹

Harjoitussalista on porrasyhteys henkilökunnan sisäänkäynnille,
ja toinen kulkuyhteys instrumenttivarastoon ja porrashuonee-
seen E. Salin ovet ovat äänieristettyjä, lakattuja punapyökkiovia,
joiden pinnassa on pystysuorat urat. Vetimet ovat Finlandia-ta-
loa varten suunniteltuja messinkivetimiä. Eteisaulaan 159 johta-
va ovi on ääneneristysyistä toteutettu kaksinkertaisena. Harjoitussalin lattiamateriaalina on lakattu tammiparketti. Tilan
yhteydessä on kaksi pientä varastoa, joiden lattiamateriaali on
punainen linoleumi ja kalustuksena varastohyllyt.

Pienemmät harjoitushuoneet sijoittuvat käytävän 161 varrelle
rakennuksen itäpuolelle. Huoneet ovat pinta-alaltaan 26,5m²
(huone 138) ja 32m² (huone 138) ja niiden huonekorkeus kas-
vaa kohti ulkoseinää. Toinen harjoitushuoneista on ikkunaton,
toisella harjoitushuoneista (137) oli ikkuna Töölönlahden puolei-
selle katetulle terassille.²⁵⁰ Ikkuna oli kaksinkertainen, ja kar-
mien välille jäi paksun seinärakenteen vuoksi ilmatilaa.

²⁴⁹ A 427 Seinäpiirustus Orkesterin harjoitussali 155 1:50 / 22.9.1970 (AAA)
A 442 Ritiläseinän detaljit (ravint., harj.sali) 1 :1 / 24.11.1970 (AAA)

²⁵⁰ Tilanne ennen terassisalin rakentamista vuonna 1986, ks. luku "Finlandia-
talon muutoshistoriaa"

²⁵¹ Ikkuna levytettiin umpeen ilmeisesti terassisalin rakentamisen yhteydessä
vuonna 1986. Terassisalin puolella ikkuna säilytettiin. Ikkunapenkin musta ke-
raaminen laatoitus näkyy lasin läpi.

²⁵² A425 Seinäpiirustus Kok. huone 135, harj.huoneet 137-138 1:50 / 8.9.1970
(AAA)

A666 Harj. huoneen alaslaskettu katto 1:50 / 2.2.1971 (AAA)
Nykyisin tilojen seinillä on valkoiseksi maalattu levytys ja punapyökkisäleestä
ja kangaspäällysteisistä levyistä valmistetut akustiset elementit.

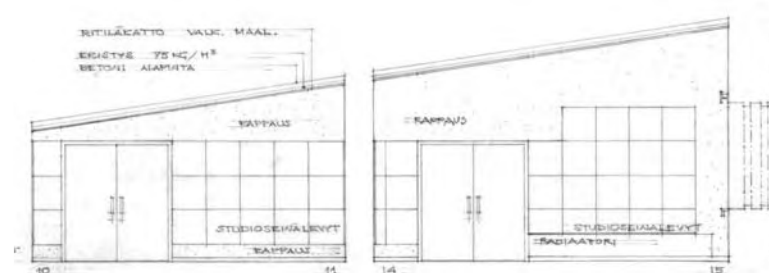
²⁵³ Muistio. Tekninen neuvottelu 71 / 11.11.1970 (HKRVA)

Ikkunapenkki oli laatoitettu mustilla keraamisilla laatoilla.²⁵¹
Harjoitushuoneiden lattiat ovat punaista linoleumia, ja huonetilo-
jen vinot katot valkoiseksi maalattua puurimaa kuten muissakin
sisääntulokerroksen orkesterin käyttöön osoitetuissa tiloissa.
Huoneiden seinät olivat rapattuja ja valkoiseksi maalattuja beto-
niseiniä, joilla oli osittain studioseinälevyverhous.²⁵²
Harjoitushuoneiden ovet ovat kaksinkertaisia, punapyökkiviilu-
pintaisia ääneneristysovia kuten harjoitussalissakin. Ovien veti-
met ovat messinkisiä erikoisovia varten suunniteltuja vetimiä
(tyyppi Z), joita on käytetty myös harjoitussalin ääntä eristävässä
ovissa. Tiloissa on käytetty valaisimena valkoista, pintaan asen-
nettua kattovalaisinta litteralla V8.

Harjoitushuoneessa 138 on lattiassa messinkiset säleiköt ilman
sisäänpuhallusta varten. Huoneessa 137 tuloilmakanavat tehtiin
erehdyksessä ikkunan alapuolelle seinään.²⁵³ Suojaksi raken-
nettiin koko seinän mittainen kotelo valkoiseksi maalatusta kim-
pilevystä, jonka taakse jäi ylös suunnattu tuloilmasäleikkö.²⁵⁴
Molempien huoneiden poistoilmakanavat sijaitsevat vastakkain
tilojen välisellä seinällä.

Harjoitushuoneiden 137 ja 138 seinäprojektiot.
Piirustus A 425 (AAA)

Näkymä orkesterilämpiöstä.
Valokuva Mari Mannevaara 2004

Orkesterin lämpiötilat

Orkesterin lämpiötilat sijoittuvat salikerrokseen. Niihin sisältyvät varsinainen orkesterilämpio (244) ja ns. "naisten lämpiö" (246), sekä taiteilijakahvion toisella puolella kamarimusiikkisaliin liittyvä orkesterinurkkaus. Tiloista on yhteys konserttisalin esiintymis- ja kuorolavoille sekä salin oikealta että vasemmalta puolelta portaiden välityksellä.

Lämpötilojen lattiat ovat keskiharmaata kierrenukkamattoa,²⁵⁵ alakatot valkoiseksi maalattua puuritulää. Orkesterilämpöiden seinät ovat valkoiseksi maalattuja. Tilat ovat ikkunattomia; väli-ovet ovat pronssiprofiiliovina. Orkesterilämpöiden valaisimet ovat tyyppiä V9.

Muista lämpiötiloista hieman sivussa olevan naisten lämpiön lattiat ovat tummanruskeaa bouclé-mattoa.²⁵⁶ Valkoisiksi maalatuilla, hienorapatuilla seinillä on osalla akustinen, valkoiseksi maalattu kangaspaneeliverhous, jonka pystysaumoissa on muotoon höylätyt punapyökkilistat, katot ovat valkoiseksi maalattua puurimaa. Naisten lämpiössä käytetyn upotetun messinkikehävalaisimen littera on V20A. Huoneessa on tammi-ikkunat ja lakattu punapyökki-ikkunalauta (työselityksen tyyppi 2)²⁵⁷.

Orkesterilämpöiden portaissa (oikea ja vasen) on mattopäällysteiset askelmat. Alakatto on porrastettu valkoiseksi maalattu puusälekatto.²⁵⁸ Portaisiin aukeavat konserttisalin ovet ovat akustisesti erikoisrakenteisia punapyökkiovia OAP.

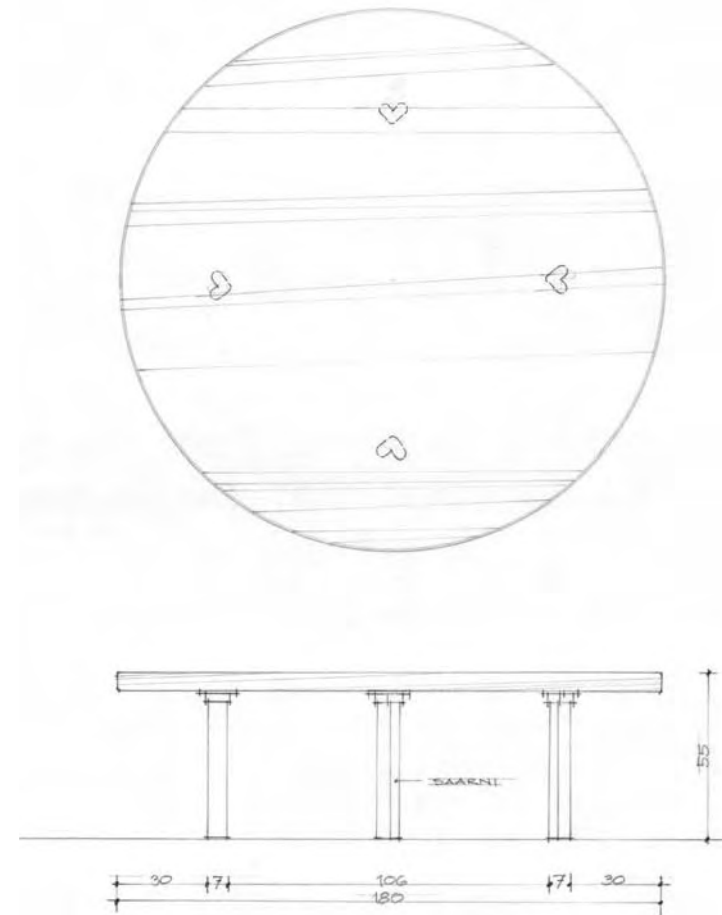
²⁵⁴ Piirustus A613 Etulevy, huone 137 1:5, 1:1 / 25.11.1970 (AAA) Nykyisin seinä on levytetty umpeen, ja tuloilmaventtiilit on sijoitettu suoraan seinäpintaan.

²⁵⁵ Helsingin Konserttitalo. Kierre- ja boucle-mattojen värimallit, päiväämätön luettelo (AAS)

²⁵⁶ Helsingin Konserttitalo. Kierre- ja boucle-mattojen tupsumallit, päiväämätön luettelo (AAS)

²⁵⁷ A430 Seinäpiirustus taiteilijahuoneet 1:50 / 22.9.1970 (AAA)

²⁵⁸ Piirustus A563 Orkesterilämpöön portaan alakatto, vasen 1:20 / 11.9.1970
Piirustus A564 Orkesterilämpöön portaan alakatto, vasen 1:20 / 11.9.1970

Orkesterilämpioon suunniteltu pyöreä holkkijalkainen pöytä. Piirustus sign. 46-2951 (AAA)

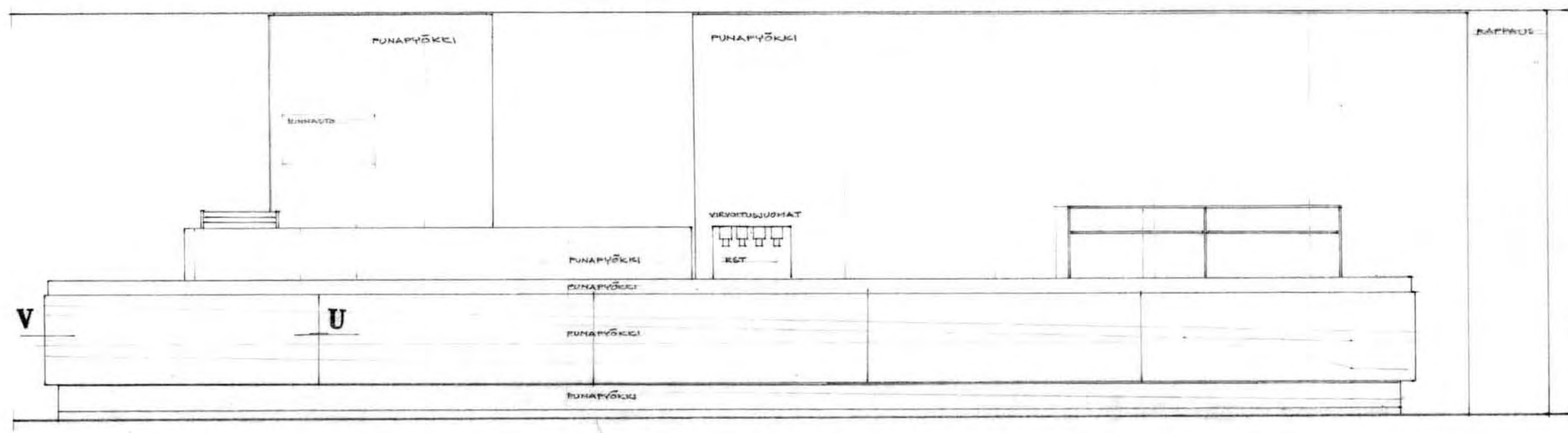
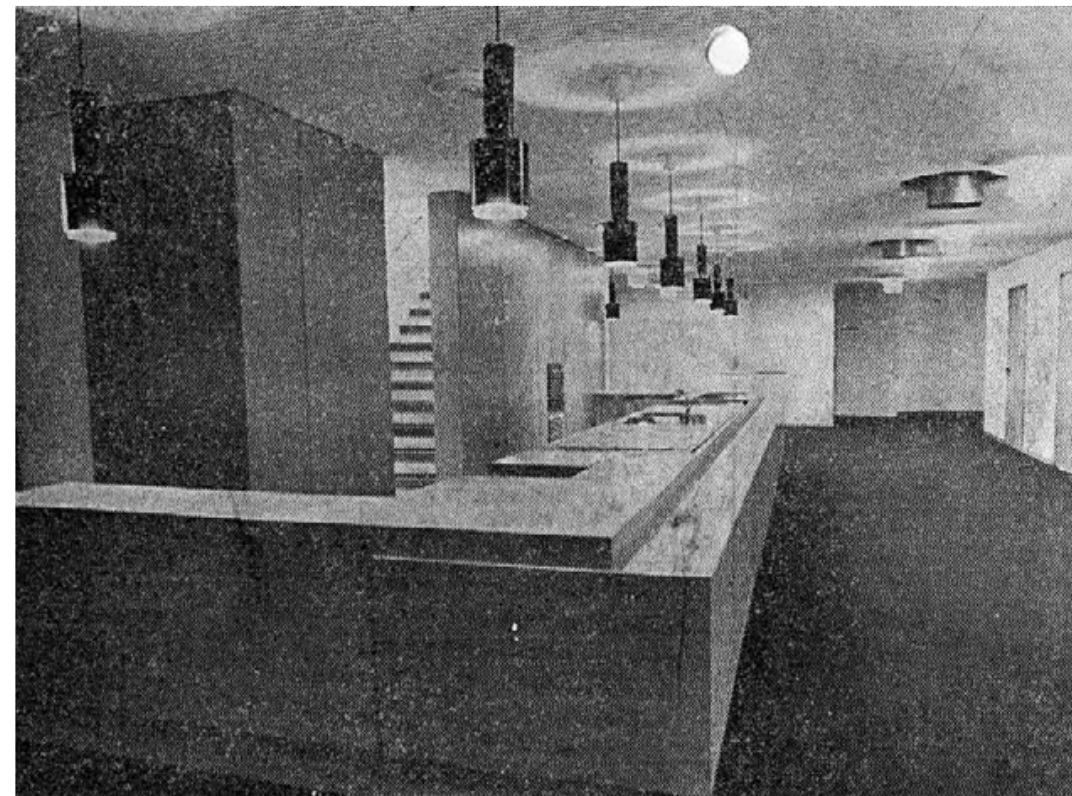
Taiteilijakahvibaari 220 ja tarjoilutila 221

Henkilökunnan ja orkesterin virkistäytymistä varten suunniteltiin Finlandia-taloon taiteilijakahvio. Taiteilijakahvibaari sijoittuu orkesterilämpöön ja kamarimusiikkisalin orkesterinurkkauksen välille, ja tilasta on suora yhteys piazzalle. Taiteilijakahvibaarissa ei ole ikkunoita; tila saa luonnonvaloa vain piazzalle aukeavien pronssiprofiili-lasiväliseinien kautta. Pintamateriaalit (alakatot, lattiapinnat ja seinät) vastaavat pääpiirteittäin orkesterin päälämpiöiden ratkaisuja. Tarjoilutilan muodostaa punapyökistä rakennettu selkeälinjainen tarjoilutaso, jonka yläpuolella olivat riippuvalaisimet (valokuvista päätellen lempinimellä ”käsikranaatti” kulkevat valaisimet punapyökkitason sävyyn sovitettuina). Tarjoilutilan takaseinällä on punapyökkiviilutettu seinäverhous; seinän taakse jää tarjoiluhissi ja porrasyhteys H parvekekerrokseen sijoitettuun tarjoilukeittiöön.²⁵⁹ Tarjoilutilan lattia on laatoitettu.

²⁵⁹ Piirustus sign. 46/2919 (AAA)
Piirustus sign. 46/2921 (AAA)
Piirustus sign. 46/2974 (AAA)

Kuva oikealla:
Taiteilijakahvibaarin tarjoilutiski ja ilmeisesti tummaksi maalatut riippuvalaisimet. Erittelemätön lehtileike Finlandia-talon arkiston lehtileikekokoelmasta (1971).

Kuva alla:
Taiteilijakahvibaarin punapyökkisen tarjoilutiskin projektio. Piirustus sign. 46-2921 (AAA)

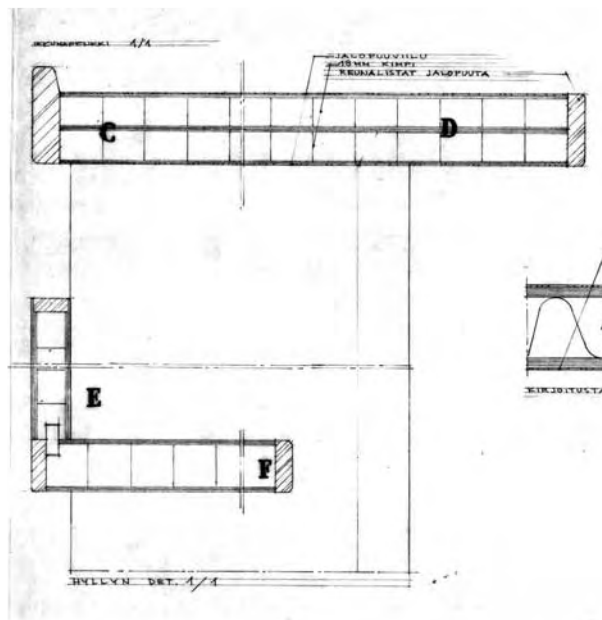

Taiteilijahuoneet

Solistihuoneet, kapellimestarien ja konserttimestarien huoneet avautuvat taiteilijakahvioon ja orkesterilämpöön portaan (vasen) ylätasanteelle. Tilojen perusratkaisuun kuuluu huonekohtaisten eteis-, wc- ja pesutilojen vyöhyke, joka sijoittuu varsinaisten huonetilojen ja taiteilijakahvion tilojen väliin. Taiteilijahuoneiden tammi-ikkunat avautuvat Mannerheimintien suuntaan. Ikkunat varustettiin vain verhoilla, sillä niiden ulkopuolella on julkisivussa valoa hajottava säleikkö.²⁶⁰

Kokonaisuudessa taiteilijahuoneiden sisustus jatkaa muiden orkesterin käyttöön osoitettujen tilojen linjaa, mutta tilojen kalustukseen on kiinnitetty piirustusten määrästä päätellen tarkempaa huomiota.²⁶¹ Tilojen lattiamateriaali oli tummanruskea bouclé-matto (kuten hallinnon toimistohuoneissa); eteistilojen katot ovat valkoiseksi maalattua, avosaumattua puulevyä, huonetiloihin on valkoiseksi peittomaalattu puuritiä. Huonetilojen seinät ovat tavallisesti valkoiseksi maalatut, mutta tehosteena (tai mahdollisesti akustisista syistä) toiselle tilojen sivuseinistä on kiinnitetty valkoiseksi maalattu, punapyökkilistoilla viimeistelty kangaspaneeli. Lähinnä kamarimusiikkisalia sijaitsevista solistihuoneista 223 ja 230 kangaspaneelin sijaan on käytetty avosaumattua, valkoiseksi maalattua puulevyä.²⁶² Taiteilijahuoneiden ovet eteistiloihin ja taiteilijakahvioon ovat punapyökkiiä. Taiteilijakahvioon avautuvat ovet on suunnitelmissa merkitty palo-oviksi.

Taiteilijahuoneisiin liittyvien wc- ja pesutilojen lattiat ovat sintrattua 10x10cm koon punaista klinkkeriä, seinien laatoitus on valkoinen, alakattoina on valkoiseksi maalattu puulevy. Wc- ja pesutilojen varustus ja kalustus on tavanomainen; pieniin tiloihin ei ole suunniteltu eritysratkaisuja. Pesualtaiden yläpuolelle on sijoitettu peili ja kapea peilihylly valkoista, punapyökkillä reunalistoitettua laminaattia. Muuna varustuksena ovat Arabian tehtaiden tuotantoon kuuluneet valkoiseksi emaloidut koukut ja saippua-astiat; niin ikään saniteettikalusteet olivat Arabian valmistamia.²⁶³ Saniteettitilojen ovet ovat valkoisia laminaattiovia, joiden karmit ovat jalopuuta. Karmilistoina on näissäkkin ovissa Finlandia-talolle tyypillinen, muotoon höylätty punapyökkilista. Taiteilijahuoneiden wc- ja pesutilojen ratkaisut ovat tyypillisiä Finlandia-talon henkilökunnan käyttöön tarkoitetuille saniteettitiloille.

²⁶⁰ Sälekaihtimet jätettiin julkisivusäleikön vuoksi pois suunnitelmista. Samaan ratkaisuun päädyttiin hallinnon toimistohuoneiden osalta, mutta talonmiehen ja vahtimestarin asuntoihin ne sen sijaan haluttiin lisätä. KORA esityslista ja pöytäkirja 58 / 10.11.1970 (HKRVA)

²⁶¹ Tilojen sisustussuunnitelmia muutettiin ainakin kertaalleen. Solistien ja konserttimestarien huoneita varten suunniteltiin erikseen myös hylly- ja pöytä-tasojä sekä kaapisto kapellimestarin huoneeseen 236.

Piirustus sign. 46-3044 (AAA)

Piirustus sign. 46-2864 (AAA)

Piirustus sign. 46-2943 (AAA)

Piirustus sign. 46-2944 (AAA)

Piirustus sign. 46-2945 (AAA)

Piirustus sign. 46-2946 (AAA)

Piirustus sign. 46-2947 (AAA)

Piirustus sign. 46-3024 (AAA)

Piirustus sign. 46-3033 (AAA)

Piirustus sign. 46-3041 (AAA)

Piirustus sign. 46-3043 (AAA)

Piirustus sign. 46-3055 (AAA)

Piirustus sign. 46-3044 (AAA)

²⁶² Piirustus A430 Seinäpiirustus, taiteilijahuoneet 1:50 / 22.9.1970 (AAA)

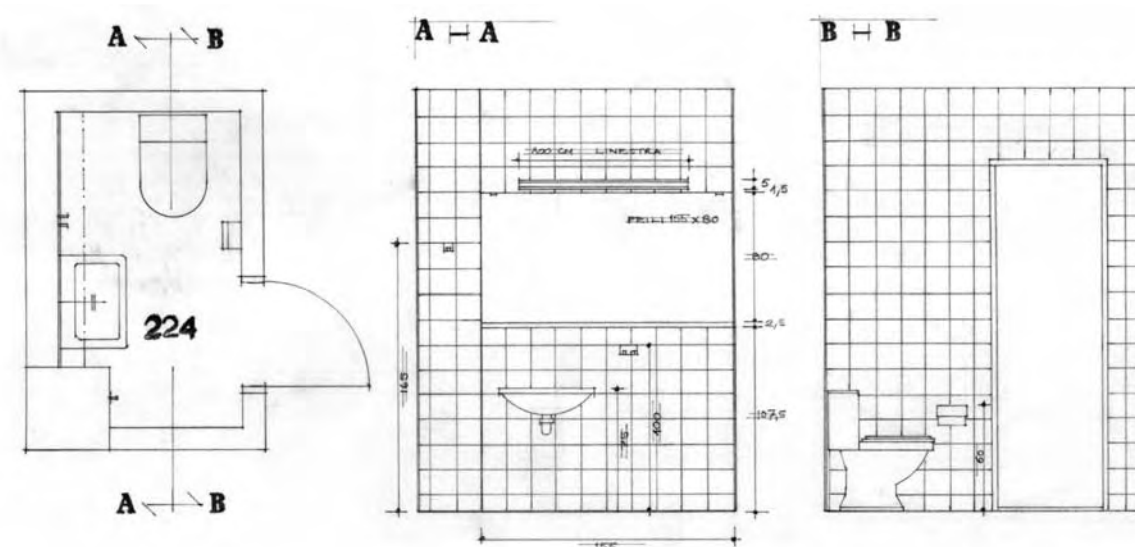
Piirustus A445 Maalattun puulevyseinän detaljit (tait. huoneet) 1:1 / 15.12.1969

Piirustus A572 Taiteilijahuoneiden seinädetaljit 1:1 / 2.10.1970

²⁶³ Helsingin Konserttitalon LVI-laitteiden työselostus 15.7.1968.

Lämpötekninen toimisto Calor Oy. (AAS)

Muistiot Teknillisiä kysymyksiä koskevista neuvotteluista 1969-1971 (HKRVA)

Taiteilijahuoneita varten suunniteltu hyllyllä varustettu punapyökkitaso. Piirustus sign. 46-3043 (AAA)

Tyypillisen taiteilijahuoneisiin liittyvän wc-tilan projektio. Piirustus sign. 46-2864 (AAA)

Solistihuone 242 nykyisessä asussaan. Kuva vuodelta 2004. Mari Mannevaara.

Toimistokäytävää 307 parvekekerroksessa 1970-luvun alussa.
Kuva Richard Einzig. (FTA)

Hallinnon tilat

Finlandia-talon hallinnon tilat sijoittuvat alun perin orkesterin johdolle varattuihin, parvekekerrokseen sijoitettuihin toimistohuoneisiin, joita yhdistää portaiden D, E ja F välillä aulamaisen väljät käytävät 307, 311 ja 319. Hallinnon keskeisiin tiloihin kuului myös johtajan huoneen 315 viereen sijoittuva tilava kokoushuone.

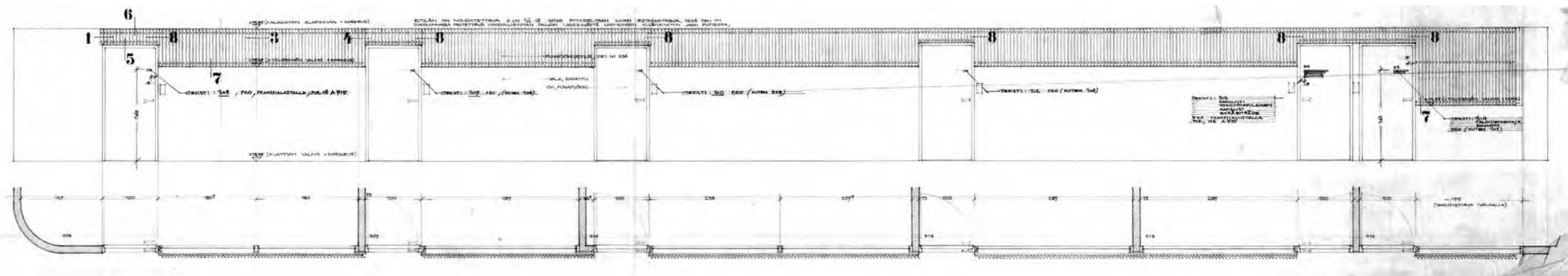
Hallinnon toimistotilojen ja käytävien pintamateriaalit vaihtelivat ilmeisesti tilan edustavuustarpeiden mukaan, vaikkakin värimaailmassa tavoiteltiin yhtenäistä ilmettä. Rakennusaikana tehdyt käyttötarkoituksen muutokset vaikuttivat osittain myös toimistohuoneiden materiaalien (etenkin lattioiden pintamateriaalien) valintaan.

Käytävä-aulatilat 307 ja 311 johtavat hallinnon ja orkesterin yhteiseen käyttöön tarkoitettuihin toimistotiloihin, käytävä 319 muodostaa aulan johtajan huoneen 315 ja kokoushuoneen 317 edustalle. Käytävien keskinäinen hierarkiaero näkyy pieninä eroina materiaali- ja detaljimaailmassa. Toimistohuoneisiin johtavalla käytävällä 311 käytettiin lattiamateriaalina bouclé-mattoja, johtajan (alunperin kaupunginorkesterin intendentin) huoneen 315 ja kokoushuoneen 317 edustalla olevalla käytävällä 319 taas arvokkaampaa kierrenukkamattoa. Käytävien lattiapinnan väri oli ilmeisesti keskiharmaa.²⁶⁴ Käytävien alakatot ovat valkoiseksi polttoaalattuja, rei'itettyjä metallikasetteja, "akustiikkalevyjä"; johtajan toimiston ja kokoushuoneen edustalla alakatto on jäsennetty ilmeeltään arvokkaammaksi kiinnittämällä kattoon lakatut, muotoon höylätyt punapyökkilistat. Samanlainen ratkaisu on myös toimistokäytävän 307 aulassa.²⁶⁵ Käytävätiloissa on pyöreät kattoikkunat valaisimineen;

käytävällä 311 valaisimet ovat kattoikkunan ulkopuolella (littera V41), käytävällä 319 kattoikkunoiden valaisimet muodostuvat syvennykseen sijoitetuista sisäkkäisistä messinkisistä heijastinkehistä (littera V31). Muut käytävien valaisimet ovat alakattoon upotettuja valaisimia (käytävällä 319 littera V20A, auloissa 307 ja 311 littera V21). Seinät ovat valkoiseksi maalattua, hienorapattua betonia. Toimistokäytävän 311 kalustuksena on arkkitehtitoimiston sisustussuunnitelmien mukaan rakennetut, liukuovilla varustetut arkistohyllyt, vaatenaulakko sekä peili ja punapyökkinen peilihylly.²⁶⁶

Käytävällä 311 pilarin yhteyteen tehtiin Aallon toimistolle ominaiseen tapaan kekseliäs sovitin alakaton alapuolelle työntyvälle putkivedelle.²⁶⁷

²⁶⁴ Päärakennuksen lattiamattojen väri, kuvionti ja materiaalit ovat kokonaisuudessaan ilmeisesti tuottaneet päänvaivaa suunnittelijoille, sillä aiheeseen puututaan useaan otteeseen KORA:n kokouksissa syksyn 1970 aikana; mm. Kora esityslistat ja pöytäkirjat 56/5.8.1970, 57/26.8.1970, 58/2.9.1970 ja 64/25.11.1970 (HKRVA). Hallinnon tilojen lattiamateriaaleja ja värejä koskevat tiedot perustuvat pääosin suunnittelijoiden muistiinpanoihin ja värimalleihin. Neuvottelu Konserttitalon mattotöistä 31.8.1970 (AAS). Helsingin Konserttitalo Lattiamateriaaleja 26.5.1970 (korjattu 14.10.1970) Luettelo (AAS). Helsingin Konserttitalo. Kierrenukka- ja bouclémattojenpäiväämättömät värimallit (AAS). Tekninen neuvottelu 104 / 30.6.1971 (HKRVA).
²⁶⁵ Piirustus A344 Akustiikkalevyalakattojen, ravintolakeittiön alakattojen ja maalattujen puulevyalakattojen detaljit 1:1/ 28.5.1970 (AAA).
²⁶⁶ Piirustus sign. 46/3042 (AAA).
²⁶⁷ Piirustus A 566 Pilari P46 1:5, 1:1/16.9.1970 (AAA).

Hallintokerroksen käytävän 311 toimistohuoneiden lasiaukollinen väliseinä. Piirustus A235 (AAA)

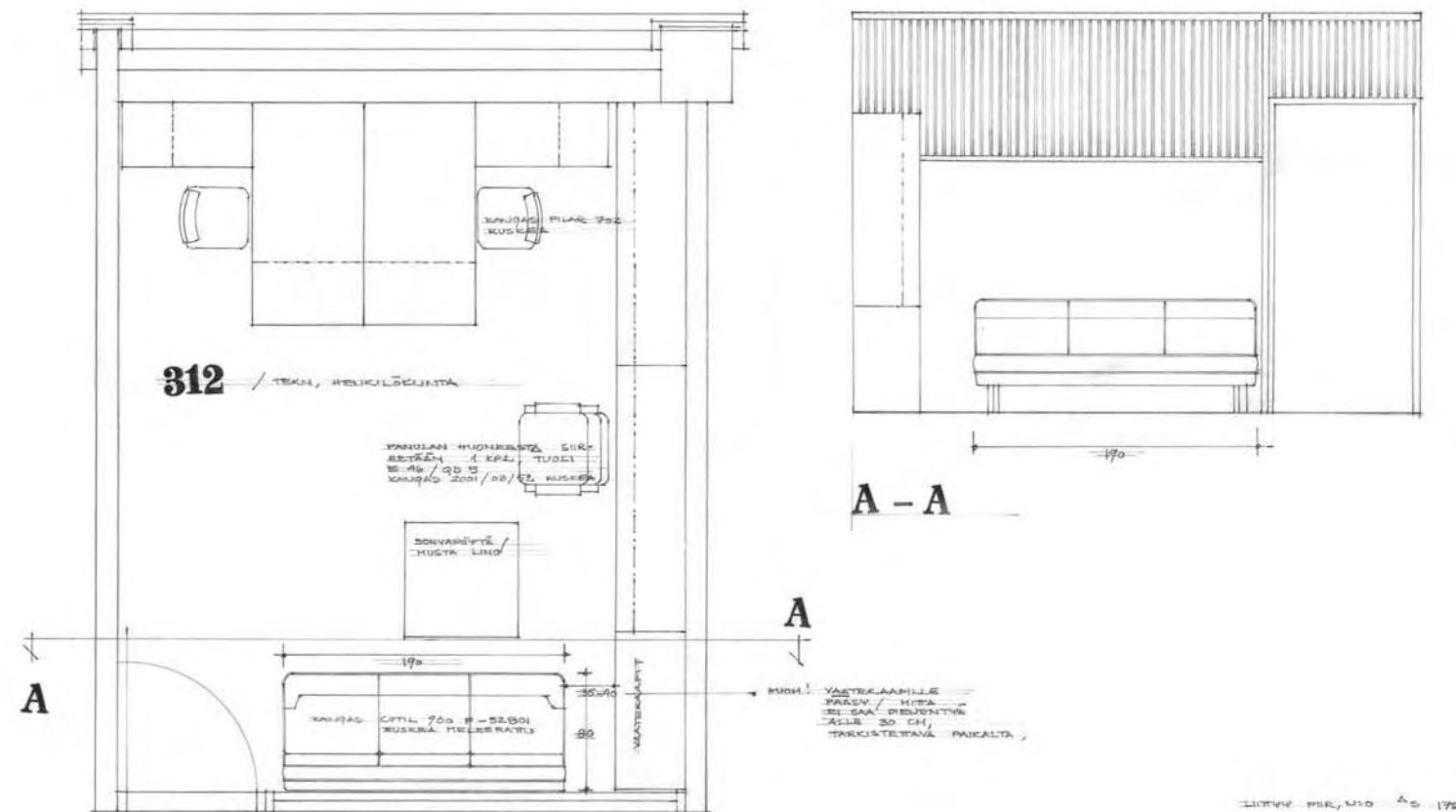
Hallinnon käyttöön tarkoitetuista työhuoneista johtajan huone ja etenkin kokoustilan sisustusratkaisut muodostivat huolellisesti tutkitun kokonaisuuden. Toimistohuoneissa käytettyjä lattiamaateriaaleja olivat "kierrenukkamatto" (ilmeisesti wilton-matto), "boucle-matto" ja yksivärinen linoleumi. Toimistohuoneista tiloissa 308, 309, 310, 312 ja 314 mainitaan lattiamateriaaliksi ruskeanharmaa linoleumi; huoneissa 313 (taloudenhoitajan huone) ja 318 (maisteri Beaurain'ille varattu toimisto) boucle-matto. Johtaja Bengt Bromsille varatun huoneen 315 ja kokoushuoneen 317 lattiat olivat tummanruskeaa kierrenukkamattoa.²⁶⁸ Toimistohuoneiden seinät ovat tavallisesti valkoiseksi maalattua hienorapattua betonia. Seurustelutilasta toimistotilaksi työmaan aikana muutetun huoneen 318 väliseinä toteutettiin kevytrakenteisena; samassa tilassa säilytettiin alkuperäisten suunnitelmien mukainen akustinen valkoiseksi maalattu, punapyökkilistoilla saumattu seinäpaneeli.²⁶⁹

Hallintokerroksen työhuoneet aukeavat käytäville punapyökkisäleiköillä varustettujen lasiseinien välityksellä. Johtajan huoneen ja kokoushuoneen väliseinäikkunat lähtevät pöytätasosta, käytävälle 311 avautuvissa toimistoissa väliseinäikkunat sijoittuvat seinän yläosaan.²⁷⁰ Johtajan huoneen väliseinäikkunoiden säleiköt on myöhemmin poistettu. Toimistohuoneiden 308, 309 ja 310 käytäväikkunaseinälle oli kalustettu toimistohuoneiden arkistokaapit. Nämä toimistohuoneet kalustettiin ilmeisesti käyttäen Tehokalusteen standardikalusteita.²⁷¹ Huoneiden 312, 313, 314, 315 ja 318 kaapistot suunniteltiin sen sijaan arkkitehtitoimistossa.²⁷² Toimistohuoneisiin 315 ja 318 suunniteltiin lisäksi tammiviilupintaiset ikkunatasot, joiden etureunassa Artekin H - jalka ja seinään tuettu valkoiseksi maalattu teräskonsoli. Toimistohuoneiden sähkövetoja varten on kalusteen yhteyteen ikkunaseinälle sijoitettu lyhyen ikkunalaudan alle sähkökotelot.²⁷³ Työhuoneiden kattovalaisimet ovat valkoiseksi maalattuun puurimakattoon upotettuja kaksiosaisia valaisimia (littera V23). Hallinnon huoneiden ovet ovat lakattuja punapyökkiovia Finlandia-talon välioville tyypillisellä heloituksella.²⁷⁴

Kokoushuoneessa 317 alakatto on punapyökkiritilää, jonka sävyyn on sovitettu katon suorakaiteenmuotoiset standardimalliset ilmanvaihtoventtiilit. Tilassa oli säleiköllä suojatuiden väliseinäikkunoiden lisäksi yhteensä kuusi kattoikkunaa, joihin kiinnitetty valaisimet ovat vastaavat messinkikehävalaisimet kuin käytävän 319 kattoikkunoissakin. Tilan kiinteään kalustukseen kuului kangaspintaisilla ovilla varustettu, päätyseinälle sijoitettu punapyökkinen kaapisto, johon oli sijoitettu ovien taakse jääkaappi, levysoitin ja nauhuri.²⁷⁵ Kokoushuoneesta 1970-luvun alussa otetusta valokuvasta voi päätellä interiöörin olleen yksityiskohtaisen huoliteltu. Kokoustilan kalustusta täydensivät seinänerho ja pienet sisustusesineet.

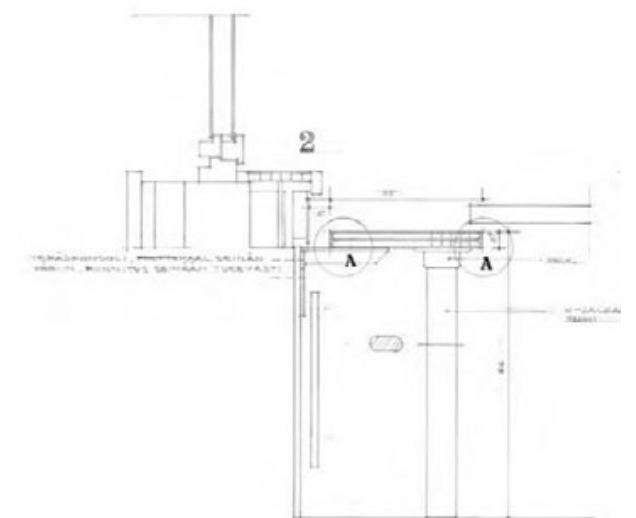
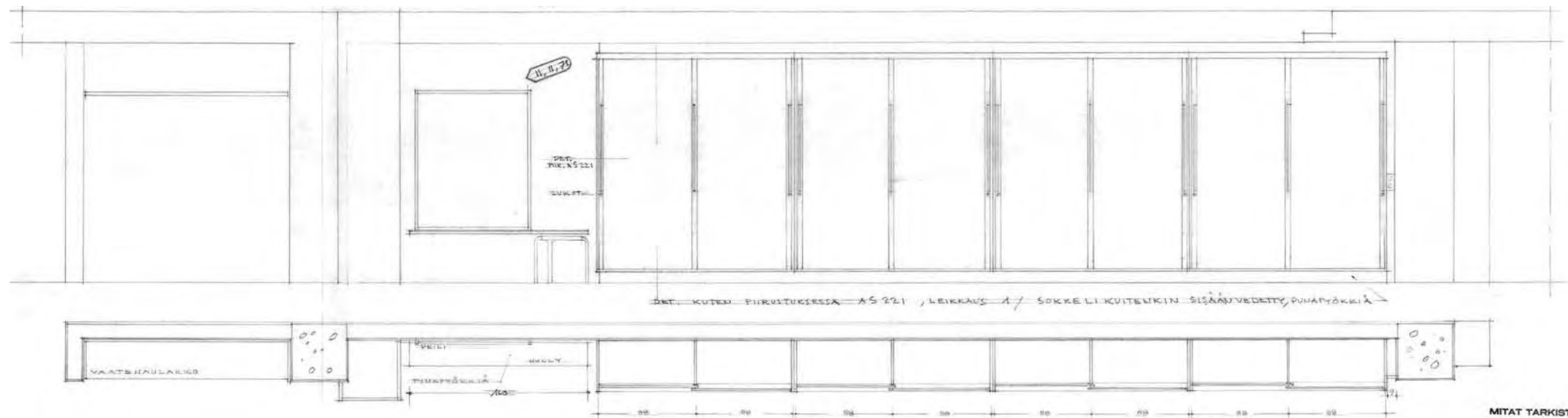

*Hallintokerroksen neuvottelutila 1970-luvun alussa. Kuva Richard Einzig (FTA)
Neuvottelutilan pöytä on saarnia (46/2956.AAA), kaapiston kangaspinta valkaisematonta
pellavaa (46/3098.AAA), katot lakattua punapyökkirimaa ja lattiat tummanruskeaa
kierrenukkamattoa (wilton).*

Toimistohuoneen 312 värimaailma oli kauttaaltaan yhtenäinen -sohva-pöytien päälliset olivat mustaa linoleumia ja tuolien verhoilukankaat ruskeita. Piirustus sign. 46-3078 (AAA)

Alla hallinto-osaston käytävän 311 kalustusta. Piirustus sign. 46-3042(AAA)

Toimistohuoneen 318 ikkunalaudan eteen sijoitettu konekirjoitustaso. Piirustus sign. 46/ (AAA).

- 268 Hallinnon tilojen lattiamateriaaleja ja värejä koskevat tiedot perustuvat pääosin suunnittelijoiden muistiinpanoihin ja värimalleihin.
Neuvottelu Konserttitalon mattotöistä 31.8.1970 (AAS)
Helsingin Konserttitalo, lattiamateriaaleja 26.5.1970 (korjattu 14.10.1970)
Luettelo (AAS).
Helsingin Konserttitalo. Kierrenukka- ja bouclemattojenpäiväämättömät tupsu-mallit (AAS)
Tekninen neuvottelu 104 / 30.6.1971 (HKRVA)
269 Piirustus A 431 Seinäpiirustus, hallintokerros 1:50 / 15.12.1969
Piirustus A 688 Seurusteluhuoneen 318 muutos toimistoksi 1:50, 1:1 / 25.3.1971 (AAA)
270 Piirustus A 235 Hallintokerroksen lasiseinä 1:20 ja detajli johtojen läpivien-nistä. 1.7.1971 (AAA)
Piirustus A 236 Hallintokerroksen lasiseinän detajlit 1:1 (AAA)
271 Piirustus sign. 46/3039 (AAA)
272 Piirustus sign. 46/3040 (AAA)
273 Piirustus sign. 46/3067(AAA)
274 Punapyökkiväliovissa on heloituksena Aallon suunnittelemat, mustaksi elok-soidut painikkeet; Abloyn lukkopesä mustalla , muovikuorisella vääntönupilla jonka ympärillä reunassa on messinkikehys ja messinkikuoriset saranat.
275 Piirustus sign. 46/3098 ja 46/3100 (AAA)

Yleisradion tilat, selostamot, tarkkaamot, kielenkääntäjien tilat

Konserttisalin toimintaan liittyvät aputilat, tarkkaamot, selostamot ja kielenkääntäjien tilat sijoittuvat salin oikealle puolelle sali-, väli- ja parvekekerrokseen porrashuoneiden F ja G välillä kulkevien käytävien varsille. Parvekekerrokseen sijoittuvat kielenkääntäjien tilat 327A ja B, kovaäänismestarin huone ja valotarkkaamo. Välikerroksessa X on yleisradion käyttöön tarkoitettuja tarkkaamotiloja; selostamot sijoittuvat salikerrokseen.

Tilojen värit, materiaalit ja detaljit olivat keskenään yhtenäisiä.

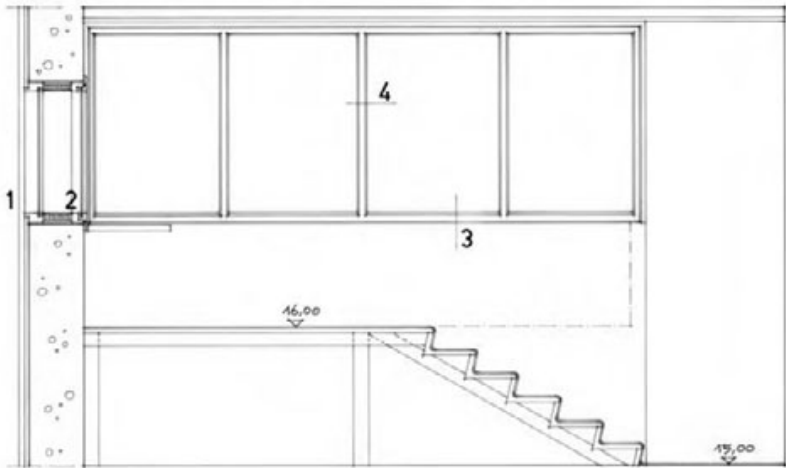
Liikenneväylinä toimivien käytävien 249, 323 ja X04 lattiat olivat todennäköisesti keskiharmaata bouclé-mattoa.²⁷⁶ Jalkalistat ovat tammea. Käytävillä on valkoinen, rei'itetty metallikasettialakatto ja valkoiseksi maalatut, rapatut betoniseinät. Käytävillä ei ole ikkunoita vaikka tilat sijaitsevatkin ulkoseinää vasten. Käytävien kautta hoidetaan kaapelireittien syöttö huonetiloihin; oviseinää vasten alakaton alapuolelle on sijoitettu lastulevystä rakennettu, valkoiseksi maalattu kaapelihylly.²⁷⁷ Käytävävalaisimet ovat tyyppiä V11.

Huonetiloissa on asennuslattiat, joiden päällyste on vaaleanharmaata muovimattoa (Balatred 6103).²⁷⁸ Alakatot ovat samanlaiset kuin käytävillä, mutta alakattokasettien reikäkoko on alakaton yläpuolelle asennetun sisäänpuhalluksen vuoksi suurempi.²⁷⁹ Ovet ovat puuvilupintaisia ääneneristysovia (littera OAP1). Studioikkunat avautuvat konserttisaliin. Huoneiden seinät on verhoiltu pääosin valkoiseksi maalatuilla, rei'itetyillä kovalevyillä.²⁸⁰ Huoneissa käytetty kattovalaisin on merkitty litteralla V13.

Kielenkääntäjien huoneet 327A ja 327B sijoittuvat parvekekerrokseen. Huonetiloja jakoivat lasiväliseinät, joiden puitteet ja karmit olivat lakattua tammea.²⁸¹ Tiloista oli kaksinkertaiset, suunnikkaan muotoiset studioikkunat konserttisaliin, ja huoneen 327A lattiapintaa oli korotettu ilmeisesti konserttisalin sivuseinien aukotuksen takia. Huoneen 328B lattiataso vastasi käytävän korkoa. Tilojen sisustukseen kuuluivat studioikkunoiden eteen sijoitetut, linoleumi-pintaiset teräsrunkoiset pöydät.

²⁷⁶ Lähdemateriaalista ei löydy yksiselitteistä tietoa lattiamateriaalista. Huoneselostuksen mukaan tiloihin suunniteltiin bouclé-matto. Kesällä 1970 tilojen lattiamateriaalikysymystä tutkittiin uudelleen ja bouclé-matosta luovuttiin; korvaavaksi materiaaliksi valitaan "Balamund"-matto. Asia jäi kuitenkin muistimerkintöjen mukaan edelleen avoimeksi; eri materiaaliveikkoja (boucle, balamund, linoleumi) tutkimista jatkettiin. Syksyllä 1970 päivätystä linoleumi- ja

KIELENKÄÄNTÄJÄHUONEEN LASISEINÄ JA VALVONTAIKKUNA

Kielenkääntäjien huoneen 327A lasiväliseinän projektio ja detaljit. Piirustus A124 (AAA)

muovimattolattioita käsittelevässä luettelossa (johon on korjattu asennuslattioiden päällysteeksi "Balatred"-matto "Balamund"-maton tilalle) ei mainita käytävätiloja -sen sijaan päiväämättömän kierrenukka- ja bouclé-mattojen värimallien mukaan tiloihin valittiin sama keskiharmaa bouclé kuin hallintokerroksen käytävään 311. Helsingin Konserttitalon rakennusselitys 1.7.1968 (AAS) Muistio. Suunnittelukokous n:o 55/10.6.1970 (HKRVA) Muistio. Suunnittelukokous 56 / 5.8.1970 (HKRVA) Neuvottelu Konserttitalon mattotöistä 31.8.1970 (AAS) Helsingin Konserttitalo, lattiamateriaaleja. 26.5.1970, korjattu 14.10.1970. Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto. (AAS) Helsingin Konserttitalo. Kierrenukka- ja bouclé-mattojen päiväämättömät tupsumallit (AAS)

²⁷⁷ Piirustus A661 Kaapeliarina 1:1 / 22.1.1971 (AAA) Piirustus A460 Kielenkääntäjien h. 327B lasiseinät ja detaljeja 1:20, 1:5, 1:50 / 5.5.1970 (AAA)

²⁷⁸ Neuvottelu Konserttitalon mattotöistä 31.8.1970 (AAS) KORA esityslista ja pöytäkirja 66 / 9.2.1971 (HKRVA)

²⁷⁹ Tiloissa X01, X02, X03, X05, 205-255, 303, 306, 325, 326, 327A ja 327B "Lautex"-alakattokasettien reikien halkaisija on 3,5mm koska tuloilma puhalletaan tiloihin alakaton kautta.

Muistio. Tekninen neuvottelu 70 / 16.9.1970 (HKRVA)

²⁸⁰ Piirustus A 432 Seinäpiirustus, Radion tiloja 1:50 / 22.9.1970 (AAA)

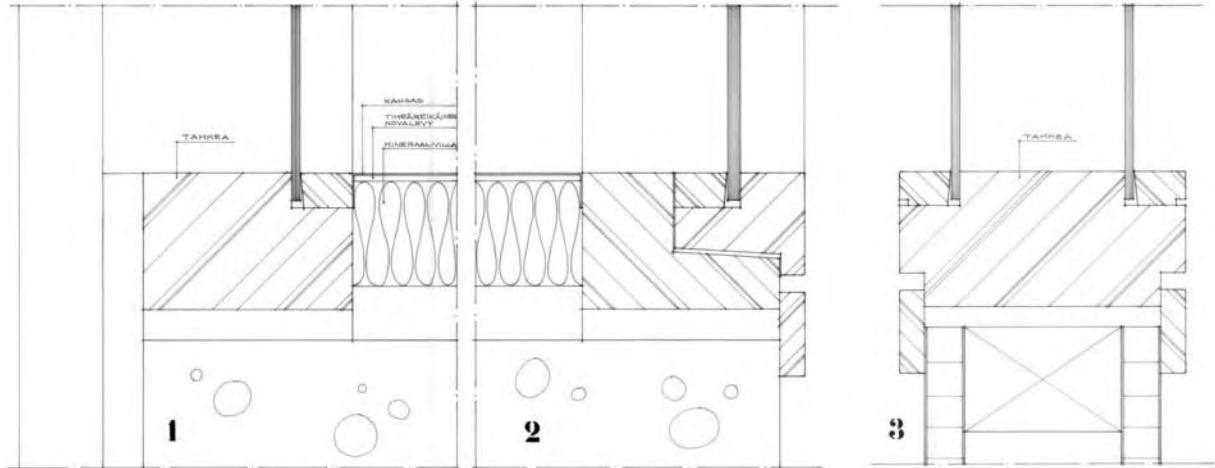
Piirustus A 433 Seinäpiirustus, Radion tiloja 1:50 / 22.9.1970 (AAA)

Piirustus A 434 Seinäpiirustus, tarkkaamot 325, 326, kiel. käänt. 327A, B 1:50 / 22.9.1970 (AAA)

²⁸¹ Piirustus A459 Kielenkääntäjien h. 327A lasiseinät ja detaljeja 1:20, 1:5, 1:50, 1:1 / 5.5.1970 (AAA)

Piirustus A460 Kielenkääntäjien h. 327B lasiseinät ja detaljeja 1:20, 1:5, 1:50 / 5.5.1970 (AAA)

Piirustus A 124 Kielenkääntäjähuoneen lasiseinä ja valvontaiikkuna 1:20, 1:1 / 1.3.1968 (AAA)

Salikerroksen selostamo nykyisessä asussaan. Kuva Mari Mannevaara 2004.

Talonmiehen ja vahtimestarin asunnot

Sisääntulokerrokseen sijoittui kaksi pienekköä asuntoa, joiden ikkunat ja uloskäynnit avautuivat pohjoiseen Hesperian puistoon. Asuinnoista suurempaan (vahtimestarille osoitettuun) kuului kaksi makuuhuonetta, joista toinen liittyi liukuoven välityksellä olohuoneeseen, erillinen keittokomero ja kylpyhuone. Pienempi, talonmiehelle tarkoitettu asunto koostui yhdestä makuuhuoneesta, olohuoneesta, keittokomerosta ja kylpyhuoneesta. Asuntojen materiaalit ja detaljit eivät merkittävästi poikkea henkilökunnan käyttöön tarkoitettuiden tilojen ratkaisuksista.

Asuntojen kattopinnat olivat rapattuja valkoiseksi maalattuja. Oleskelutilojen lattiamateriaali oli joko vaaleanharmaa linoleum²⁸² tai rakennuksen käyttäjän esittämän toiveen mukaan pehmeä muovimatto.²⁸³ Jalkalistat ovat tammea. Oleskeluhuoneiden seinät ovat rapattuja ja valkoiseksi maalattuja. Ikkunat ovat puuta; oleskeluhuoneissa ikkunapenkit ovat linoleumipäällysteiset. Keittokomeroitten ikkunapenkeissä on mustat, keraamiset laatat. Ikkunoissa oli vaaleanharmaat verhot ja sälekaihtimet.²⁸⁴ Asuntojen väliovet ovat punapyökkiviilutettuja laakaovia.

Tuulikaappien ja kylpyhuoneiden lattioissa on punainen, sintrattu lattialaatta, kylpyhuoneiden seinissä valkoinen keraaminen laatta kuten yleisötilojenkin saniteettitiloissa. Asuntoja varten piirrettiin arkkitehtitoimistossa vaatekomerot ja keittiökalusteet. Vaatekomeroitten liukuovien pinnat olivat maalattua, kankaalla pinnoitettua levyä. Vetiminä toimivat liukuoven reunassa lakatut punapyökkilistä, joihin oli höylätty sormiurat. Keittokomeroitten kalusteiden suunnitelmassa mainitaan näkyvien pintojen olleen teak-puuta.²⁸⁵

Sisäänajokerroksen ja teknisten kerroksien 5-6 tilat

Sisäänajokerroksen ja teknisten kerroksien teknisten tilojen ratkaisut ovat tarkoituksenmukaisia ja yksinkertaisia. Teknisten tilojen seinät ovat tavallisesti valkoiseksi maalattuja tiili- tai betonseiniä. Katot ovat yleensä valkoiseksi maalattua, puhtaaksi valettua betonia. Teräsrakenteisten palo-ovien ja peittomaalattujen puisten laakaovien väri on teknisissä tiloissa vihreään taittuva harmaa. Lattioitten pintamateriaali vaihtelee tilojen käyttötarkoituksen mukaan; tavallisesti se on harmaaksi maalattu betoni, sähkötiloissa usein vaaleanharmaa linoleumi.

Sisäänajokerrokseen sijoittuvat myös siivoushenkilökunnan ja huoltomiesten sosiaalitilat, joiden detaljointi ja materiaalit vastaavat orkesterin käyttöön tarkoitettujen saniteettitilojen ratkaisuja. Alakatot ovat valkoiseksi maalattua puulevyä, lattioina ja jalkalistoina on punainen sintrattu laatta, seinät on laatoitettu valkoisilla 150x150 koon laatoilla.

²⁸² Neuvottelu Konserttitalon mattotöistä 31.8.1970 (AAS)

²⁸³ Helsingin Konserttitalo. Lattiamateriaalimuutos 10.9.1971 Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (AAS)

²⁸⁴ KORA esityslista ja pöytäkirja 58 / 10.11.1970 (HKRVA)

²⁸⁵ Piirustus signum 46-2812 (AAA)

Piirustus signum 46-2813 (AAA)

Päärakennuksen julkisivut ja ulkotilat

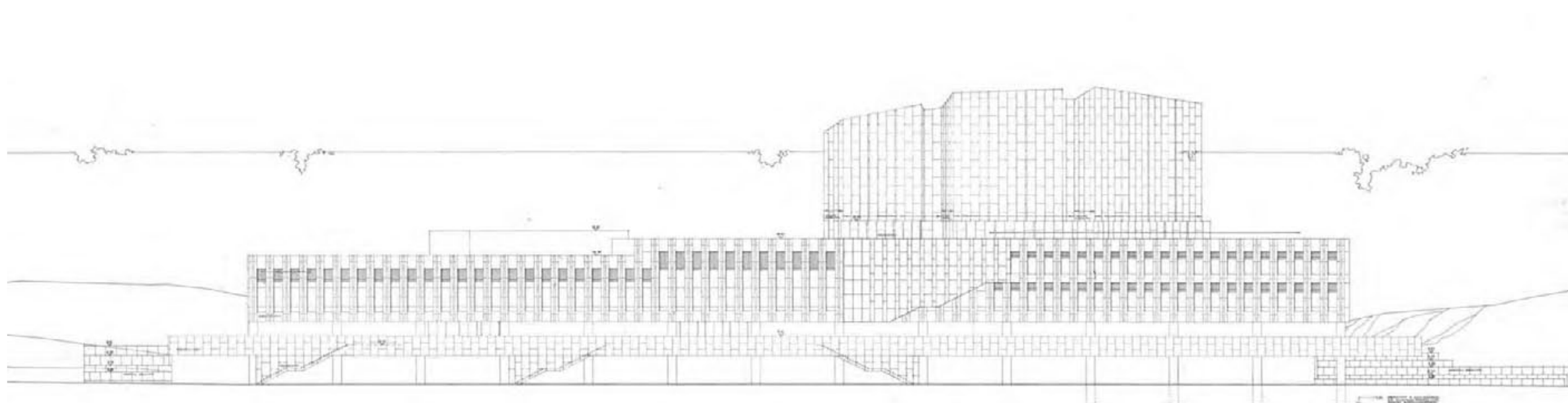
Finlandia-talon pääjulkisivuksi voi hyvällä syyllä kutsua rakennuksen juhlevaa itäjulkisivua Töölönlahden maisemassa. Rakennuksen dominanttina kohoaa rauhallisesta pitkänomaisesta volyymista konserttisalin torni. Valkean julkisivun horisontaalia karaktääriä on alleviivattu vetämällä sisääntulokerros sisäänpäin suhteessa marmorijulkisivuun. Siten se varjostuksen ansiosta hahmottuu voimakkaan mustana vaakalinjana julkisivussa. Dynamiikkaa julkisivuun synnyttää K-porras, joka työntyy siitä ulos veistoksellisenä massana. Erityistä dramatiikkaa voi kokea katsoessaan rakennusta Töölönlahden rannalta maantasosta, jolloin terassin terävä kulma varastaa koko huomion. Rakennus liittyy maantasoon kevyen elegantisti pilarien ja porrassyöksyjen välityksellä.

Mannerheimintieltä päin katsottuna Finlandia-talo sulautuu ympäristöönsä ja vaikuttaa Töölönlahden puoleiseen luonteeseen verrattuna sympaattisemmalta. Tämän saa aikaan rakennuksen sisääntulokerroksen sijoittuminen reilusti Mannerheimintien tason alapuolelle. Mannerheimintieltä laskeudutaan rakennuksen eduspihalle, jolloin syntyy tunne siirtymisestä konserttitalon rauhallisen juhlaan atmosfääriin. Ihmisen kokoista mittakavaa luo yhden kerroksen korkuinen koko julkisivun pituinen sisääntulokatos. Arkkitehtoninen idea valkoisen volyymin kohoamisesta horisontaalisesta mustasta linjasta on synnitetty katoksen varjolla ja sokkelikerroksen mustalla luonnonkiviverhouksella. Lännen puoleiseen julkisivuun lämmintä luonnetta tuovat myös tammi-ikkunat ja konserttisalin komea kuparikatto.

Tarina siitä, että Aalto olisi ehdottanut kaupunginjohtaja Aholle vaihtoehtoisesti mustaa rakennusta lienee ollut lähinnä hauska heitto: rakennuksen ominainen luonne, veistoksellisuus ja valon ja varjon luomat voimakkaat horisontaaliset linjat toimivat vain valkoisessa rakennuksessa.

Finlandia-talon länsijulkisivua puutarhaterasseilta nähtynä. Päiväämätön valokuva Kanerva. (FTA)

Julkisivu itään. Piirustus sign. F37B (AAA)

Finlandia-talon eteläjulkisivu ennen kongressisiiven rakentamista. Kuva Richard Einzig (FTA)

Viereisellä sivulla itäjulkisivua rata-aluetta rajanneen korkean betonimuurin takaa. Kuva Richard Einzig (FTA)

Julkisivuverhoukset

Finlandia-talon julkisivujen päämateriaali on Carraran marmori. Työselostuksessa on maininta, että vaaleansiniharmaita juovia saa esiintyä hyvin vähän.

Finlandia-talon alkuperäisten marmorilevyjen maksimipituus oli 1400 mm ja paksuus 30 mm. Kukin levy oli kiinnitetty neljällä tappilla, kaksi kummallakin pystysivulla. Niissä oli liitokset viereisiin levyihin. Näin jokainen levy oli kiinnitetty neljään muuhun levyyn, joiden liitos siis oli levyn keskiakselissa.²⁸⁶

Göran Schildt kuvaa Aallon innostusta marmorin käyttöön yhteytenä antiikin kulttuuriin ja ennen kaikkea Italiaan. Vuonna 1960 Aalto kävi Carraran kivilouhoksissa oppiakseen tuntemaan eri marmorilaadut ja ottaakseen selvää rakennusmateriaalin vientimahdollisuuksista. Aalto perusteli marmoria paitsi kauneudella myös taloudellisuudella; korkeat rakennuskustannukset korvautuisivat maalaus- ja hoitokulujen jäädessä pois.²⁸⁷ "Mutta asialla on myös humanistinen ulottuvuus siinä mielessä, että rakennuksen yhteiskunnallisella tehtävällä on osuutensa materiaalin valintaan."²⁸⁸

Sileäksi mattahiottua mustaa graniittia (Oulainen musta) on käytetty sisääntulokerroksen julkisivuissa sekä sisäänajokerroksen sokkelina. Työselostuksessa kivi oli määritetty Viitasaaren mustaksi graniitiksi, mutta työmaavaiheessa kivi muutettiin.²⁸⁹

Mustaa sileäksi hiottua dioriittia on käytetty konserttisalin sivujen eli pohjois- ja eteläjulkisivuja jäsentävinä pintoina. Eteläjulkisivussa konserttisalin seinän betoniset tukirakenteet (pilasterit) sulautuvat tummaan taustaansa. Pääpiirustuksissa oli mustaa dioriittia suunniteltu myös konserttisalin itäjulkisivun koverrettuihin julkisivupintoihin. Se ei toteutunut.

Erikoisporssiinia on käytetty sisäänajokerroksessa, ks. kohta sisäänajokerroksen saatto- ja huoltoliikennetila.

Ikkunoiden välisosat länsijulkisivun tammi-ikkunoiden kohdalla säleikön takana on verhoiltu poimutetulla alumiinipellillä.²⁹⁰

Sisääntulokerroksen mustaan graniittiin liittyvien ikkunoiden välisosat on verhoiltu profiloidulla pronssipellillä.

²⁸⁶ Rakennustaiteen seuran jäsentiedote 1/2004, Martti Jokinen

²⁸⁷ Schildt, Göran 1990. Inhimillinen tekijä, Alvar Aalto 1939-1976. Keuruu.

²⁸⁸ Schildt, Göran 1997. Näin puhui Alvar Aalto Keuruu. Göran Schildt haastatteli Alvar Aaltoa vuonna 1972 Suomen Televisioon aiheena Aallon arkkitehtuurifilosofia. Schildt kysyi: Mistä syystä sinä käytät marmoria, joka on täällä pohjoisessa melko poikkeuksellinen materiaali?

²⁸⁹ Pöytäkirja No 34 KORA 4.11.1968

²⁹⁰ Muistio teknisiä kysymyksiä koskevasta neuvottelusta no 59 20.5.1970

Julkisivusäleiköt

Konserttitalon itäjulkisivuun ravintolan, kahvion sekä konserttitalin lämpiön ikkunoiden yläosaan oli suunniteltu alun perin marmorisäleikköä (pääpiirustuksissa merkintä kalkkikivisäleikkö) mutta suunnitelmasta luovuttiin työmaan edetessä.²⁹¹ Marmorisauvat oli suunniteltu asennettaviksi valkoiseksi maalattavan ruostumattomasta teräksestä tehtävän tukirakenteen varaan. Marmorisäleikkö on korvattu terässäleiköllä, joka tosin on asennettu rakennuksen sisäpuolelle.

Vastaava kalkkikivisäleikkö on pääpiirustuksissa esitetty konserttitalin länsipäädyn ilmastointiaukon säleiköksi. Tästä luovuttiin ja varsinaista säleikköä ei rakennettu, vaan vesikaton ruoteita jatkettiin julkisivussa puurakenteisina ja kuparipääilystettyinä kuten vesikatollakin. Ilmastointiaukkojen taustalevytyt toteutettiin polttomaalatusta alumiinipellistä.²⁹²

Länsijulkisivuun sisääntulokatoksen yläpuolelle hallintotilojen sekä solistihuoneiden kohdalle ikkunoiden eteen oli suunniteltu metallisäleikkö köynnöskasveja ajatellen. Säleikön silmäkoko olisi ollut 30 cm. Katokseen oli vastaavasti suunniteltu upotettavaksi kupariverhoillut istutuslaatikot. Säleikköä ja istutuslaatikoita ei toteutettu.²⁹³

Nauhaikkunaa on sen sijaan jäsennetty valkoiseksi maalatulla lattaterässäleiköllä.

Pronssisäleikköä on rakennuksen länsijulkisivulla maantasokerroksessa tammi-ikkunoiden edessä harjoitussalin ja edustusvaatehallin kohdalla sekä infotilojen kohdalla. Pronssisäleikkö on tiheämpi harjoitussalissa ja huomattavasti harvempi edustusvaatehallissa.²⁹⁴

Pilarit

Itäjulkisivun pilarit sisääntulokerroksessa terassilla ja sisäänajo-kerroksen huolto- ja saattoliikennetilassa ovat arkkitehtipronssilla MS80 ja mustalla graniitilla verhoiltuja. Työselostuksessa ja piirustuksissakin esiintyy kuparilevyä, mutta työmaa-aikana sovittiin kaikki pilarit verhoiltavaksi arkkitehtipronssilla.²⁹⁵ Länsijulkisivun pilarit on käsitelty kohdassa “Sadekatos”.

Vesikatto

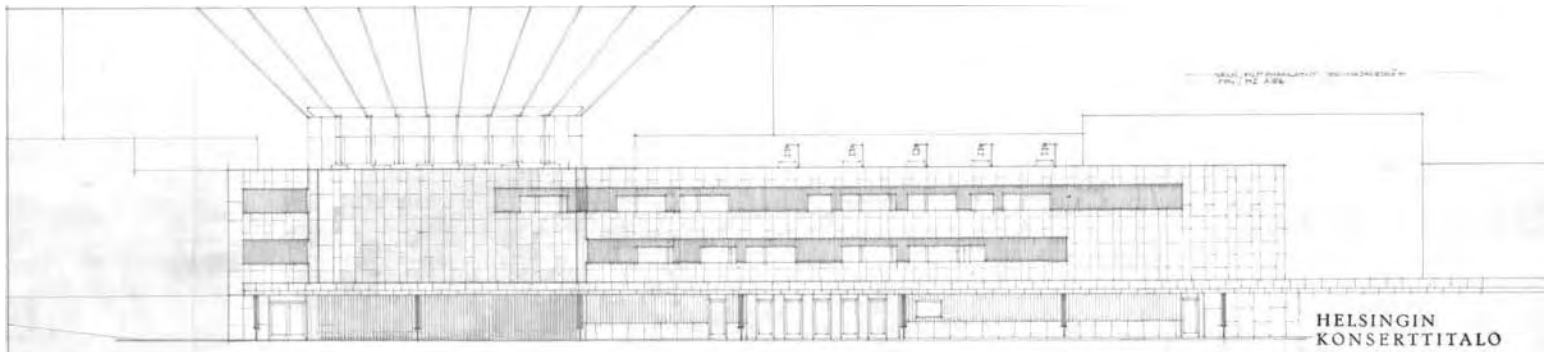
Konserttitalin katemateriaalina on “hehkutettu kupari”, jossa on rimasauma n. 2,5 m välein. Kuparin alustana on raakaponttilaudoitus. Aluskatetta ei ole. Katossa on 3 poikittaista liikuntasau-maa, joiden kohdalla kuparipellit sijoittuvat limittäin toisiinsa nähden. Vesikatossa on sisäpuolinen vedenpoistojärjestelmä. Vesi kerätään matalan lappeen päädyssä (länsipuoli) oleviin kouruihin. Nykyiset vesivuodot vesikatolla ovat tämän koururakenteen alla. Konserttitalon valmistuessa kuparikatto oli väriltään ruskea.

Muiden vesikattojen katemateriaalina on pesty, pyöreäpintainen singeli.

Vesikattojen räystäistä oli suunnitteluvaiheessa esitetty kaksi vaihtoehtoa: kuparipellitetty ja sellainen, jossa marmorin yläpin-taa ei ole pellitetty. Julkisivukorjauksen yhteydessä v. 1999 räys-täät päällystettiin alumiinipellillä.²⁹⁶

Elokuvakonehuonekerrokseen liittyvän kattoterassin pintamateri-aalina ovat harmaat betonilaatat. Kattoterassin kaide on kupa-riputkea.

²⁹¹ Muistio. Suunnittelukokous n:o 44 / 7.1.1970 (HKRVA)
²⁹² Työmaakokouspöytäkirja 52 / 16.9.1970 (HKRVA)
Piirustus A 501 Konserttitalin länsipäädyn ilmastointiaukko
1:50 27.5.1970 (AAA)
²⁹³ Teknisiä kysymyksiä käsittelevän neuvottelu 5 / 4.2.1970 (HKRVA)
²⁹⁴ Piirustus A 482 Pronssisäleikköjä 1:50 13.3.1970 (AAA)
²⁹⁵ Muistio teknisiä kysymyksiä koskevasta neuvottelusta 59 / 20.5.1970 (HKRVA)
Piirustus A 187 Ulkopuoliset luonnonkivellä päällystetyt pilarit
1:50 / 31.2.1969 (AAA)
²⁹⁶ Muistio Finlandia-talon vesivuodoista 26.10.2004, Helsingin kaupungin rakennusvirasto

Länsijulkisivun sadekatos pilareineen.
Kuva Richard Einzig. (FTA)

Sadekatos

Sadekatos kattaa sisäänkäyntejä rakennuksen länsijulkisivulla, Mannerheimintien puoleisen sisääntulopihaan yhteydessä. Sisääntulokatosta kannattelevat sirot, tähden muotoiset valkoisella marmorilla verhoillut pilarit, joiden yhteydessä on katoksen sadeveden poisto patinoitujen kupariputkien kautta. Ulkokatoksen marmoripilarien suunnitelmat kehittyivät työmaan aikana. Suunnitelmissa pilarit olivat alun perin marmoriverhoiltuja, mutta niiden verhousmateriaalin vaihtamista oksidoiduksi kuparilevyksi suunniteltiin.²⁹⁷

Katoksen alapinta on verhoiltu 98x98 cm kokoisilla polttomaalattusta alumiinista valmistetuilla, 10 cm syvillä ruudutetuilla elementeillä joiden silmäkoko on 10 x10 cm ja ainepaksuus 3mm. Rasterielementtien yläpuolelle on asennettu mustaksi maalattu rei'itetty kovalevy. Katokseen on asennettu valaisimet. Kulkutasojen pinnoitteena on käytetty ristipäähakattua mustaa graniittilaattaa, johon on ulko-ovien eteen sijoitettu jalkasäleiköt (piirustusten ja asiakirjojen mukaan säleiköt ovat saranoituja ja niiden materiaali on pronssia). Sadekatoksen "kalustukseen" liittyvät sisäänkäyntien yhteyteen sijoitetut ilmoitustaulukaapit. Katoksen yläpinta näkyy Mannerheimintielle, joten tavanomainen singeli on korvattu vaalealla kivimurskalla.²⁹⁸ Katoksen etureunaa verhoavat valkoiset marmorilevyt.

Ulkokatoksen päälle oli suunniteltu kattorakenteeseen upotettava kyllästetystä puusta tehtävä ja kuparipelliillä päällystettävä koko julkisivusäleikön pituinen kaukalo kasvi-istutuksia varten.

Ovet

Konserttitalon yleisön ja henkilökunnan sisäänkäyntien ovet ovat pronssiprofiililasiovia, joiden vetiminä on käytetty "Rautatalo" - vetimen kookasta variaatiota (vedin A). Vetimet on asennettu oveen yksi molemmin puolin ovilehteä. Jalopuuovia on päärakennuksessa asunnoissa (nyk. Orkesterin hallinnon tilat) ja F-portaan kellarin ovi.

Konserttitalon sisäänkäynnin ovirivistöä sadekatoksen alla, sekä ulkoovissa käytetty "Rautatalo" -vetimen variaatio A. Valokuvat Mari Mannevaara 2004.

Konserttitalon eteläpäädyssä sijainneet ravintolan keittiön kattoikkunat.

Vasemmalla ravintolan keittiön ja kamarimusiikkisalin lämpöön kattoikkunoita vesikatolla.
Kuvat Richard Einzig. (FTA)

Ikkunat

Teräsrakenteiset ikkunat pronssipäällysteellä: Ikkunat ovat kiinteät tuuletusosia lukuun ottamatta. Ikkunat on lasitettu kaksinkertaisella lämpölasilla, joka on kiinnitetty puitteeseen pronssiprofiililla. Teräsprofiilien näkyvät osat on päällystetty pronssiprofiilein. Pronssi on arkkitehtipronssia. Näkyvät pinnat ovat patinoituja. Tätä tyyppiä ovat itäpuolen sisääntulokerroksen sisääntulohallin lasiseinä, ja sali- ja parvekekerroksen lämpiöiden ikkunat sekä länsijulkisivulla B-portaan ikkunat. Ulkopuolen sovitus julkisivuun on tehty kunkin julkisivupinnan mukaisesti. Marmoriseinissä itäpuolella profileja ei ole näkyvisä.

Teräsrakenteiset ikkunat jalopuupäällysteellä: Ikkunat ovat kiinteitä ikkunoita tuuletusosia lukuun ottamatta. Runko on teräsprofiilia. Ikkunat on lasitettu kaksinkertaisella lämpölasilla. Teräsprofiilien näkyvät osat on päällystetty punapyökkiprofiililla sisäpuolella. Ulkopuolen sovitus julkisivuun on tehty kunkin julkisivupinnan mukaisesti. Marmoriseinissä itäpuolella teräsprofileja ei ole näkyvissä. Tyyppiä esiintyy sisääntulokerroksessa länsijulkisivulla lippukassantiloissa ja itäjulkisivulla infotiloissa ja kokoushuoneissa 107-108 sekä salikerroksessa ravintolasaleissa.

Jalopuurakenteiset ikkunat: Ovat erikoislaatuluokan tammea. Ne ovat kaksinkertaiset ja sisäänaukeavat. Ikkunat ovat lakatut. Jalopuurakenteisia ikkunoita ovat sisääntulokerroksessa pohjoisjulkisivulla talonmiesten asuntojen ikkunat, länsijulkisivulla salikerroksessa solistihuoneiden ikkunat ja hallintokerroksessa hallintohuoneiden ikkunat.

Kattoikkunat: Kattoikkunoiden rakenne on teräsbetonia. Sisäpuolen valoaukot ovat valkoiseksi rapatut. Ulkopuolelta kaulus on pellitetty kuparipellillä. Kattoikkunoissa on kolminkertainen lasi. Uloin lasi on rautalankalasia. Hallintokerroksen kattoikkunoihin liittyy ulkopuolella valaisin V 41. Valaisin ja sen kiinnitysvarsi ovat kuparia, alapinnan rengas on messinkiä.²⁹⁹

Ilmanottotorni

Rakennuksen ilmanottotorni sijoittuu rakennuksen luoteissivulle Hesperian puistoon. Torni on verhoiltu kuparisäleiköllä.³⁰⁰

Sisätiloihin liittyvät tärkeimmät ulkotilat**Terassi**

Terassi kiertää sisääntulokerrosta Töölölahden puolella. Sillä on eteläpäädyssä yhteys sisääntulopihalle ja pohjoispäädyssä sekä Hesperian puistoon että ulkoportaan M kautta suoraan konserttisalin lämpioon. Terassia osittain suojaava katto muodostuu itse rakennuksen volyymistä (sisääntulokerros on Töölönlahden puolelta sisäänvedetty). Pilarit ovat arkkitehtipronssilla ja mustalla graniitilla verhoillut. Kattopinta on ruiskurapattu Kenitex-käsittelyllä. Terassin kulkutaso on Oulaisten mustaa kookasta ristipäähakattua graniittilaattaa, jota on käytetty myös sisääntulopihan puolella sisääntulokatoksen yhteydessä. Terassin kaide on valkoista sileäksi hiottua marmoria; se muodostaa osan Finlandia-talon fasadia Töölönlahden puolelle. Kaiteen yhteyteen, vastapäätä konserttisalin sisääntulohallin Töölönlahden puoleisen tuulikaapin ovia on sijoitettu viisi lipputankoa.

Portaat M, N, O ja P

Terassin yhdistävät sisäänajokerroksen paikoitushalliin kolme ulkoporrasta N, O ja P. M-porras on kaksivartinen poistumistieporras konserttisalikerroksesta terassitasolle. Portaiden kaide-
muurit ovat sileäksi hiottua marmoria ja porrasaskelmat mustaa ristipäähakattua graniittia. Ulkoportaiden terassitason kaide-
muuri jatkuu umpiseinänä sisäänajokerrokseen. Käsijohteet ovat halkaisijaltaan 40mm pronssiputkea ja kiinnikkeet pronssia. Porrassyöksyihin liittyvät seinään kannakkeella liittyvät ulkova-
laisimet.

*Katettua ulkotilaa nykyisen terassisalin kohdalla.
Kuva Richard Einzig (FTA)*

Sisäänkäynti portaaseen B sisäänajokerroksen huolto- ja saattoliikennetilassa.
Kuva Mari Mannevaara 2004

Sisäänajokerroksen huolto- ja saattoliikennetila

Kaarevien ulkoseinien pintaverhouksena on käytetty Arabian tehtaiden valmistamaa, Aallon suunnittelemaa kourumaista keramiikkasauvaa. Keramiikkasauvojen väri on intensiivinen sininen. Seinäpinnoista työntyvät esiin yleisötiloihin johtavien porrasyhteyksien sisäänkäynnit, joiden julkisivut ovat pronssiprofiileilla verhoiltuja teräsrakenteisia lasiseiniä. Osalla sisäänkäyntien sivuseiniä on lisäksi ulkopuolella pystysuuntainen patinoitu säleikkö. Hissiyhteys ylempiin kerroksiin on sijoitettu vapaasti henkilökunnan käytössä olevan porrashuoneen E sisäänkäyntin edustalle. Henkilökunnan varsinainen sisäänkäynti sisäänajokerroksessa on sijoitettu sivuun yleisön sisäänkäynneistä mustalla graniitilla verhoillun seinän taakse syvennykseen. Ovi on pronssiprofiililasiovi, jonka vedin on vastaava kuin muisakin sisäänkäynneissä käytetty tyyppi A. Muut, sisäänajokerroksen tiloihin ja porrashuoneeseen E johtavien sisäänkäyntien ovet ovat asiakirjojen mukaan umpioivia; sekä maalattuja metallioivia että oksidoidulla arkkitehtipronssilla verhoiltuja ovia. Umpiovien alkuperäinen käsittely ja väri, eri tyyppien sijoittuminen sekä seinäpintojen verhoilu ovien yhteydessä jäävät asiakirja-aineiston pohjalta epäselväksi. Nykyisin huolto- ja saattoliikennetilasta sisäänajokerroksen huoltotiloihin johtavat ovet ovat pääosin maalattuja metallioivia, joita ympäröi oksidoitu pronssi-verhoilu. Yksi ovista on maalattu siniseksi, toisessa karmit ovat siniset, mutta ovilevy verhottu patinoidulla pronssilevyllä.

Sisäänajokerroksen paikoitushallin katto on ruiskurapattua betonia, joka on käsitelty valkoiseksi ruiskutettavalla Kenitex-taioitteella. Kattoon on upotettu paikoitushallin valaisimet.

Paikoitushallia jakavat arkkitehtipronssilla ja mustalla graniitilla verhoillut erikokoiset seinämäiset pilarit. Halkaisijaltaan pienimmissä pilareissa ei ole graniittiverhoilua, pelkästään pronssi.

Televisioautojen sijoituspaikan säleikkö on tehty pronssiprofiileista.

Kuva Ensio Ilmonen 1971 (FTA)

Ympäristö päärakennuksen valmistuttua

Päärakennuksen valmistuessa lisärakennuksen suunnittelutyöt olivat jo käynnissä. Ympäristön osalta rakentaminen tapahtui kahdessa vaiheessa; päärakennuksen yhteydessä voitiin ympäristöstä rakentaa valmiiksi rakennuksen pohjoispuoleinen osa sekä länsipuolen puutarhaterassit ja Mannerheimintien varteen suunnitellut järjestelyt.³⁰¹ Itäpuolella vastavalmistuneen Finlandia-talon välittömään läheisyyteen ulottui vielä tavara-aseman ratapiha, jota vastaan rakennettiin paikoitusalue ja korkea köynnöskasveilla istutettu betonimuuri.³⁰²

Sisäänkäyntipiha liittyy Mannerheimintiehen graniitti- ja marmorimuureilla rajatun sisennyksen avulla. Sisennyksen alapuolelle sijoittuvat puutarhaterassit ja portaat alas pihalle. Marmorimuurin suhteet päätettiin lopullisesti vasta työmaalla tehtyjen mallikokeilujen perusteella.³⁰³ Muuriin on kiinnitetty rakennuksen nimi kookkailla marmorikirjaimilla. Sisennyksen muurien yhteyteen liittyy myös ilmoitustaulukaappi.³⁰⁴

Puutarhaterassien tukimuurit ja portaat ovat Oulaisten mustaa ristipäähakattua graniittia. Portaat suunniteltiin aluksi kaiteita, mutta niihin lisättiin myöhemmin pronssikaiteet ja käsijohteet ilmeisesti Finlandia-talon toiveesta.³⁰⁵ Puutarhaterassien porraskaiteet hankittiin vuoden 1974 keväällä.³⁰⁶ Ylätasanteella on viisi kiinteää lipputankoa valaisimineen ja puistoon Hakasalmen huvilan suuntaan on kalliolle sijoitettu tilapäistä käyttöä varten standardimallisista valkoisista lipputangoista modifioitu³⁰⁷ ”lipputankomeri”.

Sisääntulopihan pintamateriaalina on sadekatoksen yhteydessä ristipäähakattu, Oulaisten musta graniittilaatta. Muilla kulku-

väylillä sekä puutarhaterassin ylätasanteella päällysteenä oli aiemmin vaalea sora.³⁰⁸ Sadekatoksen edustalla maasto muodosti kaksi noin metrin syvystä nurmikkopainautamaa, jotka taimitettiin myöhemmin syvennyksessä kasvaneiden puiden kuoltua.³⁰⁹

Rakennuksen eteläpuolella, Töölönlahden puoleiselle terassille johtavaan kiveykseen sijoittui sisäänajokerroksessa sijaitsevien keittiön tilojen kolme kattoikkunaa. Terassi kiertää rakennuksen länsipuolelta; pohjoissivustalta on terassilta ulkoportaan M alta myös yhteys Hesperian puistoon.

Hakasalmen huvilan itäpuolelle, korkean kallioleikkauksen tuntumaan suunniteltiin turvallisuussyistä rautarakenteinen aita ja tiheä piikkioksainen pensasistutus.³¹⁰

Finlandia-taloa ympäröivälle piha-alueelle suunniteltiin kaksi eri ulkovalaisintyyppiä.³¹¹ Rakennustoimikunta päätti tilata arkkitehtitoimiston suunnitelmien mukaiset pysäköintialueen ja puistoalueen valaisimet Keskusosuusliike Hankkijalta.³¹²

Sisäänkäyntien yhteyteen kiinnitettiin ulkoseinille pronssirakenteiset ilmoitustaulukaapit.³¹³ Päärakennuksen valmistuttua (syksyllä 1972) Finlandia-talon johto kiinnitti huomiota puutteelliseen ulko-opastukseen. Rakennustoimikunta päättikin pyytää arkkitehtitoimistoa ottamaan opasteet suunnitelmissa yhteisesti huomioon sekä suunnitteilla olevan lisärakennuksen että päärakennuksen osalta.³¹⁴

*Finlandia-talon sisäänkäynnin istutuksia.
Kuva Simo Rista (FTA)*

²⁹⁷ Muistio. Suunnittelukokous n:o 49 / 18.3.1970 (HKRVA)

²⁹⁸ Muistio. Suunnittelukokous n:o 40 / 29.10.1969 (HKRVA)

²⁹⁹ Piirustus 46-3152 Ulkovalaisin kattoikkunat hallintokerros 1:20, 1:5 / 24.1.1969 (AAA)

³⁰⁰ Piirustus A 76 Ilmanottotorni 1:50 / 20.3.1970 (AAA)

³⁰¹ Suunnittelukokouksen muistiossa 75/ 5.5.1971 mainitaan että ympäristön yleissuunnitelma on valmistunut.

Piirustukseen on jo hahmoteltu suunnitteilla olevan lisärakennuksen ääriviivat. Piirustuksessa esitetään suunniteltu ja oleva kasvillisuus (kasvilajeineen), korkeusasemat, pihan pintamateriaalit, pihavalaisimet, lipputangot ja pihan rakenteet.

Muistio. Suunnittelukokous 75 / 5.5.1971 (HKRVA)

KORA pöytäkirja n:o 75 / 1.6.1971 (HKRVA)

Piirustus A 548 Asemapiirros 1:200 / 22.4.1971 (AAA)

³⁰² Betonimuuri on myöhemmin madallettu. Martti Kaasisen ja Veikko Hakaluodon haastattelu 2005

³⁰³ KORA esityslista n:o 83 / 12.10.1971 (HKRVA)

³⁰⁴ Piirustus A 695 Mannerheimintien sisään tuloportti muureineen 1/20, 1/50 / 30.8.1971 (AAA)

³⁰⁵ Suunnitelmissa puutarhaterassin porrassuoksille ei ole suunniteltu kaiteita -vain matala pronssikäsihohde puutarhaterassin ylimmälle tukimuurille. Ulkoportaiden kaideasia otetaan esille rakennustoimikunnan kokouksessa

vasta päärakennuksen käyttöönoton jälkeen joulukuussa 1971.

Piirustus A 699 Puutarhaterassit - portaat, julkisivu 1:50 / 6.5.1971 (AAA)

KORA pöytäkirja 88/21.12.1971 (HKRVA)

Piirustus A 700 Puutarhaterassin pronssikaide 1:1 / 26.1.1972 (AAA)

³⁰⁶ KORA pöytäkirja 133 / 2.4.1974 (HKRVA)

³⁰⁷ Piirustus A 730 Lipputangon yläpää 1:1 (AAA) Piirustuksessa mainitaan että lipputankoja on yhteensä 50 kpl, joista 9 kpl 9m pituisia, 51 kpl 8m mitalla.

Lasikuitulipputangot ovat standardimallisia, mutta niiden yläpäässä on viistottu, valkoiseksi maalattu teräshylsy.

³⁰⁸ Sorapintaiset kuluväylät asfaltoitiin melko varhaisessa vaiheessa.

Apulaisjohtaja Martti Kaasisen ja kiinteistöpäällikkö Veikko Hakaluodon haastattelu 4.1.2005

³⁰⁹ Apulaisjohtaja Martti Kaasisen ja kiinteistöpäällikkö Veikko Hakaluodon haastattelu 4.1.2005

³¹⁰ Piirustus A 737 Asemapiirros, aidat 1:500 / 20.9.1971, 10.10.1972 (AAA)

³¹¹ Piirustus A 548 Asemapiirros 1:200 / 22.4.1971 (AAA) Piirustukseen on jo hahmoteltu suunnitteilla olevan lisärakennuksen ääriviivat.

³¹² KORA pöytäkirja 67 / 2.3.1971 (HKRVA)

³¹³ Piirustus A165 Ilmoitustaulut ulkotiloissa 1:10, 1:1 / 20.2.1970, 12.8.1971 (AAA)

³¹⁴ KORA esityslista ja pöytäkirja 107 / 10.10.1972 (HKRVA)

5. Finlandia-talon lisärakennuksen suunnittelu ja rakentaminen

69

Finlandia-talon lisärakennuksen rakentamispäätöksen taustalla vaikutti kongressitoiminnan ajankohtaisuus mutta osaltaan myös Finlandia-talon käyttötarkoituksesta syntynyt keskustelu -lisärakennusta perusteltiin paitsi päärakennuksen riittämättömillä kokoustiloilla myös sillä, että ilman kongressikäyttöön tarkoitettuja lisätiloja konsertti- ja kokoustoiminnan saumaton yhteiskäyttö ei olisi mahdollista.³¹⁵ Kongressitoimintaa oli ennakoitu jo kuusikymmenluvun puolivälissä Aallon keskustasuunnitelmassa, jossa Konserttitalon eteläpuolelle on hahmotettu kongressikäyttöön tarkoitettu rakennusvolyyymi.³¹⁶ Kongressitapahtumia varten suunnitellun talon rakentamispäätöksen ajankohtaisuutta lisäsivät 1970-luvun alussa Suomessa järjestetyt EM-71 ja SALT- kongressit.

Finlandia-talon lisärakennus kuuluu Aallon viimeisiin suunnitellutöihin. Kongressisiiven arkkitehtisuunnittelusta vastasi Aallon toimistossa arkkitehti Kaarlo Leppänen, joka toteutti rakennuksen Aallon näkemyksen pohjalta.

Lisärakennuksen suunnittelutyöt käynnistyivät rinnan päärakennuksen rakentamisen kanssa -varsinaisesti vuoden 1972 alussa (jolloin varsinaiset suunnittelukokoukset alkoivat) mutta käytännössä ilmeisesti Aallon toimistossa jo vuonna 1970. Helsingin Konsertti- ja kongressitalon rakentamista varten perustettu Konserttitalon rakennustoimikunta KORA huolehti luonnollisesti myös lisärakennuksen suunnittelutöiden organisoimisesta ja myöhemmin rakentamisesta.³¹⁷ Kesäkuussa 1970 pidetyssä Konsertti- ja kongressitalon rakennustoimikunnan kokouksessa käsiteltiin lisärakennuksen luonnospiirustusten tilaamista professori Aallon arkkitehtitoimistolta.³¹⁸

Kokouksen pöytäkirjaan liitettyssä muistiossaan (päiväty 3.6.1970) Aalto selvittää lisärakennushankkeen taustoja ja viittaa ylipormestari Ahon aikana laadittuun Helsingin keskustasuunnitelmaan ja silloisiin neuvotteluihin, joissa konserttitalon kohdalle piirretty pidennetty rakennusvolyyymi oli nimenomaan tarkoitettu kongressien lisääntyvää tarvetta varten. Muistiossa kuvataan myös suunnitelman perusratkaisuja, joita mitä ilmeisimmin oli siis jo tutkittu päärakennuksen luonnossuunnittelun ja keskustasuunnitelman yhteydessä. Rakennusrungon koko on määritelty yleissuunnitelmassa noin 60m x 20m kokoiseksi, mihin Aallon oman kuvauksen mukaan voitaisiin konserttitalon ”rytmiikkaa seuraten” sijoittaa kolme kerrosta sisäänajokerroksen

lisäksi. Kuvauksessa alleviivataan suunnitteluratkaisun tähtävän ympäröivän puiston säilymiseen ja vilautetaan mahdollisuutta kaupungin museon yhdistämistä hankkeeseen siten, että kongressikeskus ja kaupunginmuseo voisivat tarvittaessa käyttää yhteisiä tiloja näyttelytoimintaansa.³²⁰ Vuodelta 1970 on säilynyt myös lokakuussa päivätty Arkkitehtitoimisto Alvar Aallon laatima suurpiirteinen huoneohjelmaluonnos,³²¹ jossa esiintyy ajatus kaupunginmuseon Hakasalmen huvilan yhdistämisestä lisärakennukseen.

Kongressisiiven varhaisimmat 1:200 mittakaavaan laaditut luonnokset ovat päiväämättömiä.³²² Luonnoksissa lisärakennuksen muoto on kapea ja pitkänomainen. Rakennuksen eteläpäädyssä on kaariaihe joka ilmeisesti on seurausta puuston huomioimisesta. Rakennus on yhdistetty kaupunginmuseoon joko suoralla yhdyskäytävällä (ilmeisesti varhaisempi suunnitteluvaihe) tai polveilevalla lisärakennusvolyyymillä. Luonnoksissa voi jo nähdä ideatasolla toteutuneen rakennuksen keskeisimmät arkkitehtoniset aiheet; itäpuolen suoraviivaisen liittymisen päärakennuksen arkkitehtuuriin ja länsisivulla rakennusvolyymin puiston puita kehystävät koverat kaaret.

Päiväämättömässä selostuksessaan ”Kongressitarkoituksia palvelevan rakennuksen sijoitus ja rakentaminen konserttitalon yhteyteen” (AAS) Aalto selvittää osaltaan sekä hankkeen taustoja että luonnoksen ratkaisuja. Rakennuksen muoto johtuu sen sijoituksesta suhteessa puistoon ja kalliomuodostumiin. Länsijulkisivun kaaret väistävät puiston puita, ja seurauksena rakennuksen muodonannosta kalliota ei tarvinnut louhia. Tekstissä mainitaan, että itäpuolen kallioleikkaus (konserttitalon rakentamisen yhteydessä louhittu) ja puisto yhdessä rakennuksen kanssa muodostavat arkkitehtonisen kokonaisuuden. Aallon omien sanojen mukaan suunnitelmassa kallioleikkaus, rakennus ja puisto muodostavat koko Finlandia-talon rakennusrivistölle ”pehmeän liitoksen”. Rakennuksen kerrokset on sovitettu sekä ympäröivään maastoon että Konserttitalon kerrosasemiin.

³¹⁵ Holopainen, E-K, Mustonen, P., Suhonen, P. 2001. Finlandia-talo , tapahtumia -ihmisiä-musiikkia. Otava.

³¹⁶ Päiväämättömässä selostuksessaan ”Kongressitarkoituksia palvelevan rakennuksen sijoitus ja rakentaminen konserttitalon yhteyteen”(AAS) Aalto selvittää osaltaan sekä hankkeen taustoja että luonnoksen ratkaisuja. Tekstissä viitataan Helsingin keskustasuunnitelmaan ja mainitaan suoraan, että konserttitalon eteläpuolelle hahmoteltu rakennusryhmän oli tarkoitettu kongressikäyttöön, vaikka ylipormestari Ahon johdolla toimineen komitean aikana julkisten rakennusten käyttötarkoitusta ei julkisuudessa nimettykään.

³¹⁷ Rakennustoimikunnan jäsenistössä tapahtui lisärakennuksen rakennustöiden aikana muutoksia. Mukaan työryhmään tuli Finlandia-talon ensimmäiseksi johtajaksi valittu Bengt Broms. Diplomi-insinööri Heikki Rankin tilalle nimitettiin rakennusviraston talonrakennuspäällikkö, DI Lasse Juvonen jarakennusviraston I koneinsinööri, DI Jaakko Koskinen. Rakennustoimikunnan sihteerinä toimi Liisa Polón.(KORA pöytäkirja 133 / 2.4.1974, HKRVA).

³¹⁸ KORA pöytäkirja n:o 48 / 2.6.1970

³¹⁹ KORA pöytäkirja n:o 48 / 2.6.1970

³²⁰ KORA pöytäkirja n:o 48 / 2.6.1970, liite Alvar Aallon P.M. 3.6.1970

³²¹ Helsingin Kongressikeskus, II rakennusvaihe. 29.10.1970 (AAS)

³²² Alvar Aalto-museon piirustuskokoelmasta löytyy Kongressisiiven päiväämättömiä 1:200 mittakaavaan laadittuja luonnoksia ainakin kolmesta eri suunnitteluvaiheesta. (Väliaikaiset signumit F48-F56, AAA)

Luonnossuunnittelu 1971-1972

Vuoden 1971 keväällä luonnossuunnittelu oli edennyt jo varsin pitkälle. Mittakaavaan 1:100 laadittu kongressisiiven luonnossuunnitelma on päivätty 1.5.1971.³²³ Kaupunginhallitus hyväksyi suunnitelman pohjalta kokouksessaan 7.6.1971 Arkkitehtitoimisto Alvar Aallon laatiman Konsertti- ja kongressitalon lisärakennuksen huoneohjelman.³²⁴

Suunnitelmassa lisärakennus on saanut tunnusomaisen teräväkärkisen hahmonsa. Rakennusvolyyymi on pitkänomainen ja kapeahko. Kaupunginmuseon lisärakennuksen yhdistämisestä kongressikeskukseen on luovuttu. Sisäänajokerros ja sisääntulokerros ovat pinta-alaltaan muita kerroksia pienemmät, sillä rakennuksen ajateltiin sopeutuvan kallioiseen maastoon ilman kalliita louhintatöitä.³²⁵ Lisärakennuksen ja päärakennuksen välillä on sisääntulokerroksessa katettu ulkoyhteys; suunnitelmassa on ajateltu säilyttää avoin kulkuyhteys Hesperian puiston sisääntuloaukiolta rakennuksen itäpuolen terrassitasolle. Sisätilojen järjestelyistä tärkeimmät porrasyhteydet on sijoitettu sekä rakennuksen keskiosaan itäisivulle, että tilassa vapaasti sijoittuvan aiheena rakennuksen pohjoisosaan. Kongressisalien on suunnitelmassa ajateltu toimivan rakennuksen pituussuuntaan; kielenkääntäjien ja elokuvakonehuoneiden tilantarpeet on ratkaistu salien pohjoisen ja etelän suuntaisille päätyseinille. Tilaohjelmaan ei ole sisällytetty vahtimestarin asuintiloja.

Varsinainen suunnittelusopimus lisärakennuksen suunnittelutyöstä tehtiin ilmeisesti vuoden 1971 aikana, jolloin kaupunginvaltuusto myönsi määrärahoja lisärakennuksen rakentamista varten.³²⁶ Luonnossuunnittelu jatkui vuoden 1971 kuluessa päärakennuksen viimeistelytöiden ohella.³²⁷

Vuoden 1972 keväällä lisärakennuksen suunnitteluaikataulu tiivistyi ja varsinaiset suunnittelukokoukset alkoivat. Alustavia luonnossuunnitelmia kommentoitiin alkuvuodesta sekä Kaupunginmuseon että ulkoministeriön tahoilta.³²⁸ Finlandia-talon lisärakennus uhkasi eniten juuri kaupunginmuseon intressejä, ja kansainvälisiä kongresseja silmälläpitäen kaavaillun hankkeen suunnittelussa haluttiin hyödyntää aiemmin saatuja kokemuksia. Kaupunginmuseon lausunnosta keskeiseksi nousee kannanotto Finlandia-talon lisärakennuksen liittämisestä laajennusosan välityksellä Kaupunginmuseon toimitiloihin Hakasalmen huvilaan. Kaupunginmuseon lausunnossa 21.2.1972 Alvar Aallon 14.12.1971 päivätyistä luonnospiirustuksista todettiin, ettei suunnitteilla olevan Kongressikeskuksen liittämistä kaupunginmuseon tiloihin katsottu ratkaisevan museon tilaongelmia; myös ehdotetun yhteistoiminnan mielekkyys kyseenalaistettiin. Museonjohtaja Jarno Peltosen allekirjoittamas-

sa lausunnossa viitataan myös Hakasalmen huvilan ja sen ympäristön rakennussuojelulliseen arvoon, ja todetaan lopuksi, että kaupunginmuseon kannalta mielekkäintä olisi rakentaa museolle uusi, ajanmukainen toimitalo Aallon keskustasuunnitelman mukaisesti terassitorin yhteyteen.³²⁹ Finlandia-talon apulaisjohtaja Martti Kaasinen muistelee, että kaupunginmuseon ja Finlandia-talon henkilökunnan välillä käytiin ajoin kiivastakin sananvaihtoa lisärakennussuunnitelmien vaiheilta.³³⁰ Ulkoasianministeriön edustaja, neuvotteleva virkamies Joel Pekuri puolestaan kiinnitti seikkaperäisessä lausunnossaan erityistä huomiota kongressisalien kapeaan muotoon, puutteellisiin kielenkääntäjien- ja selostajien tiloihin sekä puuttuviin lehdistötiloihin. Yhteenvedossaan hän totesi, ettei suunnitteilla oleva kongressitalo silloisessa suunnitteluvaiheessaan joka suhteessa vastannut kansainväliselle kongressikeskukselle asetettavia vaatimuksia. Suunnitellut tilat ja rakennuksen muoto rajoittivat lausunnon mukaan tilan soveltuvuutta suurien kongressitapahtumien järjestämiseen -pienten konferenssien yleiskäyttöön suunnitelma kuitenkin soveltui hyvin.³³¹

Lisärakennuksen suunnitelma täsmentyi kevään aikana ripeään tahtiin.³³² Tilaohjelmaan tehtiin suunnitelmista saadun palautteen pohjalta tarkistusesitys, jonka rakennustoimikunta hyväksyi 29.2.1972 suunnittelun pohjaksi.³³³ Tarkistusesityksessä tilaohjelmaan lisättiin aiempaa tilavampi monistamo-dokumenttikeskus. Myös teknisten tilojen ja yleisön wc-tilojen tilavarausta kasvatettiin. Tilaohjelmaan lisättiin puhelinkeskus, asunto "varallaolohenkilökuntaan" kuuluvalla, autotalli, työhuone-verstas, varastotiloja, kuivaustila lippuja varten, sosiaalityötiloja Finlandia-talon ja ravintolan henkilökuntaa varten, ravintolalle lisätiloja, ääni- ja valotarkkaamo sekä tulkkaus- ja teknisen henkilökunnan tilojen yhteyteen wc-tiloja. Lisäksi pidettiin tarpeellisena sisäänajokerrokseen ratkaistavaa sisäistä yhteyttä päärakennuksen ja lisärakennuksen välille sekä sisääntulokerroksen ulkoyhteyden muuttamista suljetuksi, lämmitettäväksi kulkuyhteydeksi. Samassa yhteydessä edellytettiin vielä rakennuksen muodon tarkistamista, sillä salien A ja B muodostamaa yhteistä tilaa pidettiin alustavien luonnosten pohjalta sekä kokous- että kuvateknisesti liian pitkänä ja kapeana.³³⁴

Maaliskuun puolivälissä päivätyissä luonnoksissa sisäänajokerroksen ja sisääntulokerroksen pinta-alat on louhittu vastaamaan pinta-alaltaan muita lisärakennuksen kerroksia.³³⁵ Luonnospiirustuksia, joissa salien muotoa oli levennetty entisestään ja tarkkaamo- ja tulkkaustilat sijoitettu elokuvakonehuonekerrokseen, kommentoitiin suunnittelukokouksessa n:o 7 / 28.3.1972. Suunnitelmasta todetaan salien muotoa ja mitoitus-

ta tarkistetun, mutta kommentissa on epäilevä sävy -pitäisikö muotoa edelleen tarkistaa. Päärakennuksen ja lisärakennuksen välisen maanalaisen yhteyden sijaintia toivottiin tarkistettavan teknisesti kalliin toteutuksen vuoksi. Luonnoksessa uuden ja vanhan osan lattiatasojen välillä oli edelleen porrasaskelmia ja järjestelyä pidettiin hankalana.³³⁶

Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi 30.3.1972 lisärakennuksen vaatiman asemakaavamuutoksen, joka lähetettiin edelleen kaupunginhallitukselle.³³⁷

³²³ Luonnospiirustukset 1:100, 1.5.1971 (FTA)

³²⁴ KORA esityslista n:o 97 / 25.4.1972

³²⁵ Kongressitarkoituksia palvelevan rakennuksen sijoitus ja rakentaminen konserttitalon yhteyteen . Päiväämätön selostusteksti (AAS)

³²⁶ "Konsertti- ja kongressitalon rakennustoimikunta on 29.6.1971 €534 kehoittanut talonrakennusosastoa ryhtymään toimenpiteisiin suunnittelusopimuksen tekemiseksi Arkkitehtuuritoimisto Alvar Aallon kanssa lisärakennuksen suunnittelemiseksi. "KORA esityslista n:o 97 / 25.4.1972 (HKRVA)

Apulaiskaupunginjohtaja Veikko O. Järvinen kuvailee lisärakennushankkeen alkuvaiheita Finlandia-talon lisärakennuksen vastaanotto ja tarkastustilaisuu-den juhlapuheessa 21.2.1975 (HKRVA)

³²⁷ Luonnospiirustus, salikerros 1:100 päiväyksellä 1.10.1971 (AAA),

Luonnospiirustukset 14.12.1971 (AAA)

³²⁸ Kaupunginmuseon lausunto koskee 14.12.1971 päivätyjä luonnospiirustuksia. Ulkoasianministeriön lausunnossa kommentoitavien suunnitelmien päiväystä ei mainita, mutta ilmeisesti suunnitelmavaihe on sama.

³²⁹ KORA esityslista n:o 93 / 29.2.1972, liitteet. Ilmeisesti tieto kaupunginmuseon kannasta oli suunnittelijoilla tiedossa jo aikaisemmin, sillä vuoden 1971 puolella suunnitelmissa esiintynyt yhteys lisärakennuksen ja Hakasalmen museon välillä ei esiinny enää 15.2.1972 päivätyissä luonnossuunnitelmissa.

³³⁰ Haastattelu Martti Kaasinen ja Veikko Hakaluoto 2005

³³¹ Liite Konserttitalon rakennustoimikunnan esityslistaan 29.2.1972.

P.M. Suunnitelma Helsingin kaupungin uudesta konferenssitalosta. 17.2.1972 Joel Pekuri, Ulkoministeriön Neuvotteleva virkamies (HKRVA)

³³² Luonnospiirustukset 1:100 päiväyksillä 15.2.1972, 1.3.1972, 15.3.1972

(AAA)

³³³ Suunnittelumuistio n:o 4 / 29.2.1972 (HKRVA)

³³⁴ Liite Konserttitalon Rakennustoimikunnan esityslistaan 29.2.1972.

Finlandia-talon lisärakennuksen huonetilaohjelman tarkistus. (HKRVA)

³³⁵ Luonnospiirustukset 15.3.1972 (AAA)

³³⁶ Suunnittelumuistio n:o 7 Finlandia-talon lisärakennuksen suunnittelukokous 28.3.1972

³³⁷ Suunnittelumuistio no 8 Finlandia-talon lisärakennuksen suunnittelukokous 7.4.1972

Luonnospiirustukset 11.4.1972

Varsinaiset kaupungin hallinnolla hyväksytetyt luonnospiirustukset on päivätty 11.4.1972.

Aalto esitteli lisärakennuksen edelleen tarkistetut suunnitelmat 11.4.1972 pidetyssä konsertti- ja kongressitalon rakennustoimikunnan kokouksessa. Suunnitelmiin oli tehty muutoksia: saleja oli levennetty, hissien, tulkkipoppien ja elokuvakonehuoneen sijoitusta tarkistettu, kokoushuonekerros oli yhdistetty rampin välityksellä ravintolaan, vahtimestarien ja puhelinkeskustilojen sijoitusta tarkistettu ottaen huomioon parempi valvontamahdollisuus, sisäänajokerroksen sosiaalityötilojen sijoitusta on tarkistettu.³³⁸ Suunnitelman jatkokehittely tähtäsi rakennuslupakäsittelyyn.

Kaupunginhallitus hyväksyi kokouksessaan 15.5.1972 lisärakennuksen luonnospiirustukset, rakennustapaselostuksen ja rakennustoimikunnan tarkastaman huonetilaohjelman, ja kaupunginvaltuusto vahvisti päätöksen 31.5.1972.³³⁹

Finlandia-talon lisärakennuksesta katsottiin tarpeelliseksi tilata luonnosvaiheessa myös pienoismalli arkkitehtitoimistolta keväällä 1972.³⁴⁰

Pääpiirustukset

Kireä suunnittelu-aikataulu näkyi myös lupa-asiakirjoja laadittaessa. Työn kuluessa kuultiin kongressijärjestelyjen tiimoilta asiantuntijoita, joiden muutosehdotukset huomioitiin.³⁴¹ Alustavia lupapiirustussarjoja korjailtiin useaan otteeseen, ja niihin päivitettiin käyttäjän taholta esitettyjä toiveita.

Toukokuun lopulla arkkitehtitoimisto toimitti ensimmäiset alustavat pääpiirustukset valvontaryhmälle ja muille suunnittelijoille. Samaan aikaan oli käynnissä rakennusselityksen laatiminen.³⁴² Heinäkuun puolivälissä arkkitehtitoimisto toimitti sekä rakennusselityksen että uudet pääpiirustukset suunnitteluryhmän jäsenille. Rakennusselitys, pääpiirustukset, LVI- ja sähkösuunnitelmat lähetettiin edelleen rakennustoimikunnalle.³⁴⁴ Seuraava alustava pääpiirustussarja on päivätty 7.8.1972.³⁴⁵ Piirustukset poikkeavat luonnospiirustuksista joidenkin huoneti-lojen sijoituksen suhteen. Sisäänajokerroksessa järjestettiin uudelleen teknisiä tiloja ja varastotiloja, sisääntulokerroksessa ja kokoushuonekerroksessa muutettiin yhden kokoushuoneen, lehdistön ja saniteetti-tilojen keskinäistä sijoitusta. Konsertti- ja kongressitalon rakennustoimikunta lähetti lisärakennuksen 7.8.1972 päivätyt (piirustusnumerot 1-12) pääpiirustukset Yleisten töiden lautakunnalle puoltaen niiden hyväksymistä.³⁴⁶ Alustavat pääpiirustukset lähetettiin myös lausuntakierrokselle eri viranomaistahoille.³⁴⁷

Arkkitehtipiirustuksia koskien suunnittelukokouksissa kirjattiin edelleen elokuun kuluessa muutostoiveita; sisäänajokerroksen puhelinvaihdhuonetta pidettiin liian ahtaana, tulkkipoppien sisä-levyys oli riittämätön, sisäänajokerroksen vahtimestarin huoneeseen toivottiin omaa sisäänkäyntiä, ja näkyvyyttä tarkkaamon ikkunoista B-saliin epäiltiin.³⁴⁸

Kaupunginhallitus hyväksyi lisärakennuksen tarkennetut pääpiirustukset 4.9.1972.³⁴⁹ Piirustukset jätettiin rakennusvalvontavirastoon marraskuun alussa 1972.³⁵⁰ ja rakennuslupa myönnettiin 30.11.1972.³⁵¹

³³⁸ Suunnittelumuistio n:o 9 Finlandia-talon lisärakennuksen suunnittelukokous 18.4.1972

³³⁹ KORA esityslista n:o 100 / 6.6.1972

³⁴⁰ KORA esityslista n:o 99 / 23.5.1972 (HKRVA) Valvontaryhmä esittää pienoismallin teettämistä Finlandia-talon lisärakennuksesta lähiympäristöineen Arkkitehtitoimisto Alvar Aallolta.

³⁴¹ Kesän 1972 aikana kuultiin lisärakennuksen lehdistötilojen ja kaukokirjoitin-asioiden suunnittelun tiimoilta vielä Posti- ja lennätinlaitoksen asiantuntijoita, jotka esittelivät SALT- ja EM -71 kongressien järjestelyjä. Kommenteista noussee esille toive siirtää lehdistön käytössä olevat tilat kerrosta ylemmäksi toiminnan joustavuuden takaamiseksi. Kiinteitä puhelinkoppien tarve asiantuntijoiden mukaan oli 10 kpl. Lisäksi taloon toivottiin sijoitettavaksi myös yleisölle rahapuhelimia -kiinteiden puhelinkoppien välittömään läheisyyteen ainakin kaksi puhelinkoppia. Lehdistön käyttöön tarkoitettujen tilojen suunnittelun osalta painotettiin vielä puhelin- ja kaukokirjoitusverkon ja sähköasennusten runsautta, ja varautumista myöhempiin asennusmuutoksiin.

Muistio Finlandia-talon lisärakennuksen lehdistötilojen puhelin- ja kaukokirjoitinasioita koskeneesta neuvottelusta Posti- ja lennätinlaitoksen toimitalossa 1.6.1972. Liite Finlandia-talon lisärakennusta koskeva suunnittelumuistioon nro 13 / 13.6.1972 (HKRVA)

³⁴² Alustavat pääpiirustukset 1:100 11.5.1972 (AAA)

KORA esityslista 100 / 6.6.1972 (HKRVA)

Valvontaryhmä seurasi suunnitelmien edistymisen aikataulua. Alustavat pääpiirustukset valmistuivat ajoissa, mutta rakennusselitysuonnoksen valmistuminen oli myöhässä.

³⁴⁴ Suunnittelumuistio 17 / 21.7.1972 (HKRVA)

³⁴⁵ KORA esityslista n:o 103 / 15.8.1972

³⁴⁶ KORA esityslista ja pöytäkirja 103 / 15.8.1972 (HKRVA)

³⁴⁷ Terveystieteiden tutkimuskeskus esitti lausunnossaan eräitä tarkistuksia lisärakennuksen sosiaalityötiloihin, väestönsuojelutoimisto ja konsertti- ja kongressitalojaosto antoivat pääpiirustuksista puoltavan lausunnon. Palolaitokselta saatiin tarkistetuista piirustuksista lausunto vasta elokuun lopulla; esitetyt tarkistukset päivitettiin 28.8.1972 päivättyihin, edelleen kaupunginhallitukselle esitettyihin pääpiirustuksiin.

Suunnittelumuistio 19 / 22.8.1972 (HKRVA)

³⁴⁸ Suunnittelumuistio 19 / 22.8.1972 (HKRVA)

³⁴⁹ Suunnittelumuistio n:o 20 Finlandia-talon lisärakennuksen suunnittelukokous 5.9.1972 (HKRVA)

KORA esityslista n:o 106 / 26.9.1972 (HKRVA)

³⁵⁰ KORA esityslista n:o 111 / 30.11.1972

³⁵¹ KORA esityslista n:o 112 / 19.12.1972

Toteutussuunnittelu ja rakentaminen 1972-1975

Suunnittelua jatkettiin keskeytyksettä pääpiirustusten valmistutua. Aikataulua seurattiin tarkasti ja elokuussa 1972 urakkalaskenta-asiakirjojen työvaiheen arvioitiin olevan noin kolme viikkoa aikataulusta jäljessä.³⁵² Urakkalaskenta-asiakirjoja laadittiin Aallon toimistossa syksyn 1972 aikana; työpiirustusten ja urakkalaskenta-asiakirjojen valmistumistavoitteena pidettiin loka-kuun puoliväliä.³⁵³ Syksyllä kaluste- ja sisustussuunnittelun ohjelmaa koskevien neuvottelujen yhteydessä³⁵⁴ Finlandia-talon puolesta esitettiin vielä toiveita ja muutoksia lisärakennuksen piirustuksiin.³⁵⁵ Myös tilaohjelmaan toivottiin vielä pienin väliseinämuutoksin toteutettavissa olevia muutoksia.³⁵⁶ Kongressien televisioinnista ja radioinnista vastaavan Yleisradion esityksestä suunnitelmiin huomioitiin vielä kiinteiden tarkkaamotilojen ja se-lostamojen (3kpl) osalta muutoksia elokuvakonehuonekerrokseen.³⁵⁷ Rakennusteknisten töiden urakkalaskenta-asiakirjat valmistuivat lopulta marraskuun alkuun 1972.³⁵⁸

Taloudelliset kysymykset

Lisärakennuksen urakkalaskenta-asiakirjojen pohjalta päätettiin laatia kustannusarvio ennen rakennustöiden aloittamista.³⁵⁹ Lisärakennuksesta uhkasi muodostua liian kallis, ja talonrakennusosasto ehdotti vuoden 1973 alussa laatimansa kustannusarvion perusteella Kongressisiiven ratkaisujen tarkistamista rakennuskustannusten alentamiseksi. Lisärakennuksen alkupe-raiset suunnitelmat vastasivat laatutasoltaan päärakennuksen laatutasoa, ja monet ratkaisuisista seuraavat luonnollisesti pää- rakennuksen esimerkkiä.³⁶⁰ Suunnittelijoiden pyrkimyksestä luo- da lisärakennuksen tiloille ja detaljoinnille oma luonne kertoo kuitenkin esimerkiksi sisääntuloaulan lattiamateriaaliksi alun pe- rin valittu harmahtavan ruskea Öölannin kalkkikivi. Päärakennuksen sisääntulohallien lattiapinnat ovat vaaleaa tra- vertiinia.

³⁵² Etenkin erikoissuunnittelijoiden osalta aikataulua pidettiin kireänä .

Maininta rakennustoimikunnan esityslistassa 104 / 29.8.1972 (HKRVA)

³⁵³ Suunnittelumuistio 21 Finlandia-talon lisärakennuksen suunnittelukokous

19.9.1972 (HKRVA)

KORA esityslista n:o 106 / 26.9.1972 (HKRVA)

³⁵⁴ Syyskuussa 1972 kalusteita koskevissa neuvotteluissa määriteltiin lisä- rakennuksen pääurakkaan liittyviä kalusteita ja sisustusta. Suunnittelumuistio 22 / 3.10.1972 , liitteet 1-5 (HKRVA) Tammikuussa 1973 Aallon arkkitehtitoimisto Aallon puolesta toivottiin vielä alustavaan kalustohankintaohjelmaan rakennut- tajan edustajilta viimeisiä tarkistuksia ennen piirustustyöhön ryhtymistä. Kirje Pirkko Söderman, Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto > Ins. Hannukkala, Kaupungin Rakennusvirasto, 3.1.1973. (FTA)

³⁵⁵ Muistio neuvottelusta Finlandia-talossa 12.9.1972 koskien kalusteiden yh- teydessä Finlandia-talon taholta toivottuja muutoksia lisärakennuksen piirus- tuksiin. (AAS)

³⁵⁶ Suunnittelumuistio 22 / 3.10.1972 , liitteet 1-5 (HKRVA)

Ehdotettuja säästökohteita olivat wc- ja pukuhuoneiden seinä- laatoitukset, kongressisalien ja wc-ryhmien alakatot (ehdotettiin korvattaviksi standardituotteilla), sisääntulohalliin suunniteltu kalkkikivilattia (ehdotettiin korvattavaksi markkinoilla olevilla muovilaatoilla), kokoushuoneiden boucle-matot (korvaava ma- teriaali neulehuopamatto), kongressisalien ja lämpiöiden wilton- matot (neulehuopamatto), sisätilojen pronssiseinät (ehdotettiin korvattaviksi maalatuilla teräsrakenteilla), pronssijalkalistat (kor- vataan puisilla jalkalistoilla) ja ovien heloitus (piilosulkimien ja saranoiden korvaaminen halvemmallalla heloituksella). Lisäksi eh- dotettiin luopumista erikoisvalaisimista.³⁶¹ Asiasta pyydettiin ark- kitehtitoimistolta kannanottoa. Muutoksista sovittiin, mutta arkki- tehtitoimiston esityksestä osa valaisimista päätettiin säilyttää erikoisvalaisimina.³⁶²

Esityksen pohjalta arkkitehtitoimistossa laadittiin muutostyöoh- jelmat alakattomuutoksista, lattiamateriaalimuutoksista sekä laatoitus- ja lasiseinämuutoksista.³⁶³ Kustannustason periaat- teellinen alentaminen vaikutti Kongressisiiven detaljointiin. Verrattuna päärakennukseen materiaalien laatutaso on alhai- sempi ja detaljoinnin variointi vähäisempää.

Urakkatarjouksiin perustuva Finlandia-talon lisärakennuksen kustannusarvio (joulukuu 1972) oli 23 200 000 markkaa (myön- nettyjen määrärahojen summa). Vajaan kahden vuoden aikana rakentamisen kustannukset nousivat voimakkaasti, keväällä 1973 rakennusalan työntekijöiden lakot aiheuttivat lisäkustan- nuksia ja valuuttakurssien kehitys vaikutti epäedullisesti ulko- maisten hankintojen hintaan. Muutosten johdosta rakennustyö- hön ehdotettiin noin miljoonan markan lisämäärärahaa.³⁶⁴ Lopullisiksi kustannuksiksi arvioitiin 24-25 miljoonaa silloista markkaa.³⁶⁵

³⁵⁷ Yleisradion kirjelmässä mainittuja , suunnittelussa huomioitavaksi toivottuja muita seikkoja ovat erillisten selostamotilojen lisäksi noin20m² suuruinen kiin- teä tarkkaamotila, noin 30m² kokoinen akustinen huone haastatteluja varten, ulkomaisille tv- ja radioselostajille n. 60 tilapäistä selostuspaikkaa, tilapäinen kytkentäkeskus ja tarkkaamo, television kamerapaikat saliin ja haastatteluhuo- neeseen, ulkolähetysautoja varten parkkipaikat ja kytkentäkaappi ja tv-kuvaus- ten vaatima vähimmäisvalaistus kokoushuoneisiin. KORA esityslista 108 / 24.10.1972 (HKRVA) Myös suunnittelukokouksen muistiossa n:o 23 / 17.10.1972 on liitteenä Yleisradion kirjallinen esitys tarvittavista toimitiloista. Suunnittelukokousmuistiossa 24 / 31.10.1972 on liitteenä pöytäkirja Yleisradion edustajien kanssa pidetystä tilavarauksia koskevasta neuvottelus- ta. Tilaisuudessa on sovittu elokuvakonehuonekerroksen muutoksista , huo- neen 213 varaamisesta tarvittaessa yleisradion ja tv-haastattelujen pitopaikak- si, lisäselostupaikkojen sijoittamisesta tarvittaessa kokoushuoneisiin 201 ja 202 sekä tilapäisen kytkentäkeskuksen ja tarkkaamotilan tilavarauksesta (n. 40m2)sisäänajokerroksen kalustovarastossa . Suunnittelukokouksen 24 muistiossa mainitaan, että arkkitehti on tehnyt em. muutokset piirustuksiin, ja että korjatut piirustukset toimitetaan 1.11.1972 asianosaisille.

Muita suunnitelmamuutoksia

Lisärakennuksen suunnitelmissa tapahtui muutoksia vielä myö- häisessä vaiheessa mm. urakkaohjelman hissisuunnitelmien osalta. Hisseistä laadittiin vaihtoehtoiset, tarkistetut suunnitel- mat,³⁶⁶ joista osasta (vaihtoehdot A, C ja D) päätettiin hankkia kustannusvertailut.³⁶⁷ Suunnitellun kahden yleisöhis- sin sijaan toteutettiin toinen yhteys tilavarauksena.

Työmaan aikana vuonna 1974 tehtiin vielä joidenkin tilojen suunnitelmiin akustisista syistä pieniä rakennetarkistuksia ja materiaali- muutoksia, joilla tavoiteltiin ilmeisesti parempaa ää- neneristävyyttä. Kongressisaleissa muutettiin suunniteltu, salien välinen taitto-lasiovi umpinaisella ovella ja tukevoitettiin salien välisen siirtoseinän rakennetta; muutettiin länsi-ikkunoiden lasi- tus 3-kertaiseksi ääneneneristyslasiksi sekä lisättiin katon rasteri- elementtien yläpuolelle asennetun mineraalivillakerroksen pak- suutta.³⁶⁸

Kokoushuonekerroksen itäjulkisivulta poistettiin arkkitehtonis- ta syistä suunnitelmista kaksi ikkunaa, ja korotettiin kuusi ikku- naa lattiaan ulottuviksi työmaan aikana marraskuun lopulla 1973.³⁶⁹

³⁵⁸ Suunnittelumuistion 24 (HKRVA) liitteenä on luettelo urakkalaskentaan liite- tyistä arkkitehtipiirustuksista. Suurin osa piirustuksista on päivätty päivämääril- lä 10.10. 1972 ja 1.11.1972. Urakkalaskentaan on liitetty myös päärakennuk- sessa toteutettaviksi sovitut ensimmäiset pienet muutostyöt (tuulikaappi- ja la- siseinämuutoksia) sekä Finlandia-talon ympäristöön liittyviä töitä (Hakasalmen huvilan puiston rauta-aidan ja muurin sekä Finlandia-talon ulkokäytävän teräs- portin ja lipputankotelineiden piirustukset A702F, A712 ja A737F) .

³⁵⁹ KORA esityslista 103 / 15.8.1972 (HKRVA)

³⁶⁰ Helsingin Kongressikeskuksen Rakennustapaselostus 15.1.1972 (AAS) Finlandia-talo, lisärakennus. Rakennustapaselostus, päiväämätön (FTA) Rakennustapaselostuksissa kuvataan lisärakennuksen rakennustapaa ja käy- tettäväksi ajateltuja materiaaleja melko yksityiskohtaisesti. Rakennustapa- ja materiaalit vastaavat laatutasoltaan päärakennuksessa käytettyjä ratkaisuja. Esimerkiksi Carraran marmoria ajateltiin käyttää lämpiötilojen kaiteissa, läm- piöiden pilariverhoukseksi mainitaan kalkkikivi, ja sisääntulohalliin määriteltiin seinäverhouksiin ja pilareihin erikoisporssiliinisauvat.

³⁶¹ KORA esityslista ja pöytäkirja n:o 114 / 4.1.1973

³⁶² KORA pöytäkirja n:o 115 / 9.1.1973

³⁶³ Rakennustoimikunnan kokouksessa 20.11.1973 käsiteltiin urakoitsijoiden muutostyöohjelmien pohjalta laatimia hyvitistarjouksia. Esityslistassa maini- taan hyvitistarjousten perustuvan arkkitehtitoimiston muutostyöohjelmiin ala- kattojen (13.2.1973) , lattiamateriaalien (20.2.1973) sekä seinämateriaalien (7.3.1973) osalta (muutostyöohjelmat pöytäkirjan liitteenä). Urakoitsijan hyvi- tystarjous päättyi summaan 482 473 markkaa . Tarjous hyväksyttiin kokoukses- sa. KORA esityslista ja pöytäkirja 127 /20.11.1973 (HKRVA).

³⁶⁴ KORA esityslista n:o 138 / 31.7.1974

³⁶⁵ Apulaiskaupunginjohtaja Veikko O. Järvisen juhlapuhe Finlandia-talon lisä- rakennuksen vastaanotto- ja tarkastustilaisuudessa 21.2.1975. KORA pöytä- kirja 151 / 21.2.1975, liite 20. (HKRVA)

³⁶⁶ KORA esityslista ja pöytäkirja112 / 19.12.1972 (HKRVA)

³⁶⁷ KORA pöytäkirja 115/ 9.1.1973 (HKRVA)

³⁶⁸ Finlandia-talo. Akustiset rakennetarkistukset 1.4.1974. Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (AAS)

³⁶⁹ Suunnittelumuistio 44 / 21.11.1973 (HKRVA)

Lisärakennuksen muut suunnittelijat

Arkkitehti Kaarlo Leppäsen avustajana lisärakennuksen suunnittelutyöhön osallistui arkkitehti Jyrki Paasi. Sisustussuunnittelutehtävissä jatkoi sisustusarkkitehti Pirkko Söderman.

Erikoissuunnittelijoina jatkoivat päärakennuksen suunnitteluun osallistuneet toimistot. Rakennesuunnitelmat laati Insinööritoimisto Magnus Malmberg, LVI-suunnitelmat Lämpöteknilinen toimisto Calor ja sähkösuunnitelmat Insinööritoimisto Tauno Nissinen Ky, jossa tehtiin myös puhelin- ja radioteknisten laitteiden suunnittelu. Äänitekniisten laitteiden suunnittelijana toimi Diplomi-insinööri Juhani Borenus.

Rakentaminen

Kongressisiiven pääurakoitsijaksi valittiin päärakennuksen rakennustöistäkin vastannut Arvo Westerlund Oy. Urakkasopimus allekirjoitettiin 8.12.1972. Pääurakkasopimuksessa rakennuksen valmistumisajankohdaksi sovittiin 30.9.1974, jonka jälkeen varattiin vielä kahden kuukauden mittainen rakennuttajan hankintoihin liittyvä kalustamis- ja viimeistelyvaihe.³⁷⁰

Kongressisiiven muut urakoitsijat olivat putkitöiden osalta Suomen Vesi- ja Lämpöjohto Oy, ilmastointitöistä vastannut Suomen Puhallintehdas Oy, Regulator Oy (säätolaiteturakoitsija), Keskusosuusliike Hankkija (sähkötyöt), äänilaiteturakoitsija Oy Philips Ab sekä rakennuttajan hankkimien kalusteiden osalta Visuvesi Oy Höyrypuuseppä.³⁷¹

Työmaan vastaavana rakennusmestarina toimi Esko Rautiainen ja valvovana rakennusmestarina Aarne Erjamo. Työmaan yleisvalvojainsinöörin tehtäviä hoiti Veikko O. Hannukkala.³⁷²

Lisärakennuksen louhintatyöt alkoivat tontilla joulukuun puolesta välissä 1972.³⁷³ Harjakaisia päästiin viettämään 2.4.1974³⁷⁴.

Työhäiriöt ja lakot häiritsivät lisärakennuksen rakennustöitä. Keväällä 1973 olleiden lakkojen johdosta kongressisiiven valmistumisajankohtaa siirrettiin vuoden 1974 marraskuun loppuun.³⁷⁵ Myöhemmin valmistumisajankohtaa jouduttiin siirtämään vielä toistamiseen muutamalla kuukaudella vuoden 1975 tammikuun loppuun.³⁷⁶ Työmaan aikana vaikeuksia aiheutti myös rakennuskustannusten arvaamaton nousu.³⁷⁷

³⁷⁰ KORA esityslista 112 / 19.12.1972 (HKRVA)

³⁷¹ Lisärakennuksen harjannostajaistilaisuuden lehdistötiedote (HKRVA)

³⁷² Lisärakennuksen harjannostajaistilaisuuden lehdistötiedote (HKRVA)

³⁷³ Suunnittelumuistio 24 / 31.10.1972 (HKRVA)

³⁷⁴ KORA pöytäkirja 131/ 19.2.1974 (HKRVA)

³⁷⁵ Valmistumispäivämäärä 20.11.1974 KORA pöytäkirja 126 / 23.10.1973 (HKRVA)

Kongressisiiven liittyminen päärakennukseen - lisärakentamisen aiheuttamat muutokset.

Suoranaisesti kongressisiiven rakentamisesta johtuneita muutoksia jouduttiin päärakennuksessa toteuttamaan vain rakennuksen eteläpäädyssä sisäänajo-, sisääntulo- ja salikerroksissa. Osittain näihin oli jo osattu varautua etukäteen kongressisiiven rakentamispäätöksen varmistuttua päärakennuksen ollessa vielä rakenteilla.

Liitoskohdassa päärakennuksen eteläjulkisivulla purettiin julkisivun ulkoverhous.

Kongressisiiven ja päärakennuksen päävolyymeja matalampan liitoskohtaan sijoitettiin pääasiassa ravintolan tiloja, joiden toimivuuden parantamiseen kongressisiiven rakentaminen tarjosi mahdollisuuden.

Sisäänajokerrokseen rakennettiin keittiön varasto- ja kylmätilojen yhteyteen uusien sosiaalitilojen ohella lisää varastointitilaa ja asianmukainen jätehuone. Samalla keittiön entisissä sisäänajokerrokseen sijoituvista tiloissa jouduttiin luopumaan kattoikkunoiden tarjoamasta luonnonvalosta kongressisiiven pihajärjestelyjen vuoksi.

Sisääntulokerroksessa entinen yhteys Hesperian puistosta Töölönlahden puoleiselle näköalaterassille jouduttiin katkaista, jotta päärakennuksen ja kongressisiiven välille voitaisiin toteuttaa sisäyhteys. Nivelkäytävä toteutettiin puolilämpimänä pronssi-lasiseinäisenä tilana, joka on mahdollista avata täysin ulkotilaan. Luonnospiirustuksissa esitettyjen ajatusten, avoimuuden ja läpikuljettavuuden, säilyttäminen lienee kangastellut arkkitehtitoimiston ajatuksissa.³⁸¹ Uuden yhteyden vuoksi päärakennuksen eteläseinään puhkaistiin uusi oviaukko, ja purettiin ravintolan sisääntulohallin 101 yhteydessä toimineet varasto- ja tarjoilutilat.

Salikerroksessa uuteen nivelosaan rakennettiin itäisivulle ravintolaa varten uusi kylmäkeittiö ja alkoholijakeluhuone sekä länsisivulle toimistotilaa ravintolan johtoa varten. Päärakennuksen puolella purettiin tarjoilu- ja varastotiloja uuden käytävayhteyden tieltä. Kaiken kaikkiaan uusia järjestelyitä päärakennuksen tiloihin jouduttiin toteuttamaan varsin vähän.

³⁷⁶ KORA pöytäkirja 131/ 19.2.1974 (HKRVA)

³⁷⁷ Arvo Westerlund Oy:n toimitusjohtajan Aale Valtosen puhe Finlandia-talon lisärakennuksen vastaanotto- ja tarkastustilaisuudessa 21.2.1975. KORA pöytäkirja 151 / 21.2.1975, liite 21. (HKRVA)

³⁷⁸ Finlandia-talon lisärakennuksen rakennustöiden lopputarkastus. Pöytäkirja 19.2.1975 (HKRVA)

³⁷⁹ Luovutustilaisuus 21.2.1975 KORA pöytäkirja 151 / 21.2.1975 (HKRVA)

Lisärakennuksen rakennustyömaa. Kuva vuodelta 1976. (FTA)

³⁸⁰ KORA pöytäkirja 162 / 31.1.1977 (HKRVA)

³⁸¹ Sisäyhteyttä päärakennuksen ja kongressisiiven sisääntulokerrosten välillä pidettiin suunnittelukokouksissa ehdottoman välttämättömänä rakennuksen käyttäjien taholta, ja arkkitehtisuunnitelmiin lisättiin avattavat seinät. Tästä huolimatta leikkauspiirustuksissa yhteys esitettiin useimmiten avoimena.

*Vastavalmistunut Finlandia-talon lisärakennus.
Kuva Leo Kosonen (FTA)*

6. Kongressisiipi 1975

75

Lisärakennuksen tilajako, rakenteelliset ja talotekniset perusratkaisut

Tilat

Lisärakennuksen rakentaminen kasvatti Finlandia-talon kerrosalaa 4239m². Rakennuksen tilavuudeksi ilmoitettiin 27 000m³. Sen eri kerroksiin sijoittuvat kokoustilat täydentävät päärakennuksen toiminnallista kokonaisuutta.³⁸²

Lisärakennuksen toiminnalliset ratkaisut seuraavat päärakennuksen periaatteita. Sisäänajokerroksesta Karamzininkadun puolelta on porrasyhteys Mannerheimintien puoleisen sisääntulopihan maantasoon sijoittuvaan sisääntulokerroksen aulaan. Muuten sisäänajokerrokseen sijoittuu lähinnä teknistä tilaa sekä maanalainen tunneliyhteys päärakennuksen vastaaviin kellaritiloihin.

Sisääntulokerroksen sisäänkäynti ryhmittyy päärakennuksen lännenpuoleisten sisäänkäyntien jatkoksi Hesperian puiston tasoon. Sisäyhteys päärakennukseen puolestaan on järjestetty lasisiirtoseinien avulla ulkotilasta erotetun ns. ”nivelkäytävän” välityksellä. Sisääntulokerroksen sijoittuvat yleisön vaatesäilytys, toimistotilaa, sekä monistus ja postitustilat. Alunperin aulaan sijoittuivat myös puhelinkekus sekä pankin ja postin yksiköt.

Aulasta on porrasyhteys kokoushuonekerrokseen, jonka lämpiö- ja kokoushuonetiloista voidaan yhdistää erilaisia tilakokonaisuuksia erilaista kokouskäyttöä varten. Maaston muodostuksesta johtuen kokoushuonekerrokseen on myös maantasoyhteys rakennuksen eteläpäästä. Pohjoispuolella kokoushuonekerroksen tilat liittyvät päärakennuksen ravintolatiloihin.

Varsinaiset suuret kongressisalit sijoittuvat seuraavaan kerrokseen. Kongressisaleja on kaksi (salit A ja B). Ne voidaan yhdistää yhdeksi suureksi tilaksi siirtoseinän välityksellä. Kongressisalit ovat kaksi kerrosta korkeat, ja niiden takaosaan sijoittuu tarkkaamoparvi eli ”elokuvakonehuonekerros”. Päärakennukseen liittyvään nivelosaan on salikerroksessa sijoitettu kaksi valiokuntahuonetta, joihin on käynti B-salin puolelta.

Lisärakennuksessa on yksi kaikki kerrokset yhdistävä porrashuone (porras V) rakennuksen eteläpäädyssä. Rakennuksen pohjoispäädyssä porras U yhdistää varsinaisena porrashuoneena sisääntulokerroksen kongressisaleihin.

Rakenne

Lisärakennus on viisikerroksinen. Kantava runko on teräsbetonia kuten päärakennuksessa. Välipohjat ovat ylälaattapalkistoja ja massiivilaattoja. Rakennus on jaettu liikuntasaumoilla kahteen osaan. Myös päärakennuksen ja lisärakennuksen liittymäkohdassa on liikuntasauma.

Kongressisalien yhteyteen rakennettu tarkkaamo- ja kielenkääntötilojen parvi on ratkaistu rakenteellisesti ripustamalla se yläpohjasta.

Sisäänajokerros on osittain louhittu kallioon, jolle rakennus on perustettu suoraan anturoilla. Alapohjat ovat sekä maanvaraisia- että (kanavatilan kohdalla) kantavia. Vedenpaine-eristykset tehtiin salaojitusten alapuolelle ulottuvien hissi- ja LVI-tekni- sten laitteiden vaatimiin syvennyksiin ja kanaviin.³⁸³

Ilmanvaihto ja sähkö

Lisärakennuksen IV-konehuoneet sijoittuvat sisäänajokerrokseen. Päärakennuksen tapaan sisäänajokerroksen alapuolelle rakennettiin tekniikan (lähinnä ilmanvaihdon) tarpeisiin kanavatilaa. Raitisilmatorni sijaitsee lisärakennuksen eteläjulkisivulla. Ilmanvaihdon vaatimat nousukanavat sijoittuvat rakennuksen eteläisivulle ja koillisnurkkaan nivelosan yhteyteen lisärakennuksen puolelle. Myös lisärakennuksen sähkötilat sijaitsevat sisäänajokerroksessa. Sähkökuilut sijoittuvat ilmanvaihtokuilujen yhteyteen.³⁸⁴

Finlandia-talon jatkeeksi valmistunut kongressisiipi vuonna 1975. Kuva Eero Venhola (FTA)

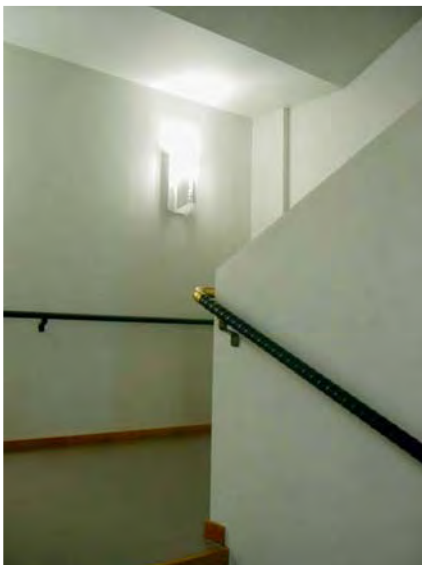
³⁸² Arkkitehti 6/74

Finlandia-talo, lisärakennus. Rakennuslupapapirustukset 23.8.1972 (HKRVVA)

³⁸³ Finlandia-talo, lisärakennus. Rakennusselitys TRO 1307 10.9.1972 (korjattu 12.6.1973). Helsingin kaupungin rakennusvirasto (FTA)

³⁸⁴ Finlandia-talo, lisärakennus. Rakennusselitys TRO 1307 10.9.1972 (korjattu 12.6.1973). Helsingin kaupungin rakennusvirasto (FTA)

Yleistä lisärakennuksen tilojen kuvauksesta

Tilojen esittelyssä seurataan Finlandia-talon päärakennuksen valmistumisvaiheen kuvauksessa käytettyjä periaatteita. Lisärakennus muodostaa itsessään kokoustoimintaa palvelevan kokonaisuuden, joka toimii itsenäisesti päärakennuksen tilojen rinnalla. Tarkempaan esittelyyn on poimittu rakennuksen eri kerroksiin sijoittuvat keskeisimmät yleisötilat ja muista tiloista esimerkkejä. Suunnitelmissa rakennuksen eri kerrokset nimettiin nekin päärakennuksen esimerkin mukaan sisäänajokerrokseksi (kellarikerros Karamzininkadun tasossa), sisääntulokerrokseksi (Hesperian puiston tasossa), kokoushuonekerrokseksi (liittyy päärakennuksen salikerrokseen), salikerrokseksi ja elokuvakonehuonekerrokseksi.

Kongressisiiven osalta tiloja koskevat tiedot perustuvat pääosin Finlandia-talon arkistosta löytyviin työpiirustuskopioihin ja työselityksiin. Työpiirustuksista pohjapiirustuksia³⁸⁵ ja alakattopiirustuksia³⁸⁶ sekä rakennustyöselitystä³⁸⁷ ei niiden sisältämän informaation yleisluonteisuuden vuoksi ole erikseen tekstissä merkitty lähteiksi. Tietoja on täydennetty rakennustoimikunnan kokousten esityslistojen ja pöytäkirjojen sekä suunnittelu- ja työmaakokousten muistioiden informaatiolla.

Mielenkiintoisen näkökulman lisärakennuksen tilojen tarkasteluun luo vertailu päärakennuksen vastaavien tilojen detaljimailmaan. Tarkastelun kautta paljastuvat tiukentuneiden taloudellisten kehysten mukanaan tuomat ratkaisut. Finlandia-talon päärakennuksen päätilojen yksityiskohdissa painottuu käsityövaltaisuus. Varta vasten päätiloja varten ”räätälöityjä” ratkaisuja on paljon. Sen sijaan lisärakennuksen osalla on huomattavaa tehdasvalmisteisten rakennusosien ja tuotteiden soveltava käyttö.

³⁸⁵ Finlandia-talo lisärakennus Pohjapiirustus sisäänajokerros 1:100 A02 / 29.1.1974, Pohjapiirustus sisääntulokerros 1:100 A03 / 29.1.1974, Pohjapiirustus kokoushuonekerros 1:100 A04 / 29.1.1974, Pohjapiirustus salikerros 1:100 A05 / 29.1.1974, Pohjapiirustus elokuvakonehuonekerros 1:100 A06 / 29.1.1974, Pohjapiirustus sisäänajokerros 1:50 A13 / 30.11.1973, Pohjapiirustus sisääntulokerros 1:50 A14 / 1.9.1974, Pohjapiirustus kokoushuonekerros 1:50 A15 / 30.11.1973, Pohjapiirustus salikerros 1:50 A16 / 28.8.1972, Pohjapiirustus elokuvakonehuonekerros 1:50 A17 / 24.4.1974 (FTA)

³⁸⁶ Finlandia-talo lisärakennus. Sisääntulokerros alaslasketut katot 1:50 A98 / 7.2.1973, Kokoushuonekerros alaslasketut katot 1:50 A99 / 5.2.1974, Salikerros alaslasketut katot 1:50 A100 / 14.6.1974, Elokuvakonehuonekerros alaslasketut katot 1:50 A101 / 14.11.1974 (FTA)

³⁸⁷ Finlandia-talo, lisärakennus. Rakennusselitys TRO 1307 10.9.1972 (korjattu 12.6.1973). Helsingin kaupungin rakennusvirasto (FTA)

Sisäänajokerroksen yleisötilat

Sisääntulohalli 034 ja porras S sisääntulokerrokseen

Karamzininkadun tason sisäänkäynnin ja porrasyhteyden materiaalit ja detaljit vertautuvat päärakennuksen vastaaviin sisäänkäynteihin (portaat A, B ja C). Lisärakennuksen porrasyhteys ei kuitenkaan sijoitu syvälle varsinaiseen paikoitushalliin kuten päärakennuksen sisäänajokerroksen sisäänkäynnit, vaan Töölönlahden puoleisen terassin muodostaman lipan alle. Sisäänajokerroksen aulan ja tuulikaapin pronssilasiovet ovat vastaavia Outokummun profiileilla päällystettyjä teräsrakenteisia ovia kuin päärakennuksessa.

Lisärakennuksen yleisöhissi sijoittuu sisääntulohallin länsisivulle, ja nousee sisäänajokerroksesta salikerroksen tasolle. Hissivarauksia on vierekkäin kaksi, mutta toinen hissikuiluista on varastokäytössä.

Sisääntulohallin ja portaan S askelmat olivat harmaan ruskeaa vinyylilaattaa. Alakatoissa käytössä on valkoinen alumiinisäle, ja seinät ovat niin ikään valkoiseksi maalattuja, rapattuja betonieiniä. Aulan valaisimena on sama kattopintaan asennettu kolmelieriöinen valaisintyyppi kuin päärakennuksen sisääntulohalleissa (littera V6).

Porras S on U:n muotoinen, ja siinä on yksi välitasanne. Portaan käsijohteet ovat mustaa nahkaa. Portaan katto on alemmalla porrasjuoksulla rapattu ja valkoiseksi maalattu, vaatehalliin 120 liittyvällä osalla on valkoisesta erikoismetallisäleestä rakennettu porrastuva alakatto. Portaan yläjuoksulla valkoiseksi maalattu, rapattu betoniseinä muuttuu lännenpuolella kaiteeksi, ja avaa portaalta näkymän sisääntulokerroksen vaatehalliin. Portaan valaistuksena ovat valkoiseksi maalatusta metallista valmistetut seinävalaisimet.

Yllä kongressisiiven sisääntulohallin 034 tuulikaappi.

Vasemmalla näkymä kohti portaan S välitasannetta.

Kuvat Mari Mannevaara 2004

Sisääntulokerroksen tilat

Sisääntulokerroksen aula, suunnitelmissa käytetyn nimityksen mukaan vaatehalli, käsittää pinta-alaltaan melkein kokonaan lisärakennuksen ensimmäisen kerroksen. Sisäänkäynti Mannerheimintien puolelta sijoittuu tilan luoteiskulmaan. Vaatehallin länsilaidalle sisäänkäynnin yhteyteen sijoittuvat kongressitoimistojen ja puhelinkeskuksen lasiseinäiset tilat. Sisääntulohallin yhteyteen sijoittuu myös pieni, ikkunaton kokoushuone sekä tilat postituksen ja monistuksen tarpeisiin. Vaatehalliin liittyvät yleisön wc-tilat sijoittuvat rakennuksen lounaisnurkkaan.

³⁸⁸ Sisääntulokerroksen ulkolaseinän profiilit on verhoiltu pronssilla. Detaljit ovat ilmeeltään yksinkertaisempia kuin päärakennuksessa vastavissa lasiseinissä. Peiteprofiilit ovat sileitä, ja niissä ei ole käytetty profiloituja listoja. Lasiseinän yhteyteen sijoittuvan tuulikaapin ulko- ja sisäovet ovat Outokummun pronssiprofiileilla verhoiltuja teräsprofiili-lasiovia. Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A129 lasiseinädetaljeja pronssipäälylystys 1:1 12.3.1973 (FTA)

Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A58 Metalliovidetaljit 6-15 1:1 / 20.11.1973 (FTA)

³⁸⁹ Vastaavaa pohjastaan rei'itettyä sälettä käytettiin päärakennuksessa tuulikaappien yhteydessä. Metallialakattojen värit ja kiiltoaste (matta) ovat samat kuin päärakennuksessa. Muistio Finlandia-talon lisärakennuksen metallialakattoneuvottelusta 26.6.1974 (FTA)

³⁹⁰ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A102 Alakattodetaljit (K11) 13.2.1973 / (FTA)

³⁹¹ Alakattopiirustuksissa käytetty littera V6

³⁹² Finlandia-talo lisärakennus. Muistio eräistä ääniteknillisistä näkökohdista. 15.10.973 Hamilkar Aalto ja Claes Holm (FTA)

Finlandia-talo lisärakennus. Ääniteknilliset näkökohdat. 26.11.1973. Arkkitehtitoimisto Alpo Halme (FTA)S

Finlandia-talo lisärakennus. Akustiset rakennetarkistukset. Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto. (FTA)

Finlandia-talo lisärakennus Piirustus A210 Akustiikkarakenteita 1:50 /29.3.1974 (FTA)

Suunnittelukokouksen 53/ 10.4.1974 liite "Akustiset rakennetarkistukset" Finlandia-talo. Akustiset rakennetarkistukset 1.4.1974. Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (AAS)

Vaatehalli 120 ja käytävä 114

Sisääntulohalli saa luonnonvaloa länsijulkisivulle sijoittuvan pronssilaseinän ja tuulikaapin kautta. ³⁸⁸ Jonkin verran valoa siivilöityy myös itäsivun lasiseinäisten puhelinkeskus- ja kongressitoimistotilojen kautta. Porrasyhteys S kokoushuonekerrokseen sijaitsee keskeisesti sisääntuloaulassa. Toinen yleisön käyttöön tarkoitettu porrasyhteys johtaa vaatehallista suoraan kokoushuonekerroksen lehdistötiloihin. Se sijaitsee huomattomasti yleisön wc-tilojen takana.

Vaatehallin lattiapinta oli tummaa, harmaaseen taittuvaa ruskeaa 50x50cm kokoista vinyylilaattaa. Jalkalistat ovat punapyökiä. Alakatto on valkoiseksi polttomaalattua alumiinisälettä, jonka pohjassa on rei'itys.³⁸⁹ Alakaton säleiden jatkoksissa ei ole käytetty peitelistaa kuten päärakennuksen sisääntulohallien alakatossa, vaan detaljia kehitettiin edelleen. Säleen sisällä asennettiin saumakohtaan näkymätön liitoskappale. Tiloihin tarvittavan akustisen vaimennuksen aikaansaamiseksi säleiden sisällä on osittainen mineraalivillatäyte.³⁹⁰ Kokoushuonekerrokseen johtavan portaan S edustalla alakattomateriaali vaihtuu valkoiseksi maalatuksi mineriittilevyksi. Kattopinta myös nousee aavistuksen verran. Alakattomuutos korostaa porrasyhteyttä ajatuksellisesti samaan tapaan kuin päärakennuksessaakin. Vaatehallin yleisvalaisin on kolmilieriöinen valkoinen, päärakennuksessa sisääntulohalleissa ja yleisöportaissa käytetty malli.³⁹¹ Vaatehallin seinäpinnat ovat pääasiassa hienorapatut ja maalatut valkoiseksi. Osalle seinäpinnoista asennettiin ääntä eristävät ja absorboivat, kangaspintaiset maalatut levyt työmaan aikana suunnitelmiin tehtyjen akustisten tarkistusten vuoksi.³⁹² Sisääntuloaulassa sijaitsevat kantavat betonipilarit ovat pyöreitä, hienorapattuja ja valkoiseksi maalattuja. Niitä kiertää kolme pronssirengasta, joista kaksi alinta on maalattu yli valkoiseksi, ja ylin patinoitu tummaksi. Pilareiden jalkalistat ovat pronssia.

Kongressisiiven sisääntulokerroksen vaatehalli. Päiväämätön valokuva Ari Saartio (FTA)

Kongressisiiven vaatehalli.

Kuva ylhäällä Kari Hakli (AAS)

Kuva oikealla Ari Saarto (FTA)

Vaatehalliin oli sijoitettu useita kongressiyleisöä palvelevia toimintoja.³⁹³ Kongressitoimistojen edustalle sijoittuu informaatiotiski, sitä vastapäätä pronssilasiseinän eteen kolme osittain lasiseinäistä kioskia; vierekkäin sijaitsevat posti ja pankki sekä erillinen lehtikioski. Kioskien etupaneelit olivat kangasverhoiltuja, muut umpipinnat maalattuja. Yläosien lasien tukirakenteena olivat pienet kromatut putket.³⁹⁴

Yleisöpuhelimille tarkoitettut kalusteet sijoituivat kokoushuoneen 116 sekä postitus- ja monistushuoneen vastaiselle seinälle.³⁹⁵ Niiden suojaksi suunniteltiin ilmoitustauluna toimiva seinäke, jonka pinnat olivat valkoiseksi maalattua juuttikangasta. Seinäke oli kiinnitetty kattoon ja lattiaan maalatuilla teräsputkirungolla.³⁹⁶ Ilmoitustauluna toimivan seinäkkeen yläpuolelle kattoon on sijoitettu kolme upotettua messinkikehävalaisinta. Samanlaiset messinkikehävalaisimet³⁹⁷ sijoittuvat yleisön wc-toilujen (M / N ja INVA) edustalle.

Vaatesäilytys on sijoitettu hallin kaarevalle, ”tanssivalle” länsiseinälle. Vaatetiski on kokonaishahmoltaan vapaamuotoinen viiva, joka kokoa ja jäsentää aulatilaa. Vaatesäilytys naulakoi-neen on päärakennuksen konserttisalin sisääntulohallin vastaa-van variaatio. Vaatetiskin kansi on säleliimattua, lakattua puna-pyökkiä ja etupaneelin pinta oli verhoiltu tummanruskealla³⁹⁸ kankaalla. Naulakot on sijoitettu seinälle, ja niiden vaaleat pää-tylevyt muodostavat vaatesäilytyksen ”julkisivun” aulaan kuten konserttisalin sisääntulohallissakin.³⁹⁹ Myös vaatesäilytyksen yhteydessä käytetyt yksinkertaiset kattovalaisimet ovat saman-laisia kuin päärakennuksen sisääntulohalleissa.

Porras S sisääntulokerroksesta kokoushuonekerrokseen on le-veä, suora porras, jonka juoksujen välillä on välitasanne. Porrasaskelmat päällystettiin beigellä ”Sommer Tapisom” koko-lattiamatolla.⁴⁰⁰ Mattoaskelman tyyppi vastaa muodoltaan pää-rakennuksessa esimerkiksi päärakennuksen ravintolan portaas-sa C käytettyä. Portaan vaatehallin puoleinen kaide on rapattua ja maalattua betonia, toisella sivulla on seinä. Käsijohteet ovat mustaa, messinkiputken ympärille kiedottua nahkaa.

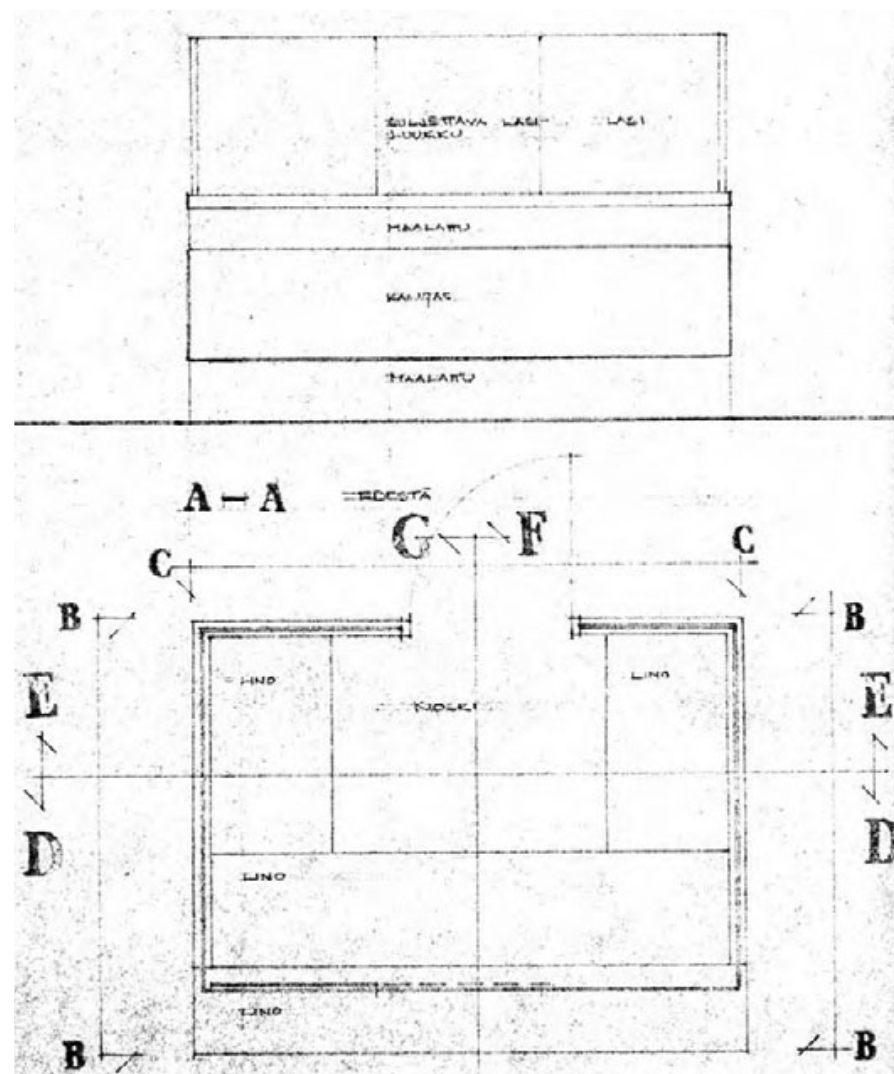
³⁹³ Finlandia-talon taholta esitettiin sisääntulohalliin järjestettäväksi lehtipiste (myynnissä koti- ja ulkomaisia lehtiä, tupakkaa, pastilleja yms.) ja kokous-huonekerrokseen kahvi- ja virvokepiste. Lämpöön päätettiin sijoittaa arkki-tehtitoimiston suunnitelmien mukaan kiinteä tarjoilupaikka, ja sisääntuloker-roksen ala-aulaan (vaatehalli) kioskityyppinen myynti. Suunnittelumuistio n:o 31 Finlandia-talon lisärakennuksen suunnittelukokous 14.2.1973 (HKRVA)
KORA pöytäkirja 117 / 6.2.1973 (HKRVA)
Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus AK 105 120 Vaatehalli: kalusteiden si-jainti / 26.10.1973 (FTA)

³⁹⁴ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustukset AK 141 120
Vaatehalli: kioski / 26.10.1973, AK 142- AK143 120 Vaatehalli
kioski leikkauksia / 26.10.1973, AK 104 120 Vaatehalli pankki -
posti / 15.8.1973, AK 146 120 Vaatehalli pankki-posti leikkauksia
/ 26.10.1973 (FTA)
³⁹⁵ Yleisöpuhelimia sijoitettiin tilaan kuusi. Niiden jatkoksi suunni-teltiin savuke- ja virvokeautomaattien hankintaa, mikä kuitenkin jäi Finlandia-talon tehtäväksi. On epäselvää, sijoitettiinko automaatit lopulta niille varatuille paikoille.
KORA esityslista ja pöytäkirja 118 / 20.2.1973 (HKRVA)
³⁹⁶ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus AK 113 Puhelinkopit (FTA)
Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus AK 124 Ilmoitustaulu vaate-halli 120 1:20, 1:1 / 15.8.1973 (FTA)
³⁹⁷ Valaisintyyppin littera V21
³⁹⁸ Sisustusarkkitehti Pasi Hämäläisen tiedonanto 2004
³⁹⁹ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustukset AK 100 120
Vaatehalli: vaatenaulakot, vaatetiski / 15.8.1973, AK 114120
Vaatehalli: vaatetiski, alarakenne, lokerot / 26.10.1973, AK 115 120 Vaatehalli: vaatenaulakot, vaatetiski edestä / 26.10.1973, AK 107 120 Vaatehalli: vaatetiski det 1:5 / 26.10.1973, Piirustus AK 145 120 Vaatehalli: vaatenaulakko det 1:5 / 26.10.1973 (FTA)
⁴⁰⁰ Sommer Tapisom - mattojen (asiakirjoissa toisinaan myös ”Tapis Sommer”-mattojen) kulutuspinta on nylonkuitua. Kuidut on kiinnitetty liimalla pohjahuopaan.
RT-269.958 Tarviketiedotus 1963 (SRM)
Finlandia-talo, lisärakennus. Sommer -matot 4.12.1972
Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (FTA)

Vaatehallin kioskin julkisivu ja pohjapiirros Arkistoimaton työpiirustus-kopio, piirustusnumero AK 104 (FTA)

Oikealla näkymä kongressisiiven vaatehallista rakennuksen viimeistelytöiden aikaan, kuvassa oikealla näkyvät nykyisin puretut pankki, posti ja kiosk. Kuva Leo Kosonen (FTA)

Sisääntulokerroksen vaatehalliin liittyvät tilat

Puhelinkeskus 122, vahtimestarin toimisto 121 ja kongressitoimistot 125 - 127

Kongressitoimistojen ja puhelinkeskuksen sekä vahtimestarin toimiston erottavat vaatehallista tehdasvalmisteisista standarditeräsprofiileista rakennetut lasiseinät ja -ovet, joiden teräsrunko on verhoiltu näkymättömiin tukevilla punapyökkilistoilla ja levyillä.⁴⁰¹ Toimistoista on ikkunat Töölönlahden puoleiselle terassille. Toimistohuoneiden alakattona on valkoinen alumiinisäle, johon oli lisätty akustisista syistä mineraalivillatäyte. Lattiat olivat toimistohuoneissa samaa ruskeanharmaata "Finnplano" vinyyli-laattaa kuin vaatehallissakin, lukuun ottamatta puhelinkeskusta 122 jossa lattian pinnoitteeksi vaihdettiin akustisista syistä koolattamatto.⁴⁰² Rapattujen ja maalattujen seinäpintojen ohella osa väliseinistä on valkoiseksi maalattuja puulevyseinä.⁴⁰³ Vahtimestarin toimiston 121 ja puhelinkeskuksen välillä oli lasiseinä ja ovi.⁴⁰⁴

Sisääntulokerroksen toimistotilojen kalustukseen kuuluivat lakatusta punapyökistä valmistetut ikkunan eteen sijoitettavat pöytätasot, jotka liittyivät toimistotilojen ikkunapenkkeihin.⁴⁰⁵ Punapyökki-ikkunapenkkiä alle seinään on sijoitettu kotelointi tarvittaville sähkövedoille. Kotelon etulevy on lakattua punapyökkiä. Tämän alapuolelle noin 66cm korkeudelle lattiasta kiinnitetään pöytätaaso, joka on kiinnitetty seinään maalatuilla teräskonsoleilla. Etureunassa ovat valkoiseen holkkiin kiinnitetyt punapyökkijalat. Tasoissa on radiaattoreiden kohdalla reiät ilman kiertoa varten.⁴⁰⁶ Töölönlahden puoleiset ikkunat varustettiin valkoisilla verhoilla, lasiväliseinille valittiin harmaat verhokaat.⁴⁰⁷

Toimistotiloihin sijoitettiin myös maalatusta juuttikankaasta, korkkilevystä ja puurungosta rakennetut kookkaat ilmoitus- ja kiinnityspinnat.⁴⁰⁸

Toimistotilojen kattovalaisimet ovat samanlaiset kuin viereisessä vaatehallissa käytetyt aulavalaisimet (littera V6).

⁴⁰¹ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustukset A125

Laseinädetaljeja 1:1 / 12.3.1973, A58 Metalliovidetaljit 6-15 1:1 / 20.11.1973 (FTA)

⁴⁰² Lattiamateriaali FP-00125/Kymarno korvataan neulehuopamattolla: Sommer Tapis 1011/9317.

Suunnittelukokouksen 53/ 10.4.1974 liite "Akustiset rakennetarkistukset"

⁴⁰³ Finlandia-talo, lisärakennus. Rakennusselitys TRO 1307

10.9.1972 (korjattu 12.6.1973). Helsingin kaupungin rakennusvirasto (FTA)

⁴⁰⁴ Seinän linjausta on muutettu ja kulkuyhteys poistettu myöhemmin. Nykyinen seinä on puhelinkeskuksen puolelta verhoiltu punapyökkipaneelilla. Ajoittamaton muutos.

Finlandia-talon inventointisovellus 2005

⁴⁰⁵ Ikkunatasot on poistettu osasta Kongressisiiven toimistotiloja, mutta puhelinkeskuksesta 122 ne ovat alkuperäisellä paikallaan.

Finlandia-talon inventointisovellus 2005

⁴⁰⁶ Sisääntulokerroksen toimistotilojen ohella vastaavat ikkunatasot kuuluvat myös salikerroksen ravintolan toimistotilojen kalustukseen.

Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus AK 92 120 Sisääntulokerros /121, 122, 125-127 tstat, kokoushuonekrs / 222, 223 tstat ikkunatasot 1:5, 1:50 / 28.6.1973 (FTA)

⁴⁰⁷ Finlandia-talo lisärakennus. Rakennuttajan hankinta: Verhot, huonekohtainen luettelo 6.2.1975 Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto

⁴⁰⁸ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus AK121 Ilmoitus- ja kiinnityspintojen sijoituspiirustus 0-4krs 1:50 / 26.10.1973 (FTA)

Vaatehalliin liittyvien toimistotilojen punapyökillä verhoiltua teräsrakenteista lasiväliseinää.

Valokuva Mari Mannevaara 2004

Kokoushuone 116

Vaatehallin yhteyteen sijoitetun pieni kokoushuone on ikkuna-ton. Tilaan johtavat vaatehallista punapyökkipintaiset äänieristetyt pariovet. Kokoushuoneen lattia oli tummanruskeaa kokolatiamattoa “Tapis Sommer 1011, väri 8317”⁴⁰⁹ ja jalkalistat punapyökkiä. Katto on pääosin valkoiseksi maalattua puulevyä, mutta tilan takaosassa katossa on valkoinen metallisäle. Valaisimet ovat kartiomaisista, sisäkkäisistä valkoiseksi maalatuista lamelleista koostuvaa mallia, joka muistuttaa päärakennuksessa kokoushuoneissa 107-109 käytettyä kattovalaisinta.⁴¹⁰

Postitus- ja monistushuone 101-102

Postitus- ja monistushuoneen ratkaisut ovat käytännöllisiä. Lattiat ovat tummanpunaista 25x25 kokoista vinyylasbestilaattaa, jalkalistat punapyökkiä.⁴¹¹ Alakattolevyinä käytettiin t-listakiinnityksellä valkoisia, kangaspintaisia “Parmitex” alakattolevyjä. Osalla seinäpintoja valkoiseksi maalattu rei’itetty kovalevy, jonka taakse on koolauksen väliin asennettu mineraalivillalevy, vaimentaa monistuskoneiden ääntä.⁴¹² Huonetta valaisevat kattoon upotetut loisteputkivalaisimet. Pariovi käytävään 114 on punapyökkiviilupintainen.

Postitus- ja monistushuoneen kalustus koostui Tehokalusteen malliston hyllyistä ja arkkitehtitoimistossa piirretyistä hyllyillä varustetuista pöydistä. Pöytien tasot olivat mustaa kalustelinoleumia, Artekin “A-jalat” ja näkyvät puuosat koivua.⁴¹³

Yleisön wc-tilat

Yleisön wc-tilojen materiaalivalinnat ja detaljit ovat samankaltaisia, mutta yksinkertaisempia ja arkisempia kuin päärakennuksessa. Tilojen alakatot ovat puukoolaukseen kiinnitettyä lastulevyä, jonka pintakäsittelynä on alkyditäytemaalaus ja peittomaalaus valkoiseksi.⁴¹⁴ Lattiat ovat tummanruskeaa Pukkilan sint rattua lattialaattaa kuten päärakennuksenkin yleisön wc-tiloissa. Seinillä on valkoinen laatoitus 15x15cm ovikorkeuteen asti, yläosat ovat rapattuja ja valkoiseksi maalattuja.

Naisten wc-tilan etuhuoneessa allaskalusteen taso, etulevy ja seinäverhous tason ja peilin välillä on lakattua punapyökkiä. Valkoiset, suorakaiteen muotoiset pesualtaat on upotettu tasoon.⁴¹⁵ Miesten wc:n etuhuoneen kalustus oli yksinkertaisempi; peilin alle ai sijoitettu tasoa vaan punapyökkinen peilihyllä.⁴¹⁶ Wc-eriöiden ovet ovat valkoista laminaattia. Ovilevyjen laminaattien väliin jäivät reunalistat ovat punapyökkiä.⁴¹⁷ Ilmeisesti kustannussyistä laminaattiovien heloitus on yksinkertaisempi kuin päärakennuksen vastaavissa laminaattioivissa. Yleisön wc-tilojen etuhuoneiden kattoon on upotettu messinkikehävalaisimet, eriöissä on vastaavanlaiset mutta pienemmällä halkaisijalla.⁴¹⁸

Kokoushuonekerrokseen sijoittuvat yleisölle tarkoitettut wc-tilat seuraavat edellä kuvattuja ratkaisuja.

Kongressisiiven vaatehallin yhteydessä sijaitsevan naisten wc-tilan ratkaisuja.

Valokuva Mari Mannevaara 2004

⁴¹⁴ Finlandia-talo, lisärakennus. Seinä- ja kattoverhouksia 10.10.1974 (FTA)

⁴¹⁵ Finlandia-talo, lisärakennus. Kalustoselitys. Helsingin kaupungin rakennusvirasto TRO 1307 (AAS)

⁴¹⁶ Miesten wc-tilojen allaskalusteen on uusittu.

Finlandia-talon inventointisovellus 2005

Finlandia-talo, lisärakennus. Kalustoselitys. Helsingin kaupungin rakennusvirasto TRO 1307 (AAS)

⁴¹⁷ Muistio Finlandia-talon lisärakennuksen ikkuna- ja ovitoimituksia koskevasta neuvottelusta 8.2.1974 (FTA)

⁴¹⁸ Wc-etuhuoneiden kattovalaisimen littera on V21, eriöiden V22.

⁴⁰⁹ Finlandia-talo, lisärakennus. Sommer -matot 4.12.1972 Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (FTA)

⁴¹⁰ Alakattopiirustuksissa valaisimesta käytetty littera on V70

⁴¹¹ Finlandia-talo, lisärakennus. Lattiapäällystemateriaaleja. 12.12.1973

Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (FTA)

⁴¹² Finlandia-talo lisärakennus. Akustiset rakennetarkistukset. Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto. (FTA)

⁴¹³ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustukset AK97 Postitus 101, monistus 102 1:50 / 26.10.1973, AK98 Sisääntulokerros, postitus 101, monistus 102. Hyllyllä varustettu pöytä 1:5, 1:1 / 15.8.1973 (FTA)

Vasemmalla kongressisiiven lämpion ruskeasävyinen interiööri. Kuva Otso Pietinen & Co (FTA)

Kokoushuonekerroksen tilat

Kokoushuonekerroksen keskeinen tila on lämpiö, jonka itäsivulta nousee kaksi porrasta (portaat S1 ja S2) salikerrokseen suuriin kongressisaleihin. Lämpiötiloihin liittyy erilaisten liuku- ja paljeovien välityksellä rakennuksen länsisivulla lehdistön ja kongressihenkilökunnan käyttöön tarkoitettuja toimisto- ja kokoustiloja, joita on mahdollista yhdistää lämpiöön tarpeen mukaan. Kokoushuonekerroksen itäsivuille, molemmin puolin porrasyhteyksiä sijoittuvat varsinaiset kokoushuoneet. Yleisön wc-tilat ovat lehdistö- ja kokoustilojen välille jäävän käytävän varrella.

Lämpiö 212 ja käytävä 211

Lämpiö avautuu länsijulkisivun kaarevien ikkunoiden kautta länteen, Hesperian puistoon. Lämpiön keskiosassa ikkunat ulottuvat lattiasta kattoon; sivummalla ne nousevat pöytätasosta alakaton tasoon. Matalien ikkunoiden edessä olivat kaareviin seinämuotoihin sovitettut punapyökki-ikkunalaudat. Lämpiön lattian pintamateriaali oli beige kokolattiamatto. Alakatto muodostuu sisääntulokerroksen aulan tapaan valkoiseksi polttomaalatuista erikoismetallisäleistä. Lämpiön pohjoissivulla sijaitsevien muunneltavien toimistotilojen vastaiset seinät ja liukuovet ovat mattalakattua punapyökkilevyä. Levyjen pystysaumoissa on profiloituneet punapyökkilistat, tyyppi on sama kuin päärakennuksessa monissa detaljeissa, mm. ovien karmilistoina ja kangasseiniä peitelistinä käytetty. Seinällä on yksi vaakajako, jossa ylemmän reunalistoitettuun ja viilutettuun levyyn on ajettu urasau-⁴¹⁹ma. Lehdistön tiloista lämpiön erottavat tummaruskealla kankaalla verhoillut paljeovet. Valkoiseksi maalatut, rapatut seinäpinnat keskittyvät lämpiön itäpuolelle, kokoushuoneiden ja portaiden ja käytävien vastaisille seinille. Lämpiöön sijoittuvat pilarit ovat vastaavia kuin sisäänajokerroksen vaatehallissa.

Tilassa on kahvinkeittopiste, jonka tarjoilutaso ja taustakaapisto ovat punapyökkiiä.⁴²⁰ Tarjoilukalusteen takana lattiapinta on laatoitettu 10x10cm kokoisilla Pukkilan tummanruskeilla, sintratuilla lattialaatoilla.

Kokoushuonekerrokseen korkeiden länsi-ikkunoiden eteen sijoitettiin lattiaan pronssisäleistä valmistetut tuloilmasäleiköt.⁴²¹

Lämpiön liikenne- ja oleskelutilat jäsentyvät pienellä valaistuksen avulla toteutetulla hierarkkisella erolla. Liikennetiloissa, kuten päärakennuksen ravintolaan ja etelänpuoleiselle Hesperian

puiston sisäänkäynnille johtavilla käytävillä, valaisimet ovat päärakennuksessa sisääntuloauloissa käytettyä tyyppiä, joka heijastaa valoa osittain pyöreän taustalevyn kautta alaspäin. Lämpiön oleskelutilojen osalla käytössä on samantyyppistä kartiomainen kattopintaan asennettua valaisinta kuin päärakennuksen kokoushuoneissa 107-109.⁴²² Valo siivilöityy ympäristöön joka puolelle tasaisesti valaisimen sisäkkäisten, valkoisten lamellien lomasta.

Lehdistöhuone 207 ja kokoushuone 208

Lämpiön eteläpuolelle sijoittuvat paljeovilla jaettavissa olevat lehdistö- ja kokoushuoneet 207-208. Tilat jatkavat lämpiön 212 yhtenäistä väri- ja materiaaalimaailmaa. Lehdistön tiloja suunniteltaessa korostettiin nopean tiedotuksen asettamia erityisvaatimuksia ja erityisesti tarpeellisten teknisten asennusten helppoa muunneltavuutta.⁴²³ Lehdistötilojen yhteyteen liitettiin yhteensä kymmenkunta erillistä puhelinkoppia.⁴²⁴ Lisäksi sekä lehdistötilan että kokoushuoneen idänpuoleisella rapatulla ja valkoiseksi maalatulla seinällä on punapyökkipintainen, jatkuva sähkökote-⁴²⁵lo, jonka luukut ovat avattavissa koko seinän matkalta.

Valokuva Kari Hakli (AAS)

⁴¹⁹ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A203 Punapyökkiseinät kokoushuonekerros 1:50, 1:1/ 28.2.1974 (FTA)

Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A61 TOAP-työntöovien detaljit 1:1 / 10.10.1972 (FTA)

⁴²⁰ Kaluste on uusittu alkuperäisen mallin mukaan vuoden 2003 Kongressisiiven peruskorjaustöiden yhteydessä. Kts. luku "Finlandia-talon muutoshistoriaa".

⁴²¹ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A 201 Lattian sisäänpuhallussäleikkö, kokoushuonekerros 1:1 / 18.2.1974 (FTA)

⁴²² Alakattopiirustuksissa valaisimesta käytetty littera on V70

⁴²³ Lehdistön käyttöön tarkoitettujen tilojen suunnittelun osalta painotettiin puhelin- ja kaukokirjoitusverkon ja sähköasennusten runsautta, ja varautumista myöhempiin asennusmuutoksiin.

Muistio Finlandia-talon lisärakennuksen lehdistötilojen puhelin- ja kaukokirjoitinasioita koskeneesta neuvottelusta Posti- ja lennätinlaitoksen toimitalossa 1.6.1972. Liite Finlandia-talon lisärakennusta koskeva suunnittelumuistioon 13 / 13.6.1972 (HKRVA)

⁴²⁴ Puhelinkopit oli poistettu tarpeettomina ennen nykyisin paikalla sijaitsevan tulkkaustilan / tuolivaraston rakentamista vuonna 2003. Kts luku "Finlandia-talon muutoshistoriaa"

Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus AK138 Puhelinkopit /207

Lehdistö 1:20, 1:10 / 26.10.1973 (FTA)

⁴²⁵ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A15 Kokoushuonekerros 1:50 30.11.1973 (FTA)

Toimisto- ja aputiloissa kongressisiivessä käytetty valaisin (littera V11)

Kuva Mari Mannevaara 2004

Kongressin puheenjohtajan huone 218 toimistotiloiheen

Kongressitilaisuuksien vaatimaa muunneltavaa toimistotilaa sijoitettiin myös lämpiön 212 pohjoispuolelle. Tilaryhmä muodostuu “kongressin puheenjohtajalle” varatusta toimistotilasta 218 eteistiloiheen, sekä niihin liittyvistä kahdesta pienestä konekirjoitushuoneesta sekä liukuseinillä lämpiöön yhdistettävissä olevista sihteerien tiloista 215 ja 217. Tilaryhmän väliseinät ovat puurakenteisia. Eteistilan seinät on pääosin verhoiltu lakatuilla punapyökkilevyillä, joiden pystysaumoissa on profiloitunut punapyökkipeitelistat. Konekirjoittajien huoneissa 214 ja 216 on punapyökistä rakennetut lasiseinät, joiden detaljeissa on tavoiteltu yksinkertaista, peitelistatonta ilmettä. Liukuovikoteloitten vastasten seinäpintojen verhoiluksi suunniteltiin kankaalla (Canolin 1013, vaalean harmaa) verhoiltua rei’itetty kovalevy. Kangaspäällysteisten levyjen pystysaumoihin määriteltiin “Finn-Scape” -kiinnityslistat, vaakasaumoissa kiinnitystavan tuli olla näkymätön.⁴²⁶ Muiden ikkunattomien seinien verhoukset ovat konekirjoittajien pienissä tiloissa punapyökkiä.

Kongressin puheenjohtajan huone 218 sijoittuu länsijulkisivulle. Sen lattian kokolattiamaton väri oli beige, kuten viereisissäkin tiloissa. Alakatto on valkoista metallisälettä. Puheenjohtajan huoneen seinä sihteerin tilan 217 suuntaan on puurakenteinen punapyökkilevyseinä, vastakkainen kiviaineinen seinä on rapattu ja maalattu valkoiseksi. Ikkunat ovat metallirakenteisia, mutta verhoiltu sisäpuolelta lakatuilla punapyökkilistoilla. Ikkunan eteen sijoittui punapyökkinen, lakattu ikkunapenkki.⁴²⁷

Ikkunaseinälle, ikään kuin lämpiön 212 tilojen jatkeeksi sijoituvissa sihteerien tiloissa 215 ja 217 ja kongressin puheenjohtajan huoneessa 218 kattovalaisimet ovat kongressisiiven kokoustilojen kartiomaisia lamellivalaisimia.⁴²⁸ Pienempien aputilojen valaisinmalli on yksinkertainen valkoinen lieriö.⁴²⁹

⁴²⁶ Mahdollisesti värisävyä muutettiin myöhemmin, sillä kangasseinien maali-pinnan (ja kalusteiden) nykyinen väri on musta.

Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A203 Punapyökkiseinät kokoushuone-kerros 1:50, 1:1/ 28.2.1974

⁴²⁷ Ikkunapenkki on myöhemmin korvattu punapyökkilaminaatilla. Ajoittamaton muutos.

Finlandia-talon inventointisovellus 2005

⁴²⁸ Littera V70

⁴²⁹ Littera V11

Kongressisiivessä käytetty punapyökkiverhoustyyppi.

Kuva Mari Mannevaara 2004

Kokoushuoneet 20-204 ja 213

Lämpöistä erillään toimivien kokoushuoneiden ikkunat avautuvat kohti itää ja Töölönlahtea. Kokoushuoneista 201-204 voidaan jakaa ruskeiden, kangaspintaisten paljeovien avulla joko kolme pienempää kokoushuonetta tai liittää ne yhdeksi suureksi kokoustilaksi. Kokoushuone 213 toimii itsenäisenä tilana.

Kokoushuoneiden ovet ovat äänieristettyjä punapyökkiviilutettuja pariovia, joiden ovilehdissä on pystyurat ja reunoissa kapeat pronssilistat. Ovityyppi on vastaava (OAP) kuin päärakennuksessa orkesterin harjoitustiloissa ja kokoushuoneessa 135. Ovilehden ja karmin tiivistykseen on käytetty tummanruskeaa huopakangasta, ja ovilehden alareunassa on mustat harjatiivisteet. Ovilla on messinkiset tappisaranat.⁴³⁰ Kokoushuoneiden äänieristettyjen ovien vetimet ovat nahkapäälysteisiä, suoria messinkivetimiä. Vedin muistuttaa päärakennuksen konserttisalien ovien pehmustettuja nahkapäälysteisiä vetimiä, mutta kongressisiiven vetimen nahkapäälysteys on pehmustamaton ja suhteiltaan tukevampi.⁴³¹

Huoneiden seinät ovat pääasiassa rapattuja ja valkoiseksi maalattuja. Kokoushuoneissa 201-204 lämpiön käytäväosuuden vastaiselle seinälle on sijoitettu akustinen, valkoiseksi maalattu kangaspaneeli, jonka pystysaumoissa on lakatut, profiloidut punapyökkilistat -tuttu ratkaisu jo päärakennuksen puolelle aikaisemmin rakennetuista kokoushuoneista. Kokoushuoneessa 213 maalattua kangaspaneelia on sijoitettu sivuseinälle kiinnityspintamaiseksi elementiksi ilman peitelistoitusta.

Kokoushuoneiden ikkunaseinän ikkunoiden korkeus vaihtelee julkisivusommittelun mukaan. Ikkunat ovat kiinteitä metalli-ikkunoita, joiden sisäpinnoissa on punapyökkiverhous; joka tilaan on sijoitettu vähintään yksi tuuletusikkuna. Niiden ikkunapenkit muodostuvat punapyökkikantisista, mineraalivillatäytteisistä koteloista, jotka peittävät ikkunoiden eteen asennetut radiaattorit ja kaapeloinnit.⁴³²

Kokoushuoneisiin 201 - 204 ikkunaseinän edustalle sijoittuu kantavien betonipilareiden linja. Pyöreät, rapatut ja valkoiseksi maalatut pilarit edustavat muuten rakennuksen yleisötiloissa käytettyä tyyppiä, mutta pilareita kiertävät kolme pronssirengasta on kaikki maalattu valkoiseksi. Kokoustiloissa on ilmeisesti tavoiteltu päätiloja yksinkertaisempaa vaikutelmaa.

Kokoushuoneiden 201 - 204 kokolattiamatot olivat tyyppiä "Tapis Sommer 1011" ja väriltään ruskeita. Kokoushuoneen 213 lattiapinnoitteena mainitaan tyyppi "Doria Extra, väri marron B270" (ruskea). Jalkalistat ovat punapyökkiä.⁴³³

Kokoushuoneiden alakatot ovat valkoiseksi polttomaalattua alumiinisälettä ja valaisimet kongressisiiven kokoushuoneille tunnusomaisia kartion muotoisia kattovalaisimia.

Kongressisiiven kokoushuoneiden kalustukseen kuuluvat rakennusta varten suunnitellut tuolit.⁴³⁴ Kokouspöytien pöytälevyjen puulaji on punapyökki.

Kokoushuoneiden pimennysverhokankaaksi valittiin vaaleanruskea vakosamettikangas.⁴³⁵

Kokoushuone 213. Kuva Kari Hakli (AAS)

⁴³⁰ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A60 Äänieristettyjen ovien detailjit 1:1/10.10.1972 (FTA)

⁴³¹ Vedin näyttää suunnitelmissa toteutettua enemmän päärakennuksen pehmustetulta "Y-mallilta" Finlandia-talon lisärakennus Piirustus A55 Oviluettelo puuovet / 20.11.1973 (FTA)

Finlandia-talo lisärakennus Piirustus A78 Vedin Y 1:1 / 10.10.1972 (FTA)

⁴³² Kokoushuoneiden 201-204 korkeat ikkunat tehtiin sisään aukeavina, mutta ne kitattiin kiinteiksi kun ikkunapenkkien johtokourujen rakentamisen jälkeen. Suunnittelumuistio 52 / 27.3.1974 (HKRVA)

⁴³³ Kokoushuoneiden osalta mattotyyppi vaihdettiin tyypistä "Tapisom 1000" tyyppiin "Tapisom 1011" Suunnittelumuistio 43 / 7.11.1973 (HKRVA)

Finlandia-talo, Lisärakennus. Sommer-matot. Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto 30.11.1972 (FTA)

⁴³⁴ Kokoushuoneiden tuoli on sama malli, jota käytetään kongressisaleissa.

⁴³⁵ Finlandia-talo lisärakennus. Rakennuttajan hankinta: Verhot, huonekohtainen luettelo 6.2.1975 Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto

Salikerros

Portaiden S1 ja S2 ylätasanne

Kongressisiiven arvokkaimpiin tiloihin, kahteen yhdistettävissä olevaan kongressisaliin joihin parhaimmillaan mahtuu noin 900 hengen kongressiyleisö, johtaa kokoushuonekerroksen lämpötiloista kaksi porrasyhteyttä. Näiden ylätasanteiden välille jää kapeahko hissiaula, joten yleisön liikenne saleihin voidaan tarvittaessa myös erottaa tehokkaasti.

Portaiden S1 ja S2 askelmat ja portaiden ylätasanne pinnoitettiin tummanruskealla kokolattiamatolla.⁴³⁶ Portaiden käsijohteet ovat messinkiputkiprofiilin ympärille kiedottua mustaa nahkaa, ja katto porraskorokkeen nousun mukaan porrastettua valkoista alumiinisälettä. Kongressisiiven yleisöportaiden alakattojen ot-sapintojen verhouksena on käytetty valkoiseksi polttomaalattua, profiloitua alumiinilevyä, joka kaukaa katsoen vaikuttaa maalattulta puuprofiililta.⁴³⁷ Porrasvalaisimet jatkavat lämpötilan 212 ja sen liikennetilojen välistä jäsentelyä.

Ylätasanteen alakatto on valkoista alumiinisälettä. Tilallisesti intiimissä läpikulkutilassa on käytetty valaisimina vaatimatonta, lieriön muotoista valkoista yleisvalaisinta.⁴³⁸ Kongressisalit A ja B avautuvat ylätasanteelle lasiseinien- ja ovien välityksellä. Lasiseinän kantava rakenne muodostuu valkoiseksi polttomaalatuista standarditeräsprofiileista. Peitelistat ovat arkkitehtipronssia MS 80, kooltaan 20x4mm. Lasitukseen on käytetty rautalankalasia, ja lasitus on kaksinkertainen. Teräslasiseinän detaljit ovat ilmeeltään siroja. Runkoprofiilien syvyys on 50mm ja leveys ilman lasituslistoja 20mm.⁴³⁹ Valkoisiksi maalatuissa teräsrunkoisissa lasiovista on heloituksena patinoidut pronssivetimet (MS 80) "Rautatalo".⁴⁴⁰

Portaiden S1 ja S2 ylätasannetta kongressisalin B edustalla.

Kongressisalien ovet ovat valkoiseksi maalattuja teräsprofiililasiovia.

Kuvat Mari Mannevaara 2004

⁴³⁶ Salikerroksessa käytetyn kokolattiamaton tyyppi ja väri "Tapis Sommer 1011, väri 8317, tummanruskea".

Finlandia-talo Lisärakennus Sommer-matot 30.11.1972, Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (FTA)

⁴³⁷ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A116 Alakattodetaljit (K11) / 13.2.1973 (FTA)

⁴³⁸ Valaisimen littera V11

⁴³⁹ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A130 Lasiseinädetaljeja 1:1 / 2.1.1974

Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A87 Lasiseinäpiirustus 1:50 / 12.11.1974

⁴⁴⁰ Kongressisiiven metallioviin asennetuissa "B"-vetimet on kiinnitetty ovilehden sivulta, toisin kuin piirustuksessa A77 on esitetty.

Finlandia-talon inventointisovellus 2005

Finlandia-talon lisärakennus. Piirustukset A54 Oviluettelo, metalliovet / 30.11.1973 ja A77 Vedin B 1:1 / 10.10.1972 (FTA)

Kongressisalit A ja B

Kongressisalien A ja B takaosaan sijoittuu kielenkääntäjien ja tarkkaamojen tiloja varten parvi (elokuvakonehuonekerros), jonka alapuolelle jää matalaa tilaa. Muuten salien tila on kaksi kerrosta korkea, ja kattopinta on kalteva. Saleihin tullaan sisään salin matalasta takaosasta. Tuolivarastot sijoittuvat kapeahkoina varastotiloina kevytrakenteisten maalatulla kankaalla pinnoitettujen seinien ja liukuovien taakse niin ikään salien takaosiin. Salien A ja B väliin sijoittuu valkoiseksi maalatulla kankaalla verhoiltu, moottorikäyttöinen siirtoseinä, ja tarkkaamoparven alapuolelle siirtoseinään liittyvä kääntöovi.⁴⁴¹

Kongressisalien arkkitehtoniset kohokohdat muodostavat salien länsiseinän teräsrakenteisen lasiseinän kaaret, ja takaosan elokuvakonehuonekerroksen parvi, jonka vapaamuotoiset kaarteet kallistuvat eteenpäin. Elokuvakonehuonekerroksen tilojen nauhaikkuna korostaa lennokasta vaikutelmaa.

Salien länsi-ikkunoiden alareuna sijoittuu suurin piirtein elokuvakonehuonekerroksen lattiatasolle. Länsiseinän alaosan kaarteet on rapattu ja maalattu valkoiseksi. Ikkunan alareunan eteen sijoittuu seinän muotoja seuraamaan taivutettu, valkoiseksi maalatusta kimpilevystä rakennettu ikkunapenkki. Koteloon sijoitettiin myös salien pimennysverhojen moottorit. Ikkunaseinän eteen kiinnitettiin kaksinkertaiset verhoiskot, joista toiseen ripustettiin valo- ja toiseen pimennysverhot.⁴⁴² Länsiseinän ikkunaseinä toteutettiin lämpökatkaisemattomista, polttomaalatuista tehdasvalmisteisista teräsprofiileista, joiden tukina toimivat julkisivussa 60x60mm T-teräsprofiilit. Lasiseinän teräsprofiilien detaliin ilme salien suuntaan oli yksinkertainen, lasituslistat olivat suorat. Lasiseinän lasituksessa otettiin huomioon ääneneristyskysymykset.

Kongressisalien matalat, tarkkaamoparven alapuolelle sijoittuvat kattopinnat ovat valkoiseksi maalattua puulevyä. Korkean osan kattopinnassa kulkevat valkoiseksi maalatut, betoniset primääripalkit, joiden kylkiin on kiinnitetty valkoisesta, peittomaalattusta kimpilevystä rakennetut viistot kotelot. Palkin koteloinnin kylkeen upotettiin toiselle puolelle kannelliset pistorasiakotelot.⁴⁴³ Kongressisalien korkean katon alakatto on osittain valkoiseksi maalattua metalliritilää, osittain valkoiseksi maalattua puulevyä. Puulevykatto on 25mm ristiinliimattua huonekalukimpeä, jonka saumoissa on 5mm urasaumat. Polttomaalattujen metallirasterielementtien koko on 100x100cm, ainepaksuus 1.5mm, silmäkoko 50x50mm ja korkeus 50mm. Rasterielementin näkyvässä reunassa on valkoiseksi polttomaalattu lattateräs

*Kongressisalit A ja B kalustettuna pitkittäin tilaisuutta varten.
Kuva vuodelta 1975 (FTA)*

5x65mm. Rasterielementtien päälle on asennettu musta, harso-mainen kangas ja osittain mineraalivillalevyä akustisista syistä.⁴⁴⁴ Ikkunaseinällä siihen liittyvä vaneroitu kattopinta on tehty kartion muotoon seinäkaarien keskipisteen mukaan, alaslaske-tun katon reunaviiva puolestaan ympyräkaaren muotoon seinä-kaarien keskipisteen mukaan.⁴⁴⁵ Ilmastointikanavat kulkevat kongressisalien alakaton yläpuolella.⁴⁴⁶ Tuloilma puhalletaan saleihin metallirasterialakaton kautta -tilassa ei ole näkyviä il-manvaihtoasennuksia.

Arkkitehtitoimisto suunnitteli alun perin kongressisalien lattiama-terialiksi tammiparkettia. Valvontaryhmä kuitenkin piti pehmei-tä lattiamateriaaleja käyttöteknisesti ja huoneakustisesti parem-pana ja puumateriaalin käyttämisestä kongressisalien lattian-päälysteenä luovuttiin varhaisessa vaiheessa.⁴⁴⁷ Kongressisalien lattiat toteutettiin tummanruskeasta kokolat-tiamatosta.⁴⁴⁸ Jalkalistat ovat punapyökkiä, ja kaarevilla seinillä taivutettuja. Lattian alla kulkee johtotilaa sähköasennuksia var-ten. Lattialuukkujen kannet ovat terästä, ja ne päälystettiin alun perin samalla tummanruskealla kokolattiamatolla kuin muu lat-tia.⁴⁴⁹

Kongressisalien ulkoseinäpinnat ovat rapattuja ja valkoiseksi maalattuja. Tuolivarastojen kevyet puurakenteiset seinäkkeet ja liukuovet ovat kangaspintaisia (maalattu valkoinen), elokuvako-nehuonekerroksen parven vapaamuotoiset kallistukset ovat maalattua kimpilevyä. Kaarevilla osilla pinta on muotoon taivu-tettua vaneria. Parven suorilla seinäverhouksilla valkoiseksi maalattu levyverhous on lujalevyä.⁴⁵⁰

Kongressisalien valaistukseen valitut mallit ovat konstailematto-mia. Korkealla osalla palkkien välisiin alakattokenttiin on sijoitet-tu kattopintaan asennetut kaksoisvalaisimet. Elokuvakonehuonekerroksen parven alla valaisinmalli on sama kuin lasiväliseinän toisella puolella portaiden S1 ja S2 ylätasan-teella. Tämä korostaa tilan jatkuvuutta.

Kongressisalien ja kokoushuoneiden kalustusta varten suunni-teltiin arkkitehtitoimistossa pinottava, käsinojallinen tuoli, jonka jalan ja käsinojan liitoskohdassa on viuhkan muotoinen liitos-kappale. Kongressipöytä- ja tuolisuunnitelmat muodostivat lisä-rakennuksen kohdalla sisustussuunnittelun tärkeimmän irtoka-lustukseen liittyvän tehtävän, johon kiinnitettiin arkkitehtitoimis-ton puolesta erityistä huomiota rakennuttajan antamista tiukois-ta taloudellisista vaatimuksista huolimatta. Suunnitellut tuolit ai-ottiin työn edetessä korvata kustannussyistä standardivalmistei-sillä. Asiasta on säilynyt Aallon kannanotto rakennustoimikun-

nan puheenjohtaja, kaupunginjohtaja Veikko Järviselle osoite-tun kirjeen muodossa. Kirjeessä Aalto korostaa, että kongressi-talon kokoussalien sisustus on katsottava erikoistapaukseksi, ja että kyseessä oleva tuolimalli on suunniteltu nimenomaan lisä-rakennuksen kokonaisuutta ja käyttötarpeita ajatellen. Finlandia-talon johtajan Bengt Bromsin ja A. K. Loimarannan vastaavassa lausunnossa todetaan, että erikoissuunniteltu tuoli on välttämätön; tätä perustellaan muun muassa päärakennuk-sen korkean laatutason ja edustavuuden ansiosta saavutetulla myönteisellä julkisuudella. Kokoustiloja varten suunnitellut tuolit päätettiin rakennustoimikunnan äänestyksen jälkeen toteuttaa. Tuolien verhoilukangas oli sininen, ja sisustuksesta vastanneen Pirkko Södermanin mukaan tavoitteena oli löytää mahdollisim-man lähellä konserttisalien tuolien verhoilua oleva sävy.⁴⁵¹ Kongressien puheenjohtajistoa varten suunniteltiin saleihin li-säksi siirrettävät puhujakatederi ja korokkeet.⁴⁵²

⁴⁴¹ Parven alle suunniteltiin alun perin lasitaitto-ovi. Toteutettu kangaspintainen ovi liittyy detaljeiltaan salien välille sijoittuvaan siirtoseinään; pinta on valkoi-seksi maalattua juuttikangasta ja jaettu pystysuoriin osiin saumauriin liimatuilla metallilistoilla. Vaahtokumitiivisteiden pinnoituksena on musta nahka, ja oven tiivisteinä on käytetty mustia harjatiivisteitä.

Finlandia-talon lisärakennus. A195 Kongressisalien välinen ovi 1:1, 1:20 / 8.1.1974 (FTA)

⁴⁴² Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A182 Kongressisalin katto ikkunasei-nällä, leikkaus 1:10 / 10.6.1974(FTA)

⁴⁴³ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A221Kongressisalien sisäkatto, sisä-kattoleikkauksia 1:5 / 14.8.1974 (FTA)

Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A224 K-kannattajien suuntainen leik-kaus kongressisalin katosta. Tankonostimen moottorin tilavaraus 1:5 / 8.8.1974 (FTA)

⁴⁴⁴ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A96 Alakattodetaljit (K5) Kongressisalit 303, 304 1:1 / 10.6.1974 (FTA)

Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A218 Alaslaskettu katto, kongressisalit 1:50 / 5.11.1974 (FTA)

⁴⁴⁵ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A182 Kongressisalin katto ikkunasei-nällä, leikkaus 1:10 / 10.6.1974 (FTA)

⁴⁴⁶ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A224 K-kannattajien suuntainen leik-kaus kongressisalin katosta. Tankonostimen moottorin tilavaraus 1:5 / 8.8.1974 (FTA)

⁴⁴⁷ KORA esityslista 101 / 20.6.1972 (HKRVA)

⁴⁴⁸ Salikerroksessa käytetyn kokolattiamaton tyyppi ja väri "Tapis Sommer 1011, väri 8317, tummanruskea".

Finlandia-talo Lisärakennus Sommer-matot 30.11.1972, Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (FTA)

⁴⁴⁹ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A180 kongressisalin lattialuukku 1:1, 1:20 / 28.3.1974 (FTA)

⁴⁵⁰ Parvi on betonirakenteinen, mutta verhoiltu salin puolelta 25mm paksulla, valkoiseksi maalatulla kimpilevyllä, jonka taustalle on jätetty säännöllisin väli-matkoin (n. 5m) palokatkot.

Finlandia-talo lisärakennus. Piirustukset A220 Kongressisalien puupintaiset seinät 1:50, 1:1 / 24.10.1974, A218 Alaslaskettu katto, kongressisalit 1:50 / 5.11.1974 ja A102 Alakattodetaljit (K11) 13.2.1973 (FTA)

⁴⁵¹ KORA pöytäkirja 135a / 6.6.1974 liitteineen (HKRVA)

KORA pöytäkirja 136 / 7.6.1974 liitteineen (HKRVA)

Puhelinhaastattelu Mari Mannevaara > Pirkko Söderman 2004

⁴⁵² Finlandia-talo lisärakennus. Piirustukset AK109 Kongressisali, puhujakate-deri / 26.10.1973, AK88 Kongressisali katederiyksiköt /26.10.1973, AK90 Kongressisali korokeyksiköt /26.10.1973 (FTA)

Valiokuntahuoneet 306 ja 307

Valiokuntahuoneet sijoittuvat kongressisiiven ja päärakennuksen väliseen matalaan liitososaan sen ylimpään kerrokseen, ja niihin on kulku vain kongressisalin B tiloista. Kongressisalista B niiden väliseen eteiskäytävään nousee muutama porrasaskelma. Eteiskäytävään liittyy pieni wc-tila.

Valiokuntahuoneet saavat luonnonvaloa kattoikkunoiden kautta. Pienenpään, idänpuoleiseen huoneeseen 306 sijoittuu kaksi pyöreää kattoikkunaa, ja suurempaan lännenpuoleiseen huoneeseen 307 neljä kappaletta. Huoneiden seinä- ja kattopinnat ovat pääasiassa rapattuja ja valkoiseksi maalattuja. Rapattujen kattopintojen keskelle on kuitenkin kiinnitetty valkoiseksi maalattu levyverhous, jonka reunoihin on liimattu profiloidut punapyökkilistat. Seinille on kummassakin kokoushuoneessa sijoitettu valkoiseksi maalatulla juuttikankaalla päällystetty kimpilevykotelo, jonka suojaan jäävät sprinklereiden pystysiirrot.⁴⁵³

Valiokuntahuoneiden lattiapinnat olivat ruskeaa kokolattiamattoja; huoneessa 306 tyyppiä ”Tapis Sommer 1011, väri 7829, marron” ja huoneessa 307 tyyppiä ”Doria Extra, väri marron B 270”. Jalkalistat ovat lakattua punapyökkiiä.⁴⁵⁴

Suuremman valiokuntahuoneen valaistusratkaisu muodostuu kattoikkunasyvennyksiin sijoitetuista valaisimista, jotka on kiinnitetty kolmella metallitangolla syvennyksen seinämiin. Valaisimien varjostin koostuu viidestä valkoiseksi maalatusta metallisesta häikäisysojarenkaasta. Pienemmässä valiokuntahuoneessa on kahden kattoikkunavalaisimen lisäksi kolme levykattoon asennettua tavallisesti aulatiloissa käytettyä valaisinta.⁴⁵⁵

Valiokuntahuoneiden ovet ovat äänieristettyjä punapyökkiovia, joiden detaljit ja heloitus vastaavat muiden kongressisiiven kokoushuoneiden ratkaisuja.

⁴⁵³Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A232 Huoneiden 306 ja 307 seinäverhousdetaljeja ja kattoverhousdetaljeja 1:5, 1:1 / 29.10.1974 (FTA)

⁴⁵⁴ Finlandia-talo lisärakennus. Sommer-matot 30.11.1972 Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto (FTA)

Suunnittelumuistio 43 / 7.11.1973 (HKRVA)

⁴⁵⁵ Valaisinlittera V6

Valiokuntahuone K307 vuonna 2004. Kuva Mari Mannevaara

Elokuvakonehuonekerroksen tilat

Elokuvakonehuonekerroksen käytävätilat sijoittuvat rakennuk- sen itäsivulle. Käytävätilan varrelle aukeavat sivuilla kielenkään- täjien tilat, keskelle sijoittuvat selostajien huoneet ja tarkkaamot. Lisäksi kerrokseen on sijoitettu lepo- huone kielenkääntäjille ja ti- lapäisten selostajien kevytrakenteiset kopit. Elokuvakonehuonekerroksesta on kaksi porrasyhteyttä alempiin kerrokseen; toinen porrashuoneeseen V, toinen portaan T kautta kongressisaliin B.

Käytävien ja erillisten tilojen materiaalit ja värit ovat yhtenäisiä. Sekä rapatut kivirakenteiset seinät että kevytrakenteiset levy- seinät ovat valkoiseksi maalattuja, ja lattioiden pinnoite oli gra- fiitinharmaa “Finn-Flex” -neulehuopamattoa. Jalkalistat ovat pu- napyökkiä. Elokuvakonehuonekerroksen tilojen alakatto oli standardikiinnityksellä (t-lista) ripustettua kangaspintaista val- koista “Parmitex” -alakattolevyä. Käytäviltä ja tiloista aukeaa kongressisaleihin betonirakenteinen ikkunaseinä, jonka kalte- vuuden suunta ja kulma vaihtelevat.⁴⁵⁶ Ikkunaseinän ikkunat ovat puurakenteiset ja yleensä kaksinkertaiset. Puitteet ja kar- mit ovat valkoiseksi peittomaalattuja. Ikkunoiden sisäpuite on ruuvattu kiinni karmiin, ja puiteväli on verhoiltu valkoisella kan- kaalla. Ikkunoiden uloin lasitus on käytävätiloissa savunhar- maata, laminoitua värilasia.⁴⁵⁷ Ikkunoiden varustukseen kuului- vat taivutetut verhokiskot ja paksut, tummansiniset pimennys- verhot. Elokuvakonehuonekerroksessa käytetty valaisintyyppi on kongressisiiven lieriönmuotoinen yleisvalaisin.⁴⁵⁸

Kielenkääntäjien tiloihin sisältyi sekä kahden että kolmen hen- gen tulkkaustiloja. Salin A puolelle sijoittuu kolme kahdelle hen- gelle ja kolme kolmelle hengelle tarkoitettua tilaa, salin B puo- lella tiloja oli yhtäläinen määrä. Kielenkääntäjien huoneissa ei ollut ovia. Käytävillä avautuivat leveätköt oviaukot, joihin liittyi- vät valkoiseksi maalatut verholaudat ja paksut vakosamettiset, tummansiniset väliverhot.⁴⁵⁹ Kielenkääntäjien tilojen seinäver- houkset ovat valkoiseksi maalattua 6mm rei’itettyä kovalevyä 3mm avosaumoin. Sivuseinille sijoittuvat kiinteät, valkoiseksi maalatut ikkunat viereisiin kielenkääntäjähuoneisiin. Sivuseinien ikkunoiden yläpuolella seinäpinnat ovat sileää, maalattua kova- levyä.⁴⁶⁰ Kongressisaleihin suuntautuvan ikkunaseinän näkyvät pinnat ovat kaltevilla osuuksilla rapattua ja valkoiseksi maalat- tua betonia.

Tilojen etuseinän vaihtelevan kaltevuuden vuoksi kalustukseen kuuluvien pöytien sovitukset jouduttiin suunnittelemaan erik- seen. Linoleumipintaiset, mustat pöytätasot on sovitettu kalte- viin etuseiniin. Pöytätasojen jalat ovat maalattua terästä.⁴⁶¹ Kielenkääntäjien tilojen muu kalustus (hyllyvaunut ja tuolit) valit- tiin Tehokalusteen mallistosta.⁴⁶²

Radio- ja tv- selostajien tilat, elokuvakonehuone sekä molempia saleja palveleva tarkkaamo olivat erillisiä huonetiloja.⁴⁶³ Huoneiden väliovet käytävälle olivat punapyökipintaisia palo- ovia. Tiloissa oli sähköasennusten helpottamiseksi muovimatol- la pinnoitettu asennuslattia. Osassa tarkkaamotilan 418 ik- kunaseinää kongressisalin B suuntaan ikkunoissa on vain yksi puite ja niissä kirkas lasi. Elokuvakonehuoneen 417 ikkunat ovat vastaavat. Tarkkamotilassa 418 ikkunaseinään liittyy myös kak- si sisäänpäin aukeavaa kapeaa ikkunaa.⁴⁶⁴ Tarkkaamon ilman- vaihtoon liittyivät alakaton yhteyteen asennetut rei’itetyt ja polt- tomaalatut metallilevyt, joiden taakse sijoittuvat tuloilmakam- miot.

Kielenkääntäjän huone vuonna 1976. Näkymä sa- leihin A ja B ikkunan kautta. (FTA)

Vieressä elokuvakonehuonekerroksen käytävää vuonna 2004. Kielenkääntäjien tilojen paljeovat ja iikkunat ovat vuonna 2003 tehtyjä muutoksia. Kuva Mari Mannevaara

⁴⁵⁶ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A181 Elokuvakonehuonekerroksen sisäseinän leikkaukset 1:20 / 5.4.1974 (FTA)
⁴⁵⁷ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A176 Tarkkaamojen lasiseinä- detalji 9 ja 10 1:1 / 24.4.1974 (FTA)
⁴⁵⁸ Valaisinlittera V11
⁴⁵⁹ Finlandia-talo lisärakennus. Rakennuttajan hankinta: Verhot, huonekohtainen luettelo 6.2.1975 Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A 207 Elokuvakonehuonekerroksen sisäseinäverhouksia 1:20 / 5.4.1974 (FTA) Kielenkääntäjien tilojen muutokset kts luku “Finlandia-talon muutos- historiaa”
⁴⁶⁰ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A 207 Elokuvakonehuonekerroksen sisäseinäverhouksia 1:20 / 5.4.1974 (FTA)
⁴⁶¹ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus AK54 Elokuvakonehuonekerros kielenkääntäjät pöytäaso 1:5, 1:20 / 6.1.1975 (FTA)
⁴⁶² Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus AK225 Kielenkääntäjien huo- neiden sisustus 1:50 / 6.1.1975 (FTA)
⁴⁶³ Tilajakoa muutettiin kongressisiiven peruskorjauksen yhteydessä vuonna 2003. Kts. luku “Finlandia-talon muutoshistoriaa”
⁴⁶⁴ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A179 Elokuvakonehuonekerroksen sisäseinä 1:50 / 24.4.1974 (FTA) Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A176 Tarkkaamojen lasiseinäde- talji 9 ja 10 1:1 / 24.4.1974 (FTA)

Julkisivut

Lisärakennuksen julkisivut on taidokkaasti sovitettu olevaan rakennukseen sekä olevaan ympäristöön.

Kuten Aalto selventää suunnitelman ratkaisuja päiväämättömässä selostuksessaan "Kongressitarkoituksia palvelevan rakennuksen sijoitus ja rakentaminen konserttitalon yhteyteen" (AAS) on rakennuksen kerrokset sovitettu sekä ympäröivään maastoon että Konserttitalon kerrosasemiin.

Lisärakennus jatkaa etenkin Töölönlahden puolella eli rakennuksen itäjulkisivussa konserttitalon arkkitehtonisia intentioita. Sisäänajokerroksen varjoisa tumma sisäänvedetty saatto- ja huoltoliikennetila jatkuu lisärakennuksessa visuaalisesti tumman seinäkäsittelyn ja terassin heittämän varjostuksen ansiosta.

Rakennus on liitetty konserttitalon kulkujärjestelyihin, mikä mm. ilmenee terassin ja sen marmorikaiteen jatkumisena saumattomasti.

Kuten konserttitalossa on lisärakennuksessaakin sisääntulokerrosta sisennetty muusta julkisivulinjasta terassipuolella, jolloin yläpuolen rakennusvolyymi muodostaa sille katoksen. Horisontaalia linjaa on täälläkin korostettu tummalla julkisivukäsittelyllä ja ikkunaseinällä.

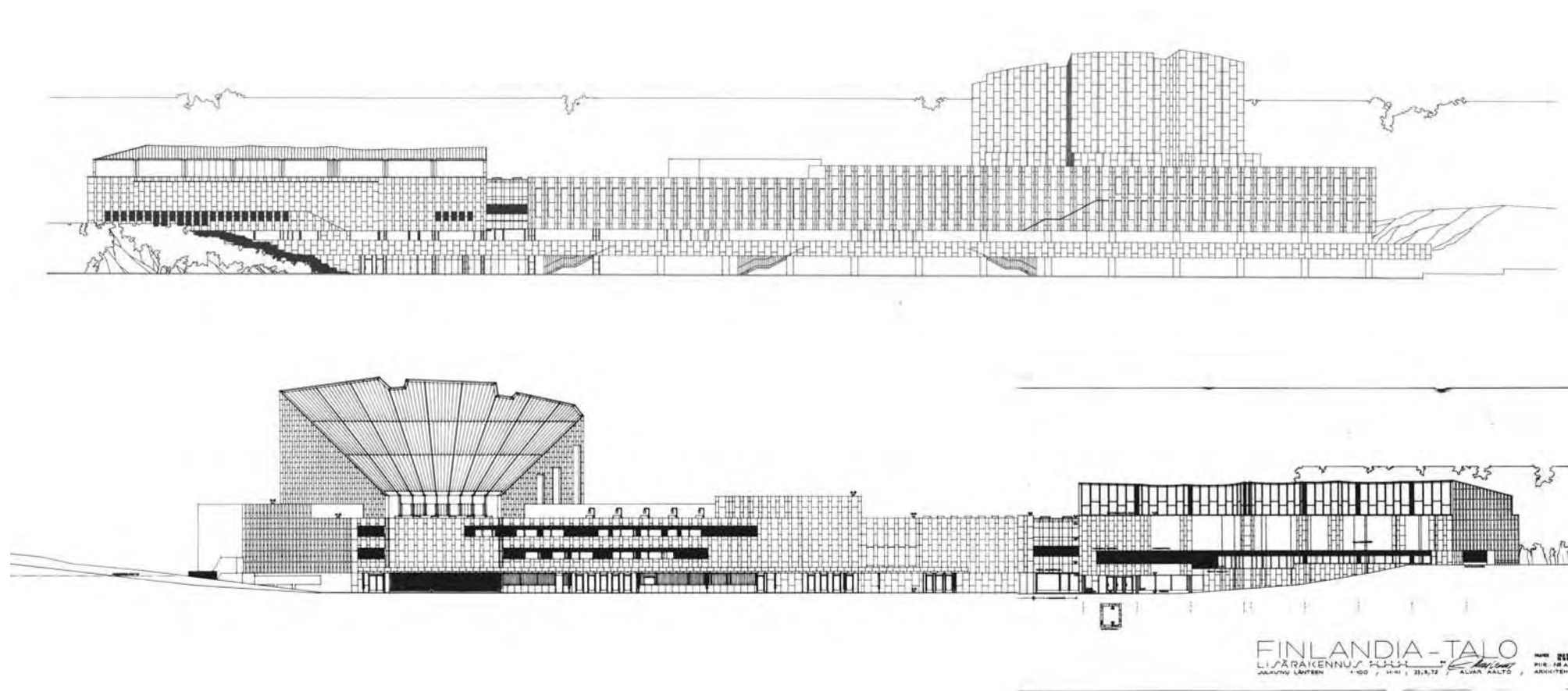
Itäpuolen arkkitehtuuri liittyy kallioleikkaukseen, joka oli louhittu konserttitalon rakentamisen yhteydessä ja johon lisärakennus sovitettiin siten, että uutta louhintaa ei tarvittu. Ulkoporras A on istutettu maastoon mustan graniittisen porrastuvan reunamuurin välityksellä.

Itäjulkisivun marmoripintaiset osat ovat kokoushuonekerroksessa ja kongressisali-kerroksessa. Lisärakennuksen marmoripinnat ovat sileitä ja yksinkertaisia verrattuna päärakennuksen vertikaalisti pilasteriaiheisiin jäsennöityihin marmorijulkisivuihin. Sen sijaan porras muodostaa lisärakennuksenkin itäjulkisivuun veistoksellisen aiheen. Rakennuksen räystäslinja on sovitettu konserttitalon olevaan räystäslinjaan kattoa ja julkisivua porrastamalla. Elokuvakonehuonekerroksen julkisivu on reilusti sisempänä kuin marmoriseinä ja pintamateriaalina on valkoinen uritettu alumiinipelti.

Sisääntulokerroksessa ja siitä ylemmissä kerroksissa lisärakennuksen ja konserttitalon liitoskohta on artikuloitu julkisivussa nk. nivelosalla, joka on rungoltaan kapeampi kuin vanha- ja uusiosa ja julkisivukäsittelyltään täysin poikkeava; julkisivumateriaalina on musta lasi.

Länsijulkisivu on aivan omanlaisensa. Ilmeikkään julkisivun kaarevien muotojen motiivina on ollut puisto, jonka komeita puita rakennus väistää. Konserttitalon tummaa sokkelikerrosta ja valkoisen marmorijulkisivun räystäskorkkoa on noudatettu lisärakennuksessa. Marmorilinjaan yläpuolelle kohoaa kongressisalien lasiseinä.

Finlandia-talon julkisivut itään ja länteen. (AAA)

Julkisivumateriaalit ja rakennusosat

Julkisivuverhoukset

Lisärakennuksen julkisivujen päämateriaali on Carraran marmori. Työselostuksessa viitattiin olevan rakennuksen marmoreihin eli siniharmaita juovia sai esiintyä hyvin vähän. Levypaksuus oli 30 mm ja pinta sileäksi hiottu.

Vastaavasti kuin päärakennuksessa kiertää sisääntulokerroksen ja osittain myös kokoushuonekerroksen eli rakennuksen sokkelien materiaalina Oulaisten musta graniitti, jonka pinta on sileäksi mattahiottu ja paksuus 40 mm.

Kongressisalien lasiseinän alapuolinen osuus länsijulkisivussa on jäsennöity vertikaalisesti marmorilla ja rappauksella. Aaltoilevan koverretun seinän kaarevat pinnat ovat rapatut ja terävät kulmat ovat marmoripäällysteiset. Rapattujen seinäpintojen kohdalla on valkoiseksi maalatut halkaisijaltaan 30mm teräksiset villiviinitangot, jotka alkavat lähes maantasosta ja ulottuvat lasiseinän vesipellitykseen.

Nivelosan julkisivuverhouksena on 8mm mustaa julkisivulasia. Pystysaumat on listoitettu mustaksi maalatulla teräsprofiililistalla.

Uritettua alumiinipeltiä on julkisivuissa käytetty itäpuolella marmorijulkisivun yläpuolelle sijoittuvassa kongressisalien otsapinnassa ja länsipuolella ikkunaosuuksilla pilarien verhouksena. Valkoiseiin kongressisalien ikkunoihin liittyvä pellitys on polttomaalattu valkoiseksi ja kokoushuonekerroksen pronssiprofiiliikkunoihin liittyvä pellitys on polttomaalattu mustaksi. Arkkitehtipronssista tehtyä profiilipeltiä on käytetty itäpuolen sisääntulokerroksen ikkunoiden väliosissa.

Erikoisporsliiniseinää jatkettiin sisäänajokerroksessa laajennuksen kohdalla. Erikoisporsliini on samaa Aallon suunnittelemaa kourumaista keramiikkasauvaa kuin jo rakennetuissa seinissä. Keramiikkasauvojen väri on intensiivinen sininen. Muuten sisäänajokerroksen verhousmateriaalina on käytetty patinoitua pronssilevyä.

Julkisivusäleiköt

Pronssisäleikköä on rakennuksen sisäänajokerroksessa (teras-silla) rakennuksen itäpuolella ikkunoiden edessä.

Valkoiseksi polttomaalattua kevytmetallisäleikköä on länsipuolella kokoushuonekerroksen ikkunoiden edessä.

Nivelosan länsi- ja itäjulkisivulla ravintolan toimiston ja keittiön ikkunoiden edessä oleva säleikkö on mustaksi maalattua kevytmetallisäleikköä.

Pilarit

Itäpuolella sisäänajokerroksen pilarit ovat pyöreät. Pilarit on verhottu voimakkaasti profiloidulla messinkilevyllä ja yhdellä sivulla mustalla graniitilla.

Terassilla pilarit ovat lähes samanlaiset, messinkiprofiilista puutuu vain pari sakaraa.

Länsipuolella sisääntulokatoksen pilarit ovat kiilan muotoiset. Pilarit on verhottu profiloidulla messinkilevyllä ja leveällä sivulla mustalla graniitilla.

Nivelosaan liittyvät pilasterit sisääntulokerroksessa ovat myös kiilamaiset. Kiilan kaikki sivut on verhottu sileällä messinkilevyllä.

Vesikatto

Kongressisalien viiston katon katemateriaalina on kuparipelti. Kuparin alustana on raakaponttilaudoitus. Aluskatetta ei ole. Veden poisto vesikatoilta tapahtuu kuparisista kattosuppiloista sisäpuolisia kupariputkia pitkin sadevesiverkostoon. Kuparikaton matalalla lappeella itäpuolella on suurehkot vesikourut. Nykyiset vesivuodot vesikatolla ovat tämän koururakenteen alla. Kuparipeltilevyä ovat myös vesikatoilla tarkastusluukut, paloluukut, ilmastointikanavat ja putket . Vesikatoille tulevien ilmastointikanavien säleiköt ovat kupariprofiilia.

Singelipäällysteinen katto on nivelosassa sekä itäpuolen marmoriseinän osien vesikatoissa.

Räystäiden pellitys oli suunniteltu polttomaalatusta alumiinipelistä. Julkisivukorjauksen yhteydessä v. 1999 räystäät muutettiin ja päällystettiin alumiinipellillä.⁴⁶⁵

⁴⁶⁵ Muistio Finlandia-talon vesivuodoista 26.10.2004, Helsingin kaupungin rakennusvirasto
⁴⁶⁶ Finlandia-talon lisärakennus. Piirustus A58 Metalliovidetaljit 6-15 1:1 / 20.11.1973 (FTA)
⁴⁶⁷ KORA pöytäkirja 133/2.4.1974

Ovet

Lisärakennuksen sisäänkäyntien ovet ovat Outokummun pronssiprofiileilla verhoiltuja teräsprofiili-lasiovia, joiden vetiminä on käytetty ”Rautatalo” - vetimen kookasta variaatiota (kuten päärakennuksenkin yleisöovissa) Vetimet on asennettu oveen yksi molemmin puolin ovilehteä. Ovien näkyvät pronssiosat on patinoitu.

Sisäänajokerroksen ovet ovat lämpöeristetty ulko-ovia, joiden rakenne on teräsprofiilia ja pinnassa pronssilevyllä MS80 verhoiltu lujalevy. Vetiminä on käytetty ”Rautatalo” - vetimen normaalia kokoa. Sisäänajokerroksen yleisösisäänkäynnin ovet ovat em. lasiovia.⁴⁶⁶

Talonmiehen asunnon ulko-ovi on lakattua tammea.

Ikkunat

Teräsrakenteiset ikkunat pronssipäälysteellä: Ikkunat ovat kiinteät tuuletusosia lukuunottamatta. Ikkunat on lasitettu kaksinkertaisella eristyslasilla, joka on kiinnitetty puitteeseen pronssiprofiililla. Teräsprofiilien näkyvät osat on päällystetty pronssiprofiilein. Pronssi on arkkitehtipronssia. Näkyvät pronssipinnat on patinoitu. Tätä tyyppiä on itäpuolen sisääntulokerroksen sisääntulohallin lasiseinä.

Teräsrakenteiset ikkunat jalopuupäälysteellä: Ovat kiinteitä ikkunoita tuuletusosia lukuunottamatta. Runko on teräsprofiilia. Ikkunat on lasitettu kaksinkertaisella eristyslasilla, joka on kiinnitetty puitteeseen punapyökkiprofiililla. Teräsprofiilien näkyvät osat on päällystetty punapyökkiprofiililla sisäpuolella. Ulkopuolella marmoriseinään liittyvät ikkunat on listoitettu valkoiseksi maalatulla teräslistalla. Tätä tyyppiä ovat lähes kaikki kokoushuonekerroksen ikkunat. Länsipuolen ikkunaseinän ikkunoiden korkeus vaihtelee julkisivusommittelun mukaan.

Teräsrakenteiset ikkunat polttomaalattuina Kongressisalien kaarevamuotoinen lasiseinä toteutettiin lämpökatkaisemattomista, polttomaalatuista tehdasvalmisteisista teräsprofiileista, joiden tukina toimivat julkisivussa 60x60mm T-teräsprofiilit. Lasiseinän lasituksessa otettiin huomioon ääneneristyskysymykset. Suunnitelmissa lasitus oli merkitty tehtäväksi kaksinkertaiselle lämpölasilla, mutta työmaa-aikana ne vaihdettiin kolminkertaisiksi äänieristyslaseiksi⁴⁶⁷.

Kattoikkunat:

Kattoikkunoiden rakenne on teräsbetonia. Sisäpuolen valoaukot ovat valkoiseksi rapatut. Ulkopuolelta kaulus on pellitetty kuparipellillä. Kattoikkunoissa on kolminkertainen lasi. Uloin lasi on rautalankalasia. Kattoikkunat sijoittuvat nivelosan katolle. Valiokuntahuoneet 306 ja 307 saavat luonnonvaloa pelkästään kattoikkunoiden kautta, joita pienenpään, idänpuoleiseen huoneeseen 306 sijoittuu kaksi ja suurempaan, lännenpuoleiseen huoneeseen neljä kappaletta.

Ulkopuoliset ikkunapenkit

Itäjulkisivun kokoushuoneiden ulkopuoliset ikkunapenkit ovat marmoria.

Sisääntulokerroksen ulkopuoliset ikkunapenkit ovat mustaa graniittia itäjulkisivun puolella. Muut ulkopuoliset ikkunapenkit on pellitetty ja maalattu seinäpinnasta riippuen valkoiseksi tai mustaksi.

Ilmanottotorni

Rakennuksen soikeanmuotoinen betonirakenteinen ilmanottotorni sijoittuu rakennuksen eteläisivulle. Torni on päällystetty profioidulla kuparipellillä.

Porras A

Portaan kaidemuuri ja porrasaskelmat ovat Oulaisten mustaa ristipäähakattua graniittia. Kaidemuuriin on upotettu istutuslaatikot. Portaan puolellemuuriin seinään on upotettu valaisimet.

”Katokset”

Länsipuolella sisääntulojen katoksena toimii yläpuolinen rakennusvolyymi, jonka alapinnan verhoilu on tehty valkoiseksi maalatusta mineriittilevystä. Saumat on listoitettu valkoisella teräspeltiprofiililla.

Itäpuolen terassin ”katto” ja sisäänajokerroksen katto eli terassin alapinta on verhoiltu vastaavalla tavalla.

Ulkotasot

Itäpuolen terassi ja länsipuolen sisäänkäyntipiha on pinnoitettu Oulaisten mustalla ristipäähakatulla graniitilla. Levykoko on 100cmx100cm ja levypaksuus 40mm. Päärakennuksen laatoitus jatkuu siten katkeamattomana lisärakennuksen edustalla.

Mukulakiveystä on rakennuksen itäisivulla A-portaan ja rakennuksen väliin jäävässä luiskauksessa sekä länsipuolella sisääntulohallin ikkunoiden edessä.

Ympäristö lisärakennuksen valmistuttua 1975

Kongressisiiven rakentamisen yhteydessä jatkettiin Finlandia-talon ympäristön rakentamista. Pihasuunnitelma valmistui 30.1.1974, ja arkkitehtitoimisto lähetti suunnitelman tarkistettavaksi puisto-osastolle, konetekniselle toimistolle ja Finlandia-talolle.⁴⁶⁸ Lisärakennuksen ympäristöalueiden vihertöiden teettämisestä päätettiin rakennustoimikunnan kokouksessa lokakuussa 1974. Vihertyöt tilattiin HKR:n puisto-osastolta.⁴⁶⁹

Varsinaisia muutostöitä lisärakennuksen valmistuminen aiheutti lähinnä sisäänkäyntien graniittilaatoitusten osalta. Opastusjärjestelmiä täydennettiin. Rakennuksen ulkopuolisen opastinjärjestelmään lisättiin 4 kiinteää ja 18 siirrettävää opastetaulua. Opasteiden periaateratkaisu koostui teräsrungosta, pronssiverhouksesta ja valkoiseksi polttomaalatuista teksteistä messinkialustalla.⁴⁷⁰

Toteutumattomaksi jäänyt veistossuunnitelma lisärakennuksen sisäänkäynnin edustalle on mielenkiintoinen. Veistossuunnitelmasta löytyy Aalto-museon originaalipiirustusarkistosta useampia luonnoksia. Taiteilijaksi pyydettiin myös kuvanveistäjä Kain Tapper. Syystä tai toisesta suunnitelmat jäivät kuitenkin paperille.⁴⁷¹

Rakennuksen itäpuolelle levittäytyneen ratapiha-alueen rakenteita purettiin vähitellen lisärakennuksen valmistumisen jälkeen.⁴⁷² Alue jäi tyhjilleen ja tilapäiseen käyttöön odottamaan keskustan asemakaavakysymyksen lopullista ratkaisua.

⁴⁶⁸ Suunnittelumuistio n:o 49 Finlandia-talon lisärakennuksen suunnittelukokous 13.2.1974

⁴⁶⁹ KORA pöytäkirja 142/ 8.10.1974

⁴⁷⁰ KORA esityslista ja pöytäkirja 145 / 3.12.1974 (HKRVA)

⁴⁷¹ Aallon kirje kaupunginjohtaja Veikko Järviselle 15.4.1975 joka sisältää veistoksen kustannusarvion (AAS)

KORA esityslista ja pöytäkirja 143 / 5.11.1974 (HKRVA)

⁴⁷² Martti Kaasisen ja Veikko Hakaluodon haastattelu 2005

Finlandia talo ilmakuvassa lisärakennuksen valmistumisen jälkeen. Päiväämätön valokuva Helifoto Oy (FTA)

7. Finlandia-talon muutoshistoriaa

Yleistä

Finlandia-taloon toteutettujen muutosten suunnittelusta vastasivat pitkään talon toteutussuunnittelussa mukana olleet henkilöt. Marmorijulkisivujen uusimistyöhön liittyneen keskustelun ohella muutoshistorian mielenkiintoisimman osan muodostavatkin Aallon aikana toteutettujen muutosten lisäksi rakennuksen alkuperäiseen suunnittelijakaartiin kuuluneiden Elissa Aallon ja Kaarlo Leppäsen sisätiloihin suunnittelemat muutokset ja laajennukset 1980 - ja 90-luvuilla. Rakennuksen ensimmäinen laajennus, terassisali, toteutettiin 1986, mutta etenkin 1990-luvusta muodostui julkisivujen marmoriverhouksen uusimisen myötä Finlandia-talossa peruskorjausten vuosikymmen.⁴⁷³ Viime vuosina taloon on kohdistunut muutospaineita paitsi voimakkaasti kehittyneen kokous- ja esitystekniikan myös rakennuksen iän mukanaan tuomien korjaustarpeiden muodossa.

Muutoshistoriassa on huomioitu kaikki ne rakennuksessa toteutetut muutokset, joille on haettu rakennuslupa. Näiden lisäksi käsitellään niitä muutostöitä, joille lupaa ei ole tarvinnut hakea, mutta joista on säilynyt dokumentteja. Muutoshistorian kuvaamisen tavoitteena on muodostaa kokonaiskäsitys rakennuksessa tapahtuneista muutoksista ja niiden kerroksellisuudesta. Vähäisemmät tilamuutokset ja ylläpitokorjausten luonteiset muutokset, joita rakennuksessa on osittain tehty ilman varsinaista suunnitteluakin, on jätetty tarkastelun ulkopuolelle, mutta kirjattu mahdollisuuksien mukaan inventointisovelluksen tilakoh-taisiin inventointitietoihin.

Muutoshistoria seuraa pääpiirteittäin kronologista jäsentelyä. Moniin Finlandia-talon tiloihin muutoksia on ehditty tehdä useaan otteeseen; mm. 1980-luvulla rakennettu terassisalia on jo korjattu kertaalleen. Useaan kertaan muutosten kohteena olleita tiloja tarkastellaan pääasiassa sen ajankohdan yhteydessä, jolloin tilaan on tehty viimeisimmät muutokset. Kongressisiipi ja päärakennus käsitellään omina kokonaisuuksinaan. Erityisluonteestaan johtuen konserttisalin akustisia korjauksia ja julkisivujen muutoshistoriaa käsitellään oman otsikkonsa alla.

Tiedot muutoshistoriasta perustuvat arkistolähteiden ohella Finlandia-talossa pääosin vuoden 2004 aikana suoritettuun inventointityöhön. Muutostöiden laajuutta havainnollistaa ajantasapiirustusten, arkistolähteiden ja inventoinnin pohjalta laadittu rakennushistoriallinen pohjapiirustussarja (liitteenä selvityksen lopussa). Tärkeimpien tilojen yhteydessä on käytetty kuvitukse-na valokuvapareja, joissa rinnastetaan nykyhetki ja tilanne rakennuksen valmistuttua.

Päärakennuksen muutostyöt 1970-luvulla

Päärakennukseen toteutettiin sen valmistumisen jälkeen joukko pienempiä muutoksia ja täydennyksiä kongressisiiven rakennustöiden yhteydessä.⁴⁷⁴ Muutostyöt suunniteltiin 1970-luvulla pääosin Aallon toimistossa, tosin joitakin äänieristykseen liittyviä korjauksia on suunnitellut myös arkkitehti Alpo Halme.

Päärakennuksen sisäänajokerroksesta sisääntulokerrokseen johtavat yleisön käytössä olevat porrasyhteydet oli suunniteltu ja rakennettu ilman tuulikaappeja, mikä aiheutti epämukavuutta etenkin ravintolan asiakkaille. Porrashuoneisiin toteutettiin messinkiprofiiliväliseinät ja -ovet loppuvuodesta 1972.⁴⁷⁵ Rakenteet vastaavat muuten päärakennukseen varsinaisena työmaa-aikana toteutettuja lasiseinärakenteita, mutta niiden välipuitteiden profiloidut messinkilistat on korvattu yksinkertaisemmalla suoralla messinkilistalla. Väliovien vetimet ovat samanlaisia kuin ulko-ovissa käytetyt pronssivetimet (tyyppi A). Lasiseinämuutoksia tehtiin saman vuoden aikana myös informaatiokeskuksen toimistoon 115, johon lisättiin messinkiprofiiliväliovi sähköpielellä tilan työolosuhteiden rauhoittamiseksi.

Myös ravintolan tiloihin tehtiin 1970-luvulla pieniä muutoksia. Pöytäkirjassa Kora no 93/ 29.2.1972 mainitaan, että arkkitehti-toimistolle annettiin suunniteltaviksi näköesteet talon ravintolan välikkötilan päihin sekä ravintolan henkilökunnan lisävaatekaapit ja naulakot sijoituspaikkoineen. Yhteen ravintolasaleista korvattiin osa kokolattiamatosta parketilla (tanssiparketti) Aallon toimiston varauksellisesta suhtautumisesta huolimatta.⁴⁷⁶

Talonmiehen ja vahtimestarin asuntojen ääneneristystä parannettiin arkkitehti Alpo Halmeen suunnitelman mukaan 1970-luvun puolivälissä.

⁴⁷³ Finlandia-talon peruskorjaus, perustamissuunnitelma 30.3.1989. Helsingin kaupungin rakennusvirasto, talonsuunnitteluosasto. Julkaisu 1 / 1989 (AAS).

⁴⁷⁴ Varsinaisia kongressisiiven rakentamisesta aiheutuneita tilamuutoksia päärakennuksen eteläpäädyssä (pääosin keittiön tiloissa) käsitellään lisärakennuksen tilojen tarkastelun yhteydessä.

⁴⁷⁵ Rakennuslupa 13-280-c-72 (HKRVVA)

Piirustus A761 Ravintolan tuulikaapin ovet 1:20 / 17.1.1972, 10.10.1972 (AAA)

Piirustus A762 Ravintolan tuulikaapin ovet, porrashuoneen lisäovet 1:20 /

17.1.1972, 10.10.1972 (AAA)

Piirustus A763 A-portaan tuulikaapin ovet 1:20 / 21.2.1972, 10.10.1972 (AAA)

Piirustus A764 A-portaan tuulikaapin ovet 1:20 / 21.2.1972, 10.10.1972 (AAA)

Piirustus A765 B-portaan tuulikaapin ovet 1:20 / 21.2.1972, 10.10.1972 (AAA)

Piirustus A766 B-portaan tuulikaapin ovet 1:20 / 21.2.1972, 10.10.1972 (AAA)

⁴⁷⁶ Kirje koskien Finlandia-talon ravintolan parkettilattiaa, allekirjoittanut

”E.A.”(Elissa Aalto) / 13.3.1972 (AAS)

Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto & Co:n suunnittelemat muutokset 1980-luvulla

Talonmiehelle ja vahtimestarille päärakennukseen suunnitellut kaksi asuntoa muutettiin orkesterin hallintoa varten toimistotiloiksi vuonna 1986. Asunnot yhdistettiin puhkaisemalla niiden väliseen seinään oviaukko, sisäinen yhteys Finlandia-talon muihin tiloihin järjestettiin käytävälle 161. Uusia tilajärjestelyjä varten tehtiin entisissä asuntojen tiloissa pieniä väliseinämuutoksia, mm. toisen asunnon ulko-ovi poistettiin käytöstä. Asuntojen kiintokalusteet poistettiin, lattian ja kattojen pintamateriaalit uusittiin ja ikkunat kunnostettiin. Tilojen ilmanvaihtoa tehostettiin uusilla järjestelyillä. Muutostöiden pääpiirustukset on allekirjoittanut Elissa Aalto.⁴⁷⁷

Finlandia-taloa laajennettiin rakentamalla vuonna sisäntulohallin 130 yhteyteen monitoimi- ja näyttelytilaa. Kokoushuoneen 135 edustalla olevan leveämmän ulkoterrassin osan hyödyntämistä harkittiin jo 1970-luvulla, jolloin ajatuksena oli rakentaa paikalle tilapäistä lisätilaa Etyk-kokouksen lehdistötiloja varten.⁴⁷⁸ Laajennusta varten haettiin rakennuslupaa vuonna 1974,⁴⁷⁹ mutta suunnitelmaa ei kuitenkaan toteutettu.⁴⁸⁰ Vastaava tilapäinen näyttelytilalaajennus toteutettiin kuitenkin samalle paikalle vuonna 1983 Etyk-seurantakokouksen tarpeisiin.⁴⁸¹

Kokemukset tilan käytöstä olivat ilmeisen myönteisiä, sillä varsinainen pysyvä, pinta-alaltaan noin 380m² kokoisen näyttelytilan

Uutuuttaan kiiltelevä terassisali helmikuussa 1987.

Terassisalin pohjoispääty ja lasiseinää vuonna 1987. Kuvat Eero Venhola (FTA)

⁴⁷⁷ Lupatunnus 13-2082-c-85, piirustukset A1 - A3 (HKRVVA)

⁴⁷⁸ KORA pöytäkirja n:o 135 / 28.5.1974

⁴⁷⁹ Tilapäisen laajennussuunnitelman on laatinut Suunnittelutoimisto Tapio Korpisaari oy. Lupatunnus 13-869-c-74 (HKRVVA)

⁴⁸⁰ Helsingin kaupunginhallituksen esityslista (Oj/1) Opetus- ja sivistystoimi / 2.12.1985; Finlandia-talon terrassin näyttelytilan perustamissuunnitelman hyväksyminen (AAS)

⁴⁸¹ Finlandia-talon toimintakertomus vuodelta 1983

⁴⁸² Finlandia-talon muutostyö, näyttelytila tasolla +6.150. Alustava työselitys, päiväämätön (AAS)

⁴⁸³ KORA esityslista n:o 85 / 9.11.1971, liite Helsingin invalidien yhdistyksen 29.10.1971 päivätty kirjelmä (HKRVA)

suunnitteluun ryhdyttiin pian Etyk-kokouksen jälkeen. Laajennuksen arkkitehtisuunnittelusta vastasi Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto & Co pääsuunnittelijana Elissa Aalto. Suunnittelutyöhön osallistui ilmeisesti toimistossa ainakin arkkitehti Mikko Merckling.

Näyttelytilalaajennus jatkaa varioiden päärakennuksen sisätilojen ratkaisuja. Tilan lattia on vastaavaa vaaleaa travertiinia kuin sisäntulohalleissa ja alakatto on nykyisin Lautexin valmistamaa, alun perin Aallon toimistossa muotoiltua valkoista alumiinisälettä, jonka poikkisaumoissa on U:n muotoinen alumiinilista. Terassisalin lännenpuoleisen seinän muodostaa vanha ulkoseinä, johon ei ole tehty salin puolella muutoksia. Tilan rakentaminen aiheutti muutoksia kokoushuoneeseen 135 ja harjoitus huoneeseen 137, jotka menettivät välittömän yhteyden ulkotilaan. Harjoitus huoneen puolella ikkuna levytettiin umpeen, mutta kokoushuoneen 135 ikkunat säilytettiin entisellään.

Terassisalin itäjulkisivu liittyy konserttisalin sisäntulohallin lasijulkisivuun. Pohjoispuolella tilan ulkoseinä on osittain umpinainen ja verhoiltu patinoituilla messinkilevyillä ja -listoilla; vastaavan seinän verhous tilan sisäpuolella on viilutettu punapyökkilevy, jonka pystysaumoja rytmittivät profiloituneet listat.⁴⁸² Tilasta on kulkuyhteys terassille rakennuksen pohjoispuolella. Terassisalin ovet (sekä sisä- että ulko-ovat) ovat messinkiprofiili-lasiovia, jotka vastaavat rakennuksen alkuperäisiä pronssiprofiiliovia -tosin Outokumpu Oy:n valmistamien oviprofiilien detaljointi on 1980-luvulle tultaessa hieman muuttunut. Itäjulkisivun messinkilasi-seinällä on punapyökistä valmistettu ikkunapenkki (vrt. sisäntulohallin 130 pronssisäleikkunapenkki) ja ikkunaprofiilien pystyt peitelivät ovat puuta. Tämän voi nähdä viitteenä suunnittelijan halusta sekä sopeuttaa muutokset rakennuksen alkuperäiseen detaljimaailmaan että tuoda esiin laajennuksen myöhemmän rakennusajankohdan.

Invalideille soveltuvan wc-tilan puuttumiseen päärakennuksessa kiinnitettiin huomiota jo heti päärakennuksen valmistumisvaiheessa loppuvuodesta 1971. Tuolloin ratkaisuksi ongelmaan katsottiin riittävän asianmukaisen tilan rakentamisen suunnitella olevaan kongressisiipeen.⁴⁸³ Päärakennuksesta puuttuva invalidi-wc rakennettiin konserttisalin sisäntulohallissa sijaitsevan naisten yleisö-wc:n etuhuoneen yhteyteen vasta vuonna 1987, terassisalin valmistumisen jälkeen.

Finlandia-talon sisäpuoliset työt 1990-luvulla - Arkkitehtitoimisto Kaarlo Leppäsen suunnittelemat muutokset ja laajennukset.

Kamarimusiikkisalin punaisia kat-somotuoleja kesällä 2004. Kuva Mari Mannevaara.

Kamarimusiikkisali juuri muutos-töiden valmistuttua kesäkuussa vuonna 1994. Kuva Eero Venhola (FTA)

Finlandia-talon tilojen kunnostustyöt tulivat ajankohtaisiksi 1980-90 lukujen taitteessa. Rakennuksen sisäpuoliset kunnostustyöt kytkettiin ensin julkisivujen korjausurakkaan,⁴⁸⁴ mutta marmorikiistan pitkittyessä suunnitelmia ryhdyttiin toteuttamaan vaiheittain 1990-luvun kuluessa. Suunnittelijaksi sisäpuolisiin korjaustöihin valittiin Arkkitehtuuritoimisto Kaarlo Leppänen Oy, jossa tehdyistä töistä vastasi Kaarlo Leppäsen ohella edellisen poika, arkkitehti Kari Leppänen. Tarvittavat rakennesuunnitelmat laati Insinööri-toimisto Magnus Malmberg Oy, Lvi-suunnittelusta huolehti Lämpötekniinen toimisto Calor Oy ja sähkösuunnittelusta Insinööri-toimisto Tauno Nissinen Oy.⁴⁸⁵

Vuosina 1993-1994 suoritettiin ensimmäiset suuremmat sisätilojen korjaus- ja muutosurakat. Hallinnon ja orkesterin sisäänkäyntiin kunnostettiin vuonna 1993 entisten vahtimestarin tilojen tilalle ajanmukainen turvalvomo. Samaan aikaan rakennettiin instrumenttivarastoon uusi nuottivarasto.⁴⁸⁶

Vuonna 1994 toteutettiin kunnostustöitä ravintolan keittiön tiloissa, joissa tehtiin tilajärjestelyjä sekä muutettiin katon ja lattian pintamateriaalit. Myös sisäänajokerroksen varastotiloissa tehtiin kunnostustöitä. Ravintolasaleja varten rakennettiin uusi vahvistinkeskus. Myös ravintolan toimistotilojen muutoksia ja laajennusta kongressisiiven puolelle valiokuntahuoneeseen K 306 kaavailtiin, mutta suunnitelmia ei toteutettu.

Merkittävimmät vuoden 1994 muutostöistä tehtiin kamarimusiikkisalissa, jonne valmistuivat Arkkitehtuuritoimisto Kaarlo Leppäsen suunnitelmien mukaan uudet tarkkaamotilat.⁴⁸⁷ Kamarimusiikkisalin alkuperäinen tarkkaamo sijaitsi salin esiintymislavan taustaseinän takana parvekekerroksessa, josta sekä näkö- että kulkuyhteydet saliin olivat epäkäytännölliset. Kielenkääntäjien- sekä ääni- ja valaistustekniikan vaatimien tilojen uusi sijoitus saliin ratkaistiin rakentamalla ne kevyenä teräsrakenteisena parvena tilan takaosaan, osittain yleisöportaan salista erottavan rapatun seinän taakse. Parvelta on suora porrasyhteys saliin katsomon taakse. Tilojen rakentamisen yhteydessä poistettiin tilan takaosasta yksi istuinrivi, jatkettiin yleisön käytössä olevan sisäänkäynnin portaan yhteydessä olevaa rappattua tiiliseinää matalana kaiteena ja poistettiin länsiseinältä akustiset seinäverhoukset. Esiintymislavan takana seinällä ollut vanha tarkkaamoikkuna peitettiin ja uudelle tarkkaamolle puhkaistiin ikkuna vanhaan seinään. Parven teräsrakenteinen portas, jonka askelmat ovat villamatolla päällystettyä puuta, erotettiin katsomosta valkoiseksi peittomaalatulla puusäleiköllä. Itse parvella kielenkääntäjien huoneiden ja tarkkaamojen ovet ovat valkoiseksi maalattuja, teräsrakenteisia lasiliukuovia. Tiloissa

on osittain lasikatto. Kielenkääntäjien tiloihin suunniteltiin arkkitehtitoimistossa puusepäntyönä valmistetut pöydät ja käytävälle linoleumi-pintainen "postilaatikko".⁴⁸⁸ Muutostöiden yhteydessä uusittiin myös salin valojärjestelmä ja AV-tekniikkaa, sekä verhoiltiin uudelleen katsomon tuolit.

⁴⁸⁴ Finlandia-talon peruskorjaus, perustamissuunnitelma 30.3.1989. Helsingin kaupungin rakennusvirasto, talonsuunnitteluosasto. Julkaisu 1 / 1989 (AAS). Perustamissuunnitelmassa esitetään Finlandia-talon julkisivujen uusimisen ja sisäpuolisten töiden toteuttamisajankohdaksi vuotta 1992, jolloin Finlandia-talo olisi suljettu yleisöltä töiden ajaksi. Osaa luetelluista toimenpiteistä ja muutoksista ei ole toteutettu.

⁴⁸⁵ Finlandia-talo, sisäpuolisten töiden peruskorjaus. Rakennusselitys 15.4.1991, Arkkitehtuuritoimisto Kaarlo Leppänen Oy.

Hallintokerroksen aikaisemminkin sekä tila- että materiaalimuu-
toksia kokeneita tiloja kunnostettiin myös kesällä 1994.⁴⁸⁹
Toimistotilojen tarpeen on koettu Finlandia-talon historian aika-
na jatkuvasti kasvaneen⁴⁹⁰ ja kaikkien hallintokerroksessa teh-
tyjen muutoksien ajankohta ei ole varmuudella tiedossa.
Käytävillä 311 ja 319 avautuviin toimistotiloihin on tehty tilajako-
ja kevyillä väliseinillä (mahdollisesti useaan otteeseen) ja lisäk-
si aulaan 307 on rakennettu kaksi uutta toimistotilaa.
Toimistohuoneissa käytetyt bouclé-matot poistettiin ilmeisesti
melko pian rakennuksen valmistumisen jälkeen.⁴⁹¹ Käytävien
kokolattiamatto vaihdettiin tummanruskeaksi, kovapintaiseksi
matoksi vuonna 1988.⁴⁹²

Vuonna 1994 hallintokerroksessa tehdyt muutostyöt koskivat
etupäässä nuotistoa 304 ja sen yhteyteen käytävälle 311 myö-
hemmässä vaiheessa väliseinillä erotettua intendentin huonet-
ta. Käytävälle rakennetut väliseinät purettiin ja nuotistosta ero-
tettiin väliseinillä uusi toimistotila ja IV-konehuone. Käytävälle
311 johtavan oven paikkaa muutettiin ja porrashuoneeseen E
puhkaistiin uusi kulkuyhteys. Nuotiston pintamateriaalit uusittiin
ja kalustusta sekä järjestettiin uudelleen että täydennettiin.⁴⁹³

Samassa yhteydessä muutettiin toimistotiloiksi parvekekerrok-
sen kaksi tarkkaamotilaa, huoneet 325 ja 326 joiden konsert-
tisaliin avautuvien studioikkunoiden edestä poistetut ”sinisten
suksien”, akustisen puureliefin osat palautettiin alkuperäiseen
asuunsa.⁴⁹⁴
Peruskorjausta jatkettiin vuoden 1995 kuluessa, jolloin raken-
nettiin sisäänajokerrokseen uudet sosiaalitilat tekniselle- ja vah-
timestarihenkilökunnalle sekä kunnostettiin välikerroksessa si-
jaitseva Yleisradion tarkkaamo X01.

Sosiaalitilat rakennettiin kompressorihuoneeseen 019. Niiden
kulku on järjestetty porrashuoneen D kautta; tilojen tasoero
muuhun kerrokseen on hoidettu eteishuoneeseen sijoitetun por-
taan välityksellä. Sosiaalitilojen materiaali- ja detaljiratkaisuissa
on seurattu pienin variaatioin rakennuksen henkilökunnan tilois-
sa tavallisesti käytettyjä ratkaisuja. Esimerkiksi pukuhuone- ja
pesutilojen lattiamateriaalina on käytetty punaista klinkkerilaat-
taa, mutta etuhuoneessa yksiväristä tummansinistä linoleumia
joka vertautuu instrumentti- ja vaatekaappihuoneissa sekä or-
kesterin tiloissa käytettyihin tummanvihreisiin ja -punaisiin lino-
leumilattioihin.

Ylen tarkkaamotilan X01 kunnostuksen yhteydessä uusittiin ti-
lan asennuslattia, alakatto ja seinäpintojen akustiset verhouk-
set. Tarkkaamon sisäseinät päällystettiin osittain tummansini-
seksi maalatulla puurimoituksella, osittain kipsilevyllä ja kangas-
pintaishalla, valkoisella Parmitex -akustointilevyllä.⁴⁹⁵ Tilan ovi
uusittiin ääneneristysyistä.⁴⁹⁶

Yhdeksänkymmenluvun jälkimmäisellä puoliskolla peruskor-
jauksen puitteissa toteutettuja muutoksia olivat mm. konsert-
tisalin tarkkaamotilojen laajennus, uuden henkilö- ja tavarahis-
sin rakentaminen sekä parvekelämpioon toteutetut uudet wc-ti-
lat.

Vuosina 1997-1998 toteutettua konserttitalon tarkkaamolaajen-
nusta käsitellään tarkemmin luvussa ”Konserttisalin muutokset
ja akustiset korjaukset”. Laajennus kasvatti rakennuksen ker-
rosalaa yhteensä 62m². Tarkkaamo- ja kielenkääntäjien tilojen
rakentaminen aiheutti julkisivuihin ja katolle parvekelämpion ylä-
puolelle sijoittuvaan kattoterassin pinta-alaan vähäisiä muutok-
sia. Samanaikaisesti rakennettiin laajennuksena myös uusi hen-
kilö- ja tavarahissi talon pohjoispuolelle ja lisättiin parvekelämpio-
on yleisölle wc-tilat.⁴⁹⁷ Parvekelämpion wc-tilojen rakentami-
sen yhteydessä jouduttiin muokkaamaan parvekelämpion tarjoi-
lutasoa ja siihen liittyvien kiinteitä tilanjakajia, joihin wc-tilojen
parvekelämpion suuntainen seinä visuaalisesti liittyi.

Arkkitehtuuritoimisto Kaarlo Leppäsen suunnitelmien mukaan
uusittiin ja täydennettiin 1990-luvun kuluessa myös talon sisäti-
lojen opastejärjestelmää ja kunnostettiin yleisötilojen kiinteitä
kalusteita.

⁴⁸⁶ Finlandia-talon toimintakertomus vuodelta 1993 (FTA)

⁴⁸⁷ Finlandia-talon toimintakertomus vuodelta 1994 (FTA)

⁴⁸⁸ Piirustukset 100 -106 (Kamarimusiikkisalin muutostyöt) /Työ nro 45,
Arkkitehtuuritoimisto Kaarlo Leppänen Oy (FTA)

⁴⁸⁹ Finlandia-talon toimintakertomus vuodelta 1994 (FTA)

⁴⁹⁰ Ensimmäisiä kertoja toimistotilojen puutteeseen viitataan Koran esityslis-
tassa 146 / 17.12.1974, jossa ehdotetaan ravintolan toimistotilojen ottamista
Finlandia-talon käyttöön (ehdotukseen ei suostuta, vaan osoitetaan rakennuk-
sesta muita mahdollisia vaihtoehtoja toimistotiloiksi). (HKRVVA)

⁴⁹¹ Haastattelu apulaisjohtaja Martti Kaasinen / 2004

⁴⁹² Finlandia-talon toimintakertomus vuodelta 1988 (FTA)

⁴⁹³ Piirustukset 400-404 (Nuotisto ja intendentin huone) / Työ nro 45,

Arkkitehtuuritoimisto Kaarlo Leppänen Oy (FTA)

⁴⁹⁴ Piirustus 714 (Muutetut työpiirustukset, parvekekerros) / Työ nro 45,

Arkkitehtuuritoimisto Kaarlo Leppänen Oy (FTA)

⁴⁹⁵ Finlandia-talo, sisäpuolisten töiden peruskorjaus. Rakennusselitys

15.4.1991, Arkkitehtuuritoimisto Kaarlo Leppänen Oy.

⁴⁹⁶ Piirustus 825B (Puuovikaavio 1/20) / Työ nro 45, Arkkitehtuuritoimisto

Kaarlo Leppänen Oy (FTA)

⁴⁹⁷ Finlandia-talon toimintakertomus vuodelta 1997 (FTA)

Päärakennuksessa toteutettuja muutostöitä 2000-luvulla

Viime vuosina tehtyt muutostyöt on tavallisesti toteutettu tiloihin, joilla on jo takanaan aikaisempi ylläpitokorjausten ja muutostöiden historia. Finlandia-talon muutostöiden suunnittelusta on 2000-luvun vaihteesta vastannut pääasiassa Arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto Talli Oy (vuonna 1999 Arkkitehtitoimisto Alli (vuosina 2000-03 Talli-toimistot Oy)).⁴⁹⁸ Vuosina 1999 - 2000 suunniteltiin muutos- ja korjaustöitä sekä Tallin että arkkitehtuuritoimisto Kari Leppänen oy:n toimesta.

Palvelukeskukseksi ja myymälätilaksi vuonna 1996 muutettua entistä kassahallin tilaa⁴⁹⁹ ja sen kiinteää kalustusta järjesteltiin uudelleen vuonna 2000 Arkkitehtuuritoimisto Kari Leppäsen suunnitelmien mukaan. Muutosten yhteydessä purettiin marmoritiskejä ja niiden osia sekä avattiin tilasta uusi kulkuyhteys sisääntulohalliin 130.⁵⁰⁰

Terassisalin peruskorjaukseen ryhdyttiin vuonna 2001.Tilan toimintaa varten rakennettiin sen pohjoisseinälle kalustovarasto ja kokoushuoneen 135 puolelle tarkkaamo. Kokoushuoneen 135 pohjoisosasta oli jo aiemmin erotettu kevyellä väliseinällä kalustovarasto; peruskorjauksen yhteydessä varastoa laajennettiin siten, että uutta tarkkaamoa on nykyisin mahdollista käyttää häiritsemättä kokoushuoneen tapahtumia. Vuonna 2001 toteutettuja pienempiä muutoksia olivat ulko-ovien LCD - näyttöopasteet ja ravintolan toimistotilojen kalustaminen. Muutokset suunnittelivat Tallissa Pasi Hämäläinen ja Pia Ilonen.

Vuonna 2002 näkyvimvät muutostyöt toteutettiin taiteilijakahviossa, solistihuoneissa ja sisääntulohallissa 120. Taiteilijakahviossa toimivan henkilökunnan ravintolan tarjoilutilat uusittiin ensimmäisen kerran vuonna 1987.⁵⁰¹ Kunnostustöitä tehtiin taiteilijakahviossa ja orkesterilämpióssä myös vuonna 1993, jolloin tilojen kattorakenteista ilmeisesti poistettiin asbestia.⁵⁰² Vuonna 2002 tehtiin muutoksia tilojen lattiamateriaaleihin sekä erotettiin taiteilijakahvio ääneneneristysyistä messinki-lasi-seinällä ja -ovella kamarimusiikkisalin orkesterinurkkauksesta. jolloin uusittiin orkesterilämpión ja taiteilijakahvion villamatot ja laatoitettiin tarjoilutiskin edusta sekä vaihdettiin solistihuoneiden kokolattiamatot tammiparketiksi. Taiteilijakahviossa muokattiin ja kunnostettiin alkuperäistä punapyökistä valmistettua tarjoilutasoa. Samassa yhteydessä suunniteltiin konsertti- ja kamarimusiikkisalien lämpiötiloihin sekä ravintolatiloihin uusia äänen-toisto- ja valaistusrakennelmia.

Sisääntulokerroksen tilojen alkuperäinen portaan A alla sijaitseva matala ja ahdas siivoustila korvattiin uudella laajentamalla ja jakamalla portaan E edustalla sijaitsevaa ensiapuhuoneen 122

tilaa.

Vuonna 2003 päärakennuksen tiloista informaatiokeskuksen 117 toimistotilat sisustettiin talon myyntipalvelutoimistojen käyttöön. Samaan aikaan tehtiin parannuksia harjoitushuoneiden 137 ja 138 akustiikkaan.

Kokoushuoneiden 107 ja 108 välinen seinä purettiin ja tilojen väliin asennettiin taiteovi kesällä 2004.⁵⁰³

Viimeisimmät muutokset päärakennuksessa on tehty sisäänajokerroksen teknisissä tiloissa liittyen rakennuksen sähkö- ja lvi-tekniikan ajanmukaistamiseen. Sisäänajokerrokseen rakennettiin uusi pääjäähdytyskonehuone vuonna 2003 ja uusi sähköpääkeskus ja muuntamo vuonna 2004. Sähköverkkojen vuonna 2004 käynnistyneen peruskorjauksen ensimmäisen vaiheen yhteydessä tehtiin muutoksia myös vanhan sähköpääkeskuksen ja muuntamon tilajakoon sekä siistittiin esiintyjien sisäänkäyntinä toimivan käytävän 042A ilmettä muuttamalla lattiamateriaaleja ja rakentamalla katossa kulkevien kaapelivetojen suojaksi osittain alakattoa.⁵⁰⁴

⁴⁹⁸ Arkkitehtitoimisto Allissa ja Tallissa Finlandia-talon suunnittelutöistä ovat huolehtineet arkkitehti Pia Ilonen ja sisustusarkkitehti Pasi Hämäläinen 1991-2000, vuodesta 2000 lähtien arkkitehti Minna Lukander ja Pasi Hämäläinen. Vuodesta 2002 töihin on osallistunut myös ark. yo Mari Mannevaara.

⁴⁹⁹ Finlandia-talon toimintakertomus vuodelta 1996 (FTA)

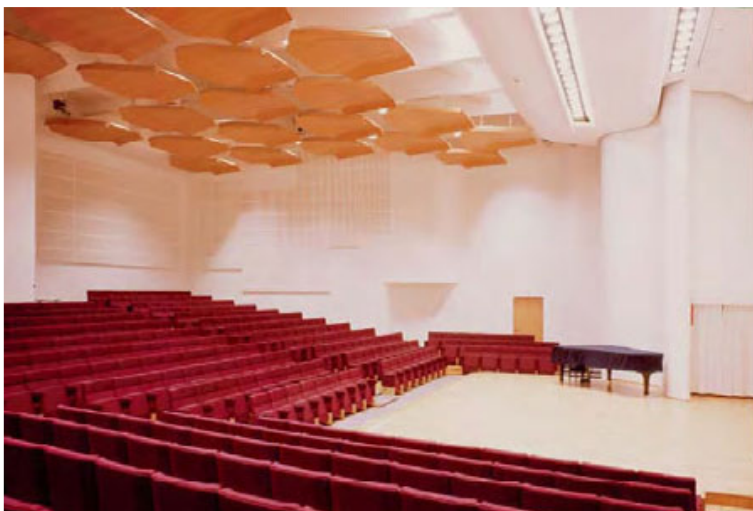
⁵⁰⁰ Infoshop, rakennustapaselostus 15.11.2000 / Arkkitehtuuritoimisto Kari Leppänen (FTA)

⁵⁰¹ Finlandia-talon toimintakertomus vuodelta 1987 (FTA)

⁵⁰² Finlandia-talon toimintakertomus vuodelta 1993 (FTA)

⁵⁰³ Muutossuunnittelu Pasi Hämäläinen ja Minna Lukander.

⁵⁰⁴ Jäähdytyskonehuoneen arkkitehtisuunnittelu Minna Lukander, Sähköverkkojen peruskorjaustöiden arkkitehtisuunnittelu Minna Lukander ja Mari Mannevaara. Käytävän 042A kohennustyöt ovat joulukuussa 2004 vielä osittain kesken.

*Ylhällä vasemmalla konsertisalin lämpiö 1970-luvulla.
Kuva Kari Hakli (AAS)*

*Ylhäällä oikealla konsertisalin lämpiö vuonna 2004.
Kuva Rune Snellman (AAS)*

Kamarimusiikkisali 1970-luvulla. Kuva Kari Hakli (AAS)

Kamarimusiikkisali vuonna 2004. Kuva Rune Snellman

*Ravintolasalit 1970-luvulla.
Kuva Kari Hakli (AAS)*

*Ravintolasalit vuonna 2004.
Kuva Rune Snellman.*

Konserttisalin muutokset ja akustiset korjaukset

Finlandia-talon kiistelty akustiikka on johtanut konserttisalissa useaan otteeseen muutos- ja korjaustöihin, joista pääosa on muuttanut salin arkkitehtonista ilmettä vain hienokseltaan. Alkuperäinen akustinen tila, jonka muodosti salin yläpuolelle rakennettu ”kaikutila”, on sen sijaan kokenut täydellisen muodonmuutoksen. Muutoshistoriaan on koottu salin akustisten korjausten ohella salissa tehtyjä pienempiä muutos- ja kunnostustöitä.

Akustiset korjaukset 1970-luvulla

Finlandia-talon valmistumisen jälkeen konserttisalin akustiikka alkoi vähitellen herättää arvostelua. Kriitikot, ensimmäisenä heti avajaisten jälkeen akustiikkaa arvioinut säveltäjä Erik Bergman, kiinnittivät huomiota salin lyhyen jälkikaiunta-ajan tuottamiin akustisiin ongelmiin, äänen epätasaiseen jakautumiseen katsomossa, tiettyjen soitinryhmien äänien ylikorostumiseen ja esiintyjiä häiritseviin kaikuihin.⁵⁰⁵ Arvostelut olivat osittain ristiriitaisia; ulkomaiset asiantuntijat pitivät tavallisesti konserttisalin akustiikkaa parempana kuin kotimaiset. Ilmeistä kuitenkin oli että salin akustiikka kaipasi virittämistä, mitä pidettiin toisaalta luonnollisenakin toimenpiteenä toimivan konserttisalin aikaansaamiseksi.⁵⁰⁶

Akustiikasta säätöön kiinnitettiin ensimmäisen kerran huomiota, kun konserttisalin urkujen lopullinen äänittäminen alkoi tulla ajankohtaiseksi syyskesällä 1972. Urkujen suunnittelija, professori Enzo Forsblom ilmaisi huolensa rakennustoimikunnalle toukokuussa 1972 osoittamassaan kirjeessä koskien salin lyhyen jälkikaiunta-ajan urkujen soinnille tuottamia akustisia vaikeuksia. Professori Forsblom ehdotti ryhtymistä mahdollisiin jälkikaiunta-aikaa pidentäviin rakennustoimenpiteisiin ennen lopullista urkujen äänittämistä.⁵⁰⁷ Aallon toimistossa laadittiin salin akustisten ominaisuuksien säätöä varten kolmiosainen ohjelma, josta päätettiin toteuttaa ensimmäinen osa: kääntyvien ja liikkuvien kattopintojen alla olevien pehmeiden mineraalivillojen poisto. Muutos vaikutti positiivisesti salin jälkikaiunta-ajan pituuteen ja muihin akustiikan säätöön liittyviin toimenpiteisiin ei ryhdytty.⁵⁰⁸ Urkujen alkuvuodesta 1973 päivätyssä tarkastuslausunnossa professori Forsblom kiittää urkujen sointia ja äänitystä, mutta esittää edelleen toiveensa saliakustiikan edistämisen suhteen.⁵⁰⁹

Radion sinfoniaorkesteri ryhtyi kokeilemaan akustiikan säätöjä yhteistyössä Finlandia-talon kanssa. Innostuneen vastaanoton sai konsertissa ja harjoituksissa joulukuussa 1973 toteutettu ko-keilu, jossa orkesterilavaa korotettiin ja jousisoittimien taakse si-

joitettiin tilapäiset heijastinelementit. Arkkitehtitoimisto Alvar Aallolta pyydettiin vaihtoehtoiset suunnitelmat (sekä kiinteät että elementtirakenteinen korotusvaihtoehdot)⁵¹⁰ joiden pohjalta rakennusvirastossa pyydettiin laskelmat kustannuksista.⁵¹¹ Maaliskuussa 1974 suoritettiin lisää kokeiluja, mutta pysyviin toimenpiteisiin ei kuitenkaan lopulta ryhdytty; kokeissa saavutettu akustiikan muutos ei vastannut odotuksia ja lisäksi muutoksilla oli epätoivottu vaikutus salin arkkitehtuuriin.⁵¹²

Akustiikan säätöjen osoittauduttua riittämättömiksi ryhdyttiin saliakustiikkaa muokkaamaan Aallon kanssa rakennuksen suunnitteluaikana törmäyskurssille joutuneen arkkitehti Alpo Halmeen johdolla. Halmeen mukaan salin akustiset ongelmat johtuivat ensisijaisesti edelleen jälkikaiunta-ajan lyhyydestä (ennen Halmeen suorittamia korjauksia 1,3 s kun tavallisesti konserttisaleissa ajan tulisi olla 1,7-2,0s.) ja liian suuresta kokonaisabsorbtiosta jotka taas olivat seurausta katon poikkeuksellisesta rakenteesta ja muotoilusta sekä salin suuresta leveydestä ja sektorimaisesta muodosta. Alkuperäinen akustinen ajatus katon yläpuolisesta kaikutilasta osoittautuikin käytännössä osasyysksi salin akustiikan virheisiin. Arkkitehtilehden akustisia muutostöitä esittelevässä artikkelissa vuodelta 1978 arkkitehti Halme ei malta olla viittaamatta myös rakennuksen suunnitteluaikaisiin näkemyseroihin akustiikan suunnittelun ja arkkitehti-toimiston välillä.⁵¹³

Pienoismallitutkimusten avulla päädyttiin ratkaisuun, jolla salin alkuperäiseen muotoon ei tarvinnut kajota; ylätilaan avoimessa yhteydessä olevat ritiläkentät suljettiin uudella, teräsrungon varaan asbestisementtilevyistä konstruoidulla katolla, jossa oli aukot vain ilmastointia ja valaistusta varten. Työssä käytettiin osittain hyväksi ylätilassa olleiden siirtyvien rakenteiden levyjä. Uusi, näkymättömiin jäävä kattorakenne suunniteltiin Halmeen selostuksen mukaan siten, että orkesterin etuosasta saatiin nopeita heijastuksia permannon keskialueelle ja että vaskipuhaltimilta ja lyömäsoittimilta tulevat heijastukset eivät lisääntyneet. Orkesterille suunnattiin takaisin heijastuksia kattoon lisättyjen ”lokeroiden” pystypintojen avulla.⁵¹⁴

Muutostyöt toteutettiin konserttisalissa jaksoittain vuosina 1975-1977. Korjaustöiden jälkeen salin akustiikka oli mittauksien, vertailujen subjektiivisten havaintojen mukaan kohentunut huomattavasti. Muutoksen suunnittelusta vastanneen arkkitehti Halmeen mukaan Finlandia -talon akustiikka sijoittui konserttisalien laatuluokituksessa toiseksi parhaaseen luokkaan A (very good to excellent) kun alkuperäinen saliakustiikka vastasi luokkaa C+ (fair).⁵¹⁵ Kattolevyjen materiaali vaihdettiin mineritiksi vuonna 1978.⁵¹⁶

⁵⁰⁵ Halmeen akustista muutostyötä käsittelevässä Arkkitehti-lehden artikkelissa on referoitu asiantuntijoiden julkisuudessa esittämiä arvioita konserttisalin akustiikasta.

Arkkitehti 8/77

Finlandia-talon lehtileikekokoelma (FTA)

⁵⁰⁶ KORA esityslista n:o 130 / 7.2.1974, liitteet; Finlandia-talon johtajan Bengt Bromsin akustiikkaa ja sen säätöä käsittelevä muistio (HKRVA)

⁵⁰⁷ KORA esityslista n:o 98 / 9.5.1972 (HKRVA)

⁵⁰⁸ KORA esityslista n:o 105 / 12.9.1972 (HKRVA)

Piirustus A767 Orkesterilavat lisäkorokkeita 1:50, 1:20 / 8.3.1972 (AAA)

⁵⁰⁹ KORA esityslista n:o 118 / 20.2.1973, liitteenä urkujen lopputarkastuslausunto

⁵¹⁰ Piirustukset A 172F / 27.12.1973 ja A 172F B / 23.1.1974 (AAA)

⁵¹¹ KORA esityslista n:o 130 / 7.2.1974, liitteet (HKRVA)

⁵¹² Finlandia-talon toimintasuunnitelma 1975. Ca:3 (FTA), lisäksi liitteet

⁵¹³ Arkkitehti 8/1977

⁵¹⁴ Arkkitehti 8/1977

⁵¹⁵ Arkkitehti 8/1977

⁵¹⁶ Akustiikan synkkä historia. Artikkel i Helsingin Sanomissa 10.2.1995

Akustiset korjaukset 1980-luvulla

Korjattu saliakustiikka ei kuitenkaan tyydyttänyt yleisöä ja esiin-
tyjiä pitkään.⁵¹⁷ Helsingin kaupunginorkesterin 100-vuotisjuhlien
yhteydessä 1982 otettiin esille Finlandia-talon akustiikka ja sen
mahdolliset korjaustoimenpiteet.⁵¹⁸ Finlandia-taloon perustettiin
1980-luvun alussa akustiikkatyöryhmä, joka jätti mietintönsä yli-
pormestari Ilaskivelle vuoden 1983 lopussa.⁵¹⁹

Akustiikkatyöryhmän lähtökohtana oli luonnollisen saliakustiikan
säilyttäminen, vaikkakin elektronisesta akustiikastakin keskus-
teltiin. Työryhmä kokoontui yhteensä 16 kertaa, sen toimesta
kuultiin useita kotimaisia ja ulkomaisia asiantuntijoita ja suoritet-
tiin salissa erilaisia akustisia kokeita. Työn pohjalta päädyttiin
esittämään välttämättöminä pidettyjen akustisten muutostöiden
toteuttamista ensi tilassa.⁵²⁰

Työryhmän mietinnön ehdotuksia ryhdyttiin toteuttamaan 1980-
luvun puolivälissä. Vuonna 1984 toteutettiin työryhmän mietin-
nöistä esiintymislavan standardirakenteisten, liikuteltavien akus-
tisten seinämien hankinta ja seuraavana vuonna toteutettiin
Elissa Aallon valvonnassa permannon kokolattiamaton vaihta-
minen parketiksi.⁵²¹ Urut kunnostettiin v. 1986.⁵²²

Konserttissalissa suoritettiin luonnolliseen saliakustiikkaan liitty-
viä kokeiluita vielä 1990-luvun puolella, mutta lopulta päädyttiin
toteuttamaan arkkitehti Alpo Halmeen suunnittelema sähkö-
akustinen järjestelmä vuonna 1995.⁵²³

Konserttisalin muut muutokset

Merkittävin konserttisaliin toteutettu muutostyö on Kaarlo ja Kari
Leppäsen suunnitelmien mukaan 1997-1998 salin takaosaan
toteutettu tarkkaamolaajennus.⁵²⁴ Konserttisalin yhteydessä
olevat tarkkaamotilat ja kielenkääntäjien huoneiden sijainti kon-
serttisalin oikealla sivuseinällä eivät olleet tarkoituksenmukai-
set, sillä näköyhteys esiintymislavalle jäi vajaaksi. Lisäksi tila-
päisten tulkkipoppien rakentaminen asentaminen kongressien
yhteydessä vei aikaa.⁵²⁵ Uudet ääni- ja valaistustarkkaamot ja
kiinteät tulkkaustilat rakennettiin laajennuksena konserttisalin
taakse vuosina 1997-98 samalla kuin salissa toteutettiin muita-
kin kunnostustöitä. Esiintymislavaa uusittiin ja sen yläpuolista
kattorakennetta muutettiin. Molemmille puolille esiintymislavaa
rakennettiin kuoro-ovien yhteyteen uudet, puurakenteiset sivu-
seinät ja ovet.⁵²⁶ Samalla toteutettiin salin tuolien kunnostus se-
kä salien seinien ja kattojen maalaus.⁵²⁷

Konserttisalin parvella on muutettu istuinjärjestystä mm. invali-
dipaikkojen osalta ja parvekkeen kaiteeseen on lisätty korkeutta
mustien, nahkapintaisten käsijohteiden avulla. Permannon sivu-
seinälle lisättiin käsijohteet vuonna 2001 arkkitehtitoimisto Tallin
suunnitelmien mukaan.

Akustinen kokeilu konserttissali-
ssa vuonna 1993. Kattoon asennet-
tiin uusi akustinen heijastin esiin-
tymislavan yläpuolelle. (FTA)

Konserttisalin parvekekaiteen kä-
sijohteet.
Kuva Mari Mannevaara 2004

⁵¹⁷ Akustiikkatyöryhmän kaupunginjohtajalle osoitetussa muistiossa viitataan
vuodenvaihteessa 1981-82 uudelleenvirinneeseen akustiikkakeskusteluun, jo-
hon osaltaan vaikuttivat kuuden tunnetun kapellimestarin lokakuussa 1981 päi-
vätty kirje ja Kaupunginorkesterin Japanin kiertueella saamat kokemukset eri
salien akustiikasta. (FTA)
⁵¹⁸ Akustiikkatyöryhmän lehdistötiedote 15.11.1983 (FTA)
⁵¹⁹ Akustiikkatyöryhmä toimi johtaja Carl Öhmanin johdolla ja sen jäseniä olivat
intendentti Reijo Jyrkiäinen, ylikapellimestari Okko Kamu, talouspäällikkö Martti
Kaasinen, käyttöpäällikkö Jorma Rissanen, muusikot Viljo Nousiainen ja Jiri
Parviainen sekä tiedotussihteeri Kristina Pingoud.
⁵²⁰ Akustiikkatyöryhmän muistio kaupunginjohtajalle 18.11.1983
⁵²¹ Piirustus A 772 Konserttisalin permannon käytävien parketti 1:50 /
27.2.1984 (AAA)
Piirustus A 774 Konserttisalin permannon käytävien parketti, periaatedet. 1:20 /
27.2.1984 (AAA)
Piirustus A 775 Konserttisalin permannon käytävien parketti, det. 1:1 /
27.2.1984 (AAA)
Piirustus A 776 Konserttisalin permannon käytävien parketti 1:50 / 12.3.1984
(AAA)
⁵²² Finlandia-talon toimintakertomus vuodelta 1986 (FTA)
⁵²³ Finlandia-talon toimintakertomus vuodelta 1995 (FTA)
⁵²⁴ Finlandia-talon toimintakertomus vuodelta 1997 (FTA)
⁵²⁵ Finlandia-talon peruskorjaus, perustamissuunnitelma 30.3.1989 (AAS)
⁵²⁶ Piirustukset 28 ja 29 / Työ nro 45, Arkkitehtuuri- ja sisustus Oy Kaarlo Leppänen Oy
(FTA)
⁵²⁷ Finlandia-talon toimintakertomus vuodelta 1997 (FTA)

*Konserttitalin takaseinää 1970-luvulla
Kuva Kari Hakli (AAS)*

*Konserttitalin takaseinää vuonna 2004
Kuva Rune Snellman*

Kongressisiiven muutoksia

Kongressisiiven nykyiseen ilmeeseen voimakkaimmin vaikuttaneet muutokset eivät liity tilamuutoksiin (joita kongressisiivessä on tehty vain vähäisissä määrin) vaan materiaali- ja värimaailman muutoksiin lähinnä lattianpäällysteiden osalta.

Kongressisiiven kokolattiamatot uusittiin ensimmäisen kerran vuodenvaihteessa 1986-87.⁵²⁸

Päärakennusta edullisimmalla materiaaleilla toteutettuun kongressisiipeen tehtiin sisäntulokerrokseen lattiaremontti, jossa alkuperäiset tummanruskeat vinyylilaatat vaihdettiin päärakennusta vastaavaan travertiinilaattaan vuonna 1999. Sisäänajokerroksen yleisön porrashuoneessa S lattia ja portaan askelmat päällystettiin harmaalla klinkkerilaatalla. Vuonna 2000 uusittiin salikerroksen ja kokoushuonekerroksen kokolattiamatot. Kongressisiiven alkuperäinen ruskeasävyinen värimaailma (sisäntulokerroksen tummanruskea ja kokoushuonekerroksen vaalea beige) muutettiin vastaamaan päärakennuksen vaaleampaa, sinisävyistä sisustusta. Kongressisalien mattojen väriksi valittiin meeleerattu harmaa. Muutoksen motiivina oli materiaalien laatutason nosto, mutta myös valoisuuden lisääminen etenkin tummaksi ja pimeäksi koettuun vaatehalliin. Samassa yhteydessä vaihdettiin vaaleaksi myös vaatehallin tiskin etulevyjen tumma kangasverhoilu. Suunnittelutyöstä vastasivat arkkitehtitoimisto Alli Oy:ssä Pia Ilonen ja Pasi Hämäläinen.

Kongressisiiven vaatehallin kiinteää kalustusta on ajan saatossa muutenkin muokattu; tilasta on poistettu Mannerheimintien puoleisen lasiseinän edustalla sijainnut kioskirivistö sekä puhelinkopit ja niihin liittynyt seinäke.⁵²⁹

Vuonna 2003 tehtiin kongressisiivessä peruskorjaus, jonka pääasiallisena tarkoituksena oli kongressisalien A ja B teräslasiseinän uusimisen ohella (ks. kohta "Julkisivumuutokset") elokuvakonehuonekerroksen tarkkaamotilojen kunnostus. Töiden yhteydessä tehtiin kokoushuonekerroksen lehdistötilaan 207 uusi, tarvittaessa kiinteänä tulkkaustilana toimiva varastotila. Kokoushuonekerroksessa uusittiin myös kokonaisuudessaan lämpiön punapyökkiviilutettu tarjoilutaso ja vaihdettiin kaupunginmuseon puoleisessa sisäänkäynnissä lattian muovimatto tummanruskeaksi vinyylilaataksi.

Sisäntulokerroksessa palautettiin tupakkatilana toiminut kokoushuone K 116 entiseen käyttötarkoitukseensa. Elokuvakonehuonekerroksessa uusittiin lattian neulehuopamatot ja alakatot sekä yhdistettiin entiset tv- radioselostajien tilat kahdeksi uudeksi, tilavammaksi tarkkaamoksi. Kielenkääntäjien tiloihin lisättiin entisiin avoimiin kulkuaukkoihin sisäikkunat ja

ääntä eristävät paljeovet. Elokuvakonehuonekerroksen tarkkaamotilat kunnostettiin kokonaisuudessaan. Töiden yhteydessä jouduttiin tekemään myös kaltevien, puurakenteisten studioikkunoiden jakoihin muutoksia kongressisalien puolella. Kongressisaliin B rakennettiin salin takaosassa sijaitsevan tuoli-varaston jatkoksi teräslasirakenteinen, liukuovellinen tila projektorin varten. Salien kattopalkkien yhteyteen rakennettiin luukut kongressiteknikan vaatimien vaihtuvien sähköasennusten helpottamiseksi ja siistimiseksi. Lasiseinän muutostöiden yhteydessä uusittiin myös salien pimennysverhot.

Sisäänajokerroksessa tehtiin kellarin käytävällä maalaus- kunnostus sekä sosiaalitilojen uudelleenjärjestelyjä. Myös kongressisiivessä sijaitseva vahtimestarin edelleen asuinkäytössä oleva

⁵²⁸ Finlandia-talon toimintakertomus vuodelta 1986 (FTA)

⁵²⁹ Ajoittamattomia muutoksia.

⁵³⁰ Vuoden 2003 kongressisiiven peruskorjaustyöt suunniteltiin arkkitehtitoimisto Tallissa, jossa töistä vastasivat arkkitehti Minna Lukander ja arkkitehti Mari Mannevaara sekä sisustusarkkitehdit Martti Lukander ja Pasi Hämäläinen.

Kuvat alla

Kongressisiiven lämpiö 1970-luvulla. Kuva Kari Hakli (AAS)

Kongressisiiven lämpiö vuonna 2004. Kuva Rune Snellman.

*Kongressisiiven lämpiön ja vaatehallin välinen porrasyhteys
1970-luvulla. Kuva Kari Hakli (AAS)*

*Kongressisiiven lämpiön ja vaatehallin vlinen porrasyhteys
vuonna 2004. Kuva Rune Snellman.*

*Yllä kongressisiiven vaatehalli 1970-luvulla.
Kuva Kari Hakli (AAS)*

*Viereisellä sivulla kongressisiiven vaatehalli 2004.
Kuva Rune Snellman.*

*Kongressisali A 1970-luvulla.
Kuva Kari Hakli (AAS)*

*Kongressisali A vuonna 2004
Kuva Rune Snellman*

*Kongressisalien ikkunaseinää
1970-luvulla. Kuva Kari Hakli
(AAS)*

*Kongressisalien ikkunaseinää
vuonna 2004. Kuva Rune
Snellman*

Laajennussuunnitelmat

Tiedossa olevia laajennussuunnitelmia

Sisäänajokerroksen rakennuksen alle rajoittuva oleva huolto- ja saattoliikennettä palvelevaa ulkotila suunniteltiin vuosina 2000-2001 muutettavaksi näyttely- ja kokoustiloiksi. Arkkitehtisuunnittelijana oli Arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto Talli, Pia Ilonen (v.2000) ja Minna Lukander (v.2001). Luonnossuunnitelmat 1:200, joiden pohjalta laadittiin hankesuunnitelma, on päivätty 15.8.2001. Laajennus huomioitiin Töölönlahden asemakaavaa valmisteltaessa, jolloin Finlandia-talolle oli asemakaavan muutokseen merkitty lisärakentamisokeutta 2500kem². Töölönlahden asemakaavan muutos sai lainvoiman 2.4.2004.

Lisärakentamisen perusteluina on nähty Finlandia-talon sovittaminen muuttuvaan tilanteeseen rakennuksen lähiympäristössä. Konserttitoiminta siirtyy uuteen musiikkitaloon ja Finlandia-talon toiminnan painopiste tulee olemaan kokousten, kongressien ja niihin liittyvien näyttelyiden järjestämisessä. Varsinaista näyttelytilaa ei Finlandia-talossa nykyisellään ole. Musiikkitalon ja Finlandia-talon pysäköinti on suunniteltu sijoitettavaksi Mannerheimintien alle louhittavaan Töölönlahden pysäköintiluolaan. Molempien rakennusten huoltoliikenne on kaavailtu siirrettäväksi tämän maanalaisen yhteyden varaan. Pysäköintiluolasta on suunniteltu suora hissiyhteys Finlandia-taloon. Finlandia-talon Töölönlahden puoleinen alue on suunniteltu jalankulkuun varatuksi kanavanrantaterassiksi. Uusi näyttelytila liittyisi toiminnallisesti kanavanrantaterassiin ja puistoon.

Julkisivumuutokset

Marmorijulkisivujen korjaustarve kävi ilmeiseksi vajaan kymmenen vuoden kuluttua rakennuksen valmistumisesta. Päärakennuksen marmoriverhous asennettiin v. 1971. Ensimmäiset Finlandia-talon julkisivujen marmorilevyjen käyritymät havaittiin jo v.1976. 1980-luvun alkupuolella oli kaupungin budjetissa marmorien osittaiseen uusimiseen varattuna jonkin verran rahaa. Levyt taipuivat ja lohkeilivat kuitenkin huolestuttavaa vauhtia. Vuonna 1986 rakennusvirastossa alettiin miettiä talon uudeksi pintamateriaaliksi vaaleaa graniittia tai kvartsiliusketta. VTT tutki viraston tilauksesta koti- ja ulkomaisia kivilaatuja. Tutkimuksia tehtiin lähes 30 kivinäytteestä koti- ja ulkomailta.⁵³³ Julkisivukorjaus oli alunperin tarkoitus toteuttaa samanaikaisesti sisäpuolisen peruskorjauksen kanssa vuodesta 1992 lähtien.⁵³⁴ Päätöksentekoprosessin viivästyttäessä korjauksen alkua se toteutettiin kuitenkin vasta vuosina 1998-1999. Julkisivujen peruskorjauksessa vaihdettiin rakennuksen julkisivumarmorit. Räystäsrakenteet ja vesipellitykset uusittiin samassa yhteydessä.

Marmorijulkisivujen uusiminen, päätöksentekoprosessi

Kaupunginvaltuusto päätti 13.12.1989 hyväksyä Finlandia-talon peruskorjauksen toteutettavaksi vuodesta 1992 lähtien peruskorjauksesta laaditun 30.3.1989 päivätyn perustamissuunnitelman pohjalta.⁵³⁶

Finlandia-talon julkisivuverhouksen uusimiseen haettiin vuosina 1990-91 kolme toimenpidelupaa. Hakijana oli Finlandia-talo ja suunnittelijaksi on lupahakemuksiin merkitty Arkkitehti Elissa Aalto Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto&Co. Ensimmäinen hakemus on päivätty 12.10.1990 ja sillä haettiin lupaa marmorijulkisivujen korvaamiselle Oulaisten vaalealla Arctic White-granodioriitilla. Rakennuslautakunta teki asiassa kielteisen päätöksen 20.11.1990⁵³⁷ Toinen lupahakemus on päivätty 5.12.1990 ja sillä haettiin lupaa marmorijulkisivujen korvaamiselle. Rakennuslautakunta teki asiassa kielteisen päätöksen 27.12.1990.⁵³⁸

Kielteisiin päätöksiin vaikutti rakennusvalvontaviraston kaupunkikuvaneuvottelukunnan ja silloisen virastopäällikön⁵³⁹ kanta, että graniitti ei ollut sopiva materiaali Finlandia-taloon. Talon alkuperäinen ilme ja luonne voitiin säilyttää ja mahdollistaa etsimällä ainoastaan esteettisesti ja teknisesti mahdollisimman laadukas valkoinen kivi. Tällöin muuta luonnonkivivaihtoehtoa kuin marmori ei liene olemassa.⁵⁴⁰

Kolmas lupahakemus on päivätty 23.1.1991 ja sillä haettiin lupaa marmorijulkisivujen korvaamiselle Bethel White-graniitilla.

Rakennuslautakunta teki asiassa myönteisen päätöksen 29.1.1991.⁵⁴¹ Kaikki kivet ovat eräänlaisia graniitteja ja sävyltään melko harmaita marmoriin verrattuna etenkin märkinä.

Helsingin kaupunki valitti päätöksistä Uudenmaan lääninoikeuteen. Lääninoikeus kumosi 28.3.1991 edelliset kielteiset päätökset ja palautti ne uudelleen käsiteltäviksi.⁵⁴² Tämän jälkeen rakennuslautakunta myönsi rakennusluvut em. kivilaaduille.

Kaupunginhallituksen päätettyä lokakuussa 1990 vaihtaa julkisivumateriaali graniittiin ja hakea em. rakennuslupia keskustelu rakennuksen arkkitehtonisista arvoista todella virisi. Päätöksen jälkeen Suomen Arkkitehtiliitto, Rakennustaiteen seura ja Rakennustaiteen museo julkaisivat vetoimuksen, jossa vaadittiin Finlandia-talon säilyttämistä vaaleana. Arkkitehtiliiton puheenjohtaja Esko Kahria haastateltiin Helsingin Sanomissa: ”Ehdotamme, että järjestettäisiin vielä yksi tarjouskilpailu, jossa keskityttäisiin vaaleisiin vaihtoehtoihin. Vaaleutta ei ehkä ole painotettu valinnassa riittävästi.”⁵⁴³

Rakennustaiteen seura esitti 28.1.1991 lääninhallitukselle Finlandia-talon suojelua. Alvar Aalto -seura keräsi nimiä adressiin valkoisen Finlandia-talon puolesta. Suojeluesitys hylättiin koska kaupunginhallitus oli lausunnossaan esittänyt ryhtyvänsä laatimaan Finlandia-talon asemakaavamuutosta, jossa rakennus merkitään suojeltavaksi. Museovirasto ei myöskään lausunnossaan puoltanut rakennuksen suojelua rakennussuojelulailla, koska kaupunki oli luvannut aloittaa em. kaavamuutoksen valmistelun.⁵⁴⁴

1991 kesäkuussa ratapihan puolella Finlandia-taloa ensimmäiset turvaverkot on ripustettu paikalleen suojaamaan talossa asioivia putoavilta marmorilaatoilta.⁵⁴⁵

Kaupunginhallituksen yleisjaosto päätti 17.6.1991 että talon julkisivun ja sisätilojen peruskorjaus suoritetaan aikavälillä 1.1.1994 - 28.2.1995.

Yleisten töiden lautakunta esitti rakennusviraston selvitysten perusteella kaupunginhallitukselle 19.3.1992 että marmorin käytöstä Finlandia-talon julkisivussa luovutaan. Rakennusvirasto oli laatinut selvityksiä marmorin soveltuvuudesta julkisivumateriaaliksi. Selvitysten perusteella rakennusvirasto totesi, että mikäli julkisivuverhouksessa päädytään marmoriin, joudutaan julkisivu uusimaan noin 20 vuoden välein. Selvitysten mukaan tästä aiheutuisi 3 - 5-kertaiset kustannukset verrattuna ilmastolliset olosuhteet kestävään materiaaliin.

Kaupunginhallitus päätti 30.3.1992 että marmorin käytöstä Finlandia-talon julkisivussa luovutaan.⁵⁴⁶

Suomen Arkkitehtiliitto, Suomen rakennustaiteen museo, Rakennustaiteen seura ja Alvar Aalto Säätiö tekivät 30.6.1992 Finlandia-talon suojeluesityksen Uudenmaan lääninhallitukselle. Tässä vaiheessa oli myös julkisivukorjauksen arkkitehtisuunnittelusta vastannut Elissa Aalto muuttanut kantansa, että vain marmori oli oikea materiaali Finlandia-taloon.

⁵³¹ Finlandia-talon toimintakertomus vuodelta 1990 (FTA)

⁵³² Finlandia-talon toimintakertomus vuodelta 1992 (FTA)

⁵³³ Helsingin Sanomat 13.4.1995

⁵³⁴ Finlandia-talon peruskorjaus, perustamissuunnitelma 30.3.1989. Helsingin kaupungin rakennusvirasto, talonsuunnitteluosasto. Julkaisu 1 / 1989 (AAS). Perustamissuunnitelmassa esitetään Finlandia-talon julkisivujen uusimisen ja sisäpuolisten töiden toteuttamisajankohdaksi vuotta 1992, jolloin Finlandia-talo olisi suljettu yleisöltä töiden ajaksi.

⁵³⁶ Helsingin kaupunkisuunnittelulautakunta, Esityslista 27.8.1992

⁵³⁷ Lupatunnus 13-3191-R-90

⁵³⁸ Lupatunnus 13-3690-R-90

⁵³⁹ Kaupunkikuvaneuvottelukunnan jäsenet vuonna 1990 olivat seuraavat (varajäsen suluissa):Pj. Aulis Samuelsson, virastopäällikkö (varapuheenjohtaja Mauno Vuori, yliarkkitehti), Jyrki Lehtikainen. I asemakaava-arkkitehti,(Ann-Marie Wangel, II asemakaava-arkkitehti), Jarkko Markkula, kaupunginarkkitehti, (Kalevi Hietanen, apulaiskaupunginarkkitehti), Anna Brunow, arkkitehti(Mona Schalin, arkkitehti),Erkki Valovirta, arkkitehti(Reijo Jallinoja, arkkitehti)

⁵⁴⁰ Helsingin Sanomat - Kaupunki - 18.10.1990

⁵⁴¹ Lupatunnus 13-182-C-91

⁵⁴² Uudenmaan lääninoikeuden päätös 222/1 28.3.19991

⁵⁴³ Helsingin Sanomat - Kulttuuri - 17.10.1990

⁵⁴⁴ Uudenmaan lääninhallituksen päätös 20.6.1991, Dno 01617362191126

⁵⁴⁵ Helsingin Sanomat - Kaupunki - 19.7.1991

⁵⁴⁶ Helsingin kaupunkisuunnittelulautakunta, Esityslista 27.8.1992

Urakkakilpailujen pohjalta yleisten töiden lautakunta päätti 17.12.1992 valita talon uudeksi julkisivumateriaaliksi amerikkalaisen Bethel White-tonaliitin.

Uudenmaan lääninhallitus teki Finlandia-talon rakennussuojelupäätöksen 19.1.1993.⁵⁴⁷ jonka Valtioneuvosto vahvisti 6.5.1993.⁵⁴⁸

Suojelupäätöksen jälkeen marmoriin talon julkisivumateriaalina suhtauduttiin entistä vakavammin ja vaihtoehtoja kestävämmälle marmorille kartoitettiin. Finlandia-taloon rakennettiin koeseinä mm. kuuden millimetrin paksuisista marmorilevyistä jotka oli ripustettu alumiinikennostoon.⁵⁴⁹

Tarjouskilpailu Finlandia-talon julkisivuremontista kiviyrityksille järjestettiin heinä-syyskuussa 1996.⁵⁵⁰ Tarjouskilpailussa pyydettiin eri kivialan toimijoilta ”pakettiratkaisua” julkisivukorjauksen yksityiskohtaisesta suunnittelusta ja toteutuksesta.

Suojelupäätöksessä oli julkisivujen materiaalista sanottu seuraavaa: ”Rakennuksen julkisivuissa tulee säilyttää alkuperäistä vastaava arkkitehtoninen asu materiaalien, värien ja jäsentelyn osalta.” Alkuperäistä vastaavaa -kohtaan vedoten tammikuussa 1997 Helsingin yleisten töiden lautakunta päätti kehottaa rakennusvirastoa hakemaan rakennuslupaa myös kiinalaisen apliitigraniitin eli apliitin käyttämiselle Finlandia-talon julkisivumateriaalina. Myös museovirasto oli hyväksynyt marmoria vaaleamman apliitigraniitin käytön yhtenä julkisivuvaihtoehtona. Se piti kuitenkin yhä marmoria vaihtoehtoista parhaana, jos sen tekninen kestävyys vain voidaan taata kyllin hyväksi.⁵⁵¹ Helsingin kaupunkikuvaneuvottelukunta⁵⁵² antoi kielteisen lausunnon kiinalaisen apliitin soveltuvuudesta Finlandia-talon uudeksi päällysteeksi.⁵⁵³

Vuonna 1997 Helsingin kaupungin rakennusvirasto haki toimenpidelupaa Finlandia-talon julkisivumateriaalin muutokselle Carraran marmorista marmoripintaiseksi alumiinikennolevyksi, hakemus on päivätty 17.04.1997 ja arkkitehtisuunnittelijana on Kirsti Laukka/HKR Talo-osasto. Rakennuslautakunta myönsi luvan 24.04.1997.⁵⁵⁴

Ko. Materiaalille oli haettu toimenpidelupaa jo v. 1995. Silloin oli haettu lupaa myös levyjaon muutokselle. Museovirasto oli antanut lausunnon, jossa todetaan materiaali sinänsä mahdolliseksi, sillä ehdolla, ettei levyjako muutu. Rakennuslupa myönnettiin vaikka sekä Kaupunkikuvaneuvottelukunta, että Teknillinen neu-

vottelukunta olivat todenneet lausunnoissaan, ettei levyn tekninen kestävyys ollut aivan ongelmatonta⁵⁵⁵

Melskein saman aikaisesti rakennuslupan myöntämisen kanssa alumiinikennoiselle marmorilevyille Helsingin yleisten töiden lautakunta valitsi Finlandia-talon julkisivumateriaaliksi marmoripintaisen teräsbetonin. Noin 40-milliset levyt olivat takapuolelta teräsbetonia ja julkisivultaan marmoria.⁵⁵⁶

Finlandia-talon kivien valinta oli yksi Helsingin historian pisimmistä ja kuluttavimmista päätöksentekoprosesseista. Kiveä valittiin lukuisin kääntein kaiken kaikkiaan kymmenisen vuotta. Historiallisten tapahtumien ketju päättyi huhtikuussa 1997 siihen mistä se oli alkanutkin. Kaupunginhallitus päätti, että Finlandia-talon seinät päällystetään uudelleen samanlaisella Carraran marmorilla, jota seinissä oli siihenkin saakka ollut. Seinät päätettiin päällystää 30 millimetriä paksuilla yksinkertaisilla levyillä, joissa ei käytettäisi tukirakenteita. Marmorin toimittaja oli Kopal Pinta Oy. Vaihtoehtoina kaupunginhallituksella oli valitun massiivimarmorin lisäksi alumiinikennolla tuettu marmoripaneeli sekä teräsbetonilla tuettu marmoripaneeli⁵⁵⁷

⁵⁴⁷ Uudenmaan lääninhallitus, Rakennussuojelupäätös Dno 09996 3621 92 126 ja Dno 19195 362192126 19.1.1993

⁵⁴⁸ Valtioneuvoston päätös N:o 7, 11/561/93 6.5.1993

⁵⁴⁹ Helsingin Sanomat - Kaupunki - 3.12.1993

⁵⁵⁰ Helsingin Sanomat - Kaupunki - 28.6.1996

⁵⁵¹ Helsingin Sanomat - Kaupunki - 15.1.1997

⁵⁵² KNK:n jäsenet v. 1997 olivat seuraavat: Puheenjohtaja virastopäällikkö Kaarin Taipale (varapuheenjohtaja yliarkkitehti Mauno Vuori) Ann-Marie Wangel asemakaava-arkkitehti (Tuomas Rajajärvi asemakaavapäällikkö), Jaakko Markkula, kaupunginarkkitehti (Kalevi Raitio Toimistopäällikkö) Sari Nieminen arkkitehti (Marja Heikkilä-Kauppinen arkkitehti) Matti Nurmela arkkitehti (Juhani Maunula arkkitehti)

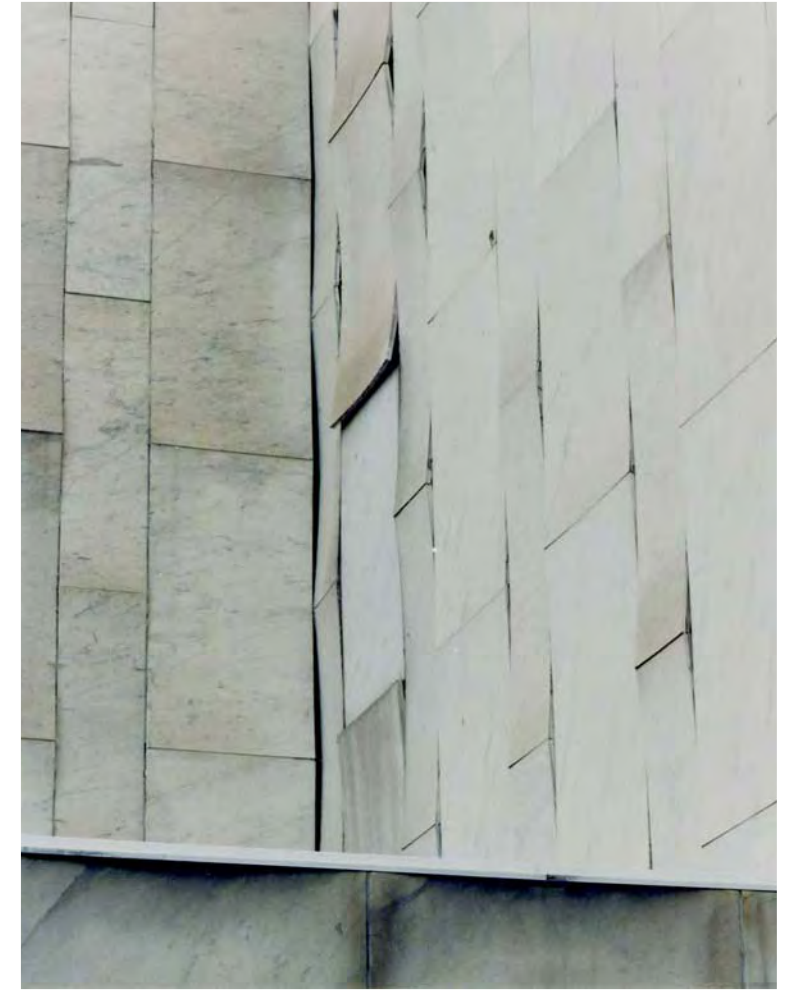
⁵⁵³ Helsingin Sanomat - Kaupunki - 27.2.1997

⁵⁵⁴ Lupatunnus 13-1003-C-97

⁵⁵⁵ Helsingin kaupunki, Rakennuslautakunta pöytäkirja 22.04.1997

⁵⁵⁶ Helsingin Sanomat - Kaupunki - 30.4.1997

⁵⁵⁷ Helsingin Sanomat - Kaupunki - 3.6.1997

Finlandia-talon vaurioitunutta julkisivua. (FTA)

Finlandia-talon uusi marmoriverhous

Finlandia-talon alkuperäisten marmorilevyjen maksimipituus oli 1400 mm ja paksuus 30 mm. Kukin levy oli kiinnitetty neljällä tappilla, kaksi kummallakin pystysivulla. Niissä oli liitokset viereisiin levyihin. Näin jokainen levy oli kiinnitetty neljään muuhun levyyn, joiden liitos siis oli levyn keskiakselissa. Tämä liitostapa aiheutti erittäin suuria vaikeuksia yksittäisten levyjen vaihtamisessa. Alkuperäisen julkisivun ongelmat olivat:

- marmorin haurastuminen, pinnan vaurioituminen, halkeamat ja turvallisuusriskit
- levyjen käyristyminen
- jäykkä kiinnitys ei sallinut levyjen lämpölaajenemista
- tuuletuksen puute
- huono lämpöeristys

Helsingin kaupunki pyysi talon suojelumääräysten mukaisesti Museoviraston luvan levykoon pienentämiseksi.

Originaalisuunnitelman analyysin pohjalta pienentäminen oli Museoviraston mielestä mahdollista enintään 20%. Lausunnon jälkeen ilmeni, että Alvar Aalto oli jo aikanaan pienentänyt levyjen kokoa. Nyt Helsingin kaupunki halusi vielä pienentää levykokoa toisella 20 %:lla. Ehdotus tutkittiin huolellisesti ja siihen suostuttiin, koska oli ilmeistä, että tämä uusiminen olisi tilapäistä ja että tulevaisuudessa jouduttaisiin taas uusimaan julkisivua. Pienentäminen nähtiin eräänlaisena kokeena, joka tuottaisi uutta tietoa tuleville uusimisille ja pidentäisi korjauksen kestoikää.

Uudelle marmorijulkisivulle asetettiin seuraavat vaatimukset: marmorin taivutusvetolujuuden tuli olla vähintään 9 Mpa/mm², marmorin ulkonäön oli oltava alkuperäisen kaltainen, myös juovien tuli alkuperäiseen tapaan kulkea diagonaalisesti vasemmalta alhaalta oikealta ylöspäin, tietyissä seinän osissa kiinnityksen tuli olla joustava ja mahdollistaa sekä lämpölaajenemisen että levyjen vaihdon.

Helsingin kaupunki valitsi vuonna 1997 urakoitsijan (Kopal Pinta Oy), joka työn edetessä osoittautui hyvin kokemattomaksi. Ilmeni myös, että italialainen sopimusosapuoli oli epäluotettava. Toimitettujen marmorilevyjen esteettiset ominaisuudet olivat niin heikot ja väri niin tummaa, että puolet toimituksesta hylättiin. Tästä aiheutui ongelmia ja aikatauluviiveitä. Syksyllä 1997 työt pysäytettiin ja valittiin uusi urakoitsija. Tässä vaiheessa eristys oli osittain asennettu ja jotkut harvat levyt oli kiinnitetty konserttitalin kattotornin itäisivulle. Rakennustöitä päätettiin jatkaa vas-

ta seuraavana keväänä. Uusi urakoitsija oli työyhteenliittymä A.W. Liljeberg Oy-NCC-Puolimatka Oy.

Keväällä 1998 tilaajan ja Museoviraston edustajat matkustivat Carraraan tutustuakseen kahteen marmorituottajaan. Molemmilta pyydettiin täysmittaiset mallit ja niiden perusteella valittiin marmoritoimittajaksi Savema. Toimittaja piti lupauksensa, marmorin laatu oli hyvä ja toimitusajat pitivät. Mallit allekirjoitettiin puolin ja toisin suoraan marmoriin ja toinen lähetettiin referenssiseinä Helsinkiin työmaalle. Sekä marmorin laadun, että asennuksen varmistamiseksi kehitettiin erillinen valvontajärjestelmä; jokaiseen blokkiin eli louhittuun raakakiveen kirjattiin koodi, joka osoitti miltä kohdalta kivi oli louhittu. Koodit siirrettiin tehtaassa edelleen sahattuihin levyihin. Työmaalla pidettiin kirjaa kaikista levyistä. Jos laboratoriotestissä joku blokki osoittautui kelpaamattomaksi, vaihdettiin seinässä kaikki siitä sahatut levyt parempilaatuksiin. Kaikkiaan käytettiin noin 7 000 m² levyjä mikä vastaa noin 80 raakakiveä eli blokkia.

Työn valmistumista juhlittiin toukokuussa 1999. Jo saman vuoden syksynä ilmeni, että levyt käyristyivät uudestaan. Lujuus heikentyi 20-30 % kahdessa vuodessa. Vuonna 1998 asennetut levyt ovat taipuneet enemmän kuin keväällä 1999 asennetut. Tämän täytyy johtua ankarasta talvesta 1998-1999. Syyt eri marmorilaatujen erilaisiin ominaisuuksiin löytyvät kiderakenteen sisäisistä suhteista. Marmori koostuu 99 %:sti puhtaasta kalsiitista, joten muilla komponenteilla on käytännössä hyvin pieni vaikutus marmorin mekaanisiin ominaisuuksiin. Xenoblastisissa marmoreissa rakeiden välinen koheesio on parempi kuin homoblastisissa. Tutkimukset viittaavat siihen, että rakeiden tekstuuri muodostaa merkittävimmän laatutekijän määriteltäessä marmorilaatua, jotka kestävät pitkään.

Kun julkisivukorjauksessa päädyttiin marmoriin oli tiedossa, että levyt tulee vaihtaa n. 20 vuoden kuluttua uudelleen. Marmorin uudistamisen kustannukset eivät tulevaisuudessa tule olemaan kohtuuttomia, koska silloin vaihdetaan vain levyt. Kiinnitysjärjestelmää ja lämmöneristystä, jotka muodostivat merkittävän kustannuserän viimeisessä korjauksessa, ei tarvitse enää uusia seuraavalla kerralla. ⁵⁵⁸

⁵⁵⁸ Rakennustaiteen seuran jäsentiedote 1/2004, Martti Jokinen

Finlandia-talon uusi julkisivuverhous ja vanhojen marmoriwn uusi elämä taideteoksessa. (FTA)

Vanhojen marmorien kohtalo

Vanhojen marmorien käytöstä järjestettiin Finlandia-talon toimesta kilpailu taiteilijoille ja muotoilijoille. Kilpailun voitti japanilainen taiteilija Masaaki Nishi. Vuonna 2000 Helsingin ollessa Euroopan kulttuuripääkaupunki toteutettiin taiteilijan teos; puretuilla marmorilevypalasilla täytetyt teräsverkkokorit Töölönlahden taidepuutarhaan.

*Kongressisiiven länsijulkisivua vuonna 2004.
Kuva Rune Snellman.*

Muut julkisivumuutokset

Terassialin rakentaminen vuonna 1986, ja konserttisalin tarkkaamojen sekä uuden tavarahissin rakentaminen 1990-luvulla laajensivat rakennuksen pinta-alaa. Nämä muutokset toteutettiin kuitenkin seuraten tarkasti rakennuksen julkisivujen materiaaleja ja alkuperäisen rakennusvolyymin hierarkiaa. Varsinkin hissin ja tarkkaamotilojen sijoitus ja ratkaisut sulautuvat huomaamattomasti kokonaisuuteen.

Kongressisiiven julkisivujen suurin yksittäinen muutos- ja korjaustyö on vuonna 2003 suoritettu kongressisalien A ja B kaarevien teräsikkunoiden uusiminen. Alkuperäinen rakenne oli toteutettu standarditeräsprofiileilla, jotka ruostuivat kolmessakymmenessä vuodessa korjauskelvottomiksi. Uusittu rakenne toteutettiin vastaavilla, saman valmistajan lämpökatkaistuilla teräsprofiileilla. Työn arkkitehtisuunnittelun tavoitteena pidettiin alkuperäisten detaljien ilmeen säilyttämistä, vaikka profiilien mitoitukselta johtuen jouduttiin lasiseinää ei voitu toteuttaa täysin alkuperäisen mallin mukaan. Suunnittelutyö tehtiin arkkitehtitoimisto Tallissa, jossa työstä vastasivat Minna Lukander ja Mari Mannevaara.

Ympäristön muutokset

Mannerheimintien varteen rakennettiin sähköinen opastetaulu, joka otettiin käyttöön vuoden 1996 alussa.⁵⁶⁰ Opaste suunniteltiin Kaarlo Leppäsen toimistossa.

Mannerheimintien puoleiselle sisääntulopihan järjestelyjä uudistettiin vuonna 2000. Suunnittelukolmio oy:n maisema-arkkitehtien Tiina Perälä ja Matti Liski suunnitelmien mukaan pihan kulkuväyliä levennettiin, ja reuna-alueille lisättiin hiotusta, mustasta graniitista matalat, kaarevat reunamuurit. Muurien rajaaman alueen pintamateriaalit ovat luonnonkiveä ja asfalttipäällystettä vyöhykkeittäin. Myös Töölönlahden puoleista pysäköintikenttää somistettiin marmoriverhoiltujen istutusaltaiden avulla. Pysäköintialueeseen on liitetty idässä erillinen lisäpysäköinti-alue, joka nykyisin on asfaltoitu.

8. Suojeluhistoria

Finlandia-talon rakennussuojeluprosessi liittyi kiinteästi rakennuksen julkisivujen korjaustyöstä virinneeseen periaatekeskusteluun. Osittain tätä prosessia on jo sivuttu luvussa Marmorijulkisivujen korjaus.

Samaan aikaan kun rakennusvirasto oli saanut rakennusluvan (tammikuussa 1991) vaihtaa talon marmorijulkisivu amerikkalaiseen vaaleaan Bethel White-tonaliittiin, joka on graniitin tyyppinen kivi, teki Rakennustaiteen seura esityksen rakennuksen suojelusta Uudenmaan lääninhallitukselle 28.1.1991.

Lääninhallitus hylkäsi hakemuksen 20.6.1991 lausuntojen perusteella, jotka se oli pyytänyt Helsingin kaupunginhallitukselta ja museovirastolta.⁵⁶¹ Helsingin kaupunginhallitus ilmoitti käynnistävänsä asemakaavaan muutoksen siten, että Finlandia-talon suojelu turvataan asemakaavamääräyksillä.

Museovirasto totesi lausunnossaan, että rakennus täytti edellytykset tulla suojelluksi, mutta koska ei ollut aihetta asettaa kyseenalaiseksi Helsingin kaupungin mahdollisuuksia ja halua rakennuksen omistajana huolehtia sen ylläpidosta ja hoidosta kohteen arvon edellyttämällä tavalla niin museovirasto katsoi, että rakennuksen suojelu on mahdollista turvata asemakaavassa annetuilla määräyksillä. Asemakaavassa tulisi museoviraston mukaan antaa määräykset siitä, että julkisivut on säilytettävä värin ja jäsentelyn osalta silloista, alkuperäistä asua vastaavina. Museoviraston kollegion päätös oli syntynyt äänin 4-1. Silloinen osastonjohtajan sijainen, toimistopäällikkö Elias Härö oli jättänyt asiasta eriyvän mielipiteen eli puoltanut suojelua rakennussuojelulailla.⁵⁶²

Kaupunginhallitus teki 13.3.1992 päätöksen marmorista luopumisesta. Päätös oli syntynyt yleisten töiden lautakunnan esityksen pohjalta, joka puolestaan oli päättänyt asian rakennusviraston laatimien selvitysten pohjalta, joissa oli todettu että mikäli julkisivuverhouksessa päädytään marmoriin, joudutaan julkisivu uusimaan noin 20 vuoden välein. Selvitysten mukaan tästä aiheutuisi 3 - 5-kertaiset kustannukset verrattuna ilmastolliset olosuhteet kestävään materiaaliin.

Asemakaavamuutos ja Finlandia-talon suojelumääräykset siinä oli pitkälti valmisteltu ja laadittu mm. kaupungin museon lausunnon pohjalta 20.12.1991. Muutosluonnos oli nähtävillä 4.-8.5.1992. Tällöin Suomen rakennustaiteen museo ja Suomen arkkitehtiliitto jättivät yhteisen huomautuksen, jossa todettiin, että laaditut asemakaavamääräykset olivat riittämättömät sisä- ja ulkotilamateriaalien muuttamisen osalta. Niiden muuttaminen tulisi ehdottomasti kieltää., koska rakennuksen taiteellinen arvo

perustuu niiden yhteisvaikutukseen. Myös Rakennustaiteen seura oli jättänyt huomautuksen, jossa se yhtyi edellä mainittuun huomautukseen.⁵⁶³

Rakennussuojelupäätös 6.5.1993.

30.6.1992 Suomen Arkkitehtiliitto, Suomen rakennustaiteen museo, Rakennustaiteen seura ja Alvar Aalto Säätiö tekivät Finlandia-talon suojeluesityksen Uudenmaan lääninhallitukselle

27.8.1992 Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti palauttaa Finlandia-talon asemakaavan muutosehdotuksen nro 10026 kaavoitusosastolle uudelleen valmisteltavaksi. Syynä oli se, että valtion ja kaupungin välillä oli parhaillaan käynnissä neuvottelut Finlandia-talon suojelukysymyksestä.

Uudenmaan lääninhallitus teki Finlandia-talon rakennussuojelupäätöksen 19.1.1993.⁵⁶⁴ Valtioneuvosto vahvisti päätöksen 6.5.1993⁵⁶⁵.

Perusteluina olivat seuraavat argumentit:

Finlandia-talo yksi kansainvälisesti tunnetuimpia rakennuksiamme rakennustaiteellisten arvojensa ja historiansa (Etyk) ansioista. Sillä on myös valtakunnallisesti huomattava arvo.

Kaavamääräysten riittämättömyys varmistamaan talon oleellisten ominaisuuksien säilyminen, koska esitetty kaavamuutos ei ollut edennyt, ja Finlandia-talon julkisivumateriaalin muuttamisen mahdollistavat kaksi rakennuslupaa ovat lainvoimaisia sekä Helsingin kaupunginhallitus oli päättänyt em. päätöksen jälkeen, ettei marmori julkisivumateriaalina tule kysymykseen. Suunnittelijan pääideat keskeisten tilojen kokonaisluonteen ja rakennukseen valitsemien materiaalien yhteisvaikutuksesta, johon rakennuksen taiteellinen arvo perustuu. Yksi pääideoista on ollut marmorin käyttö julkisivuissa ja marmoripintojen jatkumisen sisätiloihin

Hakijat esittivät myös rakennuksen määräämistä toimenpidekieltoon

Arkkitehti Elissa Aalto oli Alvar Aalto säätiön puheenjohtajana 30.12.1992 Uudenmaan lääninhallitukseen saapuneessa vetoomuksessaan ilmoittanut osallistuvansa muiden aloitteeseen ja esittänyt Finlandia-talon saattamista toimenpidekieltoon.

Lausunnoissaan lääninhallitukselle Helsingin kaupunginhallitus esitti, että Finlandia-talon suojelua ja suojelumääräysten sisältöä koskevan asemakaavamuutoksen käsittely on meneillään.

Museovirasto totesi lausunnossaan että se yhtyy esityksen tekijöiden perusteluihin ja pitää asianmukaisena suojelupäätöksen tekemistä. Museovirasto muutti aiempaa kantaansa, koska asemakaavamuutoksen käsittely oli kaupungilla viivästynyt ja koska julkisivumuutosasia oli jatkuvasti ajankohtainen.

Päätös:

Lääninhallitus määrää rakennuksen lähiympäristöineen suojeltavaksi.

Samalla lääninhallitus antaa seuraavat suojelumääräykset:

Rakennuksen julkisivuissa tulee säilyttää alkuperäistä vastaava arkkitehtoninen asu materiaalien, värien ja jäsentelyn osalta.

Rakennuksen yleisölle avoimina pidettävien sisätilojen huonejako, materiaalit, värit ja kiinteä sisustus on säilytettävä alkuperäistä vastaavina.

Rakennusta lähiympäristöineen on hoidettava ja käytettävä sen kulttuurihistoriallisen ja rakennustaiteellisen arvon edellyttämällä tavalla.

Museovirastolla on oikeus antaa ohjeita suojelumääräysten soveltamisesta ja myöntää niistä vähäisiä poikkeuksia. Rakennuksessa tehtävät korjaustyöt tulee suorittaa museoviraston hyväksymällä tavalla.

⁵⁵⁹ Rakennustaiteen seuran jäsentiedote 1/2004, Martti Jokinen

⁵⁶⁰ Finlandia-talon toimintakertomus vuodelta 1995 (FTA)

⁵⁶¹ Uudenmaan lääninhallituksen päätös 20.6.1991, Dno 01617362191126

⁵⁶² Museoviraston lausunto 7.3.1991

⁵⁶³ Helsingin kaupunkisuunnittelulautakunta, Esityslista 27.8.1992

⁵⁶⁴ Uudenmaan lääninhallitus, Rakennussuojelupäätös Dno 09996 3621 92 126 ja Dno 19195 362192126 19.1.1993

Poikkeaminen rakennussuojelupäätöksestä julkisivumuutoksen vuoksi 5.3.2003

Vuonna 2001 valmistunut hankesuunnitelma Finlandia-talon näyttelytilan rakentamisesta sisäänajokerrokseen vaatii toteutukseen poikkeamista rakennussuojelupäätöksestä.

Suunniteltu laajennus poikkeaa Finlandia-talon 6.5.1993 suojelumääräyksistä ja on laajuudeltaan niin suuri, että Museovirasto ei katsonut valtuuksiensa riittävän poikkeuksen myöntämiseen. Finlandia-talo teki esityksen poikkeamisesta rakennussuojelupäätöksestä julkisivumuutoksen vuoksi Uudenmaan ympäristökeskukselle. Museovirasto puolsi lausunnossaan suunniteltua lisärakentamista ja esitti suojelumääräyksiin tätä koskevaa lisäystä.

Uudenmaan ympäristökeskus on hyväksyi esityksen 5.12.2002 ja suojelumääräyksiin lisättiin seuraava kohta: "Entinen sisääntulosyvennys pohjakerroksessa itäisivulla voidaan muuttaa sisätilaksi; muutoksen on sopuduttava rakennuksen muotokieleen."⁵⁶⁶

Ympäristöministeriö vahvisti päätöksen 5.3.2003.

Suojelumääräyksen tämän jälkeen ovat kokonaisuudessaan seuraavat:

Rakennuksen julkisivuissa tulee säilyttää alkuperäistä vastaava arkkitehtoninen asu materiaalien, värien ja jäsentelyn osalta.

Rakennuksen yleisölle avoimina pidettävien sisätilojen huonejako, materiaalit, värit ja kiinteä sisustus on säilytettävä alkupe-
räistä vastaavina.

Entinen sisääntulosyvennys pohjakerroksessa itäisivulla voidaan muuttaa sisätilaksi; muutoksen on sopeuduttava rakennuksen muotokieleen.

Rakennusta lähiympäristöineen on hoidettava ja käytettävä sen kulttuurihistoriallisen ja rakennustaiteellisen arvon edellyttämällä tavalla.

Museovirastolla on oikeus antaa ohjeita suojelumääräysten soveltamisesta ja myöntää niistä vähäisiä poikkeuksia. Rakennuksessa tehtävät korjaustyöt tulee suorittaa museoviraston hyväksymällä tavalla.

⁵⁶⁵ Valtioneuvoston päätös N:o 7, 11/561/93 6.5.1993

⁵⁶⁶ Uudenmaan lääninhallitus, Rakennussuojelupäätöksen muutos 0101L0931-27 5.12.2002

9. Finlandia-talon arvot ja restaurointi

Arvot

Alvar Aallon myöhemmässä tuotannossa Finlandia-talolla on keskeinen rooli. Se on suuren terassitorisuunnitelman ainoa rakennettu osa. Siinä lopulta toteutuvat monet Alvar Aallon 1960-luvun projekteissa esiintyneet ideat. Finlandia-talo on kooltaan huomattava ja sijainniltaan keskeinen. Vaikka Töölönlahden kokonaisuudesta ei toteutunutkaan muuta, on Finlandia-talo myös muihin Aallon hallinto- ja kulttuurikeskuksiin suunnittelemien julkisten rakennusten joukossa yliverlainen. Seinäjoen (1958-1987), Rovaniemen (1963-1988) tai Jyväskylän (1964-1982) hallinto- ja kulttuurikeskuksissa ei ole yksittäistä Finlandia-talon veroista rakennusta vaikka ne kokonaisuuksina ovatkin erittäin tärkeitä. Finlandia-taloon saatiin myös Aallon arvostama julkisivumateriaali: valkoinen Carraran marmori. Finlandia-talo on suurin kokonaan marmorilla päällystetty rakennus maassamme. Muita Aallon suunnittelemaa marmorijulkisivuja on Enso-Gutzeit Oy:n pääkonttorissa Helsingissä, TKK:n kirjastossa ja arkkitehtiasaston sisäpihalla Espoon Otaniemessä.

Alvar Aallon Helsingin keskustasuunnitelma vuodelta 1961 loi pohjan Finlandia-talon rakennushankkeelle. Finlandia-talon suunnittelu alkoi vuonna 1962, valtuuston rakentamispäätös tehtiin vuonna 1965 ja ensimmäisen vaiheen rakentaminen tapahtui vuosina 1969-1971. Kongressisiipi rakennettiin vuosina 1973-1975. Alvar Aalto kuoli vuonna 1976.

Finlandia-talon käytön historian merkittävin tapahtuma oli Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokous (ETYK) vuonna 1975. ETYK:in ja muiden merkittävien tapahtumien näyttämönä Finlandia-talo on vakiinnuttanut asemansa maan tärkeimpänä kokouspaikkana. Finlandia-talon pääsali on ollut tärkeä myös konserttitilana vaikka sen akustiikkaa onkin jouduttu parantamaan sähköisesti.

Rakennustaiteen seura esitti Finlandia-talon suojelua 28.1.1991¹. Uudenmaan lääninhallitus pyysi Museoviraston lausuntoa suojeluesityksen johdosta 7.2.1991. Museovirasto lausui asiasta 7.3.1991. Museovirasto ei puoltanut suojeluesitystä ja katsoi, että Helsingin kaupungin tulee huolehtia suojelusta asemakaavaa muuttamalla. Elias Härö jätti päätökseen erivän mielipiteensä.² Uudenmaan lääninhallitus teki 20.6.1991 hylkäävän päätöksen. Lääninhallitus katsoi, ettei rakennuksen suojeleminen ole tarpeen rakennussuojelulailla, koska sen suojelu voidaan turvata kaavamääräyksillä.³

Opetusministeriö pyysi osana Finlandia-talon korjaustyön perusteiden selvitystä 15.9.1992 lausuntoa Museovirastolta.⁴ Lausunnossaan 25.9.1992 virasto toteaa mm. "... Finlandia-talon asema Suomen rakennuskulttuurissa ja merkitys Alvar Aallon tuotannon osana on nähtävä kahdesta näkökulmasta. Toisaalta se on merkittävän kaupunkisuunnitelman ainoa toteutunut osa ja toisaalta itsenäinen arkkitehtuuriteos. Sekä Helsingin keskustasuunnitelma että Finlandia-talo ovat Aallon tuotannon läpi kulkevien keskeisten teemojen kypsimpiä esimerkkejä. ... Finlandia-talo on nähtävä ulkoasun ja sisätilojen osalta erottamattomana kokonaistaideteoksena kuten itsestään selvästi tehdään esim. Helsingin yliopiston kirjaston, Suurkirjon, Eduskuntatalon tai Tukholman kaupungintalon tapaisten monumenttien kohdalla. Marmorimateriaali on Finlandia-talon arkkitehtuurin ja symboliikan eräs hallitseva johtoaihe. Siitä luopuminen merkitsisi niiden arvojen kieltämistä, joille Suomen modernin arkkitehtuurin arvo ja asema perustuu."

Kiivaana jatkunut keskustelu Finlandia-talon julkisivumateriaalista poiki uuden suojeluesityksen 30.6.1992. Tällä kertaa suojelua esittivät Suomen Arkkitehtiliitto, Suomen Rakennustaiteen museo, Rakennustaiteen seura ja Alvar Aalto Säätiö. Uudenmaan lääninhallitus pyysi Museoviraston lausuntoa uuden suojeluesityksen johdosta 7.8.1992. Lausunnossaan 30.10.1992 Museovirasto tarkisti aiempaa (7.3.1991) kantaansa rakennussuojelulain käyttöön ja totesi mm. "... Vaikka rakennuksen suojelu periaatteessa tosin onkin mahdollista myös rakennuslain säädösten nojalla, on mm. julkisivujen materiaalista tehtävän ratkaisun ajankohtaisuuden vuoksi tarpeen, että niiden korjausta koskevat periaatteet on määritelty lääninhallituksen antamalla päätöksellä. Museoviraston nyt omaksumaan tarkistettuun kantaan asiassa on vaikuttanut lisäksi pyrkimys saavuttaa Finlandia-talon suojelua koskevien päätösten osalta sellainen tilanne, jonka puitteissa luodaan pysyvät edellytykset yhdistää rakennuksen hoidosta vastuussa olevan Helsingin kaupungin ja valtion viranomaisten mahdollisuudet kansallisesti merkittävän arkkitehtuurimuistomerkin suojelussa."

Uudenmaan lääninhallituksen päätöksessä 19.1.1993 suojelumääräyksiä oli muutettu Museoviraston esittämistä niin, että kohta "Julkisivuja korjattaessa tulee säilyttää niiden alkuperäinen arkkitehtoninen asu materiaalien, värien ja jäsentelyn osalta. Näin ollen julkisivumateriaalin on oltava valkoinen marmori niiltä osin, kuin sitä on alunperinkin käytetty." oli muutettu muotoon "Rakennuksen julkisivuissa tulee säilyttää alkuperäistä VASTAAVA arkkitehtoninen asu materiaalien, värien ja jäsentelyn osalta (kapiteelit kirjoittajan)." Maininnat valkoisesta marmo-

rista jäivät siis pois. Näin muotoiltuna korostuukin Finlandia-talon merkitys yhtenä kansainvälisesti tunnetuimmista rakennuksista ja Suomi-kuvan symboleista, kuten päätöksessä todettiin.

Finlandia-talon suojelu rakennussuojelulain nojalla vahvistettiin ympäristöministeriössä 6.5.1993.

Viimeisin muutos Finlandia-talon suojelumääräyksiin on vuodelta 2002. Helsingin kaupungin esittämällä rakennussuojelupäätöksen muutoksella 5.12.2002 muutettiin suojelumääräyksiä niin, että uusi kohta 3 lisättiin niihin. Tämä mahdollistaa pohjakerroksen sisääntulosyvennyksen (n. 2 500 m²) muuttamisen sisätilaksi.

Finlandia-talon myöhemmän historian tärkein yksittäinen seikka oli julkisivumateriaalin - Carraran marmorin - nopea heikkeneminen niin, että 1990-luvun alkuun tultaessa oli selvää, että julkisivukivet on vaihdettava uusiin. Tässä yhteydessä käynnistyi myös suojeluhanke, jonka ensisijaisena tavoitteena oli marmorin säilyttäminen julkisivuissa. Julkisivumateriaalikiistana alkanut prosessi tulikin ikään kuin vahingossa vieneeksi rakennuskantamme suojelukysymykset uudelle vuosikymmenelle. Finlandia-talo on edelleen nuorin ja ainoa 1970-luvun rakennussuojelulailla suojeltu rakennus. Finlandia-talon suojeluun viitataan usein nuoremman rakennuskantamme kohtaloista keskusteltaessa. Kaupungin tehtyä päätöksen Finlandia-talon marmorin uusimisesta nimettiin Museoviraston arkkitehti Martti Jokinen vastamaan uuden julkisivumarmorin esteettisestä asusta, jonka tuli vastata alkuperäistä valkoisuudeltaan ja juovaisuudeltaan.

Restaurointi

Finlandia-talon restaurointi alkoi paljon ennen sen suojelua. Jo kongressisiiven rakentamisen yhteydessä (1973-1975) jouduttiin ottamaan kantaa Finlandia-talon pysyviin ja muunneltaviin ominaisuuksiin. Myös rakennuksen sisätilojen luonne vakiintui jo 1970-luvulla sellaiseksi kuin se vielä suojeluhetkellä oli. 1980-luvulla Finlandia-talon muutoksista vastasi Helsingin kaupunki ja talon johto. Suunnittelijana toimi yleensä Kaarlo Leppänen, joka Aallon toimistossa oli vastannut Finlandia-talon suunnittelusta yhdessä Alvarin kanssa. Sisätilojen muutossuunnitelmia laati ensin Kaarlo Leppäsen poika Kari, mutta Auni Palon tultua Finlandia-talon johtajaksi suunnittelija vaihtui Arkkitehtitoimisto Alliin. Museoviraston toivomuksesta ja Allin arkkitehtien Pia Ilosen ja Minna Lukanderin toimesta laadittiin Finlandia-talon

¹ Allekirjoittajina varapuheenjohtaja Maire Mattinen ja sihteeri Sari Miettinen.

² Asian esittelijä, osastonjohtajan sijainen, toimistopäällikkö Elias Härö jätti päätökseen erivän mielipiteensä, jossa hän toteaa mm., että: "... Katson Finlandia-talon kulttuurihistoriallisen ja rakennustaiteellisen arvon edellyttävän, että se luokitellaan lain tarkoittamaksi "valtakunnallisesti merkittäväksi" kohteeksi. Vaikka rakennus sijaitseekin kaavoitetulla alueella ei voimassa olevassa asemakaavassa ole suojelua koskevia määräyksiä. Myös

muut asiaan liittyvät seikat huomioonottaen Finlandia-talon suojeluun rakennussuojelulain nojalla on "erityisiä syitä" mikä vuoksi on perusteltua, että museovirasto puoltaa sen suojelua rakennussuojelulain nojalla ja että rakennukselle näin ollen myös vahvistetaan sitä koskevat suojelumääräykset."

³ Finlandia-talon lähiympäristön kaavoitus eteni vasta uuden musiikkitalon kaavoituksen yhteydessä kymmenen vuotta myöhemmin.

⁴ OPM kysymykset olivat seuraavat: "Talon asema Suomen rakennuskulttuurissa ja Alvar Aallon tuotannon osana. Mitkä arkkitehtuurihistorialliset, rakennustaiteelliset ja rakennussuojelun syyt ja arvot olisi otettava huomioon korjausten yhteydessä. Mitkä seikat ja arvot rakennuksen julkisivussa ovat antikvaariselta kannalta olennaiset. Mikä on rakennuksen julkisivujen ja sisätilojen suhde antikvaariselta kannalta." Allekirjoittajina ylijohtaja Irmeli Niemi ja suunnittelija Tiina Eerikäinen.

suojeluluokitus pohjapiirroksin. Tämä oli ensimmäinen kerta kun vuoden 1993 suojelupäätöksen tarkoittama suojelu osoitettiin fyysisissä rakenteissa. Luokitus oli sinänsä jo iso askel kohti kokonaisvaltaista ja historiatietoista muutostöiden suunnittelua. Sisätilamuutoksia koskevien lausuntopyyntöjen lisääntyttyä jatkuvien toiminnallisten muutostarpeiden takia todettiin lisäselvitysten kova tarve. Museovirasto mainitsi asiasta lausunnossaan 6.6.2002, joka käytännössä tarkoitti, ettei pienistä yksittäisistä muutoksista tultais antamaan lausuntoa ennen kuin Finlandia-talosta on tehty asianmukainen rakennushistoriaselvitys.⁵

Finlandia-talon restauroinnissa ei tähän mennessä ole noudatettu mitään erityisiä periaatteita. Jokaiseen muutokseen on reagoitu tapauskohtaisesti. Museoviraston ja Finlandia-talon henkilökunnan mielestä on ollut kuitenkin tärkeää, että pienistäkin muutossuunnitelmista vastaa arkkitehti, joka tuntee talon hyvin. Käytäntö on ristiriidassa yleisten hankintasuositusten kanssa, mutta Finlandia-talon kaltaiselle kohteelle on ensiarvoista, ettei sen arkkitehtoninen identiteetti katoa pienten - sinänsä vähäpätöisten - muutosten yhteisvaikutuksesta. Ellei Finlandia-talon luonne ja tunnelma olisi taloa hyvin tuntevan pääsuunnittelijalla hallussa, lisäisi se moninkertaisesti Museoviraston valvontatyötä eikä tulos välttämättä sittenkään olisi yhtä hyvä kuin nyt. Vastavalmistunut rakennushistoriaselvitys tilaryhmä- ja rakennusosakortteineen edesauttaa muutosten hallintaa tilaaja-suunnittelija-valvoja-kolmiyhteydessä.⁶

Ongelmat

Finlandia-talon suurin ongelma on sen jatkuva, raskas ja alati uusia toimintamuotoja saava käyttö. Finlandia-talon palvelukonseptiin kuuluu asiakkaiden vaatimuksiin taipuminen, joka taas johtaa usein lyhytnäköisiltä tuntuviin muutostarpeisiin rakenteissa ja pinnoissa. Musiikkitalon konserttisalin rakentaminen naapuriiin ja Töölönlahden ulottaminen etelämmäksi lisää Finlandia-talon paineita mukautua yhä uudennlaisiin käyttöihin. Kongressi-, ravintola- ja kahvilakäyttö sekä näyttelytoiminta ovat myös taustalla sisäänajokerroksen tulevassa suuressa muutoksessa.

Toinen vaikea asia on jälleen julkisuudessa ollut marmorijulkisuvun kestävyys Suomen olosuhteissa. Uudetkin, vuonna 1997 vaihdetut, marmorilaatat ovat silmin nähden käyristyneet. Keskeinen kysymys on, tuleeko meidän sopeutua marmorilaattojen vaihtamiseen esimerkiksi 20 vuoden välein vai tulisiko edelleen etsiä muita vaihtoehtoja julkisivujen verhoukseksi.

⁵ Museoviraston lausunnossa (DNro 070/600/2002, 6.6.2002, Finlandia-talon sisääntulokerroksen siivous- ja ensiaputilan muutostyöt) todetaan mm. "... Koska Finlandia-talo on suojeltu rakennussuojelulailla, edellyttää se että siinä tehtävät toimenpiteet on aina kirjattava ja poistuva tilanne on dokumentoitava valokuvaamalla. Samoin on talletettava näytteitä alkuperäisestä poistettavasta materiaalista. Näin saadaan muutokset kootuksi myös hempää suunnittelua ja tutkimusta varten. Finlandia-talossa jo tehtyjen muutosten määrä on niin suuri, että alkuperäisyys alkaa hämärtyä. Tämä edellyttää että Finlandia-talosta tehdään inventointi, jossa rakennuksen koko historia esitetään muutoksineen ja ajoituksineen. Inventointi toimii sekä suunnittelijan että Museoviraston työkaluna uusien hankkeiden kohdalla. Virasto toteaa, että tämän jälkeen tehtävien muutosten tulee perustua tähän inventointiin. ..."

Rakennushistoriaselvitys

Finlandia-talon rakennushistoriaselvityksestä (RHS) tuli alan huippusuoritus⁷ osittain sen takia, että tekijät tunsivat rakennuksen hyvin ja osin siksi, että selvityksen tekemisessä käytettiin uutta tietotekniikkaa ja koko RHS tietyllä tavalla ajateltiin uudelleen. Suuri merkitys RHS:n onnistumiseen oli myös Finlandia-talon johdon ja erityisesti johtaja Auni Palon myönteisellä suhtautumisella asiaan. Hyvä selvitys antaa selkeät perustiedot tulevien muutostarpeiden ja korjaustapojen arviointiin. RHS hyödyttää Museovirastoa sen valvontatehtävässä ja Finlandia-talon huoltoa ja ylläpitoa jatkuvasti myös lausuntoa edellyttäviä muutoksia pienemmissä asioissa. RHS on Finlandia-talon huoltokirjan historia- ja nykytilaosio.

RHS:n valmistumisen jälkeen on syytä odottaa Finlandia-talolle sen arvon mukaista tulevaisuutta käyttörakennuksena ja suojelukohteena.

Tommi Lindh

Liite

Museoviraston Finlandia-taloa koskevat lausunnot

Museovirasto on lausunut Finlandia-taloon liittyvistä asioista yhteensä 27 kertaa. Aluksi 1980-luvun lopussa ja 1990-luvun lopussa Kamppi-Töölönlahti osayleiskaavan yhteydessä, myöhemmin rakennussuojeluun rakennussuojelulailla liittyen ja lopulta suojelun jälkeen tapahtuneista muutoksista Finlandia-talossa. Suojeluvaiheessa Museovirastossa asiaa hoitivat osastonjohtaja Pekka Kärki, rakennuskulttuuriyksikön päällikkö Elias Härö ja tutkija Timo Tuomi. Restaurointitöiden valvojina ovat toimineet yliarkkitehti Martti Jokinen ja arkkitehti Tommi Lindh.

675/603/1989 Kamppi-Töölönlahti-alueen osayleiskaavaluonnos, Helsinki. 8.6.1989 Pekka Kärki
308/603/1990 Lausunto Kamppi-Töölönlahti-alueen osayleiskaavaehdotuksesta. 31.1.1991 Pekka Kärki
171/600/1991 Lausunto Helsingin Finlandia-talon rakennussuojelusta. 7.3.1991 Elias Härö
250/600/1991 Finlandia-talon suojelu. 29.8.1991 Pekka Kärki
340/604/1992 Finlandia-talon arkkitehtuurihistoriallisesta asemasta ja suojelutavoitteista. 25.9.1992 Timo Tuomi
171/600/1991 Lausunto Helsingissä sijaitsevan Finlandia-talon suojelusta. 30.10.1992 Elias Härö

⁶ Kolmiyhteydellä tarkoitan Finlandia-talon johtoa, pääsuunnittelijaa ja Museovirastoa.

⁷ Finlandia-talon RHS on oman lajinsa huippusuoritus maassamme. Se toimii vertailukohana arvioitaessa RHS:en sisältövaatimuksia ja tekotapoja myös vaatimattomammissa toimeksiannoissa.

149/604/1994 Finlandia-talon julkisivuverhous. 17.3.1995 Pekka Kärki
233/603/1996 Finlandia-talon julkisivumateriaali. 18.6.1996 Pekka Kärki
162/600/1996 Finlandia-talon hissilaajennus. 11.12.1996 Martti Jokinen
158/600/1996 Finlandia-talon julkisivumateriaali. 13.12.1996 Pekka Kärki
044/600/1995 Finlandia-talon julkisivujen uusittavan marmoripäällysteen kivikoon pienentäminen. 24.6.1997 Martti Jokinen
044/600/1995 Finlandia-talon julkisivujen levykoon pienentäminen. 19.9.1997 Martti Jokinen
067/600/1997 Finlandia-talon peruskorjaus, uudet wc-tilat parvekelämpöön. 21.10.1997 Martti Jokinen
081/600/2000 Finlandia-talon toimistokerroksen huonejärjestelyt. 22.3.2000 Tommi Lindh
098/600/2000 Finlandia-talon lippukassan muutos. 16.6.2000 Martti Jokinen
098/600/2000 Finlandia-talon palvelukeskuksen muutokset. 31.8.2000 Martti Jokinen
043/600/2001 Finlandia-talon rakennussuojelumääräyksen muutos. 18.1.2001 Martti Jokinen
021/600/2001 Finlandia-talon ravintolan toimistotilan muutossuunnitelmat. 6.6.2001 Tommi Lindh
011/600/2001 Finlandia-talon sisäänajokerroksen muuttaminen näyttelytilaksi. 18.6.2001 Tommi Lindh
011/600/2001 Finlandia-talon näyttelytilan hankesuunnitelmaluonnos. 20.6.2001 Tommi Lindh
070/600/2002 Finlandia-talon sisääntulokerroksen siivous- ja ensiaputilan muutostyöt. 6.6.2002 Martti Jokinen
074/600/2002 Finlandia-talon salikerroksen ravintolan ja kamarimuusiikkisalin lämpöön valaistus- ja äänentoistorakenteet sekä taiteilijakahvion ja solistihuoneiden muutostyöt. 20.6.2002 Martti Jokinen
017/600/2003 Finlandia-talon kongressisiiven sisäpuoliset muutostyöt. 5.5.2003 Tommi Lindh
020/600/2003 Finlandia-talo, muutossuunnitelmat. 5.5.2003 Tommi Lindh
030/600/2003 Finlandia-talon harjoitussalin 155 muuttaminen monitoimitilaksi ja uuden sisäänkäynnin järjestäminen ko. tilaan. 15.10.2003 Tommi Lindh
017/600/2004 Finlandia-talon sähköperuskorjauksen 1.vaihe ja päärakennuksen IV-konehuoneiden uusiminen. 26.4.2004 Martti Jokinen
024/600/2005 Finlandia-talo, harjoitussalin huoneen nro 155 muuttaminen monitoimitiloiksi ja uuden sisäänkäynnin rakentaminen ko. tilaan edustusvaatehallin huoneen nro 127 kautta sekä tilan nro K116 (kongressisiipi) muutos. 15.7.2005 Tommi Lindh

Painetut lähteet ja kirjallisuus

Alvar Aalto 1898-1976. 2nd edition. 1978 Museum of Finnish Architecture. Helsinki
Alvar Aalto Furniture. 1984 Museum of Finnish architecture. Espoo.
Alvar Aalto: Points of Contact. 1994 Alvar Aalto Museum. Helsinki.
Arkkitehtilehdet 3/1961, 3/1965, 6/1974 ja 8/1977
Aalto, E. ja Fleig, K. (ed).1990 Alvar Aalto Volume III Projects and Final Buildings 3. painos. Zürich.
Fleig, K. (ed) Alvar Aalto. 1975 London
Finlandia-talo, toimintakertomukset 1975 -2004
Holopainen, E-K, Mustonen, P. ja Suhonen P. 2001 Finlandia-talo. Tapahtumia, ihmisiä, musiikkia. Keuruu
Kämäräinen, E. ja Lehtonen, A. (toim.)1998 Alvar Aalto ja Helsinki. Porvoo
Lahti, L. 1997. Alvar Aalto ex intimo - aikalaisten silmin. Jyväskylä.
Schildt, G. 1998 Alvar Aalto. Mestarteoksia. Helsinki
Schildt, G. 1997 Näin puhui Alvar Aalto. Keuruu.
Schildt, G. 1990 Inhimillinen tekijä. Alvar Aalto 1939-1976. Keuruu.
Viiva- originaalipiirustuksia Alvar Aallon arkistosta
Paatero, K. (toim.) 1993. Viiva. Originaalipiirustuksia Alvar Aallon arkistosta. Helsinki

Haastattelut

Finlandia-talon apulaisjohtaja Martti Kaasinen ja kiinteistöpäällikkö Veikko Hakaluoto 4.1.2005
Arkkitehti Kaarlo Leppäsen ja arkkitehti Kari Leppäsen haastattelu 26.1.2005
Sisustusarkkitehti Pirkko Södermanin puhelinhaastattelu 26.1.2005

Haastattelijoina Minna Lukander ja Mari Mannevaara.
Haastattelujen muistiinpanot arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto Tallin arkistot

Painamattomat lähteet

Finlandia-talon sisätilojen inventointi 2004-2005.
Finlandia-talon inventointisovellus [https:// www.kulttuuriymparisto.fi/sovellus/login.asp](https://www.kulttuuriymparisto.fi/sovellus/login.asp).
Käyttäjätunnus:ftkimppa, salasanan: ffn3doos
tai Finlandia-talon inventointisovellus -cd:t

KORA esityslistat ja pöytäkirjat 1968-1977 (HKRVA)
Työmaakokouspöytäkirjat 1968-1975 (HKRVA)
Muistiot ja teknisiä kysymyksiä koskevat neuvottelut 1969-1971 (HKRVA)
Suunnittelumuistiot ja juhlapuheet 1967-1974 (HKRVA)

Alvar Aalto -säätien järjestämätön asiakirja-aineisto

Asiakirjalähteet on mainittu alaviitteissä

Piirustus ja valokuvalähteet

Selvityksessä käytetty piirustusaineisto on pääasiassa Alvar Aalto-museon originaalipiirustuskokoelmista. Luetteloidusta piirustus aineistosta on mainittu vain signum-numero, luetteloiduttomasta päiväys, piirustusnumero ja piirustuksen otsikko. Piirustusmateriaalia on käsitelty ja rajattu luettavuuden parantamiseksi.

Piirustus- ja valokuvalähteet on mainittu alaviitteissä ja kuvateksteissä.

Arkistoista käytetyt lyhenteet

AAA	Alvar Aalto-museon piirustuskokoelma
AAS	Alvar Aalto-säätien arkistot
FTA	Finlandia-talon arkisto
HKA	Helsingin kaupungin arkisto
HKRVVA	Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkisto
HKRVA	Helsingin rakennusviraston arkisto
SMR	Suomen Rakennustaiteen museo

Liitteet:

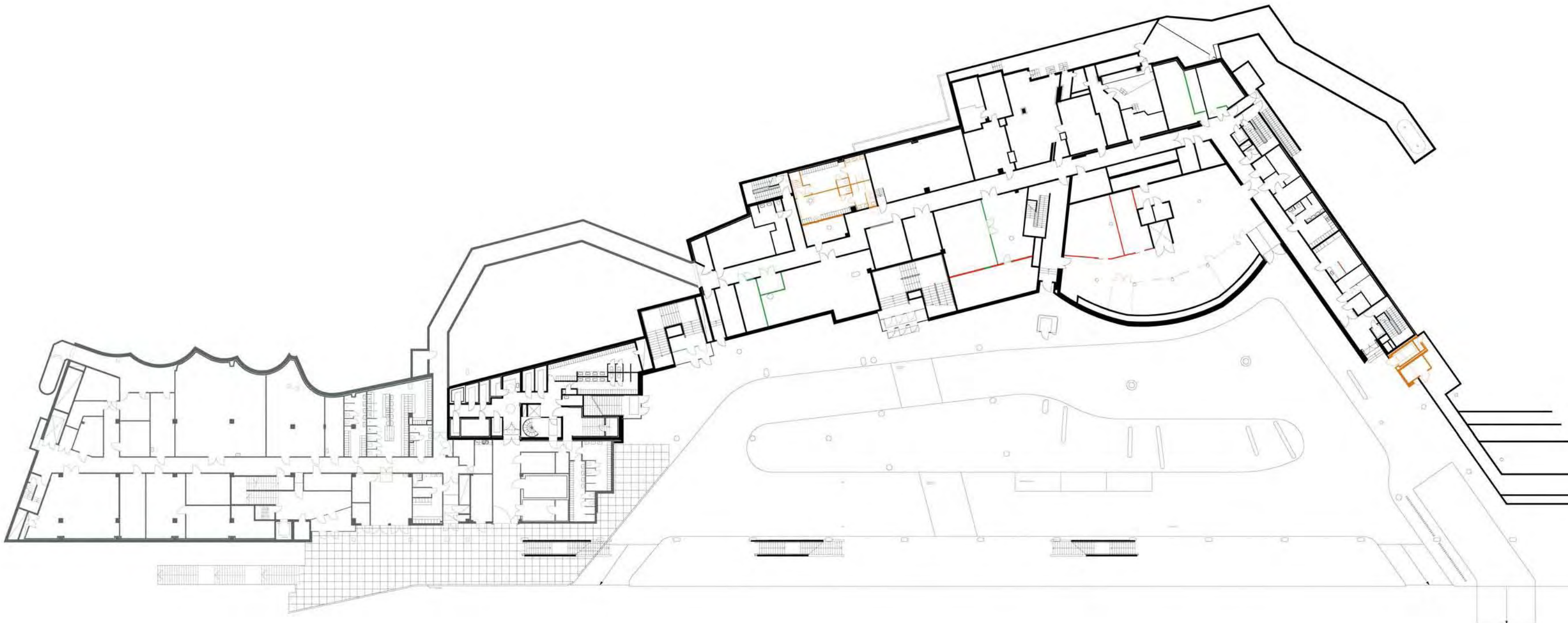
Perustietolomake
Rakennuksen vaiheet
Rakennushistoriallinen pohjapiirustussarja 1:500

Perustietolomake

Arkkitehti:	Alvar Aalto Elissa Aalto Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto / arkkitehti Kaarlo Leppänen, avustajat arkkitehdit Leif Englund ja Jyrki Paasi, sisutusarkkitehti Pirkko Söderholm
Muut suunnittelijat:	Päärakennus: RAK : Ins.tsto Magnus Malmberg LVI : Lämpöteknillinen ins.tsto Calor Oy SÄHKÖ: Ins . tsto Tauno Nissinen Oy AKUSTIIKKA: Ääniteknillinen tsto Paavo Arni ja kumppanit Lisärakennus: RAK: Ins.tsto Magnus Malmberg LVI: Lämpöteknillinen ins.tsto Calor Oy SÄHKÖ: Ins . tsto Tauno Nissinen Oy ÄÄNILAITT. SUUNN: Dipl. Ins. Juhani Borenus
Urakoitsijat:	Päärakennus: Arvo Westerlund Oy / pääurakoitsija Oy Vesijohtoliike Huber / putkityöt Suomen Puhallintehdas Oy / ilmastointityöt Keskusosuusliike Hankkija / sähkötyöt A. W. Liljeberg Osakeyhtiö / julkisivujen marmorityöt Lisärakennus: Arvo Westerlund Oy / pääurakoitsija Kongressisiiven muut urakoitsijat olivat putkitöiden osalta Suomen Vesi- ja Lämpöjohto Oy / Putkityöt Suomen Puhallintehdas Oy / Ilmastointi Regulator Oy / säätölaiturakoitsija Keskusosuusliike Hankkija / sähkötyöt Oy Philips Ab / äänilaitteet
Suunnitteluajankohta:	Päärakennus: 1962 -1968 Rakennusajankohta 1968-1971 Lisärakennus: 1970 -1973 Rakennusajankohta 1973-1975
Rakennusluvan myöntämisaikajankohta:	Päärakennus: pääpiirustukset päivätty 1.3.1968, vahvistettu 22.4.68 Lisärakennus: pääpiirustukset päivätty 23.8.1972, vahvistettu 30.11.1972
Rakennuksen käyttöönoton ajankohta:	Päärakennus: 1971 Lisärakennus: 1975
Omistus:	Helsingin kaupunki
Kaava:	Helsingin kaupunki, kaup.osa 13 Etu-Töölö, kortteli 465, tontti 3 Asemakaava 2.4.2004
Kohteen koko:	Päärakennuksen ja kongressisiiven yhteenlaskettu kerrosala: 18 157 m ² tilavuus: 124 980m ³
Suojelustatus:	Suojeltu rakennuslailla 1993

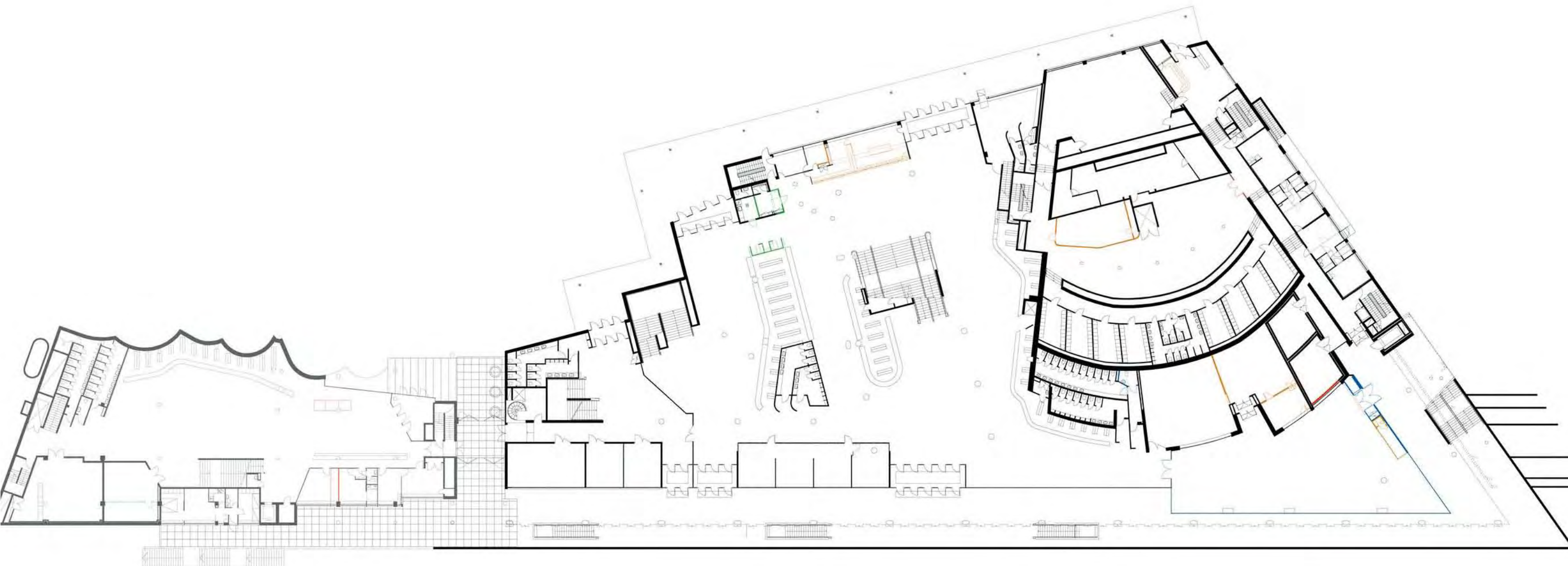
Rakennuksen vaiheet suunnittelusta nykyhetkeen

Vuosi	Vaihe / viitteet
1962	Kaupunginvaltuusto hyväksyy kaupunginhallituksen ehdotuksen konsertti- ja kongressitalon rakentamisesta Helsinkiin 4.4.1962.
	Konsertti- ja kongressitalon suunnittelua varten perustetaan huhtikuussa 1962 ylipormestari Lauri Ahon johdolla toiminut Konserttitalotoimikunta
	Suunnittelutyö annetaan Alvar Aallolle 1962
	Konserttitalon huoneohjelma 14.6.1962, intendentti Nils-Erik Ringbomin laatima ehdotus
1963	Luonnospiirustussarja 1:200, päiväys 4.5.1963(HKA 359:1)
	Kaupunginhallitus hyväksyy 19.12.1963 Konserttitalotoimikunnan esityksestä Konserttitalon rakentamisen Töölönlahden rannalle Alvar Aallon suunnitelmien mukaan.
1964	Luonnospiirustussarja 15.1.1964
	Aallon keskustasuunnitelman jatkokehittelytyö valmistuu vuonna 1964
1965	Kaupunginhallituksen hyväksyy 17.6.1965 Helsingin Konserttitalon 1.3.1965 päivätyn huoneohjelman (HKA 359:1)
1966	Kaupunginhallitus hyväksyy 22.6.1966 Helsingin Konserttitalon 10.1. ja 1.4.1966 päivätty luonnospiirustukset (piirustukset 1-16)
	Kaupunginvaltuusto hyväksyy Aallon keskustasuunnitelman keskusta-alueen kehittämisen perustaksi 1966.
1967	Pääpiirustussarja ja rakennusselitys 10.5.1967
	Asemakaavaosaston keskusta-alueen projektiryhmä julkistaa 1967 raportin, jossa Aallon keskustasuunnitelman ajatukset on sivuutettu.
	Rakennuslupa-anomus 16.9.1967.
1968	Rakennuslupapiirustukset 1.3.1968 (RAKVV) Rakennuslupa myönnetään elokuun lopussa 1968.
	Konserttitalon rakentamista varten perustetaan kaupunginhallituksen päätöksellä 16.4.1968 Konserttitalon rakennustoimikunta (KORA)
	Rakennustyöselostus 1.7.1968
	Tarkistetut työpiirustukset 1.9.1968
1969	Finlandia-talon peruskiven muuraus 14.5.1969
1970	Finlandia-talon harjakaiset 23.4.1970
	Asemakaavan muutos vahvistetaan Sisäasiainministeriössä 16.10.1970
	Finlandia-talon lisärakennuksen suunnittelutyö alkaa
1971	Kaupunginhallitus hyväksyy 7.6.1971 Arkkitehtitoimisto Alvar Aallon laatiman 1.5.1971 päivätyn Konsertti- ja kongressitalon lisärakennuksen huoneohjelman.
	Konserttitalon luovutustilaisuus 15.10.1971
	Finladiatalon avajaiskonsertti 2.12.1971
1972	Finlandia-talon lisärakennuksen pääpiirustukset, päiväys 23.8.1972 (RAKVV). Lisärakennukselle myönnetään rakennuslupa 30.11.1972 Lisärakennuksen maanrakennustyöt aloitetaan joulukuussa 1972.
1973	Etyk-kokous
1975	Kongressisiipi valmistuu Etyk-kokous
1977	Finlandia-talon konserttitalin akustiikkaa korjataan Alpo Halmeen suunnitelmien mukaan.
1980	Finlandia-talon julkisivupintojen vääntyily havaitaan
1986	Elissa Aallon suunnittelema terassitalin laajennus valmistuu
1993	Finlandia-talon suojelupäätös
1997	Finlandia-talon (päärakennus) sisätilojen peruskorjaus valmstuu
	Konserttitalin akustiikkaa parannetaan uudestaan Alpo Halmeen suunnitelmien mukaan (sähköisen akustiikan asentaminen)
1999	Julkisivujen korjaustyöt valmistuvat
2003	Kongressisiiven peruskorjaus
2004	Sähköverkkojen peruskorjaus alkaa

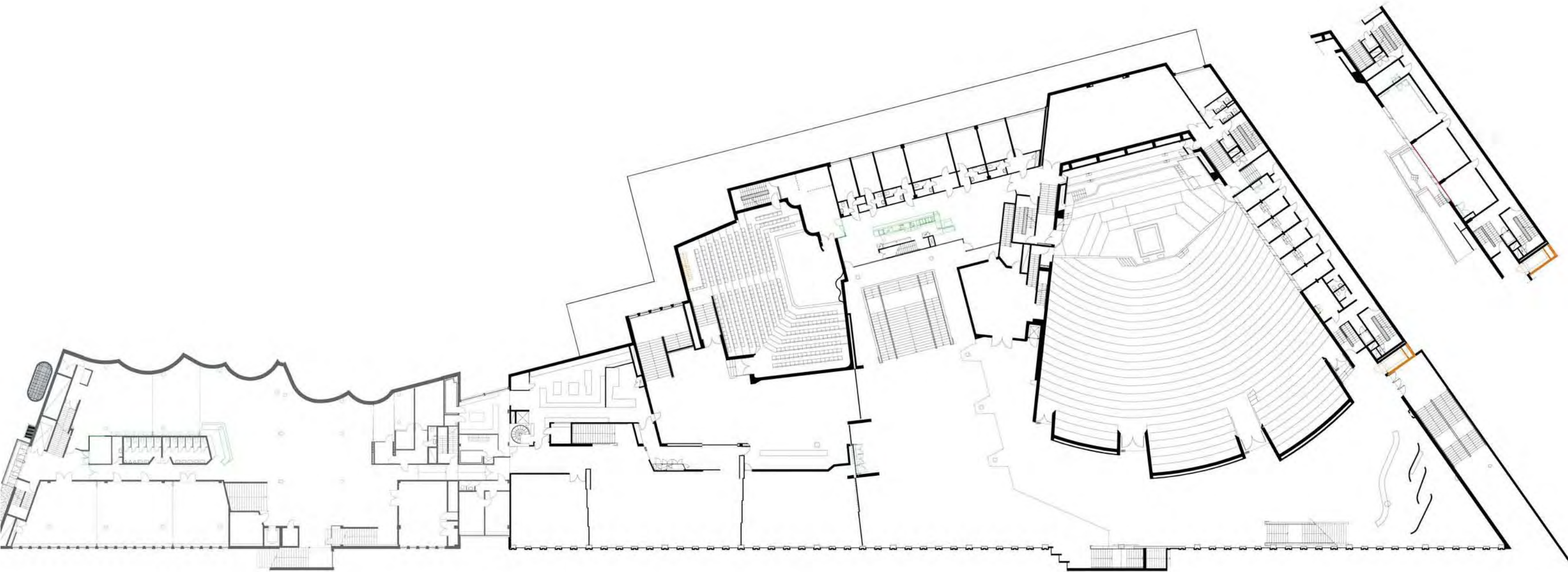
- PÄÄRAKENNUS 1971
- LISÄRAKENNUS 1975
- MUUTOKSET 1970-LUKU
- MUUTOKSET 1980-LUKU
- MUUTOKSET 1990-LUKU
- MUUTOKSET JÄLKEEN 2000
- AJOITTAMATTOMAT MUUTOKSET

FINLANDIA-TALO
RAKENNUSHISTORIA
MUUTOKSET 1:500
SISÄÄNAJOKERROS +1.95

- PÄÄRAKENNUS 1971
- LISÄRAKENNUS 1975
- MUUTOKSET 1970-LUKU
- MUUTOKSET 1980-LUKU
- MUUTOKSET 1990-LUKU
- MUUTOKSET JÄLKEEN 2000
- AJOITTAMATTOMAT MUUTOKSET

FINLANDIA-TALO
RAKENNUSHISTORIA
MUUTOKSET 1:500
SISÄÄNTULOKERROS +6.15

- PÄÄRAKENNUS 1971
- LISÄRAKENNUS 1975
- MUUTOKSET 1970-LUKU
- MUUTOKSET 1980-LUKU
- MUUTOKSET 1990-LUKU
- MUUTOKSET JÄLKEEN 2000
- AJOITTAMATTOMAT MUUTOKSET

FINLANDIA-TALO
RAKENNUSHISTORIA
MUUTOKSET 1:500

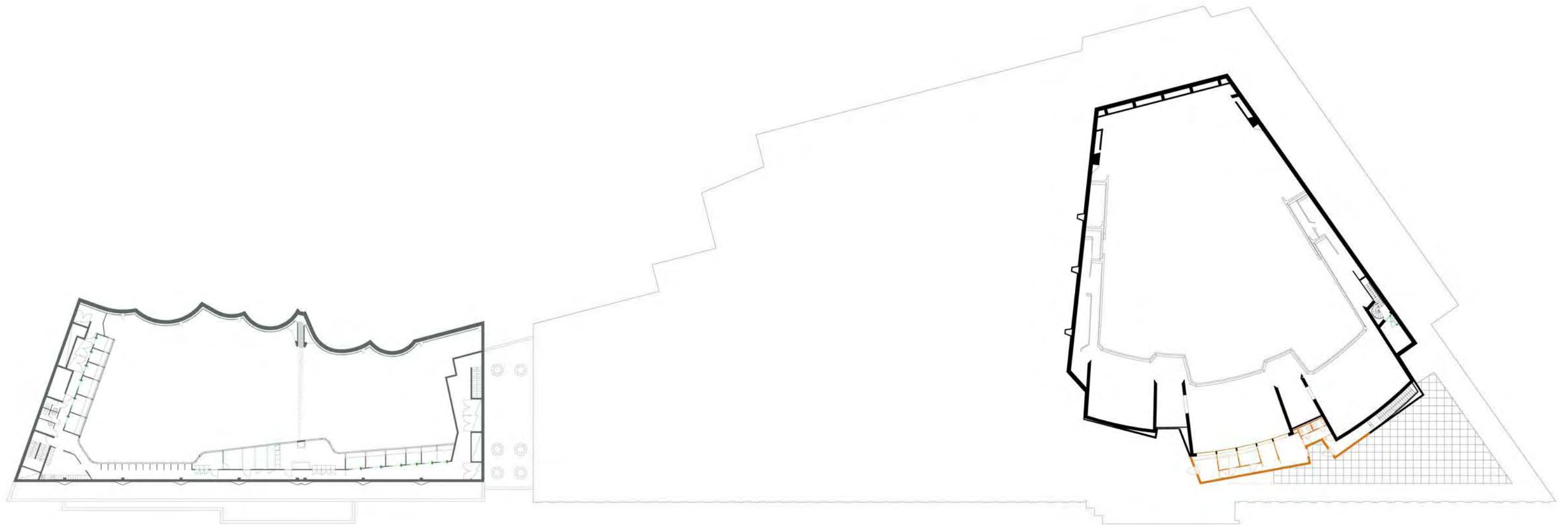
SALIKERROS +10.15 /
KOKOUSHUONEKERROS +9.45

- PÄÄRAKENNUS 1971
- LISÄRAKENNUS 1975
- MUUTOKSET 1970-LUKU
- MUUTOKSET 1980-LUKU
- MUUTOKSET 1990-LUKU
- MUUTOKSET JÄLKEEN 2000
- AJOITTAMATTOMAT MUUTOKSET

FINLANDIA-TALO
RAKENNUSHISTORIA
MUUTOKSET 1:500

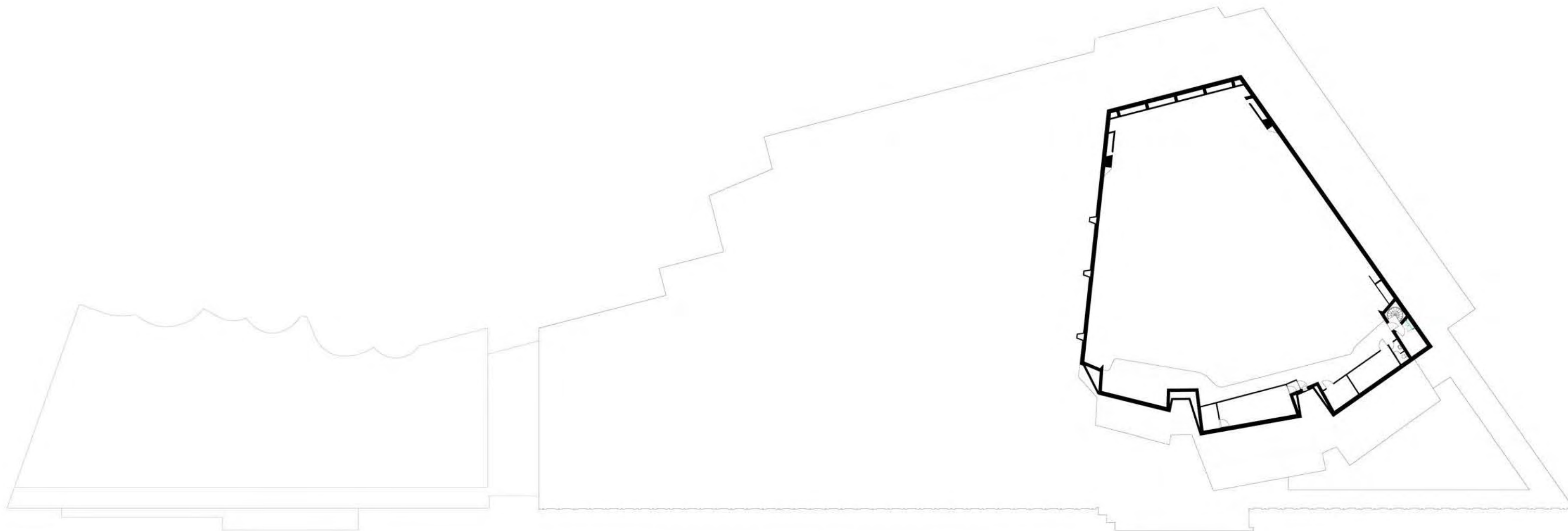
PARVEKEKERROS +14.65 /
SALIKERROS +12.90

- PÄÄRAKENNUS 1971
- LISÄRAKENNUS 1975
- MUUTOKSET 1970-LUKU
- MUUTOKSET 1980-LUKU
- MUUTOKSET 1990-LUKU

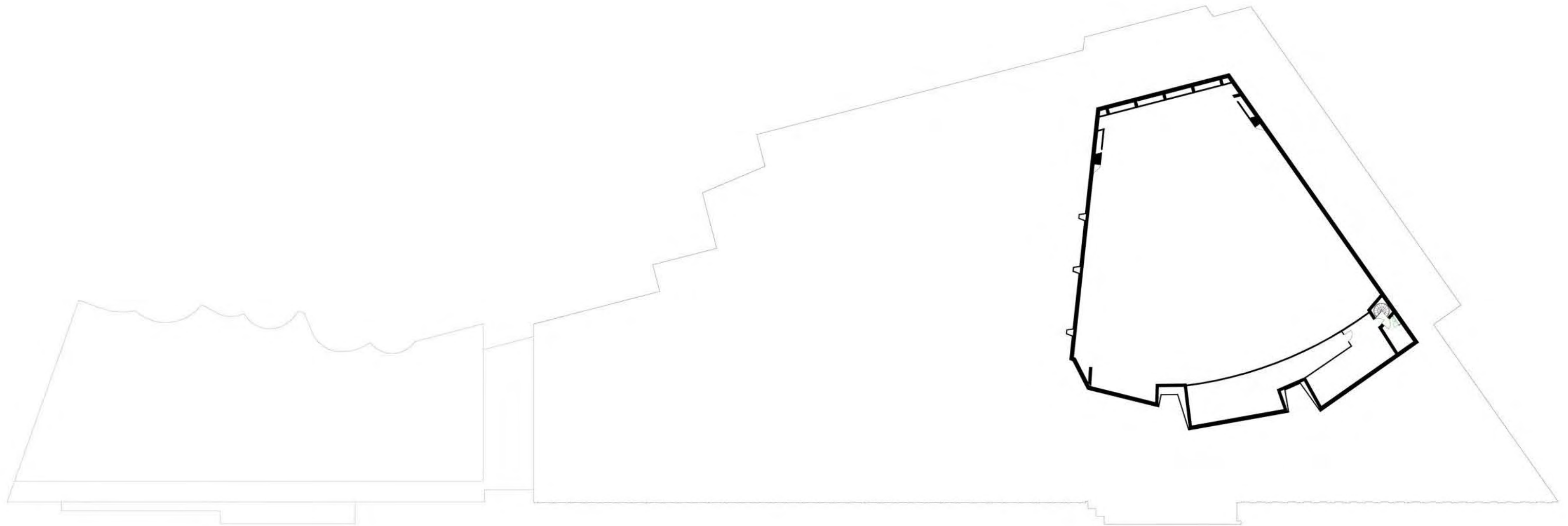
FINLANDIA-TALO
RAKENNUSHISTORIA
MUUTOKSET 1:500

KATTOTERASSIKRS +18.64 /
ELOKUVAKONEHUONEKRS +15.80

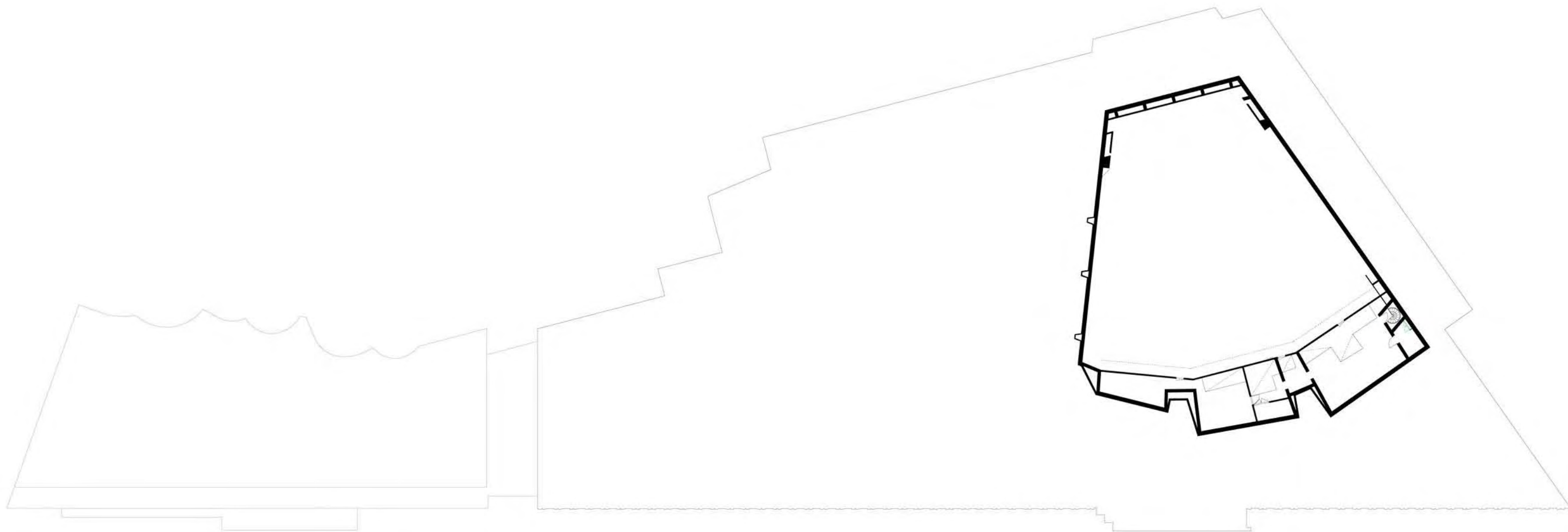
- PÄÄRAKENNUS 1971
- LISÄRAKENNUS 1975
- MUUTOKSET 1970-LUKU
- MUUTOKSET 1980-LUKU
- MUUTOKSET 1990-LUKU
- MUUTOKSET JÄLKEEN 2000
- AJOITTAMATTOMAT MUUTOKSET

FINLANDIA-TALO
RAKENNUSHISTORIA
MUUTOKSET 1:500
ELOKUVAKONEHUONEKRS +21.85

- PÄÄRAKENNUS 1971
- LISÄRAKENNUS 1975
- MUUTOKSET 1970-LUKU
- MUUTOKSET 1980-LUKU
- MUUTOKSET 1990-LUKU
- MUUTOKSET JÄLKEEN 2000
- AJOITTAMATTOMAT MUUTOKSET

FINLANDIA-TALO
RAKENNUSHISTORIA
MUUTOKSET 1:500
TEKNINEN KERROS +24.40

- PÄÄRAKENNUS 1971
- LISÄRAKENNUS 1975
- MUUTOKSET 1970-LUKU
- MUUTOKSET 1980-LUKU
- MUUTOKSET 1990-LUKU
- MUUTOKSET JÄLKEEN 2000
- AJOITTAMATTOMAT MUUTOKSET

FINLANDIA-TALO
RAKENNUSHISTORIA
MUUTOKSET 1:500
TEKNINEN KERROS +28.20